

A

Abeggstr., nie zrealizowana ul., którą planowano przeprowadzić na płn. od ob. Mosiężnej, do niej równoległa; występowała w spisach 1914-1924; Richard Abegg, ur. 9 I 1869 w Gdańsku, zm. 3 IV 1910 we Wrocławiu, dr RA (?), prof. chemii fizycznej w Ober Technische Schule we Wrocławiu, założyciel śląskiego związku lotniczego (Schlesischer Verein für Luftschiffahrt); po 1924 poświęcono mu inną ul. (por. Richard-Abegg-Str.).

Adalbertstr., dziś kard. S. Wyszyńskiego (1946 - 24 III 1948 św. Wojciecha, 24 ni 1948 - 1 I 1992 J. Wieczorka). Są dwie interpretacje nazwy ul.: 1) na terenie ob. należącym do Ogrodu Botanicznego do 1945 był mały cmentarz St. Adalbert (stąd pierwsza nazwa polska); 2) Adalbert Henryk, ks. pruski, ur. 29 X 1811 w Berlinie, zm. 6 VI 1873 w Karlsbadzie, admirał, odznaczył się w wojnie pruskoaustrackiej z Danią w 1864, bratanek króla Fryderyka Wilhelma III. Uwaga! Do 1 X 1936 ostatni odcinek ulicy między ob. Nowowiejską a Jedności Narodowej nosił nazwę Neue Adalbertstr., odcinek między Prusa a Nowowiejską powstał dopiero w tym okresie,

Adersbacher Str., dziś Żywiecka; Adersbaeh, dziś Struga (wałbrZ.)

Adlerstr., dziś Namysłowska; Adler, pol. orzeł (ornitol.)

Admiral--von-Hipper-Str., dziś Ojca Beyzyna (do 24 III 194« A. Strzeleckiego); Franz Ritter von Hippet, ur. 13 IX 1863 w Weilheim w Gómej Bawarii, zm. 25 V 1932 w Hamburgu-Othmarschen, admirał, 1913 - 1918 naczelny dowódca do spraw propagandy wojennej; por. Straße 146.

Adolf-Hitler-Brücke, zob. Fürstenbrücke.

Adolf-Hitler-Platz, Brochów, dziś pl. Mongolski (do 30 XII 1959 pl. Wolności); nazwa zob. niżej.

Adolf-Hitier-Str., dziś A, Mickiewicza; Adolf Hüier, ur. 20 IV 1889 w Braunau (Austria), zm. 30 IV 1945 w Berlinie, kanclerz Trzeciej Rzeszy, przywódca (Führer) NSDAP; por. uprzednio Schwoitscher Chaussee, Tiergartenstr. i Friedrich-Ebert-Str.

Adolf-Hitler-Str., Wojszyce, dziś część ul. Grotta-Roweckiego (1945 - 23 XI 1956 Wiśniowa, 23 XI 1956 - 11 1992 R. Luksemburg); por. uprzednio Bohrauer ChausSee, zob. też Breslauer Str. - Wojszyce.

Adolf-Hitler-Str., samowolnie używana przez ludność nazwa dla Karl-Marx-Str. (dziś Opolska), decyzją nadburmistrza z 31 ni 1933 zakazana.

Adolfstr., dziś Otwarta; miał tu parcelę założyciel i patron ul. kupiec Adolf Hecht, zm. 1920; pocz. nazwa Adolphstr.

Adolf-Weiß-Str., dziś Spawaczy, ul. jest zamknięta dla ruchu, widoczna tylko od Inżynierskiej, biegnie przez teren należący do zajezdni przy ul. Grabiszyńskiej; Adolf Weiß ur. 24 X 1839 we Wrocławiu, zm. 20 XII 1905 tamże, historyk miejski; por. uprzednio Gustav-Scholich-Str., a także Kirhhofsweg i Straße 8.

Aegirweg, dziś A. Świętochowskiego; Aegir (mit. germ.), olbrzym panujący na spokojnych morzach, małżonek bogini Ran.

Agathstr., dziś Jantarowa; nazwa pochodzi od znajdującej się tam do dziś „Villa Agath”, która była własnością Augusty Agath z domu Friebe, zm. 1911, siostry browmistrza Friebego (zob. Friebestr.).

Agnes-Sorma-Str., dziś H. Modrzejewskiej; Agnes Sorma, właśc. Agnieszka Marta Zaremba, ur. 17 V 1865 we Wrocławiu-Szczepinie, zm. 10 II 1927 w Crownsend w Arizonie (USA), słynna aktorka obu kontynentów; ul. od 1915 stanowiła część Wałłstr. (por.), potem do 21 III 1928 część Schloßplatz (por.).

Agnesstr., dziś M. Bałuckiego; dr Agnes Mauthner miała tu parcelę.

Agnetendorfer Str., dziś Jagniątkowska (1945-1948 Agnieszkowska); Agnetendorf, dziś Jagniątków, uprzednio Agnieszków (jelen.); por. Straße 73.

Ahlbecker Str., dziś Gołnowska; Ahlbeck, port nadbałtycki w Niemczech (Land Mecklemburg); por. Straße 44.

Ahornallee, dziś al. Jaworowa; Ahorn, pol. klon lub jawor. Ahornallee, dziś al. Klonowa.

Ahornallee, od 31 XII 1930 Rawitscher Str. (por.), dziś Rawicka

Ahornweg, Wojnów, dziś Leśna.

Ahoraweg lub Am Ahornweg, Brochów, dziś część Chmurnej, leżąca bliżej pl. Indyjskiego.

Ahornweg, Pawłowice, dziś Pawłowicka (od Sasankowej do Małwowej, do 20 I 1972 Willowa, na planie z 1971 Wilkowa - sic!); por. Am See i Dorfstr. - Pawłowice.

Akazienallee, dziś al. Akacjowa; Akazie, pol. akacja.

Akazienallee, od 31 XII 1930 Muckerauer Str. (por.), dziś Mokrzańska.

Albrecht-Dürer-Str., dziś M. Płońskiego; Albrecht Dürer, ur. 21 V 1471 w Norymberdze, zm. 6 IV 1528 tamże, słynny malarz niem.; por. uprzednio Gartenstr. (Leśnica).

Albrechtstr., dziś Wite Stwosza, ul. prowadzi do kościoła św. Wojciecha; św. Wojciech otrzymał przy bierzmowaniu imię Adalbertus, które w dialekcie przekształcało się Adalbrecht = Albrecht.

Alemannenweg, dziś Dziadoszańska; nazwa pochodzi od germ. plemienia Alemanów.

Alexanderstr., dziś nie istnieje; biegła między ob. ul. Krasińskiego i Mazowiecką; do 1983/85 Sandomierska; nazwę zaproponował kupiec Carl Wedel, nie podając uzasadnienia, być może na cześć cara Rosji; por. uprzednio Kleine Feldstr.

Alexisstr., dziś Spizowa; Willibald Alexis, właściwie Wilhelm Häring, ur. 29 VI 1798 we Wrocławiu (Piaskowa 14), zm. 16 XII 1871 w Arnstadt, poeta okresu romantyzmu.

Allensteiner Str., dziś Olsztyńska; Allenstein, dziś Olsztyn.

Alsenstr., dziś S. Czarnieckiego (przed III 1971 nazwa o brzmieniu Czarneckiego); wyspa Als, której bronili Prusacy w wojnie z Danią do 29 VI 1864; wcześniej, w wojnie polsko-szwedzkiej, tę właśnie wyspę zdobył S. Czarniecki. Od poł. 1993 odcinek między ul. Inowrocławską a Młodych Techników nosi nazwę ul. Salezjańska.

Altbüßerohle, dziś część trasy W-Z, od Ofiar Oświęcimskich do Szewskiej; nazwa nawiązuje do cechu łaciarzy, błędnie tłumaczonych na pokutników; stąd do 25 IX 1975 Zaulek Pokutniczy; Ohle to rzeka Czarna Oława, która do 1866 płynęła ob. trasą W-Z, słowo to występuje w wielu innych nazwach z tego rejonu.

Altbüßerstr., dziś Łaciarska (do 23 XI 1956 Pokutnicza); nazwa jak wyżej.

Alte Dorfstr., dziś Pszczelarska (do 23 I 1956 Lipowa), dawna droga wiejska na Ołtaszynie; Dorf, pol. wieś.

Alte Friedrichstr., dziś Nasypowa, ul. do 1916 była częścią Friedrichstr. (por.), z tym że w l. 1916 - 1919 nie miała żadnej nazwy.

Altenhainer Str., dziś Starogajowa;

Altenhain, dziś Stary Gaj (osiedle); był tu gaj należący do folwarku hrabiego von Altena; stąd nazwa; por. uprzednio Am Schriemenweg.

Alter Schulweg, dziś J.J. Urbańskiego (do 15 V 1946 Droga Szkolna); dosł. „Stara droga szkolna”.

Alte Schäferei, dziś część Lipskiej; nazwa jako odrębna jednostka zanika w 1932, odtąd „Stara owczarnia” była obiektem przy Lipskiej.

Alte Wildschützer Str., od 25 V 1932 Heinrich-Gromann-Str. (por.), dziś Ludowa; oprócz tej nazwy stosowano też Dorfstr.; wyjaśnienie nazwy zob. pod Wildschützer

Altheider Str., dziś Puszczykowska (1946 - 1948 Polanicka); Bad Altheide, dziś Polanica Zdrój (pocz. Puszczykowo Zdr.); por. Straße 189.

Althofhasser Str., dziś Starodworska; Althofhaß, dziś Mokry Dwór; por. uprzednio Promenadenweg.

Altscheiniger Str., od 1878 Parkstr. (Szczytniki). dziś Parkowa; Alt Scheitig, dawna wieś Stare Szczytniki.

Am Anger, Zakrzów, dziś Księżycowa (1945 - 23 I 1956 H. Sienkiewicza); dosł. „Przy pastwisku”.

Am Anger, Zgorzelisko, dziś Mroźna (1945 - 23 I 1956 H. Sienkiewicza); nazwa jak wyżej.

Am Bahnhof, dziś Dojazd; dosł. „Przy dworcu”.

Am Bahnhof, Świniary, dziś przedłużenie ul. Dałimira (do 20 XII 1974 ul. Tor Kolei PKP), nazwa jak wyżej; por. też Küsterhaus.

Am Bakrwalde, dziś Gospodarska; nazwa dosł. „Przy lesie Baiera”.

Am Bierstieg, dziś Piwowska; dosł. „Wąska droga koło browaru”. Am Birkenbusch, początkowy odcinek Cholewkarskiej przy lasku brzozowym; por. dalej Am Kiefernbusch, Am Kiefern sand i An der Sandgrube.

Am Birkenwäldchen, dziś K. Bartla (1945 - 1946 nieoficjalnie Piaskowa); nazwa dosł. „Przy lasku brzozowym”.

Am Birkenwäldchen, od ok. 1921 Birkenweg - Karłowice, dziś początkowy odcinek ul. P. Czajkowskiego, lasek brzozy do dziś istnieje.

Am Brunnen, dziś Stokrotkowa (do 2011/1972 Spokojna); dosł. „Przy studni”.

Am Damm lub też **Am Karlowitzer Damm**, do drogi tej należały tylko dwa domy: ogrodnictwo Krauspego, które po 1939 włączono do Mittmannweg (por.); drugi dom zob. Grüniand, ul. znika po 1939.

Am Dammweg, dziś droga od mostu kolei nadodrzańskiej do Długiej, z tym że na tym odcinku ul. nazewnictwo pokrywa się z Kipkeweg i An der Rechten Oderufer Eisenbahnbrücke (zob.), ul. dalej biegnie od mostu kolei nadodrzańskiej do mostu kolei poznańskiej i tam pokrywa się z nazwą An der Posener Eisenbahnbrücke (zob.), dziś na pierwszym odcinku boczna Długiej, na drugim część Grobli Kozanowskiej (do 1965/70 oba odcinki stanowiły część Grobli Kozonowskiej).

Am Daubergraben, dziś Czerwonych Maków; Daubergraben, wał rzeczki Dobra (do 1939 Dober, stąd uprzednio Am Dobergraben).

Am Denkmalsplatz, dziś pl. Wyzwolenia; dosł. „Plac przy pomniku”.

Am Dorfanger, od 1936/43 Am Anger - Zakrzów (por.), dziś Księżycowa; dosł. „Przy wiejskim pastwisku”.

Am Dorfe, dziś Złotej Lilii; dosł. „Przy wsi”.

Am Dorffrieden, dziś A. Kosiby (do 31 I 1983 Cmentorna); dosł. „Przy wiejskim cmentarzu”.

Am Dorfleich, od 1931 część Mariahöfchenstr. (por.), dziś Nowodworska, ul. leżała przy dawnej sadzawce wiejskiej, stąd nazwa: Dorf, pol. wieś, Teich, pol. staw, sadzawka.

Am Drachenbrunner Felde, dziś Smocza; Drachenbrunn, dziś Wojnów (osiedle), dawna nazwa trudna do przetłumaczenia: Drachenbrunn, dosł. „Smocza studnia”, Feld, pol. pole; Drachenbrunn to dzisiejsze osiedle Wojnów, dla którego nazwę zaproponował W. Taszycki czcąc w ten sposób swojego kolegę Wojnowskiego (sic!); por. StraÙe 30.

Am Drachenwald, dziś Sobociska (od 7 XI 1946 Sobocicka, potem wskutek błędu Sobociaka, potem do 1992 Sobocińska); Drachenwald (wcześniej Strachate). dziś Strachocin (osiedle).

Am Erlenbusch, dziś T. Micińskiego; dosł. „Przy krzaku olszyny”; przed 1 VIII 1928 ul. oznaczano jako Verbindung mit der Oskar-Heymann-Str.

Am Erlenbusch, Pawłowice, dziś końcowy odcinek Krokusowej (do 20 I 1972 Parkowej). od zakrętu ul. do Przedwiośnia; nazwa zob. wyżej; por. też Wandalenplatz i An den Wiesen.

Am Fichtenhain, dziś H. Siemiradzkiego; dosł. „Przy gaju świerkowym”; por. uprzednio Hindenburgstr.

Am Fliegerhorst, dziś pplk. S. Skarżyńskiego i Desantowa (do 20 XII 1974 część Głównej, Ogrodowej i Lotniska); Fliegeihorst - lotnisko wojskowe na Strachowicach..

Am Floßgraben, dziś Konińska (nazwa pol. 'od 26 III 1970); Floßgraben (do 28 X 1937 Tatschkegraben). dziś Toczek (strumień).

Am Floßgraben, Brochów, droga wraz z domkiem przy cmentarzu brochowskim, dziś należy do Brochowskiej; Floßgraben, dziś Brochówka (strumień).

Am Fort, dziś Fortowa, leży przy dawnym forcie na Sołtysowicach.

Am Friedhof, dziś Forteczna (nazwa pol. od 26IV 1950), leży przy zlikwidowanym w 1966 cmentarzu.

Am Friemelberge, dziś Morska; der Friemelberg - obiekt na Kuźnikach; por. Straße 80 i 81.

An Fuhrmannsberge, dziś Woźnicza; der Fuhrmannsberg - obiekt na Kuźnikach; por. Straße 37. Am Graben, dziś Szarotkowa (od Sasankowej do Przedwiośnia, do 20 I 1972 Miła); nazwa dosł. „Przy wałę”; por. Schulweg - Pawłowice.

Am Grossen Wehr, dziś Strażnicza; ul. leży przy wałach miejskich; nazwa znana już w 1562 od dawnej śluzy (Wehr, pol. śluza, tama).

Am Groß Mochberuer Weg, od 1935 Paul-Gerhardt-Str. (por.), dziś Płaska; Groß Mochbern (później Lohbrück), dziś Muchobór Wielki.

Am Gürtelweg, od 1910 część Westendstr. (por.), dziś Zachodnia (od Rynku Szczepińskiego do Legnickiej); Gürtel, pol. pas, Weg, pol. droga; por. Kurzegasse.

Am Güterbahnhof, (do 1938, nazwa potem zanika); pl. położony na Polance, dawny dworzec towarowy kolejki wąskotorowej, naprzeciw mostu Osobowickiego.

Am Güterbahnhof Breslau Ost, dziś nie ma konkretnej nazwy, w rejonie dworca towarowego; wejścia od 1879 tworzą dwie drogi, jednak zabudowania należą częściowo do ob. ul. Pułaskiego, Prądzyńskiego, Świstackiego, Brzeskiej i Krakowskiej.

Am Gutshofe, dziś Dworska; nazwa dosł. „Przy dworze”.

Am Haferberg, dziś nie istnieje, od 20 I 1972 do 1986/88 Rydzyńska; der Haferberg, pol. Owsianka, na Poświętnem, zabudowania obecnie należą do Irysowej, której nazwa pochodzi z 1971.

Am Hauptbahnhof, dziś część ul. Marszałka J. Piłsudskiego (do 11 XII 1951 pl. Dworcowy, potem część ul. gen. K. Świerczewskiego), pl. położony przed Dworcem Głównym, w l. 1896-1913 był częścią Gartenstr. (zob.); por. też Am Oberschlesischen Bahnhof.

Am Hengstberge, dziś Domaśławska (1946 Damasławska); der Hengstberg (Górka Ogiercza) obiekt na Kuźnikach; por. StraÙe 32 i 33.

Am Holzplatz, istniejąca do 1883 część Mauritiusplatz (por.), był tu skład drewna.

Am Igelwald, dziś nie nazwana droga prowadząca do lasu Igelwald, ob. Jeznik na Strachocinie; Igel, pol. jeź.

Am Kieferubusch, druga część Cholewkarskiej, przy lasku sosnowym; por. Am Birkenbusch, An der Sandgrube i niżej.

Am Kiefernstrand, trzecia część Cholewkarskiej, przy piaszkowym terenie porośniętym sosnami; por. nazwy wyżej wymienione.

Am Kirschbergweg, dziś Junacka (na odcinku poza miastem z granic do 1973, do 20 XII 1974 Sosnowa), droga do Kolonie Kirschberg, dziś Krzęcin (średz.); por. Kapestr.

Am Kirschbergweg, Marszowice, część wsi wzdłuż drogi do Wilkszyna (a zarazem do Krzęcina, zob. wyżej); są to dzisiejsze ul.: Wilkszyńska (do 20 XII 1974 Główna, Kolonijna i Wilkszyńska), Małomicka (do 20 XII 1974 Boczna), Łososiowicka (do 20 XII 1974 zaliczana do Kolonijnej).

Am Kretschamgraben, wałem tym biegnie dziś Chmielarska; Kretscham, pol. karczma; Kretschamgraben - do 28 X 1937 Senitzegraben.

Am Kriegerdenkmal, dziś Zabłocie (do 20 XII 1974 część Kolejowej), przy ul. stał pomnik poświęcony udziałowi mieszkańców Świniar w I wojnie światowej.

Am Leerbeutel See, dziś droga bez nazwy koło Morskiego Oka; Leerbeutel - Zalesie, Leerbeutel See - Morskie Oko.

Am Lerchenberge, dziś boczne odgałęzienie Borowskiej, (1946-16 XII 1977 Krynicka); Lerchenberg - Skowronia Góra, obiekt na Gaju.

Am Marienhofe (wcześniej Am Vorwerk Marienhof), dziś ostatni odcinek Odolanowskiej, dawny folwark Miłostów, należący do Zakrzowa; por. Kriemhildenweg i Oelser Str.

Am Markt(e), dziś pl. Marszałka J. Piłsudskiego (1945 - 25 III 1953 J. Żuławskiego, 25 III 1953 - 17 XI 1989 K. Gottwałda). dawny rynek na Karłowicach; por. uprzednio Karlowitzer Markt.

Am Messehof, dziś Wystawowa, ul. leży przy głównym pawilonie terenu dawnych targów wrocławskich (dziś siedziba Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych).

Am Mochberner Bahnhof, od 1914 An der Weißen Ecke (por.), dziś Biały Kąt, ul. przy dworcu towarowym Muchobór.

Am Mühlberg, Zgorzelisko, dziś Kowieńska, a od 20 XII 1974 także Nowogródzka (1945 - 23 I 1956 Lwowska, 23 I 1956-ok. 1963 Kownieńska, ok. 1963-1 IX 1971 Kowieńska, 1 IX 1971-91 Kownieńska); Mühlberg, obiekt na Zgorzelisku, nazwa ta zazwyczaj oznacza wzgórze ze znajdującym się na nim wiatrakiem; por. Mühlbergs- i Mühlbergweg oraz nazwy niżej.

Am Mühlberg, Brochów, dziś Syjamska (do 30 XII 1959 Młyńska); nazwa jakwyżej.

Am Mühlengrunde, dziś J. Klaczki, dawny młyn na Karłowicach; por. uprzednio Siedlung.

Am Neudorfer Weg, początkowo obowiązująca do 1900 nazwa Kräuterweg (jej części od ob. Drukarskiej do Ślężnej, por.); wyjaśnienie nazwy zob. pod Neudorfstr.

Am Neuen Friedhof, dziś Jarzynowa, dawniej droga przy tzw. nowym cmentarzu na Wojszycach (stąd nazwa).

Am Oberen Bär, dziś nie istnieje, nazwa od 1845 od jazu rozdzielającego Odrę i fosę; Bär, zniekształcone Wehr, pol. jaz; biegła z tyłu obecnego hotelu „Panorama”, między Oławską a Traugutta.

Am Oberschlesischen Bahnhof, dziś część ul. Marszałka J. Piłsudskiego; pl. ten do 1896 obejmował teren od obecnej Stawowej do Małachowskiego, a więc, był dłuższy niż powstały w 1913 Am Hauptbahnhof (por. - od 1896 do 1913 część Gartenstr.).

Am Oderdeich, dziś Zawalna, ul. leży przy jednej z nadodrzańskich grobli, stąd nazwa.

Am Oderkronwerk, dziś Pomorska (od mostu do Dubois), do 11 XII 1951 Gdynska; nazwa niem. nawiązuje do dawnych żurawi portowych.

Am Oderschlosse, dziś Rzeźbiarska; nazwa od zameczku nad Odrą.

Am Ohlauufer, dziś al. J. Słowackiego; nazwa nawiązuje do rzeki Białej Oławy, zasypanej w 1864; por. Am Steindamm.

Am Park, dziś Zalipie (do 20 XII 1974 częściowo PGR Świniary z odpowiednim numerem i Kolejowa), droga do parku i zamku w Świniarach; por. Parkstr. - Świniary.

Am Pfeffergraben, dziś Duńska (praktycznie ul. nie istnieje); Pfeffergraben, jeden z wałów.

Am Rathause, dziś Rynek-Ratusz (do 1978 Przy Ratuszu); prop. rozdzielenie na strony: Przy Pręgierzu, Rymarzy, Przy Wadze i Przy Ratuszu, zabudowa tzw. tretu, część naprzeciwko strony płn. miała nazwę Riemezeile.

Am Scheunenberge, dziś Wschodnia; der Scheunenberge, pol. Góra Sienicka na Strachocinie, poprzednio zwana Senitzeberg; por. Am Senitzeberge.

Am Schlagstücke, dziś Osadnicza; dosł. „Przy wyrębie”.

Am Schriemenweg, od 23 I 1930 część Altenhainer Str. (por.), dziś Starogajowa od nr 63 do 77; nazwa pochodzi od dialektycznego Schriem, co oznacza coś ukośnego; por. bieg ulicy.

Am Schriemgraben, dziś Poronińska (do 23 XI 1956 Mokra); nazwa por. wyżej.

Am Schwarzen Gewende, dziś Włociańska; dosł. „Przy czarnym zagonie”

Am Schwarzen Weg, dziś Mydlana; dosł. „Przy czarnej drodze”.

Am Schwarzwasser, dziś T. Czackiego; Schwarzwasser, dziś Czarna Woda, strumień przepływający przez Zacisze; por. Schwarzwasserbrücke; por. uprzednio Straße 13.

Am Schweidnitzer Wasser, dziś WJ. Wardzyńskich (do 20 XII 1974 pl. Słoneczny), ulica prowadzi do rzeki Bystrzycy, którą nazywano też Weistritz; por. Weistritzstr.

Am See, dziś Sasankowa (do 20 I 1972 Ogrodowa) i część Pawłowickiej (od Jeziorowej - por. Seestr. do Sasankowej, do 20 I 1972 Willowa). wyjaśnienie nazwy zob. pod Seestr.; por. Ahornweg - Pawłowice i Dorfstr. - Pawłowice.

Am Seefelde, dziś Wieluńska; dosł. „Przy polu koło jeziora”; por. uprzednio Straße 17. r

Amselweg, dziś Belwederczyków; Amsel, pol. kos (ornit.); uprzednio zwyczajowo Obstallee.

Amselweg, Pawłowice, dziś Złocieniowa (do 20 I 1972 Tysiąclecia); nazwa zob. wyżej.

Am Senitzeberge, od 27 I 1938 Am Scheunenberge (por.), dziś Wschodnia; Senitzeberg, Góra Sienicka, przemianowana 28 X 1937.

Am Sportbad, dziś Harcerska; dosł. „Przy basenie sportowym”.

Am Sportfeld, dziś al. I.J. Paderewskiego (do 30 III 1983 al. Olimpijska), przy niej stadion im. H. Göringa - Hermann-Göring-Sportfeld (do 9 VIII 1937 Hermann-Göring-Stadion), ul. do 9 VIII 1937 stanowiła część Hindenburgstr. (por.), 25 X 1937 przedłużona na część Morgenzeile.

Am Sportplatz, Bieńkowice, dziś Boiskowa (1945 - 23 I 1956 Sportowa); dosł. „Przy placu sportowym”.

Am Sportplatz, Muchobór Wlk., dziś Roślinna; nazwa jak wyżej.

Am Steindamm, Steindamm to dawna (do 1884) nazwa Am Ohlauufer (por.); dawna grobla, której nazwa łączy się z faktem, że była utwardzona kamieniami; Stein, pol. kamień; po 1884, w związku z zasypaniem wtedy części rzeki Oławy, która płynęła wzdłuż ob. al. J. Słowackiego i dalej się rozdzielała, zasadnicza część skręcała w prawo do Odry, jej pozostałością jest ob. Zatoka Gondol z tyłu Muzeum Narodowego, dalsze

odgałęzienie płynęło ob. ul. K. Janickiego, tzw. Biała Oława (zob. Weiße Ohle), pozostała część od ob. Hotelu „Panorama”, tzw. Czarna Oława, płynęła do 1866 ob. trasą W-Z i wpadała do Odry koło ob. ul. Białoskórnicznej; po zasypaniu rzeki jej nazwa pozostała w nazwach wielu zaułków; omawiana droga do 1884 była jedynym rozdzieleniem Odry i tej części Oławy; po zasypaniu rzeki Am Steindamm stała się Am Ohlauufer. _

Am Stenzelberge, dziś Zagrodnicza; der Stenzelberg, obiekt na Strachocinie.

Am Turnierplätze, dziś Turniejowa; nazwa od turniejowego pl. związku jeździeckiego (Schlesischer Verein für Pferdeschau und Prüfung). ob. teren Novotelu.

Am Unteren Bär, dziś wchodzi w skład pl. 1 Maja wzdłuż szpitala, nazwa od 1845 od jazu rozdzielającego Odrę i fosę; wyjaśnienie nazwy zob. pod Am Oberen Bär.

Am Viehmarkt, dawny targ pochłonięty w 1874 przez Vinzenzstr. (por.).

Am Wacheberge, dziś Elbląska; der Wacheberg, obiekt na Kuźnikach; por. Straße 50.

Am Wäldchen, dziś część Pomorskiej (od ul. Dubois do Kaszubskiej, koło terenu zadrzewionego) oraz Kaszubska (do 1 I XII 1951 Kaszubska na całej długości); nazwa od lasku, z którego pozostał jeszcze skwer przy Pomorskiej, w 1951 włączono do niej początek Kaszubskiej.

Am Walde lub Am Wäldchen - zob. Tampadeler Str.

Am Waldsee, dziś Jaśkowicka; der Waldsee, dziś jezioro Leśne na Strachocinie, do 28 X 1937 Goyersee.

Am Wasserturm, dziś Polkowicka, nazwa niem. oznaczała część Marszowic, leżącą w pobliżu wieży ciśnień; zabudowania te do 26 III 1970 należały do ul. Marszowickiej; Wasserturm, pol. wieża ciśnień.

Am Wasserwerk, dziś początek Kozielskiej, część przy dawnym zakładzie ujęcia wody na Brochowie; por. Kläranlage.

Am Wege nach Herrmannsdorf, dziś Rdestowa (na Strachowicach, do 20 XII 1974 Jerzmanowska, pisana z błędem Jeżmanowska - sic!); por. Grenzweg - Jerzmańowo, dawna droga do Jerzmanowa.

Am Weidegrund, dziś Piesza; der Weidegrund, obiekt na Różance.

Am Weidendamm, dziś I. Franki (1945 - 22 XII 1952 część Ogrodowej, 22 XII 1952-20 XII 1974 część ul. J. Fućika); nazwa dosł. „Przy grobli widawskiej”.

Am Weidendamme, dziś Na Grobli; nazwa znana od XVIII w., łączy się z faktem, że groblę tę porastały wierzby; Weide, pol. wierzba, Damm, pol. grobla; ostateczny bieg ul. od 31 V 1930. **Am Weiher**, dziś należy do Pieprznej, biegnie między Pieprzną a Rumiankową, przy sadzawce na Żernikach; Weiher, pol. sadzawka.

Am Weiher, Muchobór Wlk., dziś część ul. Kunickiego od sadzawki do końca; nazwa zob. wyżej.

Am Wiesengrund, dziś Sadowa; Wiesegrund, pol. jar pokryty łąkami.

Am Wiesengrunde, dziś Sielska; nazwa jak wyżej.

Am Ziegelthor, droga w kierunku Bastionu Ceglanego (zob. Ziegelbastion). po 1878 włączona do Lessingplatz (zob.).

Am Zoologischen Garten, dziś bez nazwy; droga w połowie ogrodu zoologicznego, do 8 II 1971 Zwierzyńiecka.

An den Baumschulen, dziś W. Potockiego; przy ul. szkółka leśna „Monplaisir” Oskara Heymanna (por. Oskar-Heymann-Str.).

An den Brunnen, dziś A. Asnyka; dosł. „Przy studniach”.

An den Fürstengräbern, dziś Jagiellońska; były tu pochodzące z czasów rzymskich groby, odkryte w 1886; por. uprzednio Sandstr.

An den Kasernen, dziś Władysława Jagiełły, w pobliżu ul. mieszczą się koszary, stąd nazwa: Kaserne, pol. koszary.

An den Kasernen, od 1. 20. Kasernenstr., a następnie Schottwitzer i Dorpater Str. (por.), dziś Soltysowicka; przy ul. mieściły się (koszary) Hindenburgkaserne.

An den Linden, dziś Czarnoleska; ul. jest wysadzona lipami, stąd nazwa (Linde, pol. lipa). An den Mühlen, dziś nie istnieje, do 1973 Dolne Młyny; nazwa od średniowiecznych młynów; Mühle, pol. młyn.

An den Teichäckem, dziś Sucha; nazwa od znajdujących się jeszcze w XIX w. stawów na tzw. Małpim Gaju (ob. teren nowego Dworca PKS); do 1925 część Sadowastr. (zob.).

An den Wiesen, dziś większej części tej ul. nie ma, biegła ona od zbiegu ob. Jeziorowej i Pawłowickiej do dawnego Wandalenplatz (por.), i dalej na tym odcinku, tj. od Wandalenplatz do zakrętu Krokusowej (do 20 I 1972 Parkowej). istnieje jako Krokusowa; por. też Am Erlenbusch - Pawłowice; Wiese, pol. łąka.

An der Au, dziś część Stanisławowskiej (krótki odcinek za Mińską, do 22 XI 1952 Polna, 22 XI 1952-23 XII 1956 część Głównej, potem Liebknechta); Au(e), pol. błonie; por. Lindenstr., Hauptstr. i Hirschstr. - Muchobór Wielki.

An der Aue, dziś F. Karpińskiego; nazwa jak wyżej.

An der Barbarakirche, dziś Wszystkich Świętych; wyjaśnienie nazwy zob. pod Barbaragasse.

An der Bernhardikirche, dziś św. Jana Kapistrana (do 23 XII 1956 - 1993 św. Jana); nazwa od kościoła św. Bernardyna.

An der Brauerei, dziś Chmielna (do 23 XI 1956 Browarna). ul. biegnie przy browarze na Zakrzowie.

An der Brücke, od 9 VIII 1937 An der Hindenburgbrücke (por.), dziś most Warszawski; wyjaśnienie nazwy zob. tamże.

An der Christophorikirche, zaułek obejmujący przybudówki do kościoła św. Krzysztofa, w 1885 połączony z placem o tej samej nazwie, zob. Christophoriplatz.

An der Dorotheengasse, dziś Franciszkańska; wyjaśnienie nazwy zob. pod Dorotheengasse

An der Eisenbahn, Pawłowice, dziś Bratkowa (do 20 I 1972 Kolejowa). ul. biegnie wzdłuż linii kolejowej, stąd nazwa (Eisenbahn, pol. kolej żelazna).

An der Eisenbahn, Zakrzów, dziś nie ma nazwy, obok Wilczkowskiej, ul. biegnie wzdłuż linii kolejowej; nazwa jak wyżej.

An der Elisabethkirche, dziś św. Elżbiety, ul. z tyłu kościoła pod tym wezwaniem.

An der Flutmulde, dziś Wołczyńska, ul. leży przy dopływie Widawy o nazwie Graniczna (niem. Flutmulde zur Weide); por. Straße 16.

An der Gröschelbrücke, dziś bez nazwy, leży przy moście Osobowickim; por. też An der Rathenaubrücke.

An der Grünen Baumbrücke, istniejący do 1889 zaułek, obejmujący dwa domy na rogu Poststr. i Ketzberg (por.), nazwa od mostu na Czarnej Oławie, zasypanej w 1866.

An der Gucke, dziś Brochowska; der Gucke, miejsce widokowe; por. uprzednio Brockau-Tschanscher Verbindungsweg.

An der Guentherbrücke, dziś Monopolowa (nazwa pol. od 26 IV 1950); wyjaśnienie nazwy zob. pod Guentherbrücke.

An der Hahnen Krähe, dziś Stacyjna (do 20 XII 1974 Przy Męce Piotrowej); Hahnenkrähe, cokół z kolumną z piaskowca (wys. 4 m), z głowicą z czterema reliefami: rycerzem, literą W, Chrystusem na Krzyżu i kogutem; pochodził z 1555, był kamieniem granicznym, wystawionym przez radę miejską; por. związaną z nią legendę, np. u Ederwitza i Kühnaua.

An der Hinderburgbrücke, dziś Galla Anonima; pocz. nazwa An der Brücke (por.).

An der Hundsfelder Grenze, dziś Białych Goździków, wyjaśnienie nazwy zob. pod Hundsfelder Str.; ul. leży na dawnym wale granicznym.

An der Klostermauer, dziś W. Pola; ul. leży w sąsiedztwie klasztoru Franciszkanów

An der Königsbrücke, dziś Mostowa; wyjaśnienie nazwy zob. pod Königsbrücke.

An der Krämergrube, dziś Wieśniacza (ul. po wojnie zwano Torfową, co urzędowo zaakceptowano 24 III 1948, zapominając o weześniejszym 7 III 1947 nadaniu nazwy Wieśniacza; okazało się, że ul. ma dwie oficjalne nazwy - zrezygnowano z Torfowej); die Krämergrube - jeziorko na Strachocinie; por. Straße 17.

An der Krieterner Grenze, dziś przedłużenie Raclawickiej do al. Piastów, dawna linia graniczna Krzyków i Grabiszynka.

An der Leiper Grenze - zob. Weide 2 Siedlung.

An der Leiper Wiese, dziś Kminkowa (do 20 XII 1974 część Obornickiej), dawna polna droga na granicy Lipy Piotrowskiej i Praczy Widawskich.

An der Magdalenen Kirche, dziś św. Marii Magdaleny; przy ul. kościół pod tym wezwaniem. Uwaga! Plac leżący na płn. od kościoła i wymienioną ul. w końcu XIX w. zwyczajowo zwano Magdalenenplatz.

An der Matthiaskunst, dziś Tamka, wyspa na Odrze; wyjaśnienie nazwy zob. pod Matthiasbrücke.

An der Mühle, dziś Zarzecze (do 20 XII 1974 część Obornickiej), ul. leży przy młynie w Świniarach.

An der Neukircher Grenze lub Am Neukircher Grenzgraben, dziś Strachowicka (od granicy miasta sprzed 1973); por. Banater Str.

An der Oberschleuse, dziś część Wodnej, przy Górnej Śluzie (24 III 1948 włączona do Wodnej; por. Schleusengasse).

An der Oswitzer Grenze lub Am Wege vom Bahnhof Oswitz nach Protsch (od 1937 nach Weide), pierwotna opisowa nazwa późniejszej Litzmannstr. - Widawa (por., nazwa od 1940).

An der Papierfabrik, dziś Przedwiośnie (odc. na Zakrzowie, do 23 XI 1956 S. Żeromskiego). ul. leży w sąsiedztwie fabryki papieru; por. Kastanienallee (Pawłowice).
An der Parkmauer, dziś Skrajna; dosł. „Przy murze parku”; ul. graniczy z parkiem na Partynicach, mur rozebrano w 1987.

An der Pauluskirche, dziś św. Pawła; nazwa pol. od 24 III 1948; ul. jest dziś alejką koło Dolmedu, w tym miejscu stał kościół pod tym wezwaniem, jeden z największych w mieście (zburzony w 1945).

An der Pfarrei - zob. Weide 2 Siedlung.

An der Pllsnitzer Mühle, dziś Mączna, ul. prowadzi do młyna w Pilczycach.

An der Posener Eisenbahnbrücke, dziś biegnie od Osobowickiej jako kładka wzdłuż mostu kolejowego, a dalej jako Grobla Kozanowska (od mostu kolei do mostu kolei nadodrzańskiej), nazwa od linii kolejowej na Poznań.

An der Rathenaubrücke, od 1924 do 31 III 1933 **An der Gröschelbrücke** (por.), dziś bez nazwy.

An der Rechten Oderufer Eisenbahnbrücke, biegnie od mostu kolei nadodrzańskiej jako część Grobli Kozanowskiej, a dalej jako górna część bocznego

odgałęzienia Długiej (por. Kipkeweg). ta część do III 1971 o nazwie Grobla Kozonowska.

An der Rosenthaler Brücke, dziś bez nazwy wybrukowana droga po lewej stronie mostu Trzebnickiego.

An der Schmiedegrube, dziś Łanieszka; die Schmiedegrube - jeziorko na Strachocinie; por. uprzednio Lanischer Str.

Anderssenstr., dziś Młodych Techników (do 22 XI 1952 Mogileńska); przy ul. fabryka braci Aurela i Fedora Anderssenów (pierwotna forma nazwiska Andersohn, stąd do 1899 Andersohnstr.), fabryka później nazywała się E. F. Ohle' s Erben.

An der Sandgrube, ostatnia część Cholewkarskiej, przy wiejskiej odkrywce piasku; por.: Am Birkenbusch, Am Kiefernbusch i Am Kiefern sand.

An der Sandkirche, dziś Najświętszej Marii Panny, ul., przy której stoi kościół Najświętszej Marii Panny na Piasku (niem. Sandkirche, właściwie St. Maria auf dem Sande).

An der Straße nach Protsch, dziś Ćwiczebna (nazwa pol. od 26 IV 1950), ul. od 1938 (z zachowaniem swej nazwy) była częścią Schleswiger Str. (por.), były tu jedynie magazyny Wehrmacht; por. uprzednio Obemigker Chaussee.

An der Viehweide, dziś część Głogowskiej, przy Starogroblowej; nazwa nawiązuje do średniowiecznego pastwiska.

An der Waldwiese, dziś Widawska; dosł. „Przy leśnej łące”.

An der Weide, dziś nie ma nazwy, biegnie w lewo przed mostem Bolesława Krzywoustego, przy Widawie (stąd nazwa). An der Weide - zob. Weide 2 Siedlung.

An der Weißen Ecke, dziś Biały Kąt, tak nazywano dworzec towarowy Muchobór; por. uprzednio Am Mochberner Bahnhof.

An der Wilhelmsruher Schleusenbrücke, nazwa ta oprócz mostu obejmowała zabudowania śluzy i kąpieliska Hitler-Jugend; por. Schleuse Wilhelmruh.

An der Wilhelmsbrücke, dziś Mieszcząńska; wyjaśnienie nazwy zob. pod Wilhelmsbrücke.

An der Ziegelbrücke, samodzielnie istniejąca do 1879 część Roßplatz (por.), potem nr 14, teren tzw. Oswitzer Thor Expedition, pozostałość z dawnego mostu

ceglanego nad martwym korytem Odry, które nie istniało już w 1850, nazwa od dawnej XVIII-wiecznej cegielni miejskiej.

An der Ziegelei, dziś Bombardierska, ul. prowadzi do cegielni na Sołtysowicach.

Andreas-Bauriedl-Str., dziś nie zrealizowana ul. na Grabiszynku, ob. alejka na terenie ogródków działkowych, równoległa do Odkrywców, od 24 III 1948 Szlifierska (por. plan z 1965); Andreas Bauriedl, ur. 4 V 1879, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 149.

Angelus-Silesius-Str., dziś Berberysowa; Angelus Silesius (Anioł Ślązak), właśc. Johann Scheffler, ur. 25 XII 1625 we Wrocławiu, zm. 9 VII 1677 tamże, wybitny poeta mistyczny baroku, był radcą ks.-bp. wrocł.

Angerburger Str., dziś Węgoborska; Angerburg, dziś Węgorzewo (dawn. Węgoberk).

Anger początkowo do 1907 Am Anger, dziś Łąkowa; w średniowieczu były tu pastwiska miejskie. Uwaga! Od 14 IV 1933 do 15 XII 1934 ul. nazywała się Edmund-Heines-Str. (zob.).

Anglersiedlung, dziś koniec Głównej przy Bystrzycy; dosł. „Osiedle wędkarzy”.

Annabergbrücke, dziś most Bolesława Krzywoustego; nazwa upamiętnia bitwę o Górę św. Anny w 1921.

Annabergstr., dziś Kowalska; nazwa jak wyżej; ul. ta miała liczne odgałęzienia, m. in. prowadzące do cegielni, 26 IV 1950 r. stały się one samodzielnymi ulicami: Mokrą, Wilgotną (obie wcześniej nazywano Boczna Kowalskiej), Bocianią i Czajczą; por. uprzednio Cawallenstr.

Anna-Klinkert-Str., od 8 VIII 1933 Hohennedeburger Str. (por.), dziś Ukraińska; Anna Klinkert, żona kupca z Muchoboru Małego Augusta Klinkerta.

Annengasse, dziś św. Anny, ul. biegnie obok kościoła pod tym wezwaniem.

Anton-Hechenberger-Str., dziś nie zrealizowana ul. na Grabiszynku, ob. alejka będąca przedłużeniem ul. Heblarskiej, nazwa pol. od 24 III 1948 r. Monterska, około 1970 przesunięta na inną ul. (por. Erwin-Scheubner-Richter-Str.); Anton Hechenberger, ur. 28 IX 1902, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 167a.

Antonienbrücke lub Antoniensteg, dziś most św. Antoniego (w najbliższym czasie kładka zamiast mostu); nazwa zob. niżej.

Antonienstr., dziś św. Antoniego, przy ul. kościół pod tym wezwaniem, stąd nazwa; zob. też Neue Antonienstr..

Anzengruberstr., dziś Stopnicka; Ludwig Anzengruber, ur. 29 XI 1839 w Wiedniu, zm. 10 XII 1889 tamże, poeta austriacki, prekursor naturalizmu, autor dramatów o tematyce wiejskiej.

Apiastr., dziś Norweska; Apia, stolica byłej kolonii niem. Samoa Zachodnie; por. Straße 76.

Argonnenstr., dziś Tokarska; nazwa upamiętnia walki w Ardenach (VIII 1914) zwycięskie dla Niemiec; por. Straße 39, 163 i 164.

Arletiusstr., dziś J. W. Dawida (1946 Opatowska, 1946-24 III 1948 Bożogrobowców); Johann Caspar Anton Arlet zw. Arletius, ur. 1 X 1707, zm. 25 I 1784 we Wrocławiu, rektor Gimnazjum św. Elżbiety.

Arndtstr., dziś B. Ulanowskiego (1946-24 III 1948 Nowosielecka, 24 III 1948 - 1 I 1992 S. Ulanowskiego); Ernst Moritz Arndt, ur. 26 XII 1876 w Schoritz na Rugii, zm. 29 I 1860 w Bonn, poeta, historyk, zebrał pieśni z wojny 1813-1815 („Was ist des Deutschen Vaterland“).

Arno-Holz-Weg, dziś Jutrosińska; Arno Holz, ur. 26 X 1863 w Kętrzynie, zm. 26 X 1929 w Berlinie, poeta i pisarz, twórca naturalizmu w literaturze niem.: „Buch der Zeit“ (1886), „Die Familie Selicke“ (1890), impresjonista w liryce; por. Straße 56.

Arnoldsmühler Str., dziś Jarnołtowska (część w Jerzmanowie do 20 XII 1974 Główna); Arnoldsmühle, dziś Jarnołów (osiedle); por. Dominiumsweg - Jarnołów.

Arnsdorfer Str., dziś Bocheńska; Arnsdorf, dziś Miłków (jelen.); por. Straße 121.

Arthur-Witt-Str., dziś Małopolska; Arthur Witt, zm. 1933, generalny dyrektor Schlesische Landgesellschaft.

Aschenbrödelweg, dziś J. Stanisławskiego; Aschenbrödel - Kopciuszek z baśni braci Grimm.

Asgardweg, dziś O. Kolberga; Asgard (mit. germ.), kraina, w której żyli bogowie z rodu Astów, przed zbudowaniem Walhałli.

Asternweg, dziś Różana; Aster, pol. aster. Auenstr., dziś J. Mikulicza i O. Bujwida (do 31 I 1983 Bujwida na całej długości); przy ul. były ogrody (Auengarten).

Augustastr., dziś Szczęśliwa, Pabianicka i Wesoła (Pabianicką wyodrębniono 1972/73, Wesołą 25 VI 1973, ostatecznie 20 XII 1974) na odcinku Skwierzyńska - Powstańców Śl.; Auguste, ur. 30 IX 1811 w Weimarze, zm. 7 I 1890 w Berlinie, cesarzowa niem., żona Wilhelma I.

August-Lichter-Weg, dziś K. Brodzińskiego; August Lichter, ur. 8 III 1860 w Nasławicach k. Sobótki, zm. 3 II 1925 w Lutomi k. Świdnicy, nauczyciel, poeta piszący w narzeczu.

--- B ---

Bachmannstr., od 8 VIII 1933 część Horst-Wessel-Str. (zob.), dziś K. Olszewskiego; Gustav Bachmann, ur. 13 VII 1860 w Kamin w Meklemburgii-Schwerin, zm.?, od 1903 dow. szkoły marynarki wojennej, admirał, twórca zasad walki U-hootów.

Bachmannstr., Muchobór Wlk., od 1931/34 Bahnhofstr. (por.), dziś Ibn Siny Awicenny.

Bachstr., dziś Z. Noskowskiego; Johann Sebastian Bach, ur. 20 III 1685 w Eisenach, zm. 28 VII 1750 w Lipsku, wielki niem. kompozytor i organista wirtuoz okresu baroku.

Badergässchen, zaulek między domami Ohlauer Str. 66 i 67, prowadzący do Der Graben (zob.), znany już w 1313, zanika 1892, w średniowieczu była tu łaźnia; Bad, pol. kąpiel, łaźnia, zdrojowisko.

Bahnhof, od 30 I 1931 przyłączony do Anna-Klinkert-Str. (zob.), dziś Ukraińska

Bahnhof Burgweide, baraki mieszkalne przy dworcu Sołtysowice, dziś należą do al. Poprzecznej.

Bahnhofstr., dziś Dworcowa, ul. prowadzi do Dworca Głównego.

Bahnhofstr., dziś Dobroszycka, ul. na Psim Polu.

Bahnhofstr., dziś Towarowa (do 5 X 1976 Kolejowa, 5 X 1976-27 VI 1979 część Stabłowickiej, Kolejową 22 XII 1952 próbowano zmienić na Włókniarzy); ul. w Praczech Odrzańskich.

Bahnhofstr., od 1931 częściowo dołączona do Am Bahnhof (por.), dziś Dojazd, częściowo zaś do Neukircher Str. 280-290 (por.); mimo zlikwidowania tej ul. w spisach figuruje do 1943.

Bahnhofstr., od 25 V 1932 Küstriner Str. (zob.), dziś Metalowców, z tym że koniec tej ul. dalej półoficjalnie tkwił w spisach pod pierwotną nazwą, dziś zaś to część Bystrzyckiej.

Bahnhofstr., od 8 VIII 1933 Sommerfelder Str. (zob.), dziś Zemska; mimo oficjalnego uchylecia nazwy Bahnhofstr. w spisach wciąż figurowała jako nazwa jej końcowej części.

Bahnhofstr., Muchobór Wlk., dziś Ibn Siny Awicenny, (1945-22 XII 1952 Kolejowa); por. uprzednio Bachmannstr., zob. też Lohbrücker Landstr.

Bahnhofstr., Świniary, dziś Dałimira i część Pęgowskiej (do 20 XII 1974 Kolejowa, na planach błędnie Dałemira).

Bahnhofstr., Klecina, dziś Kobierzycka (1945-22 XII 1952 Dworcowa, 22 XII 1952 - 11 1992 A. Gałińskiego).

Bahnhofstr., Wojszyce, dziś Przystankowa, (1945- 23 I 1956 Dworcowa).

Bahnhofstr., Brochów, dziś Semaforowa (1945-22 XII 1952 Kolejowa).

Bahnhofstr., Pawłowice, dziś część Starodębowej (na płn. od linii kolejowej, do 20 I 1972 część al. Dębowej); por. Eichenallee - Pawłowice.

Bahnhofstr., Zakrzów, dziś Wilczkowska (1945-23 I 1956 M. Kopernika).

Bahnhofstr., od 25 V 1932 Am Bälerwalde (zob.), dziś Gospodarska.

Bahnhofstr., od 19 IV 1937 Am Wacheberge (zob.), dziś Elbląska.

Bahnhofstr., od 31 XII 1930 wraz z Kastanienallee (zob.) Herrmannsdorfer Str. (zob.), dziś Kačka.

Bahnhofstr., od 31 XII 1930 połączona z Löwigstr. (zob.), dziś Rubczaka.

Bahnhofstr., od 301 1931 część Michlingstr. (zob.), dziś Traktorowa; zob. też Dorfstr.

Bahnhofsweg, dziś Przy Torze.

Bahnwärterhaus, dziś domek dróżnika kolejowego należący do ul. Awicenny.

Baldurweg, dziś M. Handelsmana; Baldur = Baldr (mit. germ.), mądry i łagodny bóg, syn Wotana i Frigi, zabity przez swego brata Höda, na skutek intrygi hoga Logego.

Ballhofgasse, dziś Podwórcowa, nazwa od miejsca zabaw [^]Zum Ballhof, posesja nr 12.

BanaterStr., dziś Strachocińska (do granicy miasta sprzed 1973, dalej zob. An der Neukircher Grenze); Banat - kraina w Jugosławii; por. uprzednio Strachwitzer Str.

Bansinet Str., dziś Rewalska (1945 - 22 XII 1952 Kamińska, 22 XII 1952 - 11 XII 1985 W. Majakowskiego); Seebad Bansin, kurort nadbałtycki w Niemczech; por. Straße 49.

Barbaragasse, dziś św. Barbary, nazwa od kościoła św. Barbary.

Bärenstr., dziś Niedźwiedzia, nazwa od gospody „Pod Niedźwiedziem”; - Bär, pol. niedźwiedź.

Barthelgasse, dziś Piłkarzy (do 20 XII 1974 część ul. 1 Maja); Richard Barthel, posiadacz nieruchomości (Stellenbesitzer) z Redzina; por. Schleuse Ransern.

Bartheln, dwór i śluza na Bartoszowicach, dziś należą do ul. Bartoszowickiej (nazwa pol. od 26IV 1950).

Barthelner Brücke, dziś most Bartoszowicki (do 1971/73 Bartkowski);

Bartheln, dziś Bartoszowice (osiedle). Barthelner Str., dziś M. Bacciarellego, nazwa jak wyżej.

Bartschstr., dziś Barycka; Eduard Bartsch, ur. 10 IV 1802 we Wrocławiu, zm. 21 VI 1882 tamże, burmistrz (1838-1879).

Basteigasse, dziś nie istnieje, do 24 VI 1964 Polska, nazwa (od 1824) nawiązuje do Bastionu Ceglanego, wcześniej Polnischegasse.

Bauden lub Buden am Neumarkt, budki handlowe na pld. i zach. stronie Nowego Targu; por. Neumarkt.

Bauernweg, dziś Starościńska (do 20 XII 1974 Chłopska). pierwsza nazwa pol. tłumaczeniem.

Bäumerstr., dziś Bednarska; Paul W. Bäumer, porucznik, lotnik w eskadrze Richthofena (Boelckego) - Feldfliegerabteilung 62, odznaczył się na froncie zach.: 30 strąceń do 23 IX 1918, 40 i 41 osiagnał 5 X 1918; por. też Paul-Bäumer-Str.

Baumschulenweg, dziś Nepalska (1945-23 I 1956 Piękna, 23 I 1956 - 1 I 1992 W. Kniewskiego), przy ul. szkółka leśna; por. uprzednio Privatstr.

Bauschulstr., dziś Chemiczna (w poł. nie istnieje od 15 I 1969), przy ul. Maschinenbauschule (szkoła budowy maszyn).

Bebelstr., od 31 III 1933 Flughafenstr., (por.), dziś Lotnicza; August Bebel, ur. 22 II 1840 w Kolonii-Deutz, zm. 13 VIII 1913 w Passug w Szwajcarii, teoretyk i przywódca socjałdemokracji niem.

Beblostr., dziś Jesionowa; Carl Beblo, ur. 24 X 1832 w Opolu, zm. 15 X 1891 we Wrocławiu, radca miejski i właściciel mieszczącej się przy tej ul. fabryki makaronu.

Bechsteinweg, dziś O. Boznańskiej; Ludwig Bechstein, ur. XI 1801 w Weimarze, zm. 14 V 1860 w Meiningen, archiwista, zebrał baśnie i bajki niem. (wyd. 1844); ipor. Straße 15.

Bechtelweg, dziś T, Lenartowicza; Hans Bechtel, dyrektor szkółki leśnej Oskara Heymanha, zam. na Karłowicach.

Beckergasse, dziś Piekarska, ul. leży w pobliżu piekarni.

Bederkeweg, dziś Grabowa; Fritz (Friedrich Paul Max) Bederke, ur. 11 IX 1875 w Wołowie, zm. 21 VIII 1929 we Wrocławiu, pastor z kościoła św. Pawła przy ul. Legnickiej.

Beethovenstr., dziś M. Karłowicza; Ludwig van Beethoven, ur. 16 XII 1770 w Bonn, zm. 26 III 1827 w Wiedniu, wybitny kompozytor, zwany w Niemczech „poetą tonu” (Tondichter).

Belltafelstr., dziś Biskupa Tomasza I, nazwa od miejsca zabaw Belltafelspiel; por. uprzednio Roßgasse.

Benderplatz, dziś pl. ks. S. Staszica; Georg Bender, dr filozofii, ur. 31 XII 1843 w Królewcu, zm. 4 II 1924 we Wrocławiu, nadburmistrz (18 IV 1891 - 30 IX 1912); por. uprzednio Roßplatz.

Benkwitzer Allee, od 1937 Lindenruher Allce (por.), dziś I. Mościckiego (do 1 I 1992 22 Lipca); dokładniejsze dane pod powyższym odesłaniem;

Benkwitz (późn. Lindenruh), dziś Bieńkowice.

Bergergasse, dziś M. Wołodyjowskiego (do 23 XI 1956 Oborna); Hermann Berger, posiadacz nieruchomości na Maślicach, zam. Masselwitzstr. 210/212; część tej ul. nieoficjalnie nazywano Kolejową, od 22 XII 1952 częściowo Narzędziową.

Bergiusstr., dziś W. Skoczylasa; Heinrich Bergius, zm. 1906 w Złotnikach (od 1928 osiedle); właściciel fabryki chemicznej na Złotnikach, ul. powstała z połączenia Marien- i Wichelhausstr. - Złotniki (por.).

Bergmannstr., dziś Z. Dębickiego; mistrz rzeźniczy Gottlieb Bergmann (zm. 1882) miał tu parcele.

Bergstr., dziś Góralska, nazwa pol. niedokładnym thimaczeniem; ostatni odcinek na terenie ogródków działkowych o nazwie Verlängerte Bergstr.

Bergstr., Zgorzelisko, dziś Malborska (1945 - 23 XI 1956 Górnicza). wzgórze na Zgorzelisku.

Bergstr.-Siedlung albo Siedlung an der Bergstr., osiedle bezdomnych przy Góralskiej. Berliner Chaussee, od 1912 Franfurter Str., (por.), dziś Legnicka, ul. prowadzi w kierunku Berlina.

Berliner Chaussee, od 14 VIII 1929 Bebelstr. (por.). dziś Lotnicza.

Berliner Chaussee, od 14 VIII 1929 Deutsch-Lissaer-Str. (por.), część na Złotnikach.

Berliner Chaussee, od 14 VIII 1929 Deutsch-Lissaer-Str. (por.), część na Stabłowicach.

Berliner Chaussee, od 1933 Neumarkter Str. (por.), w Leśnicy, ostatnia część ul. przy cegielni należącej do książąt von Puttbus.

Berliner Platz, od 3 VII 1935 Elferplatz (por.), dziś pl. Orłąt Lwowskich.

Berliner Str., dziś Braniborska.

Berliner Str., od 8 VIII 1933 Stettiner Str. (por.), dziś Szczecińska.

Bernhardinstr., dziś Biskupa Bernarda Bogedaina, ul. leży przy cmentarzu św. Bernardyna; zob. też An der Bernhardinkirche.

Bernstädter Str., dziś Bierutowska; Bernstadt, dziś Bierutów; por. uprzednio część Oelser Str.

Bertholdstr., dziś Koszykarska; Rudolf Berthold, ur. 24III 1891 w Ditterswind k. Bambergu, zm. 15 II 1920 w Harburgu, kpt. lotnictwa, w eskadrze Richthofena odniósł 44 zwycięstwa, po wojnie dow. korpusu ochotniczego „Berthold”, zamordowany przez bojówkę KPD; por. Straße 14.

Beselerstr., dziś B. Trentowskiego (1945 - 1947, B-ci Śniadeckich). Hans-Hartwig von Beseler, ur. 27 IV 1850 w Greifswaldzie (pol. Gryfia), zm. 20 XII 1921 w Neubabelsbergu, generał, szef korpusu inżynieryjnego w 1914, gubernator wojenny w Królestwie Polskim (1915- 1918).

Beuthener Str., dziś Bytomska, Beuthen, dziś Bytom; por. Straße 47.

Bielauer Str., dziś Starobielawska; Klein-Bielau, dziś Biała (wrocł.), nazwa do 3 VII 1935 w pisowni Bielastr.; por. uprzednio Mittelweg.

Bielestr., dziś nie istnieje, do 7 II 1972 Bielska; Biele, dziś Biała (rzeka na Śląsku).

Binzer Str., dziś Knignicka; Binz, port na Rugii (Land Mecklenburg); por. Straße 35.

Birkenstr., dziś Brzozowa; Birke, pol. brzoza. Birkenweg, dziś Agrestowa (od kolei do Zwycięskiej); por. Leiblstr.; ul. do dziś wysadzana jest brzoza, stąd nazwa.

Birkenweg, Pawłowice, dziś Przedwiośnie - ostatni odcinek za Starodębowa (do 20 I 1972 Bieruta).

Birkenweg, od 7 II 1930 Karłowiczstr. - początkowy odcinek (por.), dziś P. Czajkowskiego; por. uprzednio Am Birkenwäldchen.

Birkenzeile, dziś częściowo J. Heweliusza; Zeile, pol. skiba.

Birkhuhnweg, dziś ks. F. S. Jezierskiego; Birkhuhn, pol. cieciora (ornit.).

Bischofstr., dziś Biskupia, znana już od 1489, była tu gospoda „Pod Złotym Biskupem”. Uwaga! Ul. od 14 IV 1933 do 15 XII 1934 nazywała się Helmuth-Brückner-Str. (por.).

Bischofswalder Str., dziś J. Chelmońskiego; Bischofswalde, dziś Biskupin (osiedle).

Bismarckstr., dziś Bolesława Chrobrego; Otto ks. von Bismarck-Schönhausen, ur. 1 IV 1815 w Schönhausen, zm. 30 VII 1898 w Friedrichsruh k. Hamburga, polityk pruski i niem., „żelazny kanclerz”.

Bismarckstr., od 31 XII 1930 Keithstr., (por.), dziś P. Eluarda; por. uprzednio Feldstr.

Blaugrundweg, dziś Błękitna; Blaugrund (Modry Potok), jedno z siedmiu źródeł Laby (Sieben Gründe), położone na czeskim stoku Karkonoszy; por. Straße 109 i 1 10.

Blücherplatz, dziś pl. Solny (do 1827 Salzring); Gebhard Leberecht von Blücher, ur. 16 XII 1742 w Rostocku, zm. 12 IX 1819 w Krobielowicach k. Wrocławia, feldmarszałek pruski, zwyciężył pod Waterloo.

Blücherstr., dziś J. Poniatowskiego, przy ul. istniejąca do dziś (z popiersiem w bramie) gospoda „Pod Marszałkiem Blücherem”.

Blumenstr., dziś Czysta; radca miejski Ch. Blumenthal miał tu posiadłości (nazwa ul. mieści w sobie pierwszy człon jego nazwiska).

Boberplatz, od 8 VIII 1933 Manfred-von-Richthofen-Platz (por.), dziś pl. Wiślany; por. uprzednio Schmuckplatz; Bober, dziś Bóbr (dopływ Odry).

Boberstr., dziś nie istnieje, uprzednio (do 7 II 1972) Bobrowa; por. Straße 10; ul. na Popowicach ohok pl. Wiślanego.

Böcklinstr., dziś Wojszycka; Arnold Böcklin, ur. 16 X 1827 w Bazylei, zm. 16 I 1901 w San Domenico di Fiesole koło Florencji, malarz, kompozycje figuralne o tematyce mit. i fantastycznej, zwany „niemieckim Rzymianinem”; por. Straße 95.

Bockstr., dziś Rozbrat; Emanuel Bock, ur. 20 VII 1841 we Wrocławiu, zm. 5 IV 1900 tamże, radca miejski.

Bodelschwingweg, dziś Przedmiejska; Friedrich von Bodelschwingh, ur. 6 III 1831 w Haus Mark k. Tecklenburga, zm. 2 IV 1910 w Bethel k. Bielefeld, zakonnik,

założyciel Bielefelder Anstalt für Innere Mission, instytutu opieki nad chorymi i bezdomnymi, którego filia znajdowała się przy tej ulicy.

Boelckestr., dziś Murarska; Oswald Boelcke, ur. 19 V 1891 w Halle (Salle), poległ nad Bapaume 28 X1916, porucznik lotnictwa, jeden z pierwszych asów lotnictwa niem., eskadrę po nim przejął Richthofen; por. Straße 13.

Boelckestr., Wojszyce, dziś Snopkowa (1945 - 23 I 1956 Rzeźnicza); nazwa jak wyżej.

Bogenweg, dziś nie istnieje, biegła od Krokusowej do Przedwiośnia, równoległe do Pawłowickiej, przy terenie sportowym; Bogen, pol. łuk.

Bohrauer Chaussee, od 1933/37 Adolf-Hitler-Str. (por.), dziś gen. S. Grotaroweckiego (wcześniej R. Luksemburg), biegnąca przez Wojszyce droga do wsi Bohrau, dziś Borów (wrocł.).

Bohrauer Landstr., Ołtaszyn, dziś końcowy odcinek ul. gen. S. Grotaroweckiego.

Bohrauer Landstr., do 4 II 1929 ostatni odcinek ul. wymienionej niżej, zwana też Verlängerte Bohrauer Str.

Bohrauer Str., dziś Borowska (1945 - 1946 Borowiecka), nazwa jak Bohrauer Chaussee (por. wyżej).

Bolkenhainer Str., dziś Bolkowska, Bolkenhain, dziś Bołków; por. uprzednio Neukircher Weg i Straße 19.

Borsigstr., dziś M. Smoluchowskiego; August Borsig, ur. 23 VI 1804 we Wrocławiu, zm. 6 VII 1854 w Berlinie, wielki przemysłowiec, założył we Wrocławiu fabrykę maszyn.

Borsigstr., dziś część Kielczowskiej (do 1986/88 Mirkowska, aktualnie tę nazwę nosi ul. sąsiednia). leżąca w pobliżu fabryki Rheinmetall-Borsig (dziś PZL-Hydral) droga na Psim Polu; nazwa zob. wyżej.

Brahmsweg, od 5 II 1935 Wałhałstr. (zob.), dziś Braci Śniadeckich; Johannes Brahms, ur. 7 V 1833 w Hamburgu, zm. 3 IV 1897 w Wiedniu, słynny kompozytor; do 29 XI 1934 (15 XII1934) część Dahnstr.

Brandenburger Str., dziś Lubuska; Brandenburg, miasto w Niemczech, stolica dawnej Marchii Brandenburskiej (ob. Land Mark Brandenburg); ul. na odcinku od Gwiaździstej do Zielińskiego zlikwidowano 26 IV 1968, od Zielińskiego do Stysia 15 I

1969 i ponownie na dłuższym odcinku od Powstańców Śl. do Skwierzyńskiej 24 IX 1981, z tym że na odcinku od Powstańców Śl. do Gwiaździstej faktycznie istnieje; por. też Moritzstr.

Bräuerallee lub Weg, dziś Uczniowska (1945 - 23 I 1956 Szkolna); Gustav Bräuer, właściciel dworu i nieruchomości na Wojszycach.

Bräuergäßchen, dziś Zaulek Browarny; Karl Bräuer, właściciel browaru przy ul. Hubskiej, zm. 1903.

Breitestr., dziś J.E. Purkyniego (do 23 XI 1956 Szeroka); nazwa średniowieczna, oddaje charakter ul.; breit, pol. szeroki.

Breitenbachfohrt lub An der..., ul. znajduje się w pobliżu Kanału Nawigacyjnego, niem. Breitenbachfahrt.

Bresaer Str., dziś Brzezińska; Groß-Bresa, dziś Brzezina (średz.); por. uprzednio Brunnenstr. (Leśnica).

Breslau-Koseler-Deich, zob. Koseler Deich.

Breslauer Chaussee, od poł. 1. 30. Vorwerkstr. - Brochów, dziś Wiaduktowa, dawna droga do Wrocławia.

Breslauer Str., Brochów, dziś I. Mościckiego (od Topolowej do Semaforowej, 1945 - 22 XII 1952 Wrocławska, z tym że ok. 1950/52 część ul. nazywała się ul. Przyjaciół Żołnierza, 22 XII 1952 - 1 I 1992 część ul. 22 Lipca); por. Weg nach Brockau, Gartenstr., Lindenruher Allee oraz Brockauer Str. (Brochów i Bienkowice); por. też Benkowitz Allee.

Breslauer Str., Wojszyce, dziś gen. S. Grot-Roweckiego (początek od dawnej granicy miasta, 1945 - 22 XII 1952 Wrocławska, 22 XII 1952 - 23 XI 1956 część Wiśniowej, 23 XI 1956 - 1 I 1992 R. Luksemburg).

Breslauer Str., Muchobór Wlk., dziś Krzemieniecka (1945 - 22 XII 1952 Wrocławska, 22 XII 1952 - 1 I 1992 część ul. M. Ostrowskiego); por. też Kronstädter Str.

Breslauer Str., Oporów, dziś L. Solskiego (1945 - 22 XII 1952 Wrocławska, 1952 - 1955 W. Hugo).

Breslauer Str., Zgorzelisko, dziś T. Szewczenki (1945 - 22 XII 1952 Wrocławska).

Breslauer Str., Świniary, dziś Zajązkowska (do 20 XII 1974 Wrocławska); por. uprzednio Dorfstr.

Breslauer Str., od 3 VIII 1929 Hundsfelder Str. (por.), dziś Bolesława Krzywoustego.

Breslauer Str., od 8 VIII 1933 Neukircher Str. (por.), dziś Żernicka.

Breslauer Str., od 14 VIII 1929 Neumarkter Str. (por.), dziś Średzka.

Breslauer Str., od 11 XII 1930 Oswitzer Str. (por.), od mostu kolejowego do granicy miasta sprzed 1973; por. Oswitzer Chaussee.

Breslauer Str., od 6 VIII 1929 Trentinstr. (por.), dziś Krzycka.

Brieger Str., dziś Brzeska; Brieg, dziś Brzeg.

Brigittental, do 1907 An Brigittenthal, dziś Ł. Górnickiego; nazwa wywodzi się od folwarku założonego między 1689 a 1702 przez opatkę klarysek Brygidę Dombrowską (potem kawiarnia o tej nazwie).

Briskestr., dziś S. Dicksteina; rodzina Briske miała tu parcele, stąd nazwa.

Brockauer Str., dziś S. Świstackiego; Brockau, dziś Brochów (osiedle, pocz. Broków).

Brockauer Str., Bieńkowice, dziś I. Mościckiego (1945 - 22 XII 1952 Brochowska, 22 XII 1952 - 11 1992 część ul. 22 Lipca, ostatni odcinek za Ziemniaczana); por. Weg nach Brockau, Breslauer Str., Gartenstr., Lindenruher i Benkwitzer Alee.

Brockauer Weg, od 25 V 1932 Hultschiner Str. (zob.), dziś Karwińska.

Brockau-Tschanscher Verbindungsweg, od 1. 30. częściowo An der Gucke (w części znajdującej się już przed 1951 w granicach miasta), dziś Brochowska, dawna droga łącząca Brochów z Księżem.

Bromberger Str., dziś Bydgoska; Bromberg, pol. Bydgoszcz; por. Straße 4.

Brückenau(e), od 19 IV 1934 Kern-Fischer-Wiese (zob.), dziś nie ma nazwy, łąka k. mostu Osobowickiego zwana też Unter Brückenau.

Brückenberger Str., dziś Przesiecka (do 1 I 1992 Bierutowicka);

Brückenberg, dziś Karpacz Górny, do 1990 Bierutowice (jden.); por. Straße 27 i 71.

Brüderstr., dziś K. Pułaskiego (1945-46 równolegle Bracka i Bratnia), przy ul. klasztor i szpital Bonifratrów; por. Klosterstr. Uwaga! Do 1911 do tej ul. zaliczano poł. ob. ul. Hauke-Bosaka; zob. Clausewitzstr.

Brunnbergweg, dziś Źródlana;

Brunnberg, dziś Studniční Hrbet (1554), góra na czeskim stoku Karkonoszy, na której znajduje się jedno z siedmiu źródeł Łaby (Sieben Gründe); por. Straße 104 i 131.

Brunnenstr., dziś Studzienna, pol. nazwa tłumaczeniem; była tu studnia z wyobrażeniem Fortuny; Brunn, pol. studnia.

Brunnenstr., od 1911 Hennigstr. (zob.), dziś Twarda.

Brunnenstr., od 31 XII 1930 Bresaer Str. (zob.), dziś Brzezińska.

Buchenweg, dziś Liliowa; Buchen, pol. buk.

Büchnerstr., dziś Papiernicza; Franz Büchner, ur. 5 X 1895 w Gräfenau, poległ nad Górcem 30 X 1918, porucznik lotnictwa w eskadrze Richthofena, jeden z asów, do 24 VIII 1918 strącił 20 samolotów, w okresie 12-20 IX 1918 dalszych 12, a 23 X - 40.

Buddestr., dziś Boczna; Hermann von Budde, ur. 15 XII 1851 w Bensbergu k. Kolonii, zm. 28 IV 1906 w Berlinie, minister robót publicznych.

Buden in der Dorotheengasse, istniejące do 1940 kramy u wlotu ul. św. Doroty do Rynku; por. Dorotheengasse.

Buden am Hintermarkt, istniejące do 1928 kramy i sklepiki na Kurzym Targu; por. Hintermarkt.

Buden an der Stockgasse, istniejące do 1928 kramy i sklepiki przy ob. Więziennej; por. Stockgasse.

Bunsenstr., dziś Lniana; Robert Wilhelm Bunsen, ur. 31 III 1811 w Getyndze, zm. 16 VIII 1899 w Heidelbergu, fizykochemik niem., odkrywca m.in. cezu i rubidu.

Bunzlauer Str., dziś Bolesławicka; Bunzlau, dziś Bolesławiec.

Bürgerwerder, dziś Kępa Mieszczańska, nazwa średniowieczna, jedna z wysp na Odrze.

Burgfeld czasem Am Burgfeld, dziś A. Cieszyńskiego (ok. 1963/65 Wałowa), nazwa znana od 1346, było to pole koło dawnego zamku; por. Burgstr.

Burghanstr., dziś A. Nobla (1946 - 24 III 1948 M. Rataja, 24 III 1948 - 1 I 1992 J. Czechowskiego); Eduard Julius Burghart, zm. 11 III 1878 we Wrocławiu, radca miejski, dobroczyńca szpitala dla pozbawionych opieki gospodyń domowych (Hospital für hilflose Hausangestellte) przy ob. Pomorskiej.

Burglehnstr., dziś Wolska (do 23 XI 1956 Grodzka); nazwa od pól lennych, należących do zamku w Leśnicy; por. uprzednio Kirchstr. (Leśnica).

Burgstr., dziś Grodzka (do 23 XI 1956 Uniwersytecka). nazwa od zamku piastowskiego, na którego miejscu stoi ob. Uniwersytet.

Buschstr., dziś Tenisowa; Wilhelm Busch, ur. 15 IV 1832 w Wiedensahl k. Hanoweru, zm. 9 I 1908 w Mechtshausen, poeta, malarz scen humorystycznych; por. Straße 202.

Büttnerstr., dziś Rzeźnicza; nazwa od cechu bednarzy, znana od 1502;

Büttner, pol. bednarz; do pocz XVI w. Fleischer- lub Ochsegasse (Fleischer, pol. rzeźnik).

C

Carl-Hauptmann-Weg zob. Karl-Hauptmann-Weg.

Carlowitzstr., od 1942 Karlovitzstr. (por.).

Carmerstr., dziś Wolbromska; Johann Heinrich Casimir Graf von Carmer, ur. 29 XII 1721 w Kreuznach, zm. 18 V 1801 w Rycznio koło Góry Śląskiej, wielki kanclerz, Chef de Justice, założyciel prowincji śląskiej.

Cawallenstr., od 25 X 1937 Annabergstr. (por.), dziś Kowalska; Cawallen, pol. Kowałe, osiedle to w 1937 włączono do sąsiedniego Friedewalde, pol. Mirowiec.

Chamissostr., dziś Kampinoska (1946 - 24 III 1948 Kampińska); Adelbert von Chamisso, właściwie Louis Charles Adaläide de Chamisso de Boncourt, ur. 30 I 1781 na zamku Boncourt, zm. 21 VIII 1838 w Berlinie, poeta pochodzenia francuskiego, od 1796 paź królowej Luizy.

Charlottenstr., dziś Krucza (nazwa pol. od 24 III 1948); Wiktoria Elżbieta Augusta Karolina, ks. pruska, ur. 24 VII 1860 w Poczdamie, zm. 1 X 1919 w Meiningen, żona Bernarda III, ks. sasko-meiningeńskiego, córka cesarza Fryderyka III.

Chausseestr., od 1911 Breslauer Str. (Psie Pole). a następnie od 3 VIII 1929 dołączona do Hundsfelder Str. (por.), dziś część ul. Bolesława Krzywoustego na Psim Polu; Chaussee, pol. szosa.

Cheruskerweg, dziś Trzebowiańska; nazwa od germ. plemienia Cherusków.

Christophoriplatz, dziś pl. św. Krzysztofa, przy którym stoi kościół pod tym wezwaniem; zob. też An der Christophorikirche.

Claassenstr., dziś Gwarna; Heinrich Theodor Claassen, ur. 25 V 1774, zm. 22 VIII 1845, rentier, ufundował dom starców i szpital, przeniesiony następnie do budynku przy ob. pl. Powstańców Wielkopolskich.

Clausewitzstr., dziś gen. J. Hauke-Bosaka; Karl von Clausewitz, ur. 1 VI 1780 w Burg k. Magdeburga, zm. 16 XI 1831 we Wrocławiu, generał pruski, największy teoretyk wojskowości XIX stulecia; nazwa od 1911, wcześniej ul. w poł. zaliczana do Feld- i Brüderstr.; por. też Karłowskystr.

Comeniusstr., dziś J.A. Komeńskiego; Jan Amos Komensky, ur. 28 III 1592 w Brodach, zm. 15 XI 1630 w Amsterdamie, czeski pedagog i teolog.

Constantinstr. (lub Konstantinstr.). dziś gen. S. Kopańskiego (1945 - 22 XII 1952 Wrocławska, 22 XII 1952 - 1 I 1992 A. Makarenki); Constantin von Schweinichen, właściciel dóbr rycerskich na Zakrzowie.

Copernicusstr., dziś M. Kopernika (1945-71111946 J. Kochanowskiego); Mikołaj Kopernik, ur. 19 II 1473 w Toruniu, zm. 24 IV 1543 we Fromborku, słynny astronom; por. uprzednio Finkenweg i Kopernikusstr.

Corinthstr., dziś Tarninowa; Lovis Corinth, ur. 21 VII 1858 w Tapiaw w Prusach Wsch., zm. 17 VII 1925 w Zandvoort w Holandii, malarz, autor fresków i obrazów (krajobrazy, portrety); por. Straße 106.

Corneliusstr., dziś Zapaśnicza; Peter von Cornelius, ur. 23 IX 1783 w Düsseldorfie, zm. 6 III 1867 w Berlinie, malarz związany z nazareńczykami, prof. akademii w Düsseldorfie, Monachium i Berlinie.

Coselstr., od 1942 Koselstr. (por.), dziś Pałucka i częściowo Kozanowska;

Cosel (potem Kosel), dziś Kozanów (osiedle).

Cottbuser Str., dziś Chociebuska; Cottbus (Chociebuż), miasto w Niemczech (Land Sachsen); por. Straße 29 Norden.

Cranachstr., dziś Dereniowa; Łukasz Cranach St., ur. w X 1472 w Kronach w Górnej Frankonii, zm. 16 X 1553 w Weimarze, słynny malarz okresu renesansu; por. Straße 100.

Cretiusstr., dziś końcowa część Ślicznej (do 25 IX 1975 Ceglana, na odcinku Widna - Bardzka zlikwidowana 29 IV 1966); Arwed Cretius, zm. 1894, właściciel fabryki Breslauer Theer-Producten, Asphalt, Dachpappe und Holzzement Fabrik A. Cretius, potem własność E. Riegigera.

Crossener Str., dziś Krośnieńska; Crossen an der Oder, dziś Krosno Odrzańskie.

Czepkostr., dziś A. Gdaczusza; Daniel Czepko von Reigersfeld, ur. 23 IX 1605 w Krotoszycach k. Legnicy, zm. 8 IX 1660 w Wołowie, poeta śląski.

--- D ---

Dahlienweg, dziś Makowa; Dahlie, pol. dalia.

Dahnstr., dziś S. Moniuszki; Felix Dahn, ur. 9 II 1834 w Hamburgu, zm. 3 I 1912 we Wrocławiu, prof. prawa, pisarz historyczny; por. Brahmsweg i Wałhallstr.

Damaschkestr., dziś Monte Cassino; Adolph Damaschke, ur. 24 XI 1867 w Berlinie, zm. 30 VII 1935 tamże, wielki niem. ekonomista, kierownik Związku Niemieckiej Reformy Rolnej (Bund der Deutschen Bodenreformer); nazwa do 1927 w pisowni Damaschkeweg; do ul. należał też cmentarz ewangelicki, który nie przylegał bezpośrednio do niej, ale droga do niego prowadząca (Weg zum Lutherfriedhof) nie miała samodzielnego charakteru; odrębną nazwę, ul. Smętna, uzyskała 26 IV 1950 r.

Damaschkestr., Oporów, dziś M. Bukowskiego (1945 - 23 I 1956 J. Lelewela, 23 I 1956 - 27 II 1961 Brukselska, 27 II 1961 - 1 I 1992 P. Lumumby), nazwa zob. wyżej; por. uprzednio Schellwitzstr.

Dammstr., dziś Starogroblowa (przesunięta częściowo 7 II 1972); Damm, pol. grobla.

Dammstr., Świniary, dziś Zagaje (do 20 XII 1974 Damska).

Dammweg, dziś Bagatela (1945 - 23 I 1956 Krótka).

Danziger Str., dziś Gdanska; Danzig, pol. Gdańsk.

Däumlingweg, dziś W. Gersona; Däumling - Tomcio Pałuch z baśni braci Grimm.

Deckeweg, dziś Lewa (1946 Ukryta, 1946 - 24 III 1948 Wiejska); Julius Decke, ur. 1843 w Twardogórze, zm. 1921 we Wrocławiu, pastor, proboszcz u św. Bernardyna, inspektor kościelny od 15 XII 1869.

Deditiusweg, dziś E. Micheleta (do 9 X 1993 Krótka; nazwa pol. od 26 III 1970); Georg Deditius, dawniejszy burmistrz Wrocławia.

Defreggerstr., dziś Żołnierska; Franz von Defregger, ur. 30 IV 1835 w Stronach in Pustertał, zm. 21 1921 w Monachium, malarz; por. Straße 110 i 111

Derfflingerstr., dziś Krakusa (nazwa od 7 XI 1946, w praktyce do 1948 przyjęła się nazwa z projektu uchwały Proszowska, ostatecznie wyrugowana po 24 III 1948); Georg Derfflinger, ur. 10 11 1606 w Neuhofen k. Krems, zm. 4 II 1695 w Guzowie k. Kostrzynia, feldmarszałek, walczył w wojnie 30-letniej, odniósł zwycięstwo pod Fehrbellin; por. Fehrbellinstr.

Der Graben lub Grabenohle, zob. pod Graben.

Der Lange Weg, dziś Północna; dosł. „Długa droga”.

Der Neumarkt; zob. pod Neumarkt

Dessauerstr., dziś Dobra; Leopold ks. vom und zum Anhalt-Dessau, ur. 3 VII 1676 w Dessau. zm. 9 IV 1747 tamże, feldmarszałek, walczył w wojnach śląskich, reformator piechoty; lokalizacja ul. nawiązuje do faktu, że 10 VIII 1741, po zdobyciu Wrocławia do miasta weszły jako pierwsze pruskie jednostki dowodzone przez ww., od strony leżącej w pobliżu bramy Mikołajskiej.

Deutsch-Lissaer-Str., dziś Kosmonautów (do 23 VI 1961 Leśnicka);

Deutsch Lissä, od 2 III 1939 Lissa, dziś Leśnica (osiedle, w 1945 Leśna, stąd nazwa stacji kolejowej jeszcze w 1948 Wrocław-Leśna). nazwa ul. stała się bezprzedmiotowa od 1939, po zmianie nazwy osiedla; czy została wtedy skrócona do Lissaer Str., nie wiadomo na pewno, gdyż z jednej strony istnieją spisy urzędowe, gdzie Deutsch-Lissaer-Str. jeszcze w 1943 figuruje (por. Breslauer Adreßbücher z lat 1939-1943), z drugiej zaś są inne, gdzie jest wersja skrócona, a na wszystkich właściwie planach miasta od 1939 figuruje Lissaer Str. Trudno dociec, która z tych dwóch nazw obowiązywała w rzeczywistości. Na obie nazwy natrafiła komisja ustalająca po wojnie nazwy polskie i błędnie mniemając, że chodzi tu o dwie odrębne ul., Deutsch-Lissaer-Str. przemianowała na Leśnicką, a Lissaer Str. na Leszczyńską, po odkryciu tego błędu zrezygnowano z nazwy Leszczyńska, ostatecznie 24 III 1948.

Deutschmannweg, dziś Ubocze (do 22 XI 1952 Polna); August Deutschmannvrotnik, właściciel dóbr.

Dickfeldstr., dziś Łanowa (do 22 XI 1952 Polna); Hermann Dickfeld, właściciel dóbr.

Dickhuthstr., dziś Nauczycielska (do 24 III 1948 A. Kochańskiego); Gustav Dickhuth, ur. 2 IX 1825 w Nowogrodźcu nad Kwisą, zm. 17 X 1893 we Wrocławiu, burmistrz w l. 1879 - 1892.

Diepenbrockstr., dziś Czerwonego Krzyża (do 30 XII 1959 Węglowa); Melchior von Diepenbrock, ur. 6 I 1790 w Boholt (Belgia), zm. 20 I 1853 na zamku Janova Hora k. Jawornika (Czechy), ks.-bp wrocł. 1845 - 1853.

Dierschkeplatz, pl. na Brochowie, który w poł. l. 30. został wyodrębniony z trzech krzyżujących się ul.: Hatzfeld-, Heydebrand- i Güntherstr., obecnie ponownie należy do odpowiedników tych ul.; nazwa upamiętniała Alfonsa Dierschkego, przew. gminy Brochów, zm. 1914.

Dietrich-Ëckart-Str., dziś W. Berenta; Dietrich Eckart, ur. 23 III 1868 w Neumarkt we Frankonii, zm. 26 XII 1923 w Berchtesgaden, pisarz, ojciec ideowy nazizmu; por. wcześniej Nord- i Oskar-Heymann-Str.

Dievenower Str., dziś Dziwnowska; Dievenow, dziś Dziwnów; por. uprzednio Siedlung i Straße 23.

Dirschauer Str., dziś Tczewska; Dirschau, pol. Tczew.

Dombrücke, dziś most Tumski; Dom, pol. katedra.

Dominikanerplatz, dziś pl. Dominikański (11 XII 1951-17 XI 1989 pl. F. Dzierżyńskiego). przy pl. stoi dominikański kościół św. Wojciecha.

Dominikanerstr., dziś formalnie od 31 VIII 1951 część ul. Wita Stwosza, w praktyce nie ma odrębnej nazwy, zalicza się do ww. pl., biegnie od Podwala do Janickiego, 1945-24 III 1948 Dominikańska, 1948-31 VIII 1951 św. Wojciecha.

Dominiumsweg, dziś Stefana Batorego (od 24 III 1948 do 27 VI 1979 Rycerska). droga do dworu w Ratyniu.

Dominiumsweg (inaczej Dorfstr.) Jarnołów, dziś ostatni odcinek Jarnołtowskiej (do 20 XII 1974 Zamkowa); por. Arnolds Müller Str.

Dominiumsweg, Mokra, dziś Watowa (do 20 XII 1974 Zamkowa).

Dominsel, dziś Ostrów Tumski, dawna wyspa, na której stoi katedra.

Domplatz, dziś pl. Katedralny, położony z tyłu katedry.

Domstr., dziś Katedralna.

Donarweg, dziś L. Krzywickiego; Donar = Donner = Thor (mit. germ.), bóg piorunów, syn Wotana i Frigi.

Dorfstr., dziś Gromadzka; Dorf, pol. wieś, ul. na Ratyniu; por. też Groß-Gohlauer-Weg.

Dorfstr. lub Ottwitz, dziś Opatowicka, część ul. na Opatowicach, 26 III 1970 wydzielono z niej Załawową; na planach z l. 1956 - 1970 pomieszana z Groblą Opatowicką.

Dorfstr., dziś Rogowska (do 26 III 1970 Kuźnicka). ul. na Nowym Dworze.

Dorfstr., Jerzmanowo, dziś H. i L. Adamczewskich (do 20 XII 1974 Wiejska).

Dorfstr., Strachowice, dziś W. Zarembowicza (do 20 XII 1974 w poł. Główna i Lipowa. Główną, błędnie mniemając, że osiedle to jest w granicach miasta, usiłowano zmienić 22 XII 1952 na ul. I. Pawłowa).

Dorfstr., Kłokoczyce, dziś ostatni odcinek Kłokoczyckiej, por.; Glockschtzer Weg i Weg nach Hundsfeld. **Dorfstr.**, Zgorzelisko, dziś Miejska (do 23 I 1956 Wiejska).

Dorfstr., Lipa Piotrowska, dziś Pelczyńska oraz częściowo Kaczeńcowa, Perzowa, Podbiałowa, Tymiankowa (do 20 XII 1974 Obornicka na całej długości); por. Obernigker Str.

Dorfstr., Wojszyce, dziś Pawia (do 23 I 1956 Lipowa).

Dorfstr., Pawłowice, dziś Pawłowicka (na płu. od Azaliowej, do 20 I 1972 część Październikowej, por. Rotdornweg - Pawłowice), jak również Daliowa (do 20 I 1972 Wiejska); por. Am See i Ahornweg - Pawłowice.

Dorfstr., Lamowice Stare, dziś Sarnia (do 20 I 1972 Kasztanowa).

Dorfstr., Wojnów, dziś Strachocińska (koniec - do 22 XII 1952 Główna); por. Drachenbrunner Str.

Dorfstr., Ołtaszyn, dziś B. Strachowskiego (do 30 XII 1959 Piastów).

Dorfstr., Osiniec, dziś Widłakowa (do 20 XII 1974 Łakowa).

Dorfstr., od 1936/42 Breslauer Str. (Świniary), dziś Zajączkowska (por.).

Dorfstr., od 5 VI 1929 Coselstr., potem Koselstr. (por.), dziś Pałucka i Kozanowska.

Dorfstr., od 13 V 1929 część Gandauer Str. (por.), dziś Gądowska.

Dorfstr., od 1911 Gräbschener Str. (odcinek od Stalowej do Ostrowskiego); por. też Opperauer Chaussee.

Dorfstr., od 8 III 1933 Greifswalder Str. (por.), dziś Kołobrzaska.

Dorfstr., Od 6 VIII 1929 Hartliebstr. (por.), dziś Partynicka.

Dorfstr., zob. Heiririch-Gromann-Str. oraz Zappegasse i Alte Wildschützer Str., dziś Ludowa.

Dorfstr. (lub Hauptstr.), od 11 III 1931 Herrnprotscher Str. (por.), dziś Brodzka.

Dorfstr., od 30 VII 1929 Höhlmannstr. (por.), dziś Chłopska.

Dorfstr., od 1898 część Kleinburgstr. (od ob. Kutnowskiej do al. Jaworowej - por.), dziś Januszowicka; por. też Ulmenallee.

Dorfstr., od 1921 Konstantin-Schnier-Str. (por.), dziś S. Przybyszewskiego.

Dorfstr., od 21 IX 1928 Krieterstr. (por.), dziś ks. P. Wawrzyniaka
Dorfstr., od 26 XI 1928 Lilienthaler Str. (por.), dziś Poświęcka.

Dorfstr., od 8 III 1933 Mariahöfchenstr. (por.), dziś Nowodworska.

Dorfstr., od 23 I 1930 Masselwitzstr. (por.), dziś Maślicka.

Dorfstr., od 30 VII 1929 Meleschwitzer, potem Rigaer Str. (por.), dziś Swojczycka.

Dorfstr., od od 30 I 1931 część Michlingstr. (por.), dziś Traktatowa; por. też Bahnhofstr.

Dorfstr., od 5 VI 1929 Pilsnitzer Str. (por.), dziś Pileczycka.

Dorfstr., od 1897 Pöpelwitzstr. (por!), dziś Popowicka.

Dorfstr., od 25 V 1932 Schmiedefeldstr. (por.), dziś Hermanowska.

Dorfstr., od 30 VII 1929 Schoitschstr., potem Revaler Str. (por.), dziś Miłoszycka.

Dorfstr., od 23 I 1930 Stabelwitzer Str. (por.), dziś Stabłowicka.

Dorfstr., od 30 IV 1929 Tschanscher Str., a następnie Rybniker Str. (por.), dziś Rybnicka.

Dorfstr., od pocz. lat 30. Zum Weidetał (por.), dziś Sołtysowicka.

Dorfweg, nazwa ta obejmuje ul. na Rędzinie: Hokeistów (do 20 XII 1974 Robotnicza) i Łyżwiarzy (do 20 XII 1974 Łąkowa).

Dorfweg, Kłokoczyce, dziś boczne odgałęzienie ostatniego odcinka Kłokoczyckiej, w kierunku strumienia Dobra.

Dörüerdamm, zwyczajowa nazwa późniejszej Grüneicher Weg (od 19 VII 1932), dziś al. Dąbska; dosł. „Cierniowa grobla” ze względu na typ roślinności rosnącej na tym terenie.

Dornröschenweg, dziś L. Wyczółkowskiego;

Dornröschen - Śpiąca Królewna z baśni braci Grimm.

Dorotheengasse, dziś św. Doroty, przy ul. stoi kościół pod tym wezwaniem, stąd nazwa; do ul. dołączono Buden in der Dorotheengasse (por.), zob. też An der Dorotheenkirche.

Dorpater Str., dziś Sołtysowicka; Dorpat, dziś Tartu (Łotwa); por. uprzednio An den Kasernen, Kasernenstr. i Schottwitzer Str., zob. też Zum Weidetal.

Drabiziusplatz, dziś pl. G. Daniłowskiego; Guido von Drabizius, zm. 1896, właściciel ogrodów, organizator wraz z Ottonem Bauerem budowy przedmieścia odrzańskiego; por. Ottostr., zob. też Drabizius- i Guidostr.

Drabiziusstr., dziś L. Siemieńskiego; nazwa jak wyżej.

Drachenbrunner Str., dziś Strachocińska;

Drachenbrunn, dziś Wojnów (osiedle); zob. też Dorfstr. (Wojnów).

Dreysestr., dziś mjr. J. Piwnika-Ponurego (nazwa pol. od 26 IV 1950 do 1 I 1992 J. Marchlewskiego, wcześniej najprawdopodobniej samowolnie Lotnicza); Johann Nicolaus Dreyse, ur. 20 XI 1787 w Sömmerda w Turyngii, zm. 9 XII 1867 tamże, konstruktor i fabrykant broni, w 1827 wynalazł iglicówkę, pierwotnie broń nabijaną od przodu, w 1836 odtylcówkę (tzw. karabin Dreysego). broń ta od 1840 była na wyposażeniu armii pruskiej.

Drosselbartweg, dziś J. Pankiewicza;

Drosselbart, król Drozdobrody - postać z baśni braci Grimm.

Drosselweg, dziś B. Głowackiego; Drossel, pol. drozd (ornit.); por. Straße IV.

Drosselweg - Pawłowice, dziś Małwowa (część od Starodęhowej do Przyłaszczkowej, do 2011/1972 Plonowa), nazwa zob. wyżej; por. Lindenallee - Pawłowice.

Drostestr., dziś Skierniewicka; Annette von Droste-Hülshoff, ur. 14 I 1797 w Hülshoff k. Monastyr, zm. 24 V 1848 w Mcersburg nad Jeziorem Bodeńskim, pisarka, prekursorka realizmu mieszczańskiego w lit. niem., liryki i ballady, m. in. „Die Judenbuche”; por. Straße 179.

Dualastr., dziś Grecka; Duala, miasto w Kamerunie, dawnej kolonii niem.; por. Straße 54.

Düppelstr., dziś nie istnieje, biegła koło ob. Zielonogórskiej, do 26III 1970 Żarowska; nazwa upamiętniała zdobycie szanców Düppel (18 IV 1864) w wojnie pruskoaustrackiej z Danią.

Durchgang, od 1914 Kreuzherrenweg (por.), dziś Bożego Ciała; dosł. „Przejście”.

Durchgang, od 1914 Laufsteg (por.), dziś Szybka.

Durchgang, przejście w poprzek Rynku, ob. prop. nazwa Przejście Rymarzy.

Dürrgoy-Brockauer Weg, od 1907 Ostendstr. (por.), dziś Gazowa, dawna droga łącząca Tarnogaj z Brochowem.

Dürrgoyst., dziś Tarnogajska (do 20 I 1972 Cierniogajska); Dürrgoy, dziś Tarnogaj (osiedle); nazwa oznacza „suchy, jałowy gaj”, dla odróżnienia sąsiedniego Gaju (por. Herdainstr.); por. uprzednio Hauptstr.

Dyhernfurthër Str., dziś Dolnobrzeska;

Dyhernfurth, dziś Brzeg Dolny; do ul. należała też tzw. owczarnia (Vorwerk Schäferei), która leży w trójkącie tworzonym ob. przez Ulową (do 20 XII 1974 Pszczelna, jeden numer tej ostatniej dołączono do Dolnobrzeskiej).

--- E ---

Ebereschenallee, dziś al. Jarzębinowa; Eberesche, pol. jarzębina.

Edmund-Heines-Str., przejściowa nazwa Angerstr. (por.), dziś Łąkowa; Edmund Heines, ur. 21 VII 1897 w Monachium, wódz śląskich oddziałów szturmowych (SA), od 1933 prezydent policji we Wrocławiu, znany zbrojeniec i awanturnik, zorganizował na Tarnogaju obóz koncentracyjny, w „nocy długich noży” zamordowany wraz z Ernstem Böhmem.

Edmund-Heines-Str., Oporów, od 1935 Schlieffenstr. (por.), dziś T. Mikulskiego; nazwa jak wyżej.

Eichbornstr., dziś F.X. ks. Druckiego-Lubeckiego; Philip von Eichborn, radca handlowy, zm. 1927.

Eichenallee, dziś al. Dębowa, ul. na Borku; Eiche, pol. dąb.

Eichenallee, dziś Miodowa, ul. na Pustkach.

Eichenallee, Pawłowice, dziś część Starodębowej (na południe od linii kolejowej, do 20 11972 część al. Dębowej); por. Bahnhofstr. - Pawłowice.

Eichenallee, zob. Woyschstr.

Eichendorffplan, dziś skwer Obrońców Helu (1945 - 24 III 1948 pl. A. Malczewskiego); nazwa zob. niżej.

Eichendorffplatz, dziś pl. M. Anielewicza (nazwa pol. od 24 III 1948); Joseph Freiherr von Eichendorff, ur. 10 III 1788 na zamku Lühowice koło Raciborza, zm. 26 XI 1857 w Nysie, największy poeta śląski, był w l. 1801-1805 gimnazjalistą i studentem we Wrocławiu, w 1813 walczył w korpusie ochotniczym Lützowa, potem referendarz rejencji wrocł.

Eichendorffstr., dziś Sokola; nazwa jak wyżej.

Eichenparkftr., dziś nie mająca nazwy droga wewnątrzsiedlowa, uprzednio (do 7 I 1972) Puszczańska, ul. prowadziła do parku na Popowicach, leży między Niedźwiedzią i Białowieską i jest do nich równoległa.

Eichenstr., dziś Jagodzińska (1945-22 XII 1952 Dębowa).

Eichhornstr., dziś J. Stanki; Hermann von Eichhorn, ur. 13 II 1848 w Berlinie, zm. 30 VII 1918 w Kijowie, niem. dow. piechoty, dowodził kolejno: 18 Armią, od 1915 10 Armią w Rosji, od 1917 generalny feldmarszałek, zamordowany przez bolszewików.

Einbaumstr., dziś J. 1. Kraszewskiego; niem. nazwa od prehistorycznej łodzi wykonanej z jednego pnia drzewa, którą tu znaleziono w 1895; początkowo Göppertstr. (por.).

Einhornstr., dziś nie istnieje; biegła przy Nowym Targu, uprzednio Drewniana; był tu dom „Pod Jednorożcem” (Einhorn, pol. jednorożec).

Einundfünfzigerstr., dziś Długa; ul. prowadzi do koszar 51 pułku piechoty; por. uprzednio Langegasse, zob. też Am Dammweg.

Eisenbahnwohnhaus, dziś dom mieszkalny kolejarzy należący do ul. Awicenny.

Eisenkram, dziś Przejście Żelaznicze; nazwa średniowieczna od cechu.

Elbgrundweg, dziś Żółta; Elbgrund, dolina Białej Łaby, jedno z siedmiu źródeł Łaby (Sieben Gründe); zob. Straße 107.

Elbingstr., dziś Ołbińska (1945-46 Ołbińska, również Elbląska, natomiast początkowy odcinek zwano wtedy pl. Matejki); Elbing, dziś Ołbin.

Elfenweg, dziś Promień; elfy - w mit. germ. istoty pośrednie między ludźmi i begami, przebywające w powietrzu, na ziemi i w wodzie; częste postaci w baśniach braci Grimm.

Elferplatz, dziś pl. Orłąt Lwowskich (1945-11 XII 1951 Braniborski, 1 I XII 1951-28 VII 1990 Kirowa), koszary 11 pułku piechoty, budynek przy Podwału; por. uprzednio Berliner Platz.

Elisabethstr., dziś Sukiennice; nazwa na cześć Elżbiety, żony ówczesnego następcy tronu, późniejszego króla Fryderyka Wilhelma IV, ur. 13 XI 1801, zm. 14 XII 1873 w Dreźnie, córki króla Bawarii Maksymiliana I; nazwę nadano ul. z okazji pobytu książęcej pary w 1824; uprzednio Tuchhausstr.

Elisabethstr., od 31 XII 1930 Holbeinstr. (zob.), dziś Rytownicza.

Elisendamm, dziś grobla ta należy do ul. Wilczej; nazwa od imienia Eliza.

Elsa-Brändström-Str., dziś Rękodzielnicza; Elsa Brändström, ur. 26 III 1888 w Petersburgu, zm. 4 III 1948 w Cambridge (Mass. USA); szwedzka pielęgniarka, która ratowała rannych Niemców i Austriaków w niewoli na Syberii, dr h.c. uniw. w Tybindze, Królewcu i Uppsali; do 1 X 1936 r. w pisowni Elsa-Brandström-Str.

Elsasser Str., dziś Zaolziańska; Elsaß - Alzacja, odebrana Francji w wojnie 1870/71.

Elsbachbrücke, most na rzece Dobra w Kłokoczycach, w ciągu ul. Kłokoczyckiej, w II poł. 1993 uzyska nazwę mostu Kłokoczyckiego; Elsbach, inaczej Dauber (wcześniej Dober) i Juliusburger Wasser, dziś Dobra; por. Am Daubergraben.

Elsbachbrücke, most na rzece Dobra w Pawłowicach, w ciągu ul. Pawłowickiej, w II poł. 1993 uzyska nazwę mostu Pawłowickiego.

Elsbachbrücke, most na rzece Dobra w Zakrzowie, w ciągu ul. gen. L. Okulickiego, w II poł. 1993 uzyska nazwę mostu Zakrzowskiego.

Elsterweg, dziś C. Godebskiego; Elster, pol. sroka (ornit.); por. Straße V.

Emdenstr., dziś W. Męcińskiego; „Emden”, mały krążownik dowodzony przez C. K. Müllera, zatonął w walkach k. Wysp Kokosowych 9 XI 1914 zatopiony przez krążownik „Sydney”; por. Straße 141.

Emdenweg, dziś Pusta; nazwa jak wyżej; zob. też Lützowweg i Scharnhorstweg.

Emil-Bohn-Str., dziś J. Brandta; Emil Bohn, ur. 14 I 1831 w Białej Nyskiej, zm. 5 VII 1909 we Wrocławiu, muzyk śląski; por. uprzednio Wichelhausstr.

Emil-Neukirch-Str., od 8 VIII 1933 Reichthaler Str. (zob.), dziś Rychtalska; Emil Neukirch, ur. 16 VI 1871 w Raciborzu, zm. 15 VII 1928 we Wrocławiu, radca miejski; ul. do 17 IX 1928 była częścią Weinbergsweg (por.), tę część zwyczajowo nazywano Niedergasseunterführung.

Enderstr., dziś Henryka Pobożnego; Ernst Ender, zm. 1895, właściciel browaru; por. uprzednio Kleine Rosengasse.

Engelbergstr., dziś Mińska (1945-23 I 1956 Białoruska); przy ul. lokal „Engelberg” Maxa Engla.

Engelhardtstr., dziś A. Wiwulskiego; przy ul. browar Engelhardta, stąd oboczna nazwa ul. Brauerei-Engelhardt-Str.; część ul. 5 II 1935 dołączono do Langhansstr. (zob.).

Engelsburg, dziś Łazienna, znana od 1345, jeden z domów przy niej nazywał się „Zamkiem Anioła”, stąd nazwa (Engel, pol. anioł).

Englerstr., dziś Zdrowa; nazwa ul. od rodziny organmistrzów Englerów; por. uprzednio Lewaldstr.

Erdaweg, dziś A. Cieszkowskiego; Erda (mit. germ.), bogini Ziemi.

Erdmannsdorfer Str., dziś Rzeszowska; Erdmannsdorf, dziś część Mysłakowic (jelen.); por. Straße 120.

Erlenweg, dziś Blizanowicka (nazwa pol. od 26 IV 1950); Erle, pol. olcha.

Eriitzstr., dziś Dąbrówki (1946-24 III 1948 Obrzańska); Erlitz, dziś Orlica (rzeka w Kotlinie Kłodzkiej); por. uprzednio Neukircher Weg.

Erlkönigweg, dziś S. Noakowskiego; Erlkönig, król olch - postać z baśni braci Grimm; por. Straße 30.

Erast-Kothe-Str., od 1943/41 Holteistr. - Oporów (zob.), dziś K. Darwina;

Ernst Kothe, funkcjonariusz kierownictwa okręgowego NSDAP (Gauleitung) we Wrocławiu, kierownik urzędu ds. szkolenia, nauczyciel i pisarz.

Ernststr., dziś T. Rejtana; Ernst Bauer, właściciel fabryki, zm. 1910. Eschenloerstr., dziś A. Cinciały (do 1971 pisownia Cieńciały); Peter

Eschenloer, ur. około 1420 w Norymberdze, zm. 12 V 1481 we Wrocławiu, pisarz miejski, autor „Kroniki miasta Wrocławia”.

Eschenweg, dziś Wałowa; Esche, pol. jesion.

Erwin-Scheubner-Richter-Str., dziś Monterska (do ok. 1970 Dekarska); Max Erwin von Scheubner-Richter, ur. 9 I 1884, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA, członek konserwatywnego „Juniklub”; por. Straße 175.

Eupener Str., dziś Zamojska; belgijski kraj Eupen, włączony do Niemiec po wojnie 1870/71; por. Straße 68.

--- F ---

Fabrikpark, dom w parku, należącym do fabryki na Zakrzowie, dziś należy do Przedwiośnia.

Fabrikstr., dziś T. Pamickiego (1945 - 22 XII 1952 Fabryczna, 22 XII 1952 - 1 I 1992 S. Martyki), ul. prowadzi do cukrowni braci Georga i Leopolda Schoellerów na Różance.

Fährgasse, dziś J. Żiżki, u wylotu ul. przeprawa promowa na drugi brzeg odry.

Falkenweg, dziś P. Wysockiego; Falke, pol. sokół (ornit.); por. Straße VI.

Falklandstr., dziś Ogrodowa (do 31 VIII 1951 K. Arciszewskiego); Falklandy, wyspy, u których wybrzeży walczył Graf Spee (8 XII 1914); por. Graf-Spee-Str.

Falkstr., dziś Wietrzna; Adalbert Fałk, ur. 10 VIII 1827 w Mieczkowie koło Środy Śl., zm. 7 VII 1910 w Hamm, polityk pruski, od 1868 minister sprawiedliwości, od 1872 kultury i oświaty.

Fasanenweg, dziś J. Szanieckiego; Fasan, pol. bażant (ornit.).

Fasanenweg, Sołtysowice, dziś Torfowa (1945 - 23 I 1956 Łąkowa).

Fasanenweg, od 2011930 Hermann-Löns-Weg (por.), dziś A. Dygasińskiego.

Fedor-Sommer-Weg, dziś bp. 1. Krasickiego; Fedor Sommer, ur. 21 IX 1864 w Dobromierzu, zm. 16 VI 1930 w Jeleniej Górze, radcą szkolny i pisarz; por. StraÙe 14.

Feenweg, dziś A. Orłowskiego; Fee, czarodziejka z baśni braci Grimm; por. StraÙe 16.

Fehrbellinstr., dziś Słowicza (nazwa polska od 24 111 1948); bitwa Fehrbellin (18 VI 1675), ostateczne zwycięstwo armii pruskiej Derfigera nad szwedzką; por. Derfflingerstr.

Feldstr., dziś Z. Krasieńskiego (1945 - 1946 Polna). ul. jeseze w XIX w wiodła wśród pól; por. Grünstr., nazwa do 1907 Große Feldstr. dla odróżnienia od Kleine Feldstr. (zob.); por. też Clausewitzstr. oraz Karłowskiestr.

Feldstr., Zgorzelisko, dziś Dłutowa (do 22 XI 1952 Polna).

Feldstr., Brochów, dziś Polna.

Feldstr., Klecina, dziś Przemysłowa.

Feldstr., Pawłowice, dziś Ruciana (do 201 1972 Krótka).

Feldstr., od 1908 Bismarckstr., a następnie Keithstr. (por.), dziś P. Elua

Feldstr., od 31 XII 1930 Kapestr. (por.), dziś Junacka.

Feldstr., od 31 XII 1930 Sinäpiusstr. (por.), dziś Kościńska.

Feldweg, Oporów, dziś Leszczynowa (do 22 XI 1952 Polna).

Feldweg, Wojnów, od 1936/42 Fliederweg (por.), dziś część Wałowej.

Felix-Alfahrt-Str., dziś Ślusarska; Felix Alfahrt, ur. 5 VII 1901, zginął k. Feldnerrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. StraÙe 148.

Festenberger Str., dziś Twardogórska; Festenberg, dziś Twardogóra; por. StraÙe 45.

Feuerbachstr., dziś Hippyzna; Anselm Feuerbach, ur. 12 IX 1829 w Spirze, zm. 41 1880 w Wenecji, malarz, nawiązywał do klasycyzmu.

Feuerwehrstr., dziś Wileńska (1945 - ok. 1948 H. Sienkiewicza). przy ul. remiza straży po¿arnej.

Fichtestr., dziś Tomaszowska; Johann Gottlieb Fichte, ur. 15 V 1762 w Rammenau, zm. 29 I 1814 w Berlinie, filozof niem.

Fiedlerstr., dziś Ukryta; Heinrich Fiedler, ur. 10 II 1833 w Nysie, zm. 22 I 1899 we Wrocławiu, dyrektor Bender-Oberrealschule i Maschinenbauschule; por. Bauschulstr.

Filkestr., dziś nie istnieje, uprzednio Nowokościelna; prof. Max Filke, ur. 5 X 1855 w Ściborzycach Małych k. Głubezyc, zm. 8 X 1911 we Wrocławiu, kapelmistrz katedry, kmpozytor kościelny; por. StraÙe 49.

Finkenweg, od 26 VIII 1938 Kopernikusstr., a następnie Copernicusstr (por.), dziś M. Kopernika; Fink, pol. zięba (ornit).

Finkenweg, Pawłowice, dziś Barwinkowa (do 201 1972 Brzozowa); nazwa: zob. wyżej.

Fischbacher Str., dziś Miechowska; Fischbach, dziś Karpniki (jelen.).

Fischerau, dziś O. Minkowskiego (1946 - 24 III 1948 Murawska, 24 III 1948 - 1 I 1992 H. Sawickiej); wieś Fischerau (pol. Rybaki), włącz do miasta w 1868, zał. w 1700, należała do klasztoru św. Wincentego nazwa wsi łączy się z osobą Jana Chryzostoma Fischera, który położył zasługi przy jej założeniu; por. StraÙe 62.

Fischergasse, dziś Rybacka, nazwa już w 1558 od cechu rybaków.

Fleischbänke, zob. Große Fleischbänke i Kleine Fleischbänke

Flemmingstr., dziś S. Udzieli; Paul Fleming, ur. 5 X 1609 w Hartenstein koło Zwickau, zm. 2 IV 1640 w Hamburgu, poeta, autor sonetów; por. StraÙe 117.

Fliederplatz, dziś pl. Bzowy; Flieder, pol. bez. Fliederweg, dziś Bzowa.

Fliederweg, Bieńkowice, dziś Lisia (1945 - 23 I 1956 Słoneczna, 23 I 1956 - 26 III 1970 Wieczna).

Fliederweg, Wojnów, dziś część Wałowej, leży między Wałową i Leśną; por. uprzednio Feldweg.

Flttgeldeich, dziś Krzywa Grobla, dosł. „Skrzydłata grobla”.

Flughafenstr., dziś Lotnicza, ul. leży przy dawnym lotnisku; por. uprzednio Berliner Chaussee i Bebelstr.

Flurstr., dziś S. Małachowskiego; Flur, pol. łąn, niwa.

Flurstr., Zgorzelisko, dziś Sienna (1945 - 22 XII 1952 M. Konopnickiej).

Flurstr., od 1912 Parkstr. - Brochów (por.), dziś Koreańska.

Flußpromenade, dziś Promenada; por. uprzednio Kirchstr.

Flutmuldenbrücke, zob. Weideflutbrücke.

Flutschleusenbrücke, dziś most Burzowy, most nad śluzą nad kanałem powodziowym (Flutkanal); w II poł. 1993 zmiana nazwy na kładka Burzowa.

Flutstr., dziś ks. K. Damrota; ul. leży przy kanał powodziowym (Flutkanal); Flut, pol. przyływ, powódź.

Fontaneplatz, dziś pl. Konstytucji 3 Maja (22 XI 1952-24 IX 1981 tylko Konstytucji); Theodor Fontane, ur. 30 XII 1819 w Neuruppin, zm. 20 IX 1898 w Berlinie, powieściopisarz i nowelista; por. uprzednio

Fränkelplatz. Forckenbeckstr., dziś A. Hercena; Max von Forckenbeck, ur. 21 X 1821 w Monastyrze, zm. 26 V 1892 w Berlinie, nadburmistrz Wrocławia (1872 - 1878) i Berlina (1878 - 1892).

Försterei, dziś Zielarska, dawna leśniczówka na Wojnowie.

Försterstr., dziś kard. M. Ledóchowskiego; dr Heinrich Förster, ur. 24 XI 1800 (1799?) w Głogowie, zm. 20 X 1881 na zainku Janova Hora k. Jawornika (Czechy), ks.-bp wrocł. (19 V 1853-6 X 1875); lokalizacja ul. ze względu na pobliski kościół św. Michała, którego budowy był inicjatorem.

Fränkelplatz, od 22 VI 1934 Fontaneplatz (por.), dziś pl. Konstytucji 3 Maja; Jonas Fränkel, ur. 1773, zm. 27 I 1846 we Wrocławiu, radca handlowy, założyciel wielu instytucji dobroczynnych.

Frankenbergstr., dziś W. Roździeńskiego; Abraham von Frankenberg, ur. 24 VI 1593 w Bystrem k. Oleśnicy, zm. 25 VI 1652 tamże, pseudo: Amadeus von Friedleben, poeta mistyczny, studiował mistyków średniowiecznych, bliski znajomy Anioła Ślązaka; zob. pod Angelus-Silesius-Str.

Frankenbergstr., występująca w końcu XIX w. (około 1896/97) nazwa części późniejszej Wilhelmsruher Str. (por.), ob. al. Kochanowskiego, na terenie dawnej wsi, obok dawnych dóbr baronów von Frankenberg.

Frankensteiner Str., dziś Ząbkowicka; Frankenstein, dziś Ząbkowice.

Frankfurter Str., dziś Legnicka (od pl. Strzegomskiego), do 15 V 1946 Lignicka, ul. prowadzi na Frankfurt nad Odrą, pol. Słubice; por. też Friedrich-Wilhelm-Str.

Franz-Seldte-Platz, dziś pl. Hirszfelda (do 16 IV 1954 Prostokątny); Franz Seldte, ur. 29 VII 1882 w Magdeburgu, zm. 1 IV 1947 w więzieniu Fürth, minister pracy w rządzie Hitlera, szef Stahlhelmu; por. uprzednio Höfchenplatz.

Franz-Seldte-Platz, przejściowa nazwa Salvatorplatz (por.), dziś pl. Czysty.

Frau-Holle-Weg, dziś R. Mielczarskiego; Frau Holle, Pani Zamieć - postać z baśni braci Grimm.

Freiburger Str., dziś Świebodzka (w 2/3 nie istnieje); Freiburg, dziś Świebodzice; ul. prowadziła do Dworca Świebodzkiego i powstała z połączenia Kleine Tauentzienstr. z Magazinstr. (zob.),

Freiheitsbrücke, przejściowa nazwa Kaiserbrücke (1924 - 31 III 1933), dziś most Grunwaldzki, dosł. „Most Wolności”.

Freiheitsgasse, dziś Zaulek Wolski, teren dawnych dóbr joannitów, rodzaj libertacji.

Freiligrathstr., dziś Połaniecka; Ferdinand Freiligrath, ur. 17 VI 1840 w Detmold (Lippe), zm. 18 III 1876 w Cannstadt, poeta, przyjaciel K. Marksa, redaktor „Nowej Gazety Reńskiej”.

Freiturmstr., dziś Sowia (w 1946 Wspólna, potem nazwa poszła w zapomnienie i od 26IV 1950 nazwa obecna), ul. prowadziła do istniejącej do 1989, wolno stojącej wieży przekaźnikowej energii elektrycznej; Freiturm, dosł. „Wolna wieża”; por. też Trentinstr.

Freundstr., zwyczajowa nazwa późniejszej (od 1897) Mollwitzer Str. (por.); ul. założył bankier Isidor Freund.

Freyaweg, dziś Jana Głogowczyka (do ok. 1948 na skutek błędu Jana z Głogowa); Freya (mit. germ.), bogini miłości i płodności, z rodu Wanów, siostra Freyra.

Friebestr., dziś Łączności (nazwa pol. od 24 III 1948); Karl August Friebe, ur. 17 I 1800, zm. 11 V 1861, właściciel browaru i „Piwnicy Świdnickiej”.

Friedensburgstr., dziś Mieszka I; Ferdinand Friedensburg, ur. 27 X 1824 w Beeskow, zm. 5 III 1891 w San Remo, nadburmistrz (1879-1891).

Friedewalder Str., dziś al. A. Brücknera; Friedewalde, dziś Mirowiec, część Kował, nazwa osiedla powstała od gospody „Przy Spokojnym Lesie”, osada została założona w 1678.

Friedewalder Str. - Kleingartensiedlung, osiedle domków letnich przy tej ul. zostało między 1948 a 1955 rozdzielone na ul. Bażancią (do 1 IX 1971 Bażantów). Gęsią, Gołębią, Jaskółczą, Kukułczą, Kuropatwią, Mewią, Sikorczą, Szczyglą, Szpaczą, Wilgową i Wronią. Friedhofsweg, dziś Pracka, wcześniej samowolnie Cmentarna, potem od 24 III 1948 do 26 IV 1950 Uzdrowskowa, droga przy cmentarzu na Praczach.

Friedhofsweg, Wojszyce/Oltaszyn, dziś K.I. Gałczyńskiego (wcześniej, do 23 I 1956 T. Kościuszki, 23 I - 23 XI 1956 I. Miczurina); inna nazwa zob. Siedlung.

Friedhofsweg, od 25 V 1932 Harmeningstr. (por.), dziś Chałupnicza, ul. leży przy cmentarzu na Swojczycach.

Friedländer Str., dziś Przemyska; Friedland, dziś Mieroszów (wałbrz.).

Friedrich-Ebert-Str., od 31 III 1933 Adolf-Hitler-Str. (por.), dziś A. Mickiewicza; Friedrich Ebert, ur. 4 II 1871 w Heidelbergu, zm. 28 II 1925 w Berlinie, polityk socjaldemokratyczny, prezydent republiki weimarskiej; por. uprzednio Schwoitscher Chaussee i Tiergartenstr.

Friedrich-Hebbel-Str., dziś Kutnowska; Christian Friedrich Hebbel, ur. 18 III 1813 w Wesselburen, zm. 13 XII 1863 w Wiedniu, dramaturg, poeta, nowelista, tematy biblijne i germ., m.in. „Judyta”, „Mit Nibelungów”; por. uprzednio Landsbergstr.

Friedrich-Karl-Str., dziś Inowrocławska (nazwa pol. od 1947); Fryderyk Karol, ks. pruski, ur. 20 III 1828 w Berlinie, zm. 15 VI 1885 w Klein-Glienicke k. Poczdamu, generałny feldmarszałek, dow. piechoty.

Friedrich-Rückert-Str., dziś Cisowa (1946 - 23 XI 1956 Łowicka); Friedrich Rückert, ur. 16 V 1788 w Schweinfurcie, zm. 30 I 1866 w Neuses k. Koburga, poeta i tłumacz, badacz języka, sonety o wojnie 1813-1815; por. Straße 177.

Friedrichstr., dziś Kolejowa (1945 - 1948 na skutek błędu - M. Rapackiego); nazwa upamiętnia pobyt Fryderyka Wielkiego we Wrocławiu, w ogrodzie przy tej ul.; król Prus zatrzymał się zresztą w części późniejszej Springerstr., ul. była pierwotnie dłuższa, obejmowała Springerstr. i Alte Friedrichstr. (zob.).

Friedrich-Wilhelm-Platz, pl. wojskowy z tyłu koszar na Kępie Mieszczańskiej, należący do 10 i 11 pułku piechoty; nazwa nawiązuje do pobytu króla Fryderyka Wilhelma 111 w tym miejscu, w 1827.

Friedrich-Wilhelm-Str., dziś Legnicka (do pl. Strzegomskiego); do 15 V 1946 Lignicka; Fryderyk Wilhelm III, król pruski, ur. 3 VIII 1770 w Poczdamie, zm. 7 VI 1840 w Berlinie; por. też Frankfurter Str.

Friesenplatz, dziś pl. Westerplatte; Friedrich Friesen, ur. 27 IX 1785 w Magdeburgu, poległ pod La Lobbe w Ardenach 16III1814, współpracownik F.L. Jahna, następnie żołnierz korpusu ochotniczego Lützowa.

Friesenstr., dziś Wałecznych.

Friesenstr., Wojszyce, dziś Wylotowa (1945 - 23 I 1956 Wąska).

Friesenweg, dziś Pionierów, nazwa nawiązuje do klubu sportowego „Friesen” w Brochowie, którego teren sportowy zwany Friesenplatz leżał przy tej ul.

Fritz-Geisler-Str., dziś Ładna; Fritz Geisler, ur. 23 II 1892, Truppführer SA, poległ na tej ul. w walce z formacją militarną KPD 5 III 1933; por. uprzednio Kleine Scheitniger i Selenkestr.

Fröbelstr., dziś nie istnieje, teren Hutmenu, do 1965/70 Browarna; Friedrich Fröbel, ur. 21 IV 1782 w Oberweißbach (księstwo Schwarzburg-Rudolstadt). zm. 21 VI 1852 w Marienthal k. Liebenstein (księstwo sasko-meiningeńskie), europejski prekursor wychowania przedszkolnego (tzw. ogródki freblowskie); por. uprzednio Schulstr. Frobenstr., dziś Spadochroniarzy (nazwa pol. od 24 III 1948); Emanuel von Froben, ur. 4 III 1640 na zamku Bencken k. Bazylei, poległ pod Fehrbellin 18 VI 1675 (por. Fehrbellinstr.), koniuszy Wielkiego Elektora; por. Kurfürstenstr.

Fromberggelände, dawny teren, należący do baronowej Käthe von Fromberg-Schottwitz, rozparcelowany w końcu 1. 30. na Festenberger, Korsenzer, Prausnitzer i Sulauer Str., po 1941 tylko pojedyncze domy adresowano jeszcze pod pierwotną nazwą; por. też Industrieweg.

Froschkönigweg, dziś M. Jackowskiego (do 1992 błędnie B. Jackowskiego); Froschkönig, król żab z baśni braci Grimm.

Frundsbergstr., dziś Świeradowska; Georg von Frundsberg, ur. 24IX 1473 w Mindelheim k. Memmingen, zm. 20 VIII 1528 tamże, cesarski starosta polny, wódz rycerstwa Rzeszy; por. Straße 187.

Fürstenbrücke, dziś most Szczytnicki, nazwa od ks. Hohenlohe; por. Hohenlohestr.; w 1945 na moście wisiała tabliczka Adolf-Hitler-Brücke. Fürstenstr., dziś Grunwałdzka i część al. L. Różyckiego (1945 - 31 VIII 1951 B. Limanowskiego, 31 VIII 1951 - 1991 część al. Młodej Gwardii), nazwa jak wyżej; zob. też Kleine Fürstenstr.

--- G ---

Gabelsbergerstr., pierwotnie od 5 XII 1905 miała to być ul. łącząca Krakowską z Młodą, równoległe do nie istniejącej dziś Pysznej, ale 1 IX 1930 została zlikwidowana, 16 X 1930 nazwę tę przeniesiono na ob. ul. Młodą (por. Wiesenstr.), stan prawny nie jest jednak w pełni wyjaśniony, gdyż wspomniana zmiana wynika z zarządzenia prezydenta policji i była dalej uwzględniana na planach miasta, tej zmiany nie znają jednak księgi adresowe, gdzie funkcjonuje nadal Wiesenstr., a Gabelsbergerstr. ma bieg pierwotny; trudno dziś rozstrzygnąć, jak było w praktyce; Franz Xaver Gabelsberger, ur. 9 II 1789 w Monachium, zm. 4 I 1849 tamże, wynalazca stenografii, był bawarskim kancelistą.

Gabitzstr., dziś W. Stysia i Gajowicka (do 24 III 1948 Gajowicka, potem do 24IX 1981 A. Próchnika na całej długości, od 24IX 1981 do 1 I 1992 W. Stysia i A. Próchnika, od 1 I 1992 na odcinku Próchnika przywrócona nazwa Gajowicka). część biegu ul. między ob. Stysia i Gajowicką (odcinek między Lubuską i Zaporoską) zlikwidowano 15 I 1969; Gabitz, dziś Gajowice (osiedle).

Gallestr., dziś Wapienna (początek i koniec nie istnieją); Johann Gottfried Galle, ur. 9 VI 1812 w Pabsthaus k. Gräfenhainischen, zm. 10 VI 1910 w Poczdamie, prof. uniwersytetu we Wrocławiu, astronom, odkrywca planety Neptun.

Gallwitzstr., dziś ostatni odcinek ul. P. Czajkowskiego, (do 23 I 1956 Kapieliskowa); Max von Gallwitz, ur. 2 V 1852 we Wrocławiu, zm. 18 IV 1937 w Neapolu, od 1913 dow. piechoty, inspektor artylerii polowej, w I wojnie światowej na różnych frontach, od 1916 pod Verdun, 1920- 1924 z listy DNVP poseł do parlamentu; ul. do 9 III 1936 była częścią Karłowitzstr. (por.).

Gandauer Str., dziś Gądowska (do III 1971 Gądawska); Klein Gandau, dziś Gądów Mały (osiedle). Mały, bo istnieje inny Gądów w byłym pow. wrocł.; por. uprzednio Dorfstr. i Straße III.

Gänsegraben, dziś bez nazwy, z tyłu terenu fabryki Hutmen, nazwa od jednego z wałów; Gänse, pol. gęś (ornit.).

Gartenheim, dziś Sadownicza; dosł. „Ogrodowy dom”.

Gartenstr., dziś Marszałka J. Piłsudskiego (1945 - 29 IV 1947 Ogrodowa, 29 IV 1947 - 1 I 1992 gen. K. Świerczewskiego). Jeszcze w XIX w. istniały przy ul. ogrody (Garten, pol. ogród). Z nadaniem nazwy ul. wiąże się interesująca historia. W 1741 po zdobyciu Wrocławia Fryderyk Wielki zatrzymał się w pałacu Scultetich (istnieje do dziś, choć w 1896 w związku z wybudowaniem Sejmu Śląskiego, dziś NOT, zburzono jego prawe skrzydło). Ze względu na bezpieczeństwo król musiał podać swym dowódcom wojskowym miejsce pobytu, poprosił o podanie nazwy ul., przy której ów pałac stał. W odpowiedzi usłyszał, że to jest droga polna bez nazwy na przedmieściach, stąd też pałac stojąc poza murami nie ma adresu. W tej sytuacji król zapytał się o to, co leży w pobliżu pałacu, dowiedziawszy się, że są to ogrody, podjął decyzję, że ul. ma się odtąd nazywać Ogrodowa. Co do zmian biegu ul. zob. A'm Oberschlesischen Bahnhof, Am Hauptbahnhof i Theaterstr.

Gartenstr., dziś Jajczarska, ul. na Pustkach, od 26 III 1970 także nowa ul. Malczycka, było to boczne odgałęzienie omawianej ul., określane wcześniej jako Verbindungsweg mit der Neumarkter Str. Gartenstr., dziś Kwiatowa, ul. na Różance.

Gartenstr., dziś Zielna, ul. na Psim Polu; por. uprzednio Hinter der Gärten.

Gartenstr., Oporów, dziś H. Bałzaka (1945-22 XII 1952 Ogrodowa).

Gartenstr., Klecina, dziś Cukrowa (1945-22 XU 1952 Ogrodowa, 1959 Cukrownicza).

Gartenstr., Brochów, dziś I. Mościckiego (1945-22 XII 1952 Ogrodowa, ok. 22 XII 1952 Zwrotnicza, ok. 1952-1 I 1992 część ul. 22 Lipca, od Semaforowej do Koreańskiej); por. Weg nach Brockau, Breslauer Str., Lindenruher Allee oraz Benkwitzer Allee i Brockauer Str.

Gartenstr., Zgorzelisko, dziś J. Palacha (1945-22 XII 1952 Ogrodowa, 22 XII 1952-1 I 1992 J. Fućika).

Gartenstr., Wojszyce, dziś Ratajów (1945-22 XII 1952 Ogrodowa, 22 XII 1952 - 24 II 1993 Kombajny).

Gartenstr., Oltaszyn, dziś Traktorowa (do 22 XII 1952 Ogrodowa). do ok. 1940 część Siedlung Herzogshufen (por.).

Gartenstr., od 31 XII 1930 Albrecht-Dürer-Straße (zob.), dziś M. Płońskiego.

Gartenstr., od 8 VIII 1933 Gnadenberger Str. (zob.), dziś Objazdowa.

Gartenstr., od 31 XII 1930 Schmiedeberger Str. (zob.), dziś Rajska.

Gartenweg, dziś Odcinek (część ul. równoległa do Strachocińskiej, do 23 I 1956 Krótka); por. Ulmenweg.

Gärtnerstr., dziś Ostrowska; Gärtner, pol. ogrodnik.

Gärtnerweg, dziś Warzywnicza (1945-1946 Ogrodnicza), do 1907 ul. zaliczano do Lehmdamm (por.).

Gärtnerweg, Jerzmanowo, dziś Gruszowa (do 1976/78 Ogrodowa, nazwa Gruszowa znana jest już z uchwały z 20 XII 1974, ale miała to być ul. na Jarnołtowiu; por. plan z 1976, potem przesunięto ją na Jerzmanowo).

Garvestr., dziś Kujawska (ob. w 3/4 nie istnieje); Christian Garve, ur. 7 I 1742 we Wrocławiu, zm. 1 XII 1798 w Lipsku, pisarz filozoficzny, w l. 1770-1772 prof. w Lipsku.

Gaswerkstr., dziś Dożynkowa (do 26 III 1970 S. Staszica); nazwa od gazowni na Klecinie.

Geibelstr., nie zrealizowana ówczesnie ul. na Borku; nazwa proponowana w 1947 - Szczytowa, ostatecznie nie nadana; ul. jako drogę należącą do zajezdni zrealizowano w 1990, biegnie ona za starą zajezdnią; Emanuel Geibel, ur. 17 X 1815 w Lubece, zm. 6 IV 1884 tamże, poeta, autor wierszy i dramatów.

Gellertstr., dziś Ołowiana; Christian Fürchtegott Gellert, ur. 4 VII 1715 w Hahnischen, zm. 13 XII 1769 w Lipsku, poeta, autor moralistycznych bajek, powieści sentymentalnych i „łzawych” komedii.

Gellhornstr., dziś nie istnieje, obok ul. Joliot-Curie, do 27 VI 1967 M. Strubicza; nazwa już w 1761 od zamieszkałej tu rodziny Gellhorn. Gemeinde-Siedlung, od 30 VII 1929 część Cawallenstr., a następnie Annabergstr. (por.). dziś Kowalska.

General-Litzmann-Str., Oporów, dziś bł. Wincentego Kadłubka (23 I 1956 próba zmiany na Bocianią błędna); Karl Litzmann, ur. 22 I 1850 w Neu-Globschow k. Rupin, zm. 28 V 1936 w Berlinie, generał piechoty, 23 XI 1914 pobił Rosjan pod Łodzią ("Der Löwe von Brzeziny"), od VII 1916 do 1 I 1918 na Wołyniu, po wojnie 1920/1921 w Ameryce Południowej, od 1929 członek NSDAP; inne ul. jego patronatu zob. niżej oraz pod Litzmannstr.

General-Litzmann-Str., Muchobór Wielki, dziś Karpacka (1945 - 23 I 1956 T. Kościuszki).

Georgenstr., dziś św. Jerzego, nazwę zaproponowali w 1874 mieszkańcy nie precyzując, o jakiego Jerzego chodzi.

Georg-Grau-Str., dziś P. Jasienicy (1945-22 XI 1952 Polna, 22 XI 1952 - 23 I 1956 Burzańska, 23 I - 23 XI 1956 Moreka, 23 XI 1956 - 1 I 1992 J. Bruna); Georg Grau, posiadacz z Wojszyc, zm. 1915.

Georg-Kopp-Platz, dziś nie istnieje, do 1965/70 pl. Techników, był przy Inżynierskiej; Georg von Kopp, ur. 25 VII 1837 w Duderstadt (Landkreis Göttingen), zm. 4 III 1914 w Opawie (ob. Czechy), ks. bp wrocław., kardynał od 1893; por. Straße 11.

Georg-Schoeller-Str., dziś S. Kunickiego (1945-22 XII 1952 Długa), do ul. też należały zabudowania Siedlung Zuckerfabrik, oraz do 1945 odrębne ul. Am Weiher i Herbert-Welkisch-Str. (obie Muchobór Wielki); Georg Schoeller, właściciel cukrowni na Muchoborze Wielkim.

Gerbergasse, dziś Garbary, nazwa już w 1365 od cechu garbarzy; Gerber, pol. garbarz.

Gerhart-Hauptmann-Weg, dziś M. Konopnickiej; Gerhart Hauptmann, ur. 15 XI 1862 w Szczawnie, zm. 6 VI 1946 w Jagniątkowie, dramaturg, powieściopisarz, czołowy twórca niem. naturalizmu, laureat Nagrody Nobla (1912), członek Pruskiej Akademii Sztuk, po 1933 związany z nowym reżymem.

Gerlitzgasse, dziś Stodolna; Friedrich Gerlitz, dzierżawca mleczarni z Maślic Wlk., zam. Masselwitzstr. 192a.

Germanenstr., dziś S. Kusztelana; nazwa upamiętnia Germanów.

Gerteweg, dziś Ostrzeszowska; Gerte, pol. pręt.

Gertrudenstr., dziś Benedykta Polaka (1945 - 1946 Gertrudy, 1946 - 23 XI 1956 Benedykta Poznańczyka); nazwę zaproponował założyciel ul. J. Schottländer, nie podając uzasadnienia.

Giersdorfer Str., dziś Głuszycka;

Giersdorf, dziś Głuszyca (wałbrz.); por. Straße 136.

Gierthstr., dziś Nasturcejowa; Karl Friedrich Gierth, ur. 5 IX 1807, zm. 21 X 1882, radca miejski i handlowy; por. Straße 33.

Giescheweg, od 5 11 1935 Wingolfweg (por.), dziś J.J. Smoleńskiego; teren koncernu Georg-von-Giesche's-Erben, założonego w 1704 przez wielkiego przemysłowca Georga von Giesche.

Glatzer Str., nie zrealizowana ulica na Tarnogaju, nazwa pol. Kłodzka, dziś alejka koło Mostostalu; Glatz, dziś Kłodzko.

Gleiwitzer Str., dziś Gliwicka; Gleiwitz, dziś Gliwice; por. Straße 38.

Glockschützer Weg, dziś Kłokoczycka (od Psiego Pola do granicy miasta sprzed 1973, do 20 XII 1974 Głogczycka);

Glogschütz, dziś Kłokoczyce (wcz. Głogczyce, Głogszyce, Głuszyce i Kłokczyce); por. Dorfstr. - Kłokoczyce i Weg nach Hundsfeld.

Glogauer Str., dziś Głogowska; Glogau, dziś Głogów.

Gnadenberger Str., dziś Objazdowa; Gnadenberg, dziś Godnów; por. uprzednio Gartenstr.

Gneisenaubücke, dziś most Młyński; Neithardt von Gneisenau, ur. 27 X 1760 w Schilda (Saksonia), zm. 23 VIII 1831 w Poznaniu, generał pruski, dow. piechoty, w 1807 bronił Kołobizegu, szef sztabu Blüchera pod Waterloo.

Gneisenauplatz, dziś pl. gen. J. Bema.

Gneisenaustr., dziś ul. gen. J. Bema.

Gnesener Str., dziś Gnieźnieńska; Gnesen, pol. Gniezno.

Gnomenweg, dziś P. Michałowskiego; gnom, duch podziemia, często występujący w baśniach braci Grimm; por. Straße 17.

Goethestr., dziś Wielka, kawałek zasypany i Przestrzenna (do 20 XII 1974 Wielka na całej długości); koniec przegrodzony domem należy do Hubskiej; Johann Wolfgang von Goethe, ur. 28 VIII 1749 we Frankfurcie nad Menem, zm. 22 III 1832 w Weimarze, genialny poeta niem.; por. uprzednio Pinto- i Hugostr.; zob. też Johann-Wolfgang-Str.

Goetzenstr., dziś Owsiana; Friedrich Wilhelm Graf von Goetzen, ur. 20 I 1767 w Poczdamie, zm. 29 II 1820 w Kudowie, generał pruski, w l. 1806- 1807 generalny gubernator Śląska.

Goldammerweg, dziś J. Sowińskiego; Goldammer, pol. trznadel (ornit.).

Goldaper Str., dziś Łąka Mazurska; Goldap, dziś Gołdap.

Goldberger Str., dziś Złotoryjska; Goldberg, dziś Złotoryja.

Goldbrücke, dziś część ul. Modrzewskiego, dawniej Zaulek Drwalski, nazwa od średniowiecznej mennicy; por. Münzplatz i Münzstr.

Goldeneradegasse, dziś pld. pas ul. Kazimierza Wielkiego od Ruskiej do Krupniczej, do 25 IX 1975 Złote Koło, nazwa już w 1424 od gospody „Pod Złotym Kołem”.

Goldhöhenweg, dziś Kruszcowa; Goldhöhe, pol. Karkonosz (1412 m), szczyt po czeskiej stronie Karkonoszy.

Goldschmiedener Str., dziś Piołunowa (do 20 XII 1974 część Główniej);

Goldschmieden, dziś Złotniki (osiedle). Goldschmiedenstr., dziś Złotnicka, nazwa jak wyżej; por. uprzednio Hindenburgstr. (Złotniki).

Gondelhafen, dziś należący do Bulwaru Dunikowskiego Mostek Łukowy (w najbliższym czasie - kładka Muzealna) nad dawną Zatoką Gondol, jest ona jedyną pozostałością po zasypanej w 1866 rzece Białej Oławie, uprzednio Mostek Spacerowy.

Göppertstr., dziś Kanonia; Heinrich Robert Göppert, ur. 25 VIII 1800 w Szprotawie, zm. 18 V 1884 we Wrocławiu, botanik, dyrektor ogrodu botanicznego.

Göppertstr., od około 1900 Einbaumstr. (por.), dziś J.I. Kraszewskiego.

Göringplatz, dziś pl. L. Zamenhofa (do 23 VI 1961 Trójkątny); Hermann Wilhelm Göring, ur. 12 I 1893 w Rosenheim, sam. 15 X 1946 w Norymberdze, czołowy działacz NSDAP, marszałek lotnictwa Trzeciej Rzeszy oraz posiadacz różnych innych tytułów, w I wojnie światowej ostatni dow. eskadry Richthofena, skazany na karę śmierci w procesie norymberskim; por. uprzednio Kantplatz.

Göringstr., dziś Wieczysta, ul. do 8 VIII 1933 była częścią Menzelstr.,(por.).

Gorkauer Str., dziś Górecka; Gorkau, dziś Górka (wrocł.), nazwa do 3 VII 1935 w pisowni Gorkastr.; por. uprzednio Kirschallee.

Görlitzer Str., dziś Gorlicka; Görlitz, dziś Zgorzelisko (osiedle).

Gottesberger Str., dziś Boguszowska (do 19 IV 1946 Bożogródzka); Gottesberg, dziś Boguszów (wcześniej Bożogród).

Gottschallstr., dziś Ciepła (ul. formalnie zlikwidowano 9 IX 1972, ale w praktyce pozostała i ostatecznie część domów od Wesolej do Przestrzennej zaliczano do Wesolej); Rudolf von Gottschall, ur. 30 IX 1823 we Wrocławiu, zm. 21 III 1909 w Lipsku, poeta śląski.

Der Graben lub Grabenohole, dziś nie istnieje, wchodzi do pl. Dominikańskiego, do 28 IV 1951 Zaulek Niski, potem część pl. Dzierżyńskiego do 17 XI 1989, w średniowieczu biegły tędy podwałe.

Gräbschener Str., dziś Grabiszyńska; Gräbschen, dziś Grabiszyn (osiedle); por. uprzednio Dorfstraße.

Gräbschener Weg, od 1. 30. Breslauer Str.-Muchobór Wlk. (por.).

Graf-Spee-Str., dziś I. Domeyki; Maximilian Reichsgraf Spee, ur. 22 VI 1861 w Kopenhadze, poległ 8 XII 1914 w bitwie falklandzkiej (por. Falklandstr.), głównodowodzący niem. floty krążowników w Azji Wschodniej, admirał.

Graf-Spee-Str., Oporów, dziś L. Petrażyckiego; por. uprzednio Helmuth-Brückner-Str.

Graudenzer Str., dziś Grudziądzka; Graudenz, pol. Grudziądz.

Graupenbrücke, dziś nie ma nazwy, most łączący ul. Krupniczą z Sądową, nad fosą miejską, uprzednio do 1947 most Krupniczy.

Graupenstr., dziś Krupnicza (24 III 1948-1 I 1992 M. Nowotki), nazwa już w 1403 od cechu krupników; Graupe, pol. kasza; zob. też

Neue Graupenstr. Gräupnergasse, od 1902 Josefstr. (por.), dziś św. Józefa; przy ul. mieszkali krupnicy.

Greifswalder Str., dziś Kołobrzaska; Greifswald (pol. Gryfia), miasto w Niemczech (Land Mecklenburg); por. Dorfstr.

Gremplerstr., dziś Budowlana; Wilhelm Grempler, ur. 26 I 1826 w Opatowie k. Kępna, zm. 8 I 1907 we Wrocławiu, prof. uniwersytetu, badacz prahistorii, tajny radca sanitarny i senator; por. Straße 11.

Grenzbachbrücke, dziś most Graniczny, most na końcu ul. Wilczyckiej, nad dopływem Widawy o nazwie Graniczna lub Potok Granicznej. Od poł. 1993 - most Wilczycki.

Grenzhausgasse, dziś Grabarska, nazwa od średniowiecznej karczmy.

Grenzstr., dziś Starograniczna; ul. biegnie przy dawnej granicy miasta i Popowic (od 7 II 1972 ul. w 2/3 nie istnieje).

Grenzstr., Brochów, dziś L. Popielskiego (1945-22 XII 1952 Graniczna). ul. leży na granicy Brochowa i Księża Małego.

Grenzweg, Wojnów, dziś Narciarska (do 23 XI 1956 Wilczycka).

Grenzweg lub An der Herzogshufener Grenze, Wojszyce, dziś M. Nenckiego (1945-22 XII 1952 Graniczna i Strażacka), graniczna droga Wojszyc i Ołtaszyna.

Grenzweg, Jerzmanowo, dziś Rdestowa (do 20 XII 1974 Graniczna); por. Am Wege nach Herrmannsdorf.

Gretelweg, dziś E. Abramowskiego; Gretel, Małgosia z baśni braci Grimm.

Grillparzerstr., dziś Mielecka; Franz Grillparzer, ur. 15 I 1791 w Wiedniu, zm. 21 I 1872 tamże, wybitny dramaturg austriacki.

Grimmstr., dziś Spółdzielcza; bracia Grimm: Jacob (4 I 1785-20IX 1863) i Wilhelm (24 II 1786-16 XII 1859), obaj ur. w Hanau i zm. w Berlinie, bajkopisarze i badacze języka niem.

Gröschelbrücke, dziś most Osobowicki; nazwa nawiązuje do dawniejszego mostu, który stał w tym miejscu, a znajdowały się przy nim roгатki, gdzie pobierano cło za wjazd do miasta (1 grosz = 2 fenigi); por. też Rathenaubrücke i An der Gröschelbrücke.

Groschengasse, dziś Mennicza; wyjaśnienie nazwy zob. pod Große Groschengasse.

Große Dreilindengasse, dziś Ptasia; przy ul. gospoda „Pod Trzema Lipami” („Gasthaus unter den 3 Linden”)

Große Fleischbänke, dziś (Stare) Jatki; nazwa średniowieczna, mieściły się tu kramy z mięsem; zob. też Kleine Fleischbänke.

Große Groschengasse, od 9 VIII 1937 część Siehdichfür (por.), dziś Widok; biegła od Słodowej do Menniczej; nazwa już w 1372 od mennicy; zob. też Kleine Groschengasse.

Große-Kolonie-Str., dziś Chińska (1945 - 22 XII 1952 Lwowska, 22 XII 1952 - 23 I 1965 część ul. M. Fornańskiej, 23 I 1956 - 30 XII 1959 Wolności); dosł. „Wielka Ulica Kolonijna” na Brochowie; por. Kleine-Kolonie-Str.

Große Rosengasse, od 1873 Rosenstr. (zob.). Groß-Gohlauer-Weg, dziś Gromadzka (od Szkolnej do granicy miasta);

Groß Gohlau, dziś Gałów (średz.), por. Dorfstr. (Ratyn).

Groß-Mochbener-Str., od 25 X 1937 Kronstädter Str. (por.), dziś A. Ostrowskiego;

Groß Mochbern (później Lohbrück). dziś Muchobór Wielki; por. też Klein-Mochberer-Str.

Groß-Wartenberger-Str., dziś Sycowska;

Groß Wartenberg, dziś Syców; por. uprzednio Stadtsiedlung.

Grottkauer Str., dziś nie zrealizowana ul. na Targnogaju, alejka koło Mostostalu; Grottkau, dziś Grodków; por. uprzednio Steffensstr.

Grunauer Str., dziś Jeżowska; Grunau, dziś Jeżów (jelen.); por. Straße 74.

Grunauer Weg, dziś 50 (lub Pięćdziesięciu) Bohaterów (1945 - 22 XII 1952 Katarzyńska); Grunau (od 1933 Groß Grunau). dziś Łukaszowice (wrocł.).

Grünbachbrücke, most na Zielonym Potoku na końcu Starodworskiej, w 1948 most Ciężyński, dziś proponuje się nazwę Świątnicki;

Grünbach, dziś Zielony Potok (lub Zielona), do 28 X 1937 Schallune.

Grünberger Str., dziś Zielonogórska, od 25 VIII 1938 przedłużona o uprzednią Schweitzerstr. (por.), ta ob. wchodzi do dolnego odcinka Lubińskiej; Grünberg, dziś Zielona Góra.

Grundstr., dziś Fabryczna i Otyńska (1946-24 111 1948 Przemysłowa, 24 III 1948 1 I 1992 W. Pstrowskiego, 1 I 1992 - 9 IX 1992 Fabryczna na całej długości); Friedrich Wilhelm Grund, ur. w 1839 w Hettstedt, zm. 2 VII 1903 w Marburgu, królewski radca budowlany, dyrektor fabryki wagonów Linke-Hofmann-Busch-Werke (ob. Pafawag); por. uprzednio Klein-Mochberner-Kirchweg. Dodać należy, że ul. od 17 I 1939 składała się z dwóch części, środkową część bowiem jako drogę fabryczną wyłączono z ruchu publicznego.

Grüneicher Weg, dziś al. Dąbska (1945 - 16 II 1946 al. Dębowa);

Grüneiche, dziś Dąbie (osiedle); por. uprzednio Dörnerdamm. Grüneicher Weg, od 19 VII 1932 Gustav-Stresemann-Str. (por.), następnie

Horst-Wessel-Str., (por.), dziś Z. Wróblewskiego; nazwa jak wyżej.

Grüner Hof, dziś Nasienna; dosł. „Zielony dwór”.

Grüner Weg lub Am Grüner Weg, Brochów, dziś Chmurna (do 23 I 1956 Zielona); dosł. „Zielona droga”.

Grüner Weg, Pawłowice, dziś Mieczykowa (do 20 I 1972 Głucha); planowano jej przedłużenie aż do ob. Małwowej, ale nadal ul. biegnie tylko do Przedwiośnia.

Grünwaldstr., dziś Ożynowa; Matthias Grünwald, właśc. Mathis Gothart Nithart, ur. 1475/1480 w Würzburgu, zm. 28-29 VIII 1528 w Halle (Salle), najwybitniejszy niem. malarz przełomu gotyku i renesansu, główne dzieło - ołtarz z Isenheim; por. StraÙe 107.

Grünhagenstr., dziś Magazynierska, leży na terenie zajezdni przy ul. Grabiszyńskiej, ok. 1955 - 1965 do 1971? Magazynowa; Colmar Grünhagen, ur. 2 IV 1828 w Trzebnicy, zm. 28 VII 1911 we Wrocławiu, słynny historyk śląski; por. StraÙe 9.

Grünland, dziś odpow. ul. W. Gąsiorowskiego; Grünland - obszar, który służy do produkcji pasz dla zwierząt (łąki i pola). nazwa ta obejmowała tylko jeden dom do 1936 należący do Am Damm (por.), ostamio należy do ww. ul.

Grünstr., od 8 VIII 1933 Herbert-Stanetzki-Str. (por.), dziś gen. J.H. Dąbrowskiego, nazwa (ul. Zielona). wskazuje na to, że ul. jeszcze w poł. XIX w. wiodła wśród łąk; por. też Flurstr. i Gartenstr.

Grüssauer Str., dziś Krzeszowska; Grüssau, dziś Krzeszów (kamien.).

Gryphiusstr., dziś Przelot; Christian Gryph zwany Gryphius, ur. 29 IX 1649 we Wschowie, zm. 6 III 1706 we Wrocławiu, prof. i rektor Gimnazjum św. Marii Magdaleny.

Gubener Str., dziś Gubińska; Guben, dziś Gubin; por. Straße 29.

Guentherbrücke, dziś most Swojczycki (1948 - III 1971 Swojecki; zwano go też mostem Bolesława Chrobrego od 1948?); Hans von Guenther (Günther), dr, rzeczywisty tajny radca, nadprezydent prowincji śląskiej (4 VII 1910 - 14 X 1919), za jego rządów dokończono budowy kanałów; zob. też An der Guentherbrücke.

Guhrauer Str., dziś Górską;

Guhrau, dziś Góra Śl.; ul. do 29 I 1930 stanowiła część Sprottauer Str. (por.).

Guidostr., dziś ks. N. Bonczyka (do 1993 w pisowni - Bończyka); nazwa zob. pod Drabiziusplatz, ostateczny bieg ul. od 29 I 1930.

Guillemainstr., dziś Stroma; Hans Friedrich Guillemaln, zm. 1923/28, właściciel ogrodów firmy „M. Guillemain, Naturblumenhandlung, gegr. 1857”, sklep na Taschenstr. 13/15.

Güntherstr., dziś Saperów; Johann Christian Günther, ur. 8 IV 1695 w Strzegomiu, zm. 15 III 1723 w Jenie, poeta barokowy; por. Straße 16.

Güntherstr., dziś Równa; Johannes Günther, kupiec ze Złotnik, zm. 1921.

Güntherstr., Brochów, dziś Pakistańska (1945-23 I 1956 M. Kopernika, 23 I 1956 - II 1992 W. Hibnera); wyjaśnienie nazwy zob. pod Guentherbrücke.

Gustav-Adolf-Str., dziś Letnia (a od 1965/70 także wyłączona Polarna); Gustaw II Adolf, król Szwecji, ur. 19 XII 1594 w Sztokholmie, poległ pod Lützen 16 XI 1632, w czasie wojny 30-letniej, jako obrońca protestantów, stąd jego popularność w Niemczech.

Gustav-Freytag-Str., dziś Dyrekcyjna; Gustav Freytag, ur. 13 VII 1816 w Kluczberku, zm. 30IV 1895 w Wiesbaden, najwybitniejszy pisarz śląski, związany z Wrocławiem, jego najlepsza powieść „Soll und Haben” dzieje się m.in. na Zaułku Białokórnicznym, autor studiował we Wrocławiu (1835-1836), potem (1839-1846) był docentem prywatnym, mieszkał w „Haus Molinari” (Wite Stwosza 56).

Gustav-Langner-Str., dziś A. Grottgera; Gustav Langner, właściciel cegielni parowej na Dąbiu.

Gustav-Müller-Str., dziś L. Rydygiera (1945-11 XII 1951 W. Witosa, 11 XII 1951-23 XI 1956 J.E. Purkyniego); Gustav Müller, ur. 1 XII 1883 w Lennepe, zamordowany przez członków formacji militarnej KPD 31 V 1931 we Wrocławiu, szef Stahlhelmu w Zielonej Górze, potem we Wrocławiu; por. uprzednio Mehlstr.

Gustav-Scholich-Str., od 31 III 1933 Adolf-Weiß-Str. (por.), dziś Spawaczy; Gustav Scholich, ur. 28 II 1873 w Grobnikach, zm. 4 IV 1924 we Wrocławiu, socjalista śląski; por. też Kirchnofsweg i Straße 8.

Gustav-Stresemann-Str., od 31 III 1933 Horst-Wessel-Str., (por.), dziś Z. Wróblewskiego; Gustav Stresemann, ur. 10 V 1878 w Berlinie, zm. 3 X 1929 tamże, polityk niem., kanclerz, inicjator „Erfüll lungspolit ik”; por. wcześniej Grüneicher Weg.

Gutenbergstr., dziś Drukarska (jest to nazwa nieurzędowa, formalnie J. Gutenberga); Johannes Gutenberg, ur. 1394/1398 w Moguncji, zm. 14 II 1468 tamże, wynalazca ruchomej czeionki, twórca druku.

Gutsweg, dawna droga dojazdowa do dworu na Sołtysowicach, należąca do 1. 70. do al. Poprzecznej (por. Queraallee); dziś to ul. Strzelecka; Gut, pol. dwór, dobra.

--- H ---

Habichtsweg, dziś S. Konarskiego; Habicht, pol. jastrząb (ornit.).

Hacknerstr., dziś Jelenia (ul. o tej nazwie biegła początkowo od Białowieskiej do nie istniejącej Puszczańskiej i 7 II 1972 została zlikwidowana, po odtworzeniu 1973-1978 została przedłużona na uprzednią Żubrzą, por. Sebischstr.); Christoph Hackner, ur. 16 III 1663 w Jaworze, zm. 2 IV 1741 we Wrocławiu, architekt okresu baroku, związany z Wrocławiem, główne dzieła: kościół Opatrzności Bożej, zwany dworskim (Hofkirche), pierwotny pałac Hatzfeldów, pałac w Wierzbicach.

Haeselerstr. (Häselestr.); dziś J. Ostroroga (1945 - 23 I 1956 A. Frycza Modrzewskiego), Gottlieb Graf von Haeseler, ur. 19 I 1836 w Poczdamie, zm. 25 X 1919 w Harnakop (Brandenburgia), generalny feldmarszałek od 1905, współpracował w tworzeniu planów wojennych z 1864, 1866 i 1870/71. ,,

Häherweg, dziś gen. L. Mierosławskiego; Häher, pol. sójka (ornit.).

Hainbuchenweg, dziś Bukowa; Hainbuche, pol. grab; por. Straße 58.

Hansastr., dziś C.K. Norwida i H. Suchardy (do 24 III 1948 Norwida na całej długości); Hanza, średniowieczny związek miast, do którego należał Wrocław.

Hänselweg, dziś F. Stefczyka; Hänsel, Jaś z baśni braci Grimm.

Hans-Sachs-Str., dziś Zimowa; Hans Sachs, ur. 11 V 1494 w Norymberdze, zm. 19 I 1576 tamże, meistersinger norymberski, uwieczniony przez R. Wagnera w „Śpiewakach Norymberskich”; por. Straße 63.

Hans-Scheinm-Str., dziś Z. Miriama-Przesmyckiego; Hans Schemm, ur. 6 X 1891 w Bayreuth, zm. 5 III 1935 w wyniku katastrofy lotniczej nad Bayreuth, działacz NSDAP, bawarski minister kultury, przew. Związku Nauczycieli Niemieckich (NS-Lehrerbund); por. Straße 43.

Hardenbergstr., dziś B. Pretfcicza; Karl August ks. von Hardenberg, ur. 31 V 1750 w Essenrode k. Hanoweru, zm. 26 XI 1822 w Weronie, minister pruski czasów reform.

Harmeningstr., dziś Chałupnicza; Wilhelm Harmening, zm. 2 I 1913, właściciel cegielni na Sepolnie; por. uprzednio Friedhofsweg.

Harrasgasse, dziś Arrasowa (boczna Wierzbowej); nazwa wywodzi się od osadników z Arras.

Hartliebstr., dziś Parrynicka (1945-48 Patenicka); Hartlieb, dziś Partynice (osiedle); por. uprzednio Dorfstr.

Hasen Werie (lub Wiese), dziś Gimnazjałna (1945-23 I 1956 J. Stalina, 23 I 1956 - 1 I 1992 J. Leńskiego); Hase, pol. zajęc, Werle - słowo o skomplikowanej etymologii, powstałe ze staroniem. Werloh, (gaj, w którym zbierali się mężowie), może oznaczać gaik, lasek, a nawet błonie porośnięte drzewami; por. też Werle-Winkler-Weg.

Hatzfeldstr., dziś Afgańska (1945 - 23 I 1956 T. Kościuszki, 23 I 1956 - -II 1992 H. Rutkowskiego); Hermann ks. von Hatzfeld und Trachenberg, ur. 4 II 1848 w

Żmigrodzie, zm. 14 I 1933 tamże, nadprezydent prowincji śląskiej (1 X 1894-1 VII 1903).

Hatzfeldweg, dziś Pasterska; nazwa jak wyżej; Hatzfeld tu jako patron budowy kanałów na Odrze.

Hauffstr., dziś Tarnobrzaska; Wilhelm Hauff, ur. 29 XI 1802 w Stuttgarcie, zm. 18 XI 1827 tamże, pisarz wczesnego romantyzmu.

Haunoldstr., dziś nie istniejąca jako samodzielna ul. na Popowicach, równoległa do ob. Białowieskiej; nazwa pol. od 24 III 1948 do 7 II 1972 Sarnia, obecnie bez nazwy droga wewnątrzsiedlowa, związana z Białowieską; Haunoldowie, rodzina wrocławskich patrycjuszy; por. Straße 40.

Hauptstr., Brochów, dziś Centralna (1945 - 22 XII 1952 Główna, 22 XII 1952 - 23 I 1956 część ul. M. Fornalskiej); haupt, pol. główny.

Hauptstr., Jerzmanowo, dziś Jerzmanowska (do 20 XII 1974 Główna); por. też Neukircher Weg - Jerzmanowo.

Hauptstr., Ołtaszyn, dziś gen. T. Kutrzeby (1945 - 22 XII 1952 A. Mickiewicza, 22 XII 1952 - 1 I 1992 I. Miczurina); ok. 1940 ul. wyłączono z Siedlung Herzogshafen (por.).

Hauptstr., Muchobór Wlk., dziś Stanisławowska (1945 - 23 XI 1956 Główna, 23 XI 1956 - 1 I 1992 środkowa część ul. Liebknechta od Awicenny do Rakietowej); por. An der Au, Hirschstr. i Lindenstr. - Muchobór Wlk. Hauptstr., Bieńkowiec, dziś Ziemniaczana (1945 - 1948 Główna, 1948 - 23 I 1956 Rolnicza).

Hauptstr., od 1905 Dürngostr. (por.), dziś Tarnogajska. Hauptstr., od 1905 Herdainstr. (por.), dziś Gajowa.

Hauptstr., od 1905 Morgenastr. (por.), dziś Rakowiecka.

Hauptstr., od 29 VII 1929 Trachenberger Str. (por.), dziś Żmigrodzka; por. Trebnitzer Chaussee.

Haydnstr., dziś H. Wieniawskiego; Joseph Haydn, ur. 31 III 1732 w Rohrau, zm. 31 V 1809 w Wiedniu, wybitny kompozytor austriacki.

Haynauer Str., dziś Chojnowska (do 1947 Chojnawska); Haynau, dziś Chojnów.

Heckenrosenweg, dziś Trójkątna; Hackenrose, pol. głóg; por. Straße 57.

Hedwigstr., dziś M. Reja (1945 - 1946 św. Jadwigi); św. Jadwiga, ur. 1174, zm. 15 X 1243 w Trzebnicy, ks. śląska, patronka tej ziemi.

Hegelstr., dziś Sportowa; Georg Wilhelm Friedrich Hegel, ur. 27 VIII 1770 w Stuttgarcie, zm. 14 XI 1831 w Berlinie, klasyk filozofii niem.

Heidauer Str., dziś Trzmielowicka; Klein Heidau, dziś Pustki (osiedle); Klein, bo istnieje Groß Heidau, dziś Błonie (średz.); pór. uprzednio Leuthenstr.; por. też Weg zum Busch.

Heidehof, dziś Hodowlana, dosł. „Dwór z błonieih”.

Heidenhainstr., od 25 VIII 1938 Richard-Pfeiffer-Str. (por.), dziś I. Łukasiewicza; Rudolf Peter Heinrich Heidenhain, ur. 29 I 1834 w Kwidzynie, zm. 13 X 1897 we Wrocławiu, fizjolog, prof. uniwersytetu.

Heiligegeiststr., dziś Ducha Św., nazwa od dawnego kościoła.

Heimannstr., od 22 VI 1934 Röntgenstr. (por.), dziś Roentgeną, ul. w sąsiedztwie budynku Fundacji Heimannów (Heimannische Stiftung), założonej przez żydowską rodzinę bankierską, budynek przy Sopockiej; por. Straße63.

Heimdallweg, dziś S. Piłata (do III 1971 błędnie Piłata); Heimdałl (Heimdałlr = Froh, imię ozn. Światłość Świata, mit. germ.), jeden z bogów, syn Wotana i Frigi, rządził mostem Bilröst, który łączył Walhałłę z Ziemią. Przyjmując postać Rigra schodził na Ziemię, stworzył 3 steny: niewolnych, wolnych i szlachetnie urodzonych.

Heimweg, dziś Pastelowa (odcinek do Kazimierskiej) i Kazimierska (odcinek równoległy do Olszewskiego, 1947-1974/78 Pastelowa na całej długości); Heim, pol. dom; por. Johannesweg.

Heimweg, Wojnów, dziś Błotna; nazwa jak wyżej.

Heinestr., od 22 VI 1934 Leibnizstr. (por.); dziś J. Tuwima; Heinrich Heine, ur. 13 XII 1797 w Düsseldorfie, zm. 17 II 1856 w Paryżu, poeta niem. pochodzenia żydowskiego, liryk Młodych Niemiec.

Heinrichauer Str., dziś Henrykowska; Heinrichau, dziś Henryków (ząbk.); por. Straße 155.

Heinrich-Gromann-Str., dziś Ludowa; nazwę zaproponował Arthur Gromann, nauczyciel ze Swojczyc dla uczczenia swego ojca Heinricha, właściciela Gromann'sche Erben; por. uprzednio Dorfstr., Alte Wildschützer Str. i Zappegasse.

Heinrich-Schnee-Str., dziś Francuska; Heinrich Schnee, ur. 4 II 1871 w Neuhaßdensleben, zm. 23 VI 1949 w Berlinie, były gubernator Niemieckiej Afryki Wsch. (1912-1918), wcześniej na różnych szczeblach administracji kolonialnej, od 1924 deputowany do Reichstagu z ramienia DVP; por. Straße 57.

Heinrichstr., dziś Henryka Brodatego (24 III 1948 - 1 I 1992 J. Niedzielskiego); nazwa przypadkowa, a może w istocie ze względu na piastowskich Henryków?

Heinrich-von-Koru-Platz, dziś część ul. Konrada Wallenroda; nazwa zob. niżej. **Heinrich-von-Korn-Str.**, dziś al. M. Kromera; Heinrich von Korn, ur. 8 IV 1829 we Wrocławiu, zm. 20 III 1907 tamże, wydawca i drukarz wrocł., honorowy obywatel miasta.

Heinrich-von-Kora-Str., Zakrzów, dziś Konrada Wallenroda (1945 - XII 1952 A. Mickiewicza). nazwa jak wyżej; ul. na terenie należącym do córki Korna, fundatorki Heinrich-von-Korn'sche Feierabendstiftung, baronowej Marii von Schweinichen; por. Marienstr. - Zakrzów.

Heinzelmannchenweg, dziś H. Rodakowskiego; Heinzelmannchen, krasnoludek z baśni braci Grimm; por. Straße 4 i 18.

Heinzelweg, dziś B. Zaleskiego; Max Heinzel, ur. 28 X 1833 w Osieku k. Strzegomia, zm. 1 XI 1898 w Świdnicy, poeta piszący w narzeczu śląskim, autor wierszy i ópowiadań.

Helenenstr., dziś Orna (do 23 I 1956 Roosevelta); Helene (Elien) von Schweüüchen, córka właściciela dóbr rycerskich i innych nieruchomości w Zakrzowie; por. Constantinstr.

Hellerstr., dziś Na Ostatnim Groszu, nazwa od gospody „Zum Letzten Heller”, nazwa pol. dokładnie oddaje niem. znaczenie: Heller, pol. grosz; do 1920 Hellerweg.

Helmholtzstr., dziś Widna; Hermann Ludwig Ferdinand von Helmholtz, ur. 31 VIII 1821 w Poczdamie, zm. 8 IX 1894 w Berlinie, fizyk, lekarz, fizjolog i filozof.

Helmuth-Brückner-Str., przejściowa nazwa Bischofstr. (zob.), dziś Biskupia; Helmuth Brückner, ur. 7 V 1896 w Piławie k. Dzierżoniowa, zm. po 1939, działacz NSDAP, w 1925 założył śląską NSDAP, w 1933 nadprezydent prowincji i gauleiter, po 30 VI 1934 usunięty za przynależność do lewego" skrzydła ruchu.

Helmuth-Brückner-Str., Oporów, od 1935 Graf-Spee-Str. (por.), dziś L. Petrażyckiego.

Helmuth-Brückner-Ufer, nazwa od 8 VIII 1933 do 15 XII 1934 dla Uferzeile (zob.), dziś wybrzeże Wyspiańskiego; por. też Uferstr.

Helmutstr., dziś włączona do al. Armii Krajowej (1946 - 24 III 1948 Krocińska lub Krocińska, 24 III 1948 - 11 1992 Proletariacka);

Helmutwiese - osobliwość na Gaju lub mogła to być osoba z Gaju o imieniu Helmut, do 1906 nazwa o brzmieniu Hellmuthstr.

Hennigstr., dziś Twarda; Hermann Hennig, przew. gminy Grabiszyn w l. 1874 - 1880; por. uprzednio Brunnenstr. **Herbert-Norkus-Str**, dziś Husycka (1945-23 I 1956 Grunwaldzka); Herbert Norkus, ur. 27 VII 1916 w Berlinie, zamordowany przez komunistów w Berlinie 24 I 1932, członek Hitlerjugend.

Herbert-Stanetzki-Str., dziś gen. J.H. Dąbrowskiego (1945 - 1946 równoległe Zielona i H. Staneckiego); Herbert Stanetzki, ur. 8 VIII 1907 we Wrocławiu, hojówkarz SA, zabity w Oławie 10 VII 1932 przez członków formacji militarnej KPD; uprzednio Grünstr.

Herbert-Stanetzki-Str., Muchobór Wlk., dziś Tarnopolska (1945 - 23 XI 1956 T. Rejtana, 23 XI 1956 - 1 I 1992 F. Kona); por. też

Herbert-Welkisch-Str. (Muchobór Wlk.); nazwa jak wyżej.

Herbert-Welkisch-Str., dziś Mazowiecka; Herbert Welkisch, ur. 5 VIII 1912 we Wrocławiu, poległ podczas ataku na dom związków zawodowych 8 III 1933; por. uprzednio Margaretenstr.

Herbert-Welkisch-Str., Muchobór Wlk., dziś odgałęzienie ul. S. Kunickiego (nr domu 36), obejmujące zapewne ob. Tarnopolską 9.

Hercherstr., projektowana ul. na Gaju, łącznik Ślężnej i Borowskiej, przedłużenie Żegiestowskiej, nazwa pol. od 24 III 1948 Marmurowa, która potem poszła w zapomnienie, ul. zrealizowano w 1990 jako przedłużenie przesuniętej Proletariackiej (od 1 I 1992 al. Armii Krajowej); Karl Hercher, dyrektor obwodu na Gaju.

Herdainer Feldweg, dziś Orzechowa (nazwa ta od 1949/50, przedtem od 24 III 1948 r. Jaskółcza), miała ona wiejski charakter, stąd jej rozrzucona zabudowa, pozwoliło to przydzielić w 1949/50 część jej budynków do nowych ul: Jabłecznej i Brzoskwiniowej.

Herdainer Grenzweg, inna nazwa Kärnerweg (por.), dziś Działkowa (od Bardzkiej do Borowskiej), dawna granica Gaju z Wojszycami.

Herdainstr., dziś Gajowa; Herdain, dziś Gaj (osiedle); por. uprzednio Hauptstr.

Herderstr., dziś Grochowa; Johann Gottfried von Herder, ur. 25 VIII 1744 w Moragu, zm. 18 XII 1803 w Weimarze, pisarz, filozof, przyjaciel Goethego.

Hermann-Löns-Str., dziś Społeczna (1945 - 23 I 1956 R. Traugutta); Hermann Löns, ur. 29 VIII 1866 w Chełmnie k. Bydgoszczy, poległ pod Reims 26 IX 1914, pisarz, autor mistrzowskich opisów natury („Lüneburger Heide”).

Hermann-Löns-Weg, dziś A. Dygasińskiego; por. uprzednio Fasanenweg.

Hermannstädter Str., dziś Klecińska; Hermannstadt - Sibiu w Rumunii, pol. Sybin; por. uprzednio Klein-Mochberner-Str.

Hermann-Stehr-Weg, dziś W. Syrokomii; Hermann Stehr, ur. 14 II 1864 w Bystrzycy Kłodzkiej, zm. 11 IX 1940 w Szklarskiej Porębie, poeta i pisarz związany z etosem korpusów ochotniczych (Freikorps), nauczyciel szkoie ludowej.

Hermannstr., dziś E. Zegadłowicza; Leonhard David Hermann, ur. 27 VI 1670 w Masłowie k. Trzebnicy, zm. 1 VI 1736 tamże, pastor tamże, zapoczątkował badania nad pradziejami Śląska; por. Einbaumstr.

Hermann-Wolfram-Str., dziś Jordanowska (1945 - 23 I 1956 Łakowa); Hermann Wolfram, rejencjalny radca budowlany, właściciel cegielni parowej na Oporowie.

Hermsdorfer Str., dziś Ciechocińska; Hermsdorf, dziś Sobieszów (jelen.); por. Straße 84.

Herrenstr., dziś Kielbaśnicza (1945 - 1946 Pańska). nazwa dawna używana dla części ul. od XVI w., dla całej od 1924 r., zamieszkiwali tu rajcy.

Herrmannsdorfer Str., dziś Kącka; Herrmannsdorf, dziś Jerzmanowo (osiedle); ul. powstała z połączenia Bahnhofstr. i Kastanienallee (zob.).

Herrnhuter Str., dziś Graniczna; Herrnhut, miasto k. Görlitz (Land Sachsen). skąd pochodziła sekta Herrnhuterów (Heimhuter Brüdergeieinde). która także działała na Śląsku.

Herrnprotscher Str., dziś Brodzka, ul. ma odgałęzienia, jedno z nich Weg nach Herrnprotsch, zwano nieoficjalnie jako Dojazd do Maślic Dużych (sic!), od 26IV 1950 (ponowienie 22 XII 1952) urzędowo Chmielna, ob. tej nazwy się nie używa;

Herrnprotsch, dziś Pracze Odrzańskie, osiedle, pocz. Bródz; por. uprzednio Dorfstr. lub Hauptstr.

Herschelstr., dziś Jeździecka; dr Hans Herschel, ur. 14 V 1875 w Opolu, zm. 5 XII 1938 we Wrocławiu, burmistrz.

Herzogshufener Kirchweg, dziś końcowy odcinek Spiskiej (poniżej linii kolejowej) i Rzepakowa (1945 - 22 XI 1952 Polna, 22 XI 1952 - 22 V 1993 Łubinowa, w praktyce od 1. 70. był to starszy odcinek tej ul.); wyjaśnienie nazwy zob. pod Oltaschiner Kirchweg.

Herzogstr., dziś J. Kilińskiego (w 1/2 nie istnieje, w 1945-1946 Książęca); nazwa upamiętniająca spotkanie książąt Oleśnicy, Głogowa i Oświęcimia w 1459; por. uprzednio Neue Junkernstr.

Heydebrandstr., dziś Wietnamska (do 30 XII 1959 T. Rejtana); Wilhelm von Heydebrand, prezydent rejencji wrocławskiej (1 VII 1894 - 31 XII 1902).

Hickertstr., dziś prostopadła do Legnickiej część ul. Wejherowskiej (7 XI 1946 - ok. 1948 Widawska, ok. 1948 - 23 XI 1956 Wielañska); Johann Christian Hickert, ur. 10IX 1729 w Nowej Wsi Polskiej (dziś okolice ul. Nowowiejskiej), zm. 23 XII 1804 we Wrocławiu, założył szkołę i instytut wychowawczy. Od poł. 1993 zmiana nazwy na ul. Borsuczą.

Hildebrandtstr., dziś Kruszwicka; nazwa upamiętnia Bertę Hildebrandt, wdowę po kupcu z tej ul., zm. 1896.

Himmelgrundweg, dziś Szara; Himmelgrund (Słoneczny dół); źródło położone na czeskim stoku Karkonoszy, jedno z siedmiu źródeł Łaby (Sieben Gründe); por. Straße 130.

Hindenburgbrücke, dziś most Warszawski (1945 - 1946 Katowicki, 1946 - 1947 Karłowicki); Paul von Beneckendorff und von Hindenburg, ur. 2 X 1847 w Poznaniu, zm. 2 VIII 1934 w Ogrodzieńcu w Prusach Wschodnich, generałny feldmarszałek, bohater I wojny, drugi prezydent republiki weimarskiej; por. uprzednio Hundsfelder Brücke; zob. też An der Hinderburgbrücke.

Hindenburgplatz, dziś pl. Powstańców Śląskich; por. uprzednio Kaiser-Wilhelm-Platz i Reichspräsidentenplatz.

Hindenburgstr., dziś 9 Maja (do 23 XI 1956 8 Maja); ul. do 9 VIII 1937 łączyła się z Am Sportfeld (por.).

Hindenburgstr., Zakrzdzw, dziś gen. Z. Berlinga (do 30 V 1989 1 Maja).

Hindenburgstr., Wojszyce, dziś Parafialna (do 23 XI 1956 Kościelna).

Hindenburgstr., Oporów, dziś al. Piastów.

Hindenburgstr., od 21 X 1928 Am Fichtenhain (por.) dziś H. Siemiradzkiego.

Hindenburgstr., od 31 XII 1930 Goldschmiedenstr. (por.), dziś Złotnicka.

Hindenburgstr., od 7 n 1930 Schlieffenstr. (por.), dziś Koszarowa,

Hinterbleiche, dziś Wyspa Bielarska, jedna z dwóch wysp na Odrze, tzw. Tylna.

Hinter der Gärten, od 1911 Gartenstr. - Psie Pole (por.), dziś Zielna; dosł. „Z tyłu ogrodów” albo „Za ogrodami”.

Hintergasse, dziś Tylna; nazwa pol. tłumaczeniem.

Hintergasse, od 1901 Schwalbendamm (por.), dziś nie istnieje.

Hinterhauser, od 1911 Krullstr. (por.), dziś Psie Budy, oficyny domów przy Zaułku Ruskim; por. Reußenohle (do 1824 Hundshäuser).

Hintermarkt, dziś Kurzy Targ, nazwa od średniowiecznego targu drobiu; w języku niem. słowa kurzy i tylny (hühner i hinter) brzmią podobnie, stąd owo przekształcenie; zob. też Buden am Hintermarkt.

Hinterstr., dziś Laotańska (na odcinku równoległym do Biegłej) na Brochowie, nazwa pol. od 26 III 1970.

Hinterstr., od 1907 Wehrmannstr. (por.) dziś 3 Maja.

Hippelstr., dziś ks. Cz. Klimasa; Theodor Gottlieb von Hippel, ur. 13 XII 1775 w Gerdauen, zm. 10 VI 1843 w Bydgoszczy, prezydent Opola, w 1813 ogłosił królewską odezwę „Aufruf an mein Volk”, później prezydent rejencji bydgoskiej.

Hirschberger Str., dziś Jeleniogórska; Hirschberg, dziś Jelenia Góra.

Hirschmann'sche Ziegelei, część Seidelstr. (por.), dziś Rumiankowa; cegielnia Georga Hirschmanna w Żernikach.

Hirschstr., dziś M. Sępa-Szarzyńskiego (1945 - 1946 Jelenia, ul. zlikwidowana 27 VI 1967 na odcinku Joliot-Curie do Szczytnickiej); nazwa od gospody „Zum weißen Hirsch” („Pod Białym Jeleniem”), dom nr 21.

Hirschstr., Muchobór Wlk., dziś Buczacka (część łukiem idąca od Raketowej do zakrętu, od dołu Raketowej, jak gdyby przedłużenie Samborskiej [Belojannisa] do 22 XI 1952 Polna, 22 XI 1952 - 23 XI 1956 Główna, 23 XI 1956 - 1 I 1992 K. Liebknechta, 1 I 1992-9 X 1993 część Stanisławowskiej); Adolf Hirsch, inspektor gospodarczy z Muchoboru Wlk.; por. An der Au, Hauptstr. i Lindenstr. - Muchobór Wlk.

Hirtenstr., dziś Z. Janiszewskiego (bieg ul. zmieniono 26 III 1970); nazwa od przytułku „Zum guten Hirten” („Pod Dobrym Pasterzem”).

Hirtenweg, dziś Redycka (do 23 XI 1956 Owczarska); dosł. „Pasterska”.

Hirthstr., dziś Kosmiczna (do 23 XI 1956 Słoneczna); Hellmuth Hirth, ur. 24 IV 1886 w Heilbronn, zm. 1 VII 1938 w Karlsbadzie, pilot, osiągnął na Rumplertaube wiele sukcesów w lotach próbnych i długodystansowych, w 1912 światowy rekord długości (4520 km), w 1914 w eskadrze Boelckego, odznaczony Krzyżem Żelaznym; por. Von-Richthofen-Platz.

Hobrechtufer, dziś wybrzeże L. Pasteura; Arthur Hobrecht, ur. 14 VIII 1824 w Kobierzynie na Pomorzu, zm. 7 VII 1913 w Berlinie, nadburmistrz Wrocławia (1863-1872), Berlina (1872 - 1878), pruski minister finansów (1878-1879).

Hochkircher Str., dziś Zaulek Rogoziński (1945 - 1946 samowolnie Kościelna); Hochkirch, dziś Wysoki Kościół (trzeb.), miejsce bitwy wojsk Fryderyka Wielkiego z Austriakami (14 X 1758).

Hochsteinweg, dziś Skałeczna; Hochstein, dziś Wysoki Kamień (1058 m), szczyt w Sudetach (koło Szklarskiej Poręby); por. Straße 105.

Hochstr., dziś Wysoka (do 24 III 1948 samowolnie Zygmunta Gajewskiego); nazwa pol. tłumaczeniem.

Hochwaldstr., dziś Inżynierska; Hochwald, dziś Chełmiec (850 m), porfirowy szczyt na Pogórzu Wałbrzyskim; por. Straße 9 i 12.

Hoefergasse, dziś Klasztorna; Karl Julius Robert Hoefler, ur. 29 XII 1862 w Pszczynie, zm. w 1939 w Würzburgu, pruski generał-podporucznik, w I wojnie dowódca pułku Landwebrzy, w 1915 ranny, w 1921 dow. siłochotniczych (Freikorps) pod Górą św. Anny.

Höfchener Weg, od 1911 Rabegäßchen i Kommendeweg (por.), Höfchen, średniowieczna wioska należąca do joannitów.

Höfchenplatz, od 8 VIII 1933 Franz-Seldte-Platz (por.), dziś pl. L. Hirszfelda.

Höfchenstr., dziś T. Zielińskiego.

Hofmannstr., dziś leżąca prostopadle do ul. mjr. J. Piwnika-Ponurego i do niej zaliczana (do 1 i 1992 J. Marchlewskiego); patronami tej ul. byli najprawdopodobniej bracia Ernst Fürchtegott i Friedrich Wilhelm Hofmann, znani konstruktorzy wagonów, współtwórcy Linke-Hofmann-Busch-Werke (dziś Pafawag); por. Linkestr.; patronem ul. może być też Fritz Hofmann, ur. 2 XI 1866 w Kölleda (Saks.), zm. (po 1954), prof. politechniki wrocł., kierownik Kałser-Wilhelm-Institut für Kohlenforschung we Wrocławiu.

Hohenfriedeberger Str., dziś Ukraińska; Hohenfriedeberg, dziś Dobromierz, miejsce bitwy wojsk Fryderyka Wielkiego z Austriakami (4 VI 1745); por. uprzednio Anna-Klinkert-Str.

Hohenlohestr., dziś S. Banacha; Friedrich Ludwig, ks. von Hohenlohe-Ingelfingen, ur. 31 I 1746 w Ingelfingen, zm. 15 II 1818 w Sławięcicach, generał piechoty, generalny inspektor Inspekcji Wrocławskiej, fundator Parku Szczytnickiego, w jego pałacu obecnie kościół.

Hohenzollernplatz, dziś pl. J. Szeli (nazwa pol. od 24III1948); nazwa zob. niżej.

Hohenzollernstr., dziś Zaporoska i Sudecka (ta ostatnia do 24 X 1969 na całej długości). do 6 VIII 1929 także ob. Wyścigowa; nazwa upamiętnia pruską dynastie panującą; por. Rennbahnstr.

Höhlmannstr., dziś Chłopska; Oswald Höhlmann, właściciel dóbr, zam. w domu nr 1; por. uprzednio Dorfstr.

Holbeinstr., dziś Rytownicza; Hans Holbein Mł., ur. 2 XII 1497 w Augsburgu, zm. m. 7 X a 29 XI 1543 w Londynie, słynny malarz króla Henryka VIII; por. uprzednio Elisabethstr.

Hölderlinstr., dziś Garwolińska; Friedrich Hölderlin, ur. 20 III 1770 w Lauffen nad Neckarem, zm. 7 VI 1843 w Tybindze, poeta niem. okresu klasycyzmu; por. Straße 41.

Hollandwiesenbrücke, zob. Ohlewiesenbrücke. Hollandwiesenstr., dziś Na Niskich Łakach, nazwa pol. tłumaczeniem, już w 1782 r. była tu gospoda „Neiho 1 land” przy ul. Na Grobli.

Holteistr., dziś Prosta; Karl von Holtei, ur. 24 I 1798 we Wrocławiu, zm. 12 II 1880 tamże, aktor, dramatopisarz, m.in. „Der alte Feldnerr” (o Kościuszcze). twórca wodewilu niem., przyjaciel Polaków.

Holteistr., Oporów, dziś K. Darwina (1945 - 23 I 1956 M. Kopernika); nazwa zob. wyżej; por. uprzednio Ernst-Kothe-Str.

Hornigstr., dziś droga należąca do ul. Białowieskiej (do nr 4 - 16), do 7 II 1972 Cietrzewia; nazwa upamięnia wrocł. rodzinę rajców; por. Straße 41.

Horst-Wessel-Str., dziś Z. Wróblewskiego; Horst Wessel, ur. 9 X 1907 w Bielefeld, zabity przez członków formacji militarnej KPD w Berlinie 23 II 1930 lub zmarł z przepicia w domu publicznym, poeta, autor pieśni „Die Fahne hoch!” (Horst-Wessel-Lied); por. uprzednio Grüneicher Weg, Gustav-Stresemann-Str. i Bachmannstr.

Horst-Wessel-Str., Zakrzów, dziś Pedagogiczna (1945 - 23 I 1956 Szkolna).

Horst-Wessel-Str., Muchobór Wlk., dziś Przedświt.

Horst-Wessel-Str., Klecina, dziś Słoneczna.

Hubener Weg, dawna droga prowadząca do Hub, w 1894 zastąpiona przez Brockauer Str. (por.), dziś Świstackiego; nazwa zob. niżej.

Hubenstr., dziś Hubska (1947 - 1948 Pionierów Wrocławskich);

Huben, dziś Huby (osiedle); Huben, pol. łany, włóki, górnoniem. Hube = dolno-niem. Hufe; por. Siebennufener Str.; do ul. w połowie należy też mający od 1879 do 1904 odrębny charakter teren Oberschlesische Eisenbahn- Werkstätten (boczne odgałęzienie widoczne do dziś przy siedzibie „Ruchu”), druga część należy do Patschkauer Str. (por.),

Hubertusweg, dziś św. Huberta; św. Hubert - patron myśliwych; por. uprzednio Siedlungsweg i Waldheimweg.

Hugo-Richter-Weg, dziś Warsztatowa; Hugo Richter, miejski dyrektor parków i ogrodów, w 1891 był twórcą założeń Parku Południowego.

Hugostr., od 1876 do 1879 obowiązująca nazwa Goethestr. (por.), dziś Wielka (od pl. Hirszfelda do Powstańców Śl.), w użyciu przez cały czas była wcześniejsza urzędowa nazwa Pintostr. (por.), z którą

Hugostr. przegrała; nazwa pochodzi od właściciela pracowni rzeźbiarskiej i kamieniarza Hugo Laubego.

Hultschiner Str., dziś Karwińska; Kraj Hulczyński w Czechach; por. uprzednio Brockauer Weg.

Humboldtstr., dziś J. Rostafińskiego; Wilhelm Humboldt, ur. 22 VI 1767 w Poczdamie, zm. 8 IV 1835 w Tegel, wybitny filozof-językoznawca, założyciel uniwersytetu w Berlinie, lub jego brat Alexander Humboldt, ur. 14 IX 1769 w Berlinie, zm. 6 V 1859 tamże, słynny podróżnik.

Hummerei, dziś ul. Kazimierza Wielkiego, prawy pas od Świdnickiej do pl. św. Krzysztofa, do 25 IX 1975 Słodowa; nazwa od cechu słodowników, tłumaczenie nazwy niem.

Hundsfelder Brücke, od 1915 Hindenburgbrücke (por.), dziś most Warszawski; nazwa zob. niżej.

Hundsfelder Chaussee, od 3 VIII 1929 Heinrich-von-Korn-Str. (por.), dziś al. M. Kromera; Hundsfeld, dziś Psie Pole (osiedle).

Hundsfelder Grenzgraben, Zgorzelisko, dziś Litewska; dawny wał między Psim Polem i Zgorzeliskiem.

Hundsfelder Str., dziś Bolesława Krzywoustego (1945 - 1946 samowolnie ul. Psie Pole), do 3 VIII 1929 zaliczano ją do Hundsfelder Chaussee oraz do Breslauer Str., od 29 XI 1934 rozszerzono na część Oelser Str. (por.), 26 IV 1950 z ul. wyłączono boczne odgałęzienie - ul. Rakową.

Hundsfelder Str., Zakrzów, dziś gen. T. Bora-Komorowskiego (1945-23 I 1956 J. Stałina, 23 I - 23 XI 1956 Warszawska, 23 XI 1956 - 1 I 1991 A. Warskiego).

--- I ---

Igelgasse, dziś Jeżowa, łączy Objazdową z Rumiankową, nazwa pol. od 24 III 1948; Adolf Igel, właściciel zakładu stolarskiego w Żernikach. Illyrierweg (lub Str.), dziś Sobótki; Illirowie, wg oficjalnych poglądów III Rzeszy lud indogermański, który miał być twórcą kultury na górze Ślęży. Im Dorfe, zob. Weide 1 Siedlung.

Im Südpark, dom ogrodnika w Parku Południowym; por. uprzednio Parkallee.

Imirweg, dziś J.S. Bandtkiego; Irnir (mit. germ.), praolbrzym zabity przez Odyna i jego braci, z jego ciała powstała ziemia, a z krwi - morza.

Immelmannstr., dziś Tkacka; Max Immelmann, ur. 21IX 1890 w Dreźnie, poległ śmiercią lotnika nad Douai 18 VI 1916, jeden z asów, najwybitniejszy obok Richthofena uczeń Boelckego.

Immelmannstr., Wojszyce, dziś Radarowa (do 23 XI 1956 Boczna).

Industriestr., dziś Macieja Miechowity (1945 - 1946 samowolnie Przemysłowa, 1946 - 22 XII 1952 bł. Wincentego Kadłubka, 22 XII 1952 - 1 I 1992 M. Gorkiego); dosł. „Przemysłowa”.

Industriestr., od 24 X 1930 Königsberger Str. (por.), dziś Kwidzyńska.

Industrieweg, dziś Torowa (od 26IV 1950), od 29IX 1988 także Postolińska, droga na terenach należących do hrabiów von Fromberg (por. Fromberggelände), z jej części wykrojono Festenberger Str.

--- J ---

Jacob-Böhme-Str., dziś O. Zagłoby (do 23 XI 1956 Głogowa); Jacob Böhme, ur. 1575 w Starym Zawidowie k. Zgorzelca, zm. 17 XI 1624 w Zgorzelcu, pisarz mistyczny, związany z różokrzyżowcami.

Jaenickestr., dziś Pułtuska; Karl Jaenicke, ur. 13 XI 1849 w Zagórowie k. Konina, zm. 11 X 1903 we Wrocławiu, burmistrz w 1903; uL w 1935 przedłużono od ob. Ślężnej do Szpitala Wojskowego; por. Straße 169.

Jagerstr., dziś Myśliwska; Jäger, pol. myśliwy, łowca.

Jahnstr., dziś Sokolnicza (1945-46 samowolnie Jana); Friedrich Ludwig Jahn, ur. 11 VIII 1778 w Lanz in der Prignitz, zm. 15 X 1852 we Fryburgu Bryzgowijskim, twórca wychowania flzycznego miodzieży, nauczyciel, nazywany „Ojczulek Jahn”; por. uprzednio Neue Oderstr.

Jahnstr., Wojszyce, dziś Będzińska (194 5 -23 I 1956 Piękna).

Jahnstr., Zakrzów, dziś Niepodległości (do 23 XI 1956 K. Marksa).

Jäkelweg, od 25 V 1932 część Meleschwitzer Str. (zob.), dziś Swojczycka obok nr. 134; Karl Jakel, szewc ze Swojczyc, zam. pod nr 122.

Jannowitzer Str., dziś Radomska; Jannowitz, dziś Janowice Wlk. (jelen.).

Jänsche Gässel, dziś Byczyńska; A. Jänsch, właściciel fabryki wędlin na Swojczycach.

Jauerstr., dziś Jaworska; Jauer, dziś Jawor; por. Straße 24.

Jenkwitzer Str., dziś Jenkowicka (ul. projektowana, do 1986/88 Jankowicka); Jenkwitz, dziś Jenkowice (średz.), początkowo Jankowice; por. Straße 29.

Johannes-Reinhelt-Weg, dziś M. Romanowskiego; Johannes Reinhelt, pseud. Philo vom Wałde, ur. 5 VIII 1858 w Gołuszowicach k. Głubczyc, zm. 17 I 1906 we Wrocławiu, poeta, piszący w dialekcie dolnoniem., nauczyciel, przyjaciel Hermanna Stehra.

Johannesweg, dziś Kazimierska (odcinek prostopadły do Olszewskiego); Treue Johannes, Wierny Jan - postać z baśni braci Grimm; zob. też Heimweg.

Johannisberger Str., dziś Janowska (część na Janowie, do 1992 Janowicka); Johannisberg, dziś Janów lub Janówek (osiedle).

Johann-Rickmers-Str., dziś Pilnikarska; Johann Rickmers, ur. 7 V 1881, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 174.

Johann-Wolfgang-Str., dziś Wiosenna; wyjaśnienie nazwy zob. pod Goethestr.

Josefstr., dziś św. Józefa; nazwa od szpitala pod tym wezwaniem; por. uprzednio Gräupnergasse.

Josephinenweg, brak nazwy pol., prowadzi do wzgórza Józefinka na Opatowicach (niem. Josephinenberg).

Julius-Nickel-Str., dziś Balladyny (1945 - 23 I 1956 J. Słowackiego); Julius Nickel, zm. 1922, inspektor, wcześniej dyrektor cukrowni na Klecinie.

Julius-Schottländer-Str., od 22 VI 1934 Waldenburger Str. (por.), a następnie częściowo Sudetenlandstr. i Waldenburger Str., dziś al. Karkonoska (do Turniejowej) i Przyjaźni; Julius Schottländer, ur. 16 III 1835 w Ziębicach, zm. 1 I 1911 we Wrocławiu, posiadacz ziemski, fundator m.in. szpitala żydowskiego przy al. Wiśniowej i Parku Południowego; por. uprzednio Schweidnitzer Chaussee.

Junkernstr., dziś Ofiar Oświęcimskich; nazwa średniowieczna od panów, czyli junkrów; zob. też Neue Junkernstr.

Jupiterstr., dziś Serbska; nazwa od planety Jowisz, niem. Jupiter.

--- K ---

Kaiserbrücke, dziś most Grunwaldzki; nazwa upamiętnia cesarza Wilhelma II, ur. 27 I 1859 w Berlinie, zm. 4 VI 1941 w Haus Doorn (Holandia); por. Freiheitsbrücke.

Kaiser-Friedrich-Str., dziś M. Rapackiego; Fryderyk III, cesarz w 1888, ur. 18 X 1831 w Poczdamie, zm. 15 VI 1888 tamże.

Kaiserin-Augusta-Platz, dziś pl. Polski, nazwa zob. pod Augustastr.; por. uprzednio Ziegelplatz.

Kaiserstr., dziś główna oś pl. Grunwaldzkiego; nazwa jak Kaiserbrücke.

Kaiser-Wilhelm-Platz, od 1924 Reichspräsidentenplatz, a następnie Hindenburgplatz (por.), dziś pl. Powstańców Śląskich; Wilhelm 1, król pruski, potem cesarz niem., ur. 22 III 1797 w Berlinie, zm. 9 III 1888 tamże.

Kaiser-Wilhelm-Str., od 20 IV 1938 Straße der SA (por.), dziś Powstańców Śląskich; nazwa jak wyżej, do 1877 Kleinburger Str.

Kaltascher Str., dziś Osiniecka; Kaltasche, dziś Osiniec (osiedle), w części na Osińcu do 20 XII 1974 (w praktyce 5 VI 1976) Główna i Jerzmanowska.

Kamenzer Str., dziś Kamieniecka; Kamenz, dziś Kamieniec (ząbk.).

Kammendorfer Str., dziś Chomińska (ulica projektowana);

Kammendorf, dziś Komorniki (średz.); por. StraBe 30.

Kämmlergasse, dziś Krecia, ul. leży między Rubczaka i Płońskiego (nazwa pol. od 24 III 1948); Fritz Kämmler, mistrz stolarski z Leśnicy.

Kanonenweg, dziś Artyleryjska; Kanone, pol. działo.

Kantplatz, od 8 VIII 1933 Göringplatz (por.), dziś pl. L. Zamenhofa; Immanuel Kant, ur. 22 IV 1724 w Królewcu, zm. 12 II 1804 tamże, czołowy przedstawiciel kiasycznej filozofii niem., twórca krytycyzmu teoriopoznawczego.

Kantstr., dziś Łódzka, nazwa zob. wyżej.

Kapellenweg, dziś Kapliczna, Żywopłotowa, Grzybowa i nie nazwana droga w Lesie Osobowickim (Żywopłotowa do 1947 nosiła nazwę Polna);

Kapelle, pol. kaplica, leży ona w Lesie Osobewickim.

Kapestr., dziś Junacka (część do granicy miasta sprzed 1973); Karl Kape, zm. 1914, kupiec z Leśnicy, właściciel sklepu z artykułami kolonialnymi; por. uprzednio Feldstr., a także StraBe 16 oraz Am Kkschbergweg.

Kapitelweg, dziś Kapitulna, nazwa od wrocł. kapituły, ul. do 1900 stanowiła część Kleine Domstr. (por.).

Karl-Habert-Str., dziś Piernikowa (1945 - 23 XI 1956 K. Marksa, 23 XI 1956 - 1 I 1992 Krajowej Rady Narodowej); Karl Habert, dyrektor cukrowni na Klecinie i przew. urzędu gminy, zm. 1903.

Karl-Hauptmann-Weg, dziś L. Nabelaka; Carl Hauptmann, ur. 10 V 1858 w Szczawnie, zm. 4 II 1921 w Szklarskiej Porębie Dolnej, poeta śląski, autor tragedii i pisarz mistyczny, dramaty: m.in. „Die Lange Julie”, „Tobias Bundschuh”, brat Gerharta, nazwa ul. pisana przez „K” od założenia ul. 29 VII 1928 do 26 VIII 1928 oraz od 1942 do 1945, w pozostałym okresie przez „C”.

Karl-Kuhn-Str., dziś część Blacharskiej, uprzednio Kołodziejaska (24 III 1948 - 1965/1970); Karl Kuhn, ur. 26 VII 1897, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. StraBe 169.

Karl-Laforce-Str., dziś Lakiernicza; Karl Laforce, ur. 28 IX 1902, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej Stoßtrup (późniejsza SS); por. StraBe 170.

Karl-Legien-Str., od 31 III 1933 Kattowitzer Str. (por.), dziś Katowicka; Karl Legien, ur. 1 XII 1861 w Malborku, zm. 26 XII 1920 w Berlinie, socjalista, przew. związków zawodowych.

Karl-Marx-Str., od 31 III 1933 Oppelner Str. (por.), dziś Opolska; Karl Marx, ur. 5 V 1818 w Trewirze, zm. 14 III 1883 w Londynie, twórca socjalizmu naukowego; por. uprzednio Ofener Chaussee.

Karłowitzer Markt, od 1929 Am Markt (por.), dziś pl. Marszałka J. Piłsudskiego, dawny rynek na Karłowicach. Karłowitzstr., dziś część ul. P. Czajkowskiego (bez ostatniego odcinka koło koszar - por. Gallwitzstr.), do 24 III 1948 Karłowicka;

Karłowitz, dziś Karłowice (osiedle), wieś założył opat klasztoru św. Wincentego Karl Keller w 1699, stąd nazwa; por. uprzednio Am Birkenwäldchen, Birkenweg oraz Schulstr.

Karlowiskystr., nieoficjalna nazwa późniejszej Clausewitzstr. (por.), dziś gen. J. Hauke-Bosaka, którą wytyczył kupiec Heinrich Karlowy na swoich parcelach.

Karl-Partsch-Weg, dziś nie ma nazwy, część Grobli Szczytnicko-Bartoszewickiej (do 27 X 1990 Spacerowa); Karl Partsch, ur. 1 I 1855 w Szkiarskiej Porębie, zm.?, prof. uniwersytetu i radca medyczny.

Karl-Peters-Str., dziś Białoruska; Carl Peters, ur. 27 IX 1856 w Neuhaus n. Łabą, zm. 10 XI 1918 w Wohltorf. Hanoweru, podróżnik, w 1885 nabył Niemiecką Afrykę Wschodnią, w 1891 założył Alldeutscher Verband (Powszechny Związek Niemiecki); por. Straße 71, 72 i 73.

Karlsplatz, dziś pl. Bohaterów Getta (1945 - 19 IV 1946 Żydowski); upamiętnia pobyt we Wrocławiu cesarza Karola IV Luksemburczyka, ur. 14 V 1316 w Pradze, zm. 29 XII 1378 tamże; por. też Lassalleplatz.

Karlsstr., dziś Kazimierza Wielkiego (prawy pas od Krupniczej do Świdnickiej, do budowy trasy W-Z to wyłączny bieg tej ul.), nazwa 1945 - 1946 ul. Karola; por. też Karlsplatz.

Kärntner Str., dziś nie istnieje, łączyła Wieczystą i Kamienną (1946 - 1948 samowolnie Kościelna, 1948 - 25 IV 1963 Kościana); Kärnten, pol. Karyntia, kraina w Austrii; por. uprzednio Rothsürbenstr.

Kärruerweg, dziś Działkowa (od Bardzkiej do Borowskiej, nazwa pol. od 1949/50) i Trawna (nazwa pol. od 26 IV 1950), ul. określano też nazwą Verbindungsstr. zwischen Bohrauer Str. und Strehleener Str., stało tu siedem nie numerowanych domów; Kärner,

dosł. „taczkarz”, to nazwa dawnej drogi transportowej na granicy Gaju i Wojszyc, stąd równoległa nazwa Herdainer Grenzweg (por.), początkowy odcinek należał do Strehlener Str. (por.), jako nr 53 (określano go jako Weg nach dem Lercheschen i Feder'schen Hause u. nach Hoinstein).

Karuthstr., dziś Ziemowita (do 24 III 1948 Lubiąska). przy ul. posesja (zburzona 1945) o nazwie Karuthhof, własność braci: Franz, Johanna Antona, Ignatza i Josepha Karuthów.

Kaschinestr., dziś Samborska (1945 - 22 XII 1952 A. Mickiewicza, 22 XII 1952 - 11 1992 N. Belojannisa); Kaschine, od 28 X 1937 Feldbach, dziś Kasina, strumień, dopływ Ślęzy.

Kasernenstr., od 7 II 1930 Schottwitzer Str., a następnie Dorpater Str., (por.), dziś Sołtysowicka, nazwa od koszar; por. uprzednio An den Kasernen.

Kastanienallee, dziś al. Kasztanowa, ul. na Borku; Kastanie, pol. kasztan.

Kastanienallee, dziś Mleczarska, ul. na Pustkach.

Kastanienallee, Pawłowice, dziś Przedwiośnie do Starodębowej (do 20 I 1972 B. Bieruta); por. też An der Papierfabrik i Birkenweg.

Kastanienallee, od 31 XII 1930, wraz z Bahnhofstr. (por.), Herrmannsdorfer Str., (por.), dziś Kącka.

Katharinenstr., dziś św. Katarzyny, nazwa od kościoła, uszkodzonego w 1945; dziś kawiarnia.

Kattowitzer Str., dziś Katowicka (1953-1957 Stalinogrodzka); Kattowitz, pol. Katowice; por. uprzednio Karl-Legien-Str.

Katzbachstr., dziś już nie istnieje (Popowice), uprzednio (do 7 II 1972) Kacza;

Katzbach, pol. Kaczawa (rzeka w Sudetach), miejsce bitwy 26 VIII 1813.

Kätzelohle, dziś nie istnieje, do 28 IV 1951 Zaulek Koci, następnie włączony do pl. Dzierżyńskiego, od 17 XI 1989 Dominikańskiego; nazwa średniowieczna, jej wyjaśnienie zob. pod Ketzerberg; pol. nazwa jest kompletnym niuanssem: Ohle, jak w wielu innych sąsiednich zaułkach, oznacza zasypaną w 1866 rzekę Czarną Oławę.

Keithstr., dziś P. Eluarda (1946-22 XII 1952 Harcerska); Jacob Graf von Keith, ur. 11 VII 1696 na zamku Invergie w Szkocji, poległ pod Wysokim Kościołem 14 X 1758, generał pruski; zob. Hochkircher Str.; por. uprzednio Feldstr. i Bismarckstr.

Kempener Str., dziś Kepińska; Kempen, pol. Kępno; por. Straße 55.

Kern-Fischer-Wiese, dziś nie mająca nazwy łąka na wsch. od mostu kolei poznańskiej; nazwa nawiązuje do okoliczności, że wielu mieszkańców Osobowic i Różanki trudniło się łowieniem ryb; teren ten należał w XIX w. do rybaka Ernsta Kerna zm. 1905; Fischer, pol. rybak; por. uprzednio Brückenau(e).

Ketzerberg, dziś nie istniejąca uliczka, do 28 IV 1951 Górka Kacerska, następnie włączona do pl. Dzierżyńskiego, od 17 XI 1989 Dominikańskiego; nazwa o średniowiecznym rodowodzie, którą Markgraf wy wodził od machin obłączniczych, po 1945 wiązano ją z kacerzami (beretykami), jednakże obie te interpretacje są niewłaściwe. Th. Goerlitz w przekonywającym wy wodzie wyprowadza nazwę ul. ze średniowiecznego żargonu cechowego tkaczy, którzy tutaj zamieszkiwali już w XIV w. (a zapewne dużo wcześniej). Źródłem nazwy jest słowo Ketzer (lub Kötzer), które ma oznaczać szpulę nici idących z osnowy tkackiej jako tzw. nić uderzeniowa w czółenku. Podobnie u braci Grimm: Ketzer oznacza przy robotach tkackich znajdujące się na kole tkackim nawinięte wrzeciono z przędzą. Ponadto (co istotne w wypadku Kätzelohle) można tę nazwę wywieść od słowa Katze, które oznacza zwinięty w jednym kłębie len i wełnę. W dialekcie śląskim oba te pojęcia zostały pomieszane z terminem Kotze, które oznacza duże, włochate włókno czy także obrus lub ciuchy. A więc obie nazwy zaułków wywodzą się ze wspomnianych specjalnych akcesoriów tkackich, wskazujących na to, czym trudniła się tutejsza ludność; por. też Mäntlergasse.

Kiebitzweg, dziś ks. P. Ściegiennego; Kiebitz, pol. czajka (ornit.).

Kiesewalder Str., dziś Miłkowska; Kiesewald, dziś Miłków (jelen.); por. Straße 72.

Kinderheimstr., dziś Księska (do 20 I 1972 Ciążyńska), przy ul. dom dziecka „Maria Hilf”; Kinderheim, pol. dom dziecka.

Kipkeweg, dziś płd. część bocznego odgałęzienia Długiej, do 1965/70 część Grobli Kozoniewskiej, ul. leży w sąsiedztwie browaru Carla Kipkego.

Kirchhofgasse, od 1874 Marienstr. (zob.), dziś W. Nehringa, dawna droga do cmentarza ś*w. Bernardyna.

Kirchhofsweg, dziś Bazaltowa; Kirchhof, pol. cmentarz.

Kirchhdfsweg, odpowiada założonej w 1930 Gustav-Scholich-Str. (por.), dziś Spawaczy.

Kirchhofsweg, od 1931 początek Masselwitzstr. (por.) na Pilczycach, potem boczne odgałęzienie tej ul. po 1945 nazwane Dojazd do Maślic Małych, od 22 XII 1952 ul. Dzika, potem Cmentarna.

Kirchstr., dziś Bernardyńska, ul. przy kościele św. Bernardyna częściowo zlikwidowana 24 VI 1964.

Kirchstr., Brochów, dziś Biegła (1945-23 I 1956 Kościelna, 1952 - 1954 G. Dymitrowa).

Kirchstr., Jerzmanowo, dziś A. Jasińskiej (do 20 XII 1974 Kościelna).

Kirchstr., Klecina, dziś Kościelna.

Kirchstr., od 31 XII 1930 Burglehstr. (por.), dziś Wolska. Kirchstr., od 31 XII 1930 Flußpromenade (por.), dziś Promenada.

Kirchweg, dziś Krotoszyńska.

Kirchweg, dziś część Blizanowickiej obok kościoła.

Kirchweg, Rędzin, dziś Siatkarzy (do 20 XII 1974 Odrzańska).

Kirschallee, dziś al. Wiśniowa; Sauerkirsche, pol. wiśnia; pocz. pisownia Kirschenallee.

Kirschallee, od 23 I 1930 Gorkastr. (por.), następnie Gorkauer Str., dziś Górecka.

Kirschbergweg, dziś Chobieńska (do 20 XII 1974 Leśna); wyjaśnienie nazwy zob. pod Am Kirschbergweg.

Kläranlage, dziś należy do ostatniego odcinka Kozielskiej, urządzenie uzdatniania wody na Brochowie; por. Am Wasserwerk.

Klarenwehrlaufsteg, dziś tzw. Żabia Kładka (w najbliższym czasie zmiana nazwy na kładka Bielarska), most z Wyspy Bielarskiej na ul. Drobnera;

Klarenwebr, odgałęzienie Odry, na którym się znajduje (Klarenwehr pochodzi od młynów Klary, zob. niżej); wyjaśnienie drugiego członu nazwy zob. pod Laufsteg.

Klarenwerderbrücke, dziś most Bielarski (w najbliższym czasie zmiana nazwy na most św. Klary); nazwa nawiązuje do dawniejszej wyspy św. Klary, na której

znajdowały się dwa młyny (Klara I i II), zburzone w 1975, mimo protestów świata nauki i mieszkańców Wrocławia.

Klausenweg, dziś nie istnieje (1946-74/78 A. Hannytkiewicza); Klause, pol. pustelnia, samotnia.

Klaus-Groth-Str., dziś Snycerska; Klaus Groth, ur. 24 IV 1819 w Heide (Kreis Dithmarschen). zm. 1 VI 1899 w Kilonii, poeta, piszący w narzeczu dolnoniem.; por. uprzednio Mühlgasse.

Klaus-Pape-Str., dziś Tapicerska (część od Pilnikarskiej do Tapicerskiej) uprzednia nazwa Zduńska (24 III 1948-1965/70); Klaus von Pape, ur. 16 VIII 1904, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 172.

Kleinburger Str., obowiązująca do 1877 nazwa Kaiser-Wilhelm-Str. (por.); wyjaśnienie nazwy zob. niżej.

Kleinburgstr., dziś Januszowicka (do XIX 1971 Januszewicka); Kleinburg, dziś Borek (osiedle); Kleinburg w przeciwieństwie do Großburg, dziś Borek Strzeliński; ul. powstała z połączenia Dorfstr. i Ulmenalle (por.).

Kleine Domstr., dziś św. Idziego; por. Kapitelweg.

Kleine Dreilindegasse, dziś Srocza; wyjaśnienie nazwy zob. pod Große Dreilindegasse.

Kleine Feldstr., od 1874 Alexanderstr. (por.), dziś nie istnieje; wyjaśnienie nazwy zob. pod Feldstr.

Kleine Fleischbänke, dziś nie istnieją; w 1914 włączone do Kotlarskiej tzw. Małe Jatki; nazwa o dawnym rodowodzie, mieściły się tu jatki tzw. Nowego Miasta; por. Der Neumarkt.

Kleine Fürstenstr., od ok. 1944 Selenkestr. (por.), dziś nie istnieje; wyjaśnienie nazwy zob. pod Fürstenstr.

Kleine Groschengasse, od 9 VIII 1937 Groschengasse (por.), dziś Mennicza; wyjaśnienie nazwy zob. pod Groschengasse.

Kleinholzstr., dziś Drzewna, przy ul. mieścił się skład drewna.

Kleine-Kolonie-Str., dziś zwyczajowo Krótka, ul. łączy Chińską z 3 Maja; dost. „Mała Ulica Kolonijna” na Brochowie.

Kleine Rosengasse, od 1873 Enderstr. (por.), dziś Henryka Pobożnego; wyjaśnienie nazwy zob. pod Rosenstr.

Kleine Scheitniger Str., w 1915 została podzielona na Prälattenweg, Schwenckfeld- i Selenkestr. (por.), ta ostatnia następnie Fritz-Geisler-Str. (por.); wyjaśnienie nazwy zob. pod Scheitniger Str.

Kleine Tautenzienstr., od 1873 część Freiburger Str. (por. - od ob. Muzealnej do Sądowej), dziś Świebodzka; por. też Magazinstr.; wyjaśnienie nazwy zob. pod Tautentzieiistr.

Klein-Mochberuer-Kirchweg, od 30 I 1931 część Grundstr. (por.); nazwa zob. niżej.

Klein-Mochberuer-Str., od 25 X 1937 Hermannstädter Str. (por.), dziś Klecińska; Klein Mochbem (od 28 X 1937 Mochbem). dziś Muchobór Mały.

Kleiststr., dziś Energetyczna (nazwa pol. od 24 III 1948); Friedrich Heinrich Ferdinand Landgraf von Kleist-Nollendorf, ur. 9 IV 1763 w Berlinie, zm. 17 II 1823 tamże, generały feldmarszałek.

Kletkestr., dziś Krzywa; Cesar Albano Kletke, ur. 28 XI 1805 w Brzegu, zm. 5 IV 1893 we Wrocławiu, dyrektor Gimnazjum św. Hieronima przy ob. pl. Teatralnym.

Kletschkastr., dziś Kleczkowska (do III 1971 Klęczkowska); Kletschkau, dziś Kleczków (osiedle); nazwa pochodzi od nazwy osobowej Kleczek.

Klettendorfer Str., dziś Karmelkowa (na Oporowie; 1945-23 XI 1956 Klecińska, 23 XI 1956-30 XII 1959 Kostrzyńska, z tym że na planie z 1971 Kostrzyńska pojawia się ponownie jako ostatni odcinek na Oporowie - od ul. Adamieckiego);

Klettendorf, dziś Klecina (osiedle); nazwa obecna to neologizm, nazwa niem. o etymologii nieustalonej: 1) wieś Klettego, 2) łopianowa wieś (za J. Domańskim) lub może 3) od nazwy Kletno (za B. Sicińskim); por. też Opperauer Str. (Klecina).

Klingelgasse, od 1888 Wörther Str. (por.), dziś Kręta; w średniowieczu na rogu tej ul. z Matthiasstr. stała chata lub dom o nazwie pospolitej Klingelhütte lub Klingelhaus, gdzie mieszkała osoba uzdrowiona, która dzwoniąc nawoływała przechodniów do dobroczynności; nazwa ta pojawiła się na planach miasta po 1530.

Klodnitzstr., dziś Kłodnicka; Klodnitz, dziś Kłodnica (rzeka na Górnym Śląsku, prawy dopływ Odry); por. Straße 1. W związku z wyjaśnieniem biegu ul. proponuje się zmianę nazwy na Opawską.

Klosestr., od 1934/36 Schlageterstr. - Muchobór Wlk. (por.), dziś Zagony; Joseph Klose, oberżysta z Muchoboru Wlk. Klosterstr., dziś gen. R. Traugutta (do 15 XI 1945 - Klasztorna); nazwa od klasztoru bonifratrów; por. też Brüderstr.

Klosterweg, od 1916 Wichelhausallce (por.), dziś al. T. Boya-Zeleńskiego, ul. prowadzi do dawnego klasztoru i szpitala ss. Urszulanek.

Kniestr., dziś Wejherowska - część równoległa do Legnickiej, z tyłu była zajezdnia (do 26 III 1970 Inwalidzka, włączona w tym dniu do Popowickiej, ale w praktyce od poł. 1. 70. część Wejherowskiej); Johann Gotfried Knie, ur. 131 1795vw Erfurcie, zm. 24 VII 1859 we Wrocławiu, założyciel i kierownik Instytutu Ociemniałych (Blindenanstalt) w 1. 1819-1859, znajdującego się przy tej ulicy. Od poł. 1993 - ul. Żbicza.

Knopfmühle, pojęcie to w XX w. już tylko historyczne, pozostałość po dawnym młynie, który leżał naprzeciw Czerwonej Karczmy; por. Rothkretscham, dziś oznaczenie miejsca: Młyn.

Kobelnicker Str., dziś Kobylnicka (ul. projektowana); Kobelnick, dziś Kobylniki (średz.); por. Straße 31.

Koboldweg, dziś S. Sempołowskiej; Kobeld, duch domowy, chochlik z basni braci Grimm.

Kohlenstr., dziś S. Dubeis (od Pomorskiej do Mieszczańskiej), do 11 XII 1951 jedyny bieg tej ul.; nazwa od składu węgla „Kohlenhof. Kommendeweg, dziś Oficerska (nazwa polska od 24 III 1948); Kommende Höfchen, dawna wioska, należąca do komandorii joannitów; por. uprzednio Höfchener Weg.

Königgrätzer Str., dziś S. Więckowskiego (do 24 III 1948 Cieszyńska); nazwa upamiętniała bitwę pod Königgrätz (Hradec Králově), inaczej zwaną pod Sadową (3 VII 1866 zwycięstwo Prus nad Austrią); por. też Sadowastr.

Königsberger Str., dziś Kwidzyńska; Königsberg, pol. Królewiec; por. uprzednio Industriestr., a także Straße 11.

Königsbrücke, dziś most gen. W. Sikorskiego (1945 - 15 V 1946 Lignicki, 15 V 1946 - 24 III 1948 Legnicki); nazwa na cześć króla Prus Fryderyka Wilhelma III.

Königshütter Str., dziś Chorzowska; Königshütte, pol. Chorzów (wcześniej Królewska Huta); por. uprzednio Otto-Huë-Str.

Königsplatz, dziś pl. 1 Maja (1945 - 1946 samowolnie pl. Królewski); nazwa jak Königsbrücke, do pl. włączono też zaulek koło szpitala; por. Am unteren Bar.

Königstr., dziś S. Leszczyńskiego (1945 - 1946 samowolnie Królewska); nazwa niem. na cześć króla Prus, późniejszego cesarza Wilhelma I.

Konstantin-Schnier-Str., dziś S. Przybyszewskiego; Konstantin Schnier, przew. byłej gminy Karłowice, fabrykant ręczników i właściciel zakładu barwienia tkanin, zm. 1913; por. uprzednio Dorfstraße.

Koperuikusstr., od 1942 Copernicusstr. (zob.), dziś M. Kopernika; por. uprzednio Finkenweg.

Kopischstr., dziś Stalowa; August Kopisch, ur. 26 V 1799 we Wrocławiu zm. 3 II 1853 w Berlinie, poeta i malarz wrocł.

Korublumenweg, dziś Chabrowa; Kornblume, pol. chaber.

Körnerstr., dziś Trwała (ob. w 2/3 nie istnieje); Theodor Körner, ur. 23 IX 1791 w Dreźnie, poległ 26 VIII 1813 pod wsią Lützow k. Gadebusch, poeta, walczył w korpusie ochotniczym Lützowa.

Korsenzer Str., dziś Korzeńska; Korsenz, dziś Korzeńsko (milic.); por. Straße 53.

Korsoallee, pierwsza część od Czeskiej do Ohornickiej, od 8 I 1937 Ludendorffstr., a następnie Neptunstr. (por.); dziś Jugosłowiańska.

Korsoallee, od 8 I 1937 jedyna ul. o tej nazwie (por. wyżej), dziś al. J. Kasprowicza; korso, rodzaj szerokiej ulicy.

Koseler Deich lub Breslau-Koseler-Deich, ogólna nazwa obejmująca następujące konkretne odcinki: Otto-Muehl-Weg, Am Dammweg, An der Posener Eisenbahnbrücke i Zankholzwiese, An der Rechten Oderufer Eisenbahnbrücke i Kipkeweg; jako samoistne pojęcie odpowiada wyłącznie istniejącej od 26 III 1970 ul. gen. I. Połbina na Kozanowie.

Koseler Weg, nazwa zanika w 1937, ul. na terenie stoczni rzecznej Cesara Wollheima na Kozanowie.

Koselstr., dziś Pałucka i Kozanowska (do 31 I 1983 ta ostatnia na całej długości, nazwa do III 1971 - Kozonowska); wyjaśnienie nazwy zob. pod Koseler Deich; por. uprzednio Dorfstr. i Coselstr.

Kosiggasse, dziś Kozia; August Kosig, chałupnik z Maślic Wlk., zam. Masselwitzstr. 19 la, zm. 1940.

Kospothstr., dziś I. Daszyńskiego (31 VIII 1951 -1 I 1992 K. Zetkin); August Friedrich Karl baron von Kospoth, ur. 2 VII 1767, zm. 4 VIII 1832 we Wrocławiu, nadburmistrz w l. 1818-1832, ostateczny bieg ul. od 4 X 1936.

Krainstr., nie zrealizowana ul. naprzeciwko dawnego (sprzed 1990) wylotu ul. Proletariackiej (24 III 1948 Granitowa); 1. Krain, pol. Kraina, historyczna kraina w Słowenii, lub 2. Paul Krain, sekretarz pocztowy i właściciel parcel na Gaju.

Krampitzer Str., dziś Krepicka; Krampitz, dziś Krepice (średz.).

Kranichweg, dziś ks. S. Brzóska; Kranich, pol. żuraw (ornit.),

Kräuterweg, dziś odpowiada Kamiennej od Komandorskiej do Ślężnej, do 1907 była dłuższa, wtedy zlikwidowano ją od Powstańców Śl. do Komandorskiej (choć odcinek od Drukarskiej do Komandorskiej został zastąpiony tymczasowym połączeniem bez nazwy) i od Ślężnej do Gajowej, ostatnią część wzdłuż płotu Akademii Ekonomicznej (szpital Wenzel-Hanke) zlikwidowano w l. 70., gdy zbudowano brakujący odcinek Kamiennej; nazwa wywodzi się od znajdujących się tutaj Kräutereien, zapewne pól kapusty lub plantacji ziół; por. Am Neudorfer Weg.

Kreuzburger Str., dziś Kluczborska; Kreuzburg, dziś Kluczork.

Kreuzherrenweg, dziś Bożego Ciała; nazwa od komandorii joannitów, dawny Kreuzhof lub Kreuzherrenhof leżał naprzeciw kościoła Bożego Ciała; por. uprzednio Durshgang.

Kreuzschnabelweg, dziś L. Waryńskiego; Kreuzschnabel, pol. krzyżodziób (ornit.).

Kreuzstr., dziś Świętokrzyska, nazwa od kościoła św. Krzyża.

Kriemhildenweg, dziś początek Odolanowskiej (do 23 XI 1956 Oleśnicka); Kriemhild = Gudrun (mit. germ.), żona Zygryda, syna króla i królowej Niderlandów, bohatera eposu „Pieśń o Nibelungach”; zob. Oelser Str. i Am Marienhofe; por. też Mirkauer Weg.

Krieterner Weg, do 25 V 1932 część odrębna Trentinstr. (por.), dziś Krzycka (od Powstańców Śl. do wiaduktu kolejowego); por. też Breslauer Str.; wyjaśnienie nazwy zob. niżej.

Krieterstr., dziś ks. P. Wawrzyniaka; Krieter, dziś Krzyki (osiedle). nazwa znana od 1425, o niejasnej etymologii: 1. od nazwy osobowej Kreter ?, 2. Kreter,

środkowoniem. klótnik, 3. Kreter = prokurator, adwokat; por. uprzednio Dorfstr.; zob. też Verlängerte Krieterstr.

Krischkestr., zlikwidowana na Popowicach ul., do 7 II 1972 Lisia, ok. 1973/78 jej odcinek za Niedźwiedzią odtworzono jako ul. Żubrą, choć pierwotnie miała być Lisia; Andreas Krischke, ur. 1734, zm. 1802, założyciel apteki miejskiej.

Kronprinzenstr., dziś Gwiazdzista (odcinek od Wielkiej do Zaporoskiej nie istnieje); Kronprinz, pol. następca tronu, chodzi o późniejszego cesarza Fryderyka III; por. Kaiser-Friedrich-Str.

Kronstadter Str., dziś A. Ostrowskiego (1945 - 22 XII 1952 Małkowicka, 22 XII 1952 - 1 I 1992 część M. Ostrowskiego - do ul. Pustej); Kronstadt = Brasov w Rumunii, pol. Braszów; por. uprzednio Groß-Mochberner-Str., zob. też Breslauer Str. - Muchobór Wielki.

Krullstr., dziś Psie Budy; Johann Georg Krull, ur. 1718 w Brunszwiku, zm. 30 XII 1795 we Wrocławiu, założył towarzystwo opieki nad biednymi rzemieślnikami, przyjaciel Polaków; por. uprzednio Hinterhäuser.

Krummerweg, Pawłowice, dziś nie istnieje, biegła od zakrętu Krokusowej łukiem do Przedwiośnia, proponowana nazwa pol. Tulipanowa; dosł. „Krzywa”.

Krummhübler Str., dziś Drogosławicka; Krummhübel, dziś Karpacz (jelen.); por. Straße 26.

Kuckucksweg, dziś R. Krajewskiego; Kuckuck, pol. kukułka (ornit.).

Kudowaer Str., dziś Kudowska (1945 - 19 IV 1946 Chudobska, 19 IV 1946 - 20 I 1972 Chudobicka); Bad Kudowa, dziś Kudowa Zdrój (wałbrz.); por. Straße 190.

Kugelstr., dziś W. Broniewskiego (nazwa pol. od 24 III 1948 do 26 III 1970 Przepiórkowska); Kugel, pol. kula.

Kuhgasse, dziś Cukiernicza; Kuh, pol. krowa.

Kuhgasse, od 11 III 1931 Sandberger Str. (por.), dziś Karczemna.

Kuhweg, zwyczajowa nazwa odgałęzienia ob. ul. Przyjaźni niedaleko Partynickiej, bliżej ul. Skrajnej; od 19 XII 1992 zaliczana do ul. Braterskiej.

Kulmer Str., dziś Lechitów (do 24 III 1948 Chełmińska); Kulm, pol. Chełmno (na Pomorzu).

Kundschtzer Str., od 25 X 1937 Preßburger Str. (zob.), dziś Ołtaszyńska, Kundschtz; później Zehnhufen, dziś Kończyce (wrocł.) lub Wysoka II; por. Straße 133.

Kunststr., od 14 VIII 1929 Deutsch-Lissaer-Str. (zob.), dziś Kosmonautów; dosł. „Sztuczna droga”.

Kupferberger Str., dziś Częstochowska; Kupferberg, dziś Miedzianka (jelen.).

Kupferschmiedestr., dziś Kotlarska, nazwa już w 1363 od cechu kotlarzy; zob. też Kleine Fleischbänke.

Kurassierstr., dziś al. gen. Józefa Hallera (1945 - 1946 Kirasjerów, 1946 - 11 XII 1951 Benedykta Polaka, 11 XII 1951 - 1 I 1992 Przewodników Pracy). przy ul. znajdują się koszary dawnego gwardyjskiego pułku kirasjerów „Wielki Elektor” (Großer Kurfürst).

Kurfürstenstr., dziś Raclawicka; nazwa od pułku kirasjerów „Wielki Elektor” (por. wyżej); Wielki Elektor, czyli Fryderyk Wilhelm, ur. 16 II 1620 w Berlinie, zm. 9 V 1688 w Poczdamie, elektor brandenburski i książę pruski.

Kurt-Neubauer-Str., dziś nie zrealizowana ul. na Grabiszynku, obecnie droga polna, nazwa pol. Świdrowa (od 24 III 1948); Kurt Neubauer, ur. 27 III 1899, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 171.

Kurzegasse, dziś Inspektowa (nazwa pol. od 24 III 1948); dosł. „Krótka”.

Kurzegasse, od 1910 Westendstr. (por.), dziś Zachodnia; nazwa już w 1566 jako przeciwieństwo Langegasse (zob.); por. też Am Gürtetweg.

Küsterhaus, od 1936/42 dołączony do Am Bahnhof (Świniary), dom dozorczy kolejowego (strażnika).

Küstriner Str., dziś Metalowców (do 23 XI 1956 Kostrzyńska); Küstrin, dziś Kostrzyń.

Kynastweg, dziś Sobieszowska; Kynast, dziś zamek Chojnik w Sobieszowie; por. Straße 81 i 85.

--- L ---

Landecker Str., dziś Łądecka; Bad Landeck, dziś Łądek Zdrój (bystrz.); por. StraÙe 191.

Landeshuter Str., dziś Kamiennogórska (od ok. 1963 do VII 1971 Kamiennogórska); Landeshut, dziś Kamienna Góra.

Landsbergstr., od 22 VI 1934 Friedrich-Hebbel-Str. (por.), dziś Kutnowska; Ludwig Landsberg, ur. 1839, zm. 26 VIII 1892 we Wrocławiu, radca miejski i handlowy (1884-1892), współzałożyciel Parku Południowego.

Langeasse, od VII 1939 Einundfunfzigerstr. (por.), dziś Długa, nazwa już w 1566 jako przeciwieństwo Kurzegasse (dziś Zachodnia; por.); por. też Kipkeweg.

Langeholzgasse, dziś Krowia; nazwa od gospody „Zum langen Holz" („Pod Długim Drzewem"), na rogu z Kotlarską.

Langemafckstr., dziś Pionierska; bitwa pod Langemarck w belgijskiej Flandrii Zach. (23 X 1914), atak niem. ochotników (głównie studentów); okupiony ogromnymi stratami; por. StraÙe 135.

Langenauer Str., dziś Długopolska; Bad Langenau, dziś Długopole Zdr. (bystrz.); por. StraÙe 192.

Langenbielauer Str., dziś Bielawska; Langenbielau, dziś Bielawa (dziej.); por. StraÙe 171.

Langhansstr., dziś E. Wittiga (24 III 1948 W. Szymanowskiego); Carl Gotthard Langhans, ur. 15 XII 1732 w Kamiennej Górze, zm. 1 X 1808 w Dąbiu k. Wrocławia (dziś osiedle), zw. Starszym (dla odróżnienia od syna Carla Friedricha), architekt, najwybitniejszy przedstawiciel wczesnego klasycyzmu, m. in. Brama Brandenburska w Berlinie, Belweder w Charlottenburgu, Pałac Hatzfeldów we Wrocławiu (częściowo zburzony 1945), pałac Zwinger, tamże (spłonął 1890); por. StraÙe 34.

Lanischer Str., od 1940 An der Schmiedegrube (por.), dziś Łanieska; Lanisch, dziś Łany (wrocł.).

Larischstr., dziś Owczarska, fabryka wyrobów z tłuszczu; M. Larisch i Spółka w Leśnicy, własność Maxa Larischa, zm. 1938; por. StraÙe 14.

Lassalleplatz, przejściowo nazwa Karlsplatzu od 30IV 1929 do 31 III 1933 (por.), dziś pl. Bohaterów Getta; Ferdinand Lassalle, ur. 13 IV 1825 w domu przy tym pl., zm. 27 VIII 1864 w Genewie, twórca pierwszej partii socjaldemokratycznej w Niemczech.

Laubaner Str., dziś Zgorzelecka (1945 - 24 III 1948 Lubańska); Lauban, dziś Lubań Śl.

Laubestr., dziś Altanowa; Heinrich Laube, ur. 18 IX 1806 w Szprotawie, zm. 1 VIII 1884 w Wiedniu, pisarz i reżyser niem., współtwórca grupy Młode Niemcy.

Lauferweg, do dziś kwadratowa droga na terenie dawnych Wojszyc, dosł. „Droga do biegania”, obiega ona wokół teren Hoinsteiner Spielwiese, od 29 XI 1934 częściowo Nimptscher Str.

Laufsteg, dziś Szybka; Laufsteg, pol. chodnik; por. uprzednio Durchgang. Laurahütter Str., dziś Hajducka; Laurahütte, dziś część Siemianowic, dawniej Huta Laury; por. Straße 48.

Laurentiusstr., dziś Piwna, przy ul. znajduje się kościół św. Wawrzyńca. Lausitzer Str., dziś Budziszyńska; Lausitz, pol. Łużyce. Leedeborn Trift, dziś Odkrywców; Leedeborn, dziś Grabiszynek (osiedle), dosł. „Źródło Ledy”; Trift, pol. pastwisko, wygon dla bydła. Leerbeutelstr., dziś F. Chopina (do 11 XII 1951 J. Paderewskiego); Leerbeutel, dziś Załesie (osiedle), dominium do 1904 (data włączenia do miasta).

Lehmdamm, dziś B. Prusa; nazwa znana od 1309 od grobli na odgałęzieniu Odry zwanym Odrą św. Wincentego; zob. Gärtnerweg, por. też Springstern.

Lehmgrubenstr., dziś Gliniana; Lchmgruben, dziś Glinianki (osiedle), często mylone z sąsiednimi Hubami, dawna wieś, włączona do miasta w 1868.

Leiblstr., dziś Agrestowa; Wilhelm Leibl, ur. 23 X 1844 w Kolonii, zm. 4 XII 1900 w Würzburgu, malarz, głównie portrecista, m.in. „Kobiety w kościele”; por. Birkenweg, zob. też Straße 112.

Leibnizstr., dziś J. Tuwima (do 23 XI 1956 F. Skarbka); Gottfried Wilhelm

Leibniz, ur. 1 VII 1646 w Lipsku, zm. 14 XI 1716 w Hanowerze, filozof i matematyk, stworzył filozoficzną teorię monad jako elementarnych duchowych skiadników świata; por. uprzednio Heinestr.

Leiper Str., dziś Lipska; Leipe-Petersdorf, dziś Lipa Piotrowska (osiedle).

Lenaustr., dziś Stałowolska; Nicolaus Lenau, właściwie Nicolaus Niembsch von Strehlenau, ur. 13 VIII 1802 w Csatad (dziś Lenauheim) w Rumunii, zm. 22 VII 1850 w Oberdöbling (dziś dzielnica Wiednia), poeta austriacki; por. StraÙe 130.

Lenbachstr., dziś Końska; Franz von Lenbach, ur. 13 XII 1836 w Schrobenhausen w Górnej Bawarii, zm. 6 V 1904 w Monachium, malarz scen rodzajowych, słynny portrecista Bismarcka.

Leobschützer Str., dziś Głubezycka (do 15 V 1946 Głubezycka); Leobschütz, dziś Głubezyce (początkowo Głubezyc); por. StraÙe 49, 51 i IX.

Lessingbrücke, dziś most Pokoju (1945 - 24 III 1948 Staromiejski, 1948 - 23 VI 1959 Wojewódzki); Gotthold Ephraim Lessing, ur. 22 I 1729 w Kamenz na Łu¿ycach, zm. 15 II 1781 w Brunszwiku, poeta i pisarz, autor m.in. „Emilii Gałotti” „Minny von Barnhelm”, „Laokoon”, w l. 1760-1765 we Wrocławiu jako sekretarz gen. Tauentziena, przyjaciel Schillera.

Lessingplatz, dziś pl. Powstańców Warszawy (do 15 XI 1945 pl. J.U. Niemcewicza, 15 XI 1945 - 7 XI 1946 pl. Wojewódzki, 7 XI 1946 - 11 XII 1951 pl. Wojewody S. Piaskowskiego, 11 XII 1951 - 7 VIII 1957 ponownie pl. Wojewódzki); nazwa jak wyżej. Lessingstr., dziś Dobrzyńska (w poł. nie istnieje).

Lettow-Vorbeck-Str., dziś Stanów Zjednoczonych; Paul von Lettow-Vorbeck, ur. 20 III 1870 w Saarlouis, zm. 3 IV 1964 w Hamburgu, komendant wojsk kolonialnych (Schutztruppe) w Niemieckiej Afryce Wschodniej; por. StraÙe 56.

Leuthenstr., dziś Litomska (24 III 1948 - 1 I 1992 M. Fornalskiej), upamiętniała zwycięstwo Fryderyka Wielkiego pod Lutynią (5 XII 1757); por. uprzednio Ludwigstr.; Lutynia, początkowo Litom.

Leuthenstr., od 31 XII 1930 Heidauer Str. (zob.), dziś Trzmielowicka; Leuthen, dziś Lutynia (środek).

Lewaldstr., od 12 X 1938 Englerstr. (zob.), dziś Zdrowa; Friedrich Lewald, ur. 24 VI 1796 w Królewcu, zm. 17 I 1858 we Wrocławiu, dyrektor towarzystwa kolei górnośląskiej.

Liebauer Str., dziś Kielecka; Liebau, dziś Lubawka (kamień).

Liebigstr., dziś wybrze¿e J. Conrada-Korzeniowskiego (do 23 XI 1956 Josepha Conrada); Justus Liebig, ur. 12 V 1803 w Darmstadt, zm. 18 IV 1873 w Monachium, słynny biolog, prof. uniwersytetów we Wrocławiu i w Monachium.

Liegnitzer Str., dziś Ślubicka; Liegnitz, dziś Legnica.

Lieresstr., dziś Birmańska (do 30 XII 1959 Powsteńców, 30 XII 1959 - 1992 Burmańska); Curt von Lieres und Wilkau, landrat, cywilny przew. tymczasowej komisji dla powiatu Wrocław-Wieś, w okresie powstawania ul. (przełom XIX i XX w.).

Liliencronweg, dziś W. Orkana; Detlev von Liliencron, ur. 3 VI 1844 w Kilonii, zm. 22 VII 1909 w Alt-Rahlstedt k. Hamburga, poeta, liczne wiersze o tematyce wojennej; por. Straße 11.

Lilienthaler Str., dziś Poświęcka; Lilienthal, dziś Poświętne (osiedle); por. uprzednio Dorfstraße.

Lindenallee, dziś al. Lipowa na Borku Małym; Linde, pol. lipa.

Lindenallee, dziś Serowska, ul. na Pustkach.

Lindenallee, Pawłowice, dziś Malwowa (część od Azaliowej do Starodębowej), do 20 I 1972 al. Lipowa; por. Drosselweg - Pawłowice.

Lindenallee, zwyczajowa nazwa drogi łączącej ul. Partynicką i Przyjaźni, od 19 XII 1992 zaliczona do ul. Braterskiej.

Lindenruher Allee, dziś I. Mościckiego (1945 - 1952 Ogrodowa, 1952 - ok. 1957 Zwrotnicza, ok. 1957 - 1 I 1992 22 Lipca od Koreańskiej do Ziemniaczanej); Lindenruh (do 2 VII 1937 Benkwitz, 2 - 31 VII 1937 Ruhlinden), dziś Bienkowice (osiedle); por. Weg nach Brockau, Breslauer Str., Gartenstr., Brockauer Str., zob. też Benkwitzer Allee.

Lindenstr., Jagodno, dziś Dróżnicza (1945 - 23 I 1956 Lipowa, 23 I - 23 XI 1956 Otmuchowska, 23 XI 1956 - 11 1992 J. Rynga).

Lindenstr., Muchobór Wielki, dziś Stanisławowska (1945 - 23 XI 1956 początek Głównej, 23 XI 1956 - 91 początek Liebknechta do Awicenny); por. An der Au, Hirschstr. i Hauptstr. - Muchobór Wlk.

Lindenstr., od 31 XII 1930 Rudolf-Smolla-Str., dziś Wschowska.

Lindenweg, Brochów, dziś Woskowa (1945 - 23 I 1956 Lipowa).

Lindenweg, Wojnów, dziś Strumykowa (1945 - 22 XII 1952 Ogrodowa).

Linkestr., dziś Bujna; nazwa upamiętniała Gottfrieda Linke, który w 1839 we własnym warsztacie rzemieślniczym w Leśnicy zbudował pierwszą węglarkę dla kolei Wrocław-Leśnica, uruchomioną w 1844 r., był to początek Linke-Hofmann-Busch-Werke, największej w Europie fabryki wagonów kolejowych (obecnie Pafawag); fabryka powstała z połączenia zakładu Linkego z fabryką braci Hofmann; zob. Hofmannstr., por. uprzednio Zobtenstr.

Linnestr., dziś A. Struga; Karl von Linné (Linneusz), ur. 23 V 1707 w Rashult (Smałand w Szwecji), zm. 10 I 1778 w Uppsali, słynny botanik, stworzył system klasyfikacji organizmów żywych.

Linsingenstr., dziś ks. J. Dzierżonia; Alexander von Linsingen, ur. 10 II 1850 w Hildesheim, zm. 5 VII 1935 w Hanowerze, generał-pułkownik, od 1906 dow. dywizji, w 1915 przełamał front wsch. pod Gorlicami, w 1918 komendant Berlina.

Lissaer Str., od 1939 urzędowa nowa nazwa Deutsch-Lissaer-Str. (zob.), w praktyce dublująca poprzednią i nadal używaną nazwę urzędową; na skutek błędu Lissaer Str. przemianowano po wojnie na ul. Leszczyńską, błędnie mniemając, że chodzi o dwie różne ul.; bliższe informacje zob. pod Deutsch-Lissaer-Str.

Litzmannstr., dziś Bezpieczna (nazwa pol. od 24 III 1948); wyjaśnienie nazwy zob. pod General-Litzmann-Str.; por. Straße 57.

Litzmannstr., Wojszyce, dziś A. Czechowa (do 22 XII 1952 Kolejowa).

Litzmannstr., Widawa, dziś Ostowa, Strażacka, Grawerska i Jubilerska (do 20 XII 1974 Polna); nazwa uprzednio opisowo An der Oswitzer Grenze lub Am Wege vom Bahnhof Oswitz nach Protsch (potem nach Weide).

Logauweg, dziś R. Kocha (1945 - 23 I 1956 L. Petrażyckiego); Friedrich von Logau, ur. 6 VI 1604 w Brochocinie k. Niemczy, zm. 24 VII 1688 w Legnicy, śląski epigramatyk.

Lohbrücker Landstr., dziś Ibn Siny Awicenny od strony Oporowa; Lohbrück (wcześniej Groß Mochbern), dziś Muchobór Wielki (osiedle); por. Bahnhofstr. (Muchobór Wlk.).

Lohebrücke, most na Ślęże w kierunku Kleciny, za Krzycką, dziś most Kleciński.

Lohebrücke, most na Ślęzie w kierunku Maślic, dziś most Maślicki.

Lohebrücke, most na Ślęzie na drodze do Muchoboru Wielkiego, dziś most Muchoborski.

Lohebrücke, most na Ślęzie na końcu ul. Grabiszyńskiej, dziś most Oporowski.

Lohebrücke, most na Ślęzie nad drogą doprowadzającą do autostrady, dziś most Patenicki (w najbliższym czasie poprawna nazwa Partynicki).

Lohebrücke, most na Ślęzie między ul. Lotniczą i Kosmonautów, dziś most Pilczycki.

Lohebrücke, most na Ślęzie między ul. Strzegomską i Mińską, dziś most Strzegomski.

Lohebrücke, most na Ślęzie, dziś należący do ul. Żernickiej, w 1948 most Żerdnicki.

Lohensteinstr., dziś Oksywska; Daniel Casper von Lohenstein, ur. 25 I 1635 w Niemczy, zm. 28 IV 1683 we Wrocławiu, poeta śląski, twórca barokowych tragedii historycznych, był syndykiem Wrocławia.

Lohestr., dziś Ślężna; Lohe, dziś Ślęza (rzeka).

Lomnitzstr., dziś już nie istnieje (Popowice), do 1974/78 Łomnicka; Lomnitz, dziś Łomnica (rzeka na Śląsku, jelen.); por. Straże 5.

Lorenzgasse, dziś gen. W. Sikorskiego; August Lorenz, właściciel składu drewna.

Lorenz-Stransky-Str., dziś Tapicerska; Lorenz Stransky, ur. 14 III 1899, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straże 177.

Löschstr., dziś I. Prądyńskiego; rodzina Lösch, zam. przy tej ul., zasłużona w służbie bonifratrów. Rodzeństwo Lösch - kupiec Johann Heinrich i jego siostra Johanna Sophie (wdowa po generale dywizji von Schutterze) uczynili dla szpitala Wszystkich Świętych zapis testamentowy, do którego doszedł jeszcze zapis dodatkowy tajnego radcy handlowego, kupca Johanna Friedricha Löscha w 1842.

Lothringer Str., dziś nie istnieje (do 24 VI 1964 Ostra). biegła od Zaporoskiej do Powstańców Śl.; nazwa na pamiątkę włączenia Lotaryngii do Niemiec w 1871.

Lötzener Str., dziś Giżycka (nazwa pol. od 24 III 1948); Lötzen, dziś Giżycko; por. uprzednio Straże 5, a następnie Memeler Str.

Löwenberger Str., dziś Główna (do 16 II 1946 Lwowska); Löwenberg, dziś Lwówek Śl. (pocz. Lwów Śl.).

Löwigstr., dziś J. Rubczaka; Karl Jacob Löwig, ur. 1803, zm. 1890, dr, prof. uniwersytetu, radca państwowy; por. Bahnhofstr. - Leśnica.

Lübecker Str., dziś część ul. Jaracza od strony ul. kard. S. Wyszyńskiego; miała to być nowa ul., ale nie zrealizowano jej założeń, pozostał tylko bardzo wąski fragment; po 1945 proponowano nazwę Lubecka; Lübeck, pol. Lubeka, dziś Wolne i Hanzeatyckie miasto Lubeka w Niemczech; por. Mittelfeldweg.

Lübener Str., dziś Lubińska; Lüben, dziś Lubin; por. też Grünberger Str.

Ludendorffstr., dziś E. Dembowskiego; Erich Ludendorff, ur. 9 IV 1865 w Kruszewni k. Poznania, zm. 20 XII 1937 w Tutzing, generał piechoty, kwatermistrz, teoretyk wojskowy, hohater I wojny światowej, później zwolennik Hitlera, uczestnik zamachu 9 XI 1923; por. uprzednio Zimpeler Str.

Ludendorffstr., od VII 1939 Neptunstr. (por.), dziś Jugosłowiańska; por. uprzednio część Korsoallee (nigdy nie połączonej z ob. al. J. Kasprowicza).

Lüderitzstr., dziś Szkocka; Adolf Lüderitz, ur. 16 VII 1834 w Bremie, zm. koniec X 1886 na rzece Oranje, podróżnik niem., kupiec z Bremy, zajął dla Niemiec Togo i Kamerun; por. Straße 55.

Ludwig-Richter-Str., dziś Okrężna; Ludwig Richter, ur. 19 VI 1803 w Dreźnie, zm. 28 IX 1884 w Loschwitz k. Drezna, malarz i ilustrator; por. Straße 97, 98, 101 i 103.

Ludwigstr., od 1899 **Leuthenstr.**, (por.), dziś Litomska (Fornalskiej); murarz Ludwig Winkler, zm. 1928, miał tu parcele; odcinek końcowy pocz. o nazwie Verlängerte Ludwigstr.

Luisenplatz, dziś pl. Rozjezdny; Luiza, królowa pruska, ur. 10 IX 1776 w Hanowerze, zm. 19 VII 1810 w Hohenzieritz, żona Fryderyka Wilhelma 111.

Luisenstr., dziś Jęczmienna, nazwa jak wyżej.

Lutherkirchplatz, dziś włączony do pl. Grunwaldzkiego, przy pl. znajdował się zбір Lutra, zburzony w 1945.

Lutherstr., dziś nie istnieje, lokalizacja jak podany wyżej pl. (śladem po ul. są wchodzące w pl. Grunwaldzki, w kierunku tzw. domu profesorów, krawężniki). uprzednio Targowa; Martin Luther, ur. 10 XI 1483 w Eisleben, zm. 18 II 1546 temże, przywódca reformacji w Niemczech.

Lützowstr., dziś Miernicza (początkowo omyłkowo także Prądyńskiego); Adolf Ludwig barcm von Lützow, ur. 18 V 1782 w Berlinie, zm. 6 XII 1834 tamże, pruski oficer, w 1813 organizator i dow. korpusu ochotniczego do walki z Francją.

Lützowweg, dziś Końcowa, nazwa jak wyżej, ale najprawdopodobniej nie ze względu na osobę Lützowa, lecz z chęci uczczenia krążownika „Lützow”, który zatonął podczas walk w cieśninie Skagerrak 1 VI 1916; por. Emdenweg i Scharnhorstweg.

--- M ---

Mackensenstr., dziś Zwycięska (od al. Karkonoskiej do OltaSzyńskiej); August von Mackensen, ur. 6 XII 1849 w Haus-Leipnitz k. Wittenbergi, zm. 8 XI 1945 w Burghorn k. Celle, generałny feldmarszałek, bohater I wojny światowej, dowodził m.in. na ziemiach polskich.

Magazinstr., dziś Składowa, przy ul. mieścił się skład łusek (amunicji).

Magazinstr., od 1873 część Freiburger Str. (por.), biegła od ob. Sądowej do Tęczowej, dziś nie istnieje (do 1961 Świebodzka); por. też Kleine Tauentzienstr.

Malapanestr., dziś Małopanewska; Malapane, dziś Mała Panew (prawy dopływ Odry); por. Straße 8.

Malergasse, dziś Małarska, nazwa od 1741 od cechu malarzy.

Malteserstr., dziś Joannitów (do 7 XI 1946 Joannicka, potem Joanitów do 1 IX 1971); w pobliżu przy Glinianej znajduje się należący do joannitów, czyli kawalerów maltańskich, szpital św. Anny.

Maltscher Str., dziś Małoszyńska; Maltsch, dziś Malczyce, wcześniej Małoszyn (średz.).

Manfred-von-Richthofen-Platz, dziś pl. Wiślany; Manfred von Richthofen, ur. 2 V 1892 we Wrocławiu (przy ob. ul. Powstańców Śl. 92), poległ nad Amiens 21 IV 1918, słynny pilot niem., dow. eskadry Feldfliegerabteilung 62, „Czerwony baron”; por. uprzednio Schmuckplatz i Boberplatz; zob. też Von-Richthofen-Platz i Richthofenstr. oraz niżej.

Manfred-von-Richthofen-Str., dziś St. Pękalskiego (1945 - 26 III 1970 St. Staszica); nazwa jak wyżej; por. uprzednio Mittelstr. - Oporów.

Mäntlergasse, dziś Krawiecka, nazwa już w 1370 od cechü krawców; Mäntler, wytwórca płaszczy (płaszczownik).

Märchenweg, dziś J. Malczewskiego; Märchen, pol. bajka.

Margaretendamm, dziś Żabia Grobla (nazwa pol. od 24III 1948); wyjaśnienie nazwy zob. pod Margaretenstr.

Margaretensteg, dziś Żabia Ścieżka wraz z mostem betonowym przy Margaretendamm (nazwa pol. od 24III 1948).

Margaretenstr., od 8 VIII 1933 Herbert-Welkisch-Str. (por.), dziś Mazowiecka; nazwa powstała na skutek fałszywego interpretowania nazwy Krötengasse wspomnianej już w 1372, na Gretengasse; Kröte, pol. ropucha, a Grete to oboczna forma imienia Margarete.

Mariahöfchenstr., dziś Nowodworska; Mariahöfchen, dziś Nowy Dwór (osiedle), nazwa oznaczała średniowieczną wieś należącą do klasztoru Najświętszej Marii Panny na Piasku; por. uprzednio Dorfstr. i Straße 26.

Maria-Huth-Str., dziś Kozuchowska; Maria Huth, właścicielka dóbr rycerskich na Biskupinie.

Mariannenstr., dziś Trzemeska; Marianne Kärger, matka kupca Karla Heinricha Ludwiga Kärgera, założyciela ulicy.

Marienhofer Str., dziś Stoczniowa (1945 - 22 XII 1952 M. Konopnickiej, 22 XII 1952 - 19 XII 1992 Stoczniowska); Marienhof, dziś Miłostów (osiedle); nazwa nieurzędowa Marianów.

Marienstr., dziś W. Nehringa (1945 - 1946 Marii), nazwę zaproponował założyciel ul., kupiec S. Wendriner, nie podał jednak uzasadnienia; por. uprzednio Kirchhofgasse; nazwa najprawdopodobniej na cześć Marii, żony księcia pruskiego Karola Fryderyka (i matki wodza Fryderyka Karola - por. Friedrich-Karl-Str.), ur. 3 II 1808 w Weimarze, zm. 18 I 1877 w Berlinie, córki Karola Fryderyka w. ks. sasko-weimarskiego, siostra cesarzowej Augusty; por. Augustastr. i Kaiserin-Augusta-Platz.

Marienstr., Zakrzów, dziś Łuczników (1945-22 XII 1952 Ogrodowa); nazwa od Marii von Schweinichen, wdowy po właścicielu dóbr rycerskich baronie Constantinie

von Schweinichen (por. Constantinstr.), córki znanego drukarza wrocł. von Korna (por. Heinrich-von-Korn-Str.).

Marienstr., od 31 XII 1930 wraz z Wichelhausstr. (por.) stanowi Bergiusstr. (por.), dziś W. Skoczylasa.

Markgrafstr., dziś Miła; Hermann Markgraf, ur. 30 V 1838 w Cottbus, zm. 12 I 1906 we Wrocławiu, dyrektor biblioteki miejskiej i archiwum, badacz historii miasta, autor pracy o wrocł. ulicach; por. uprzednio Seidelgäßchen.

Märkischestr., dziś Robotnicza; przy ul. mieścił się Königliche Eisenbahn Hauptwerkstatt „Märkisch“, nazwany tak ze względu na linię kolejową prowadzącą do Marchii Brandenburskiej (Mark, pol. marchia); ostatni odcinek do 25 V 1932 zwano Ende Märkischestr.

Marktplatz, od 29 XI 1934 włączony do Hundsfelder str. (por.), dziś mające charakter pl. rozszerzenie ul. Bolesława Krzywoustego; por. też Der Ring in Hundsfeld.

Marschwitz, dziś Marszowice, do 1973 wieś w pow. średz.; do 1945 nie była podzielona na ul., wyróżniano natomiast jej poszczególne części; zob. Am Kirschbergweg, Am Wasserturm, Vorwerk Karolinenhof i Weistritzgrund.

Marschwitzer Str., dziś Marszowicka (do 20 XII 1974 Marzewicka, jest to część ob. ul. Marszowickiej w Leśnicy, do dawnej granicy miasta), Marschwitz, dziś Marszowice (osiedle), pocz. Marzewice; por. Weistritzgrund.

Marsstr., dziś Morawska (1945 - 24 III 1948 Litewska, 24 III 1948 - 1 I 1992 M. Szyszki); nazwa od planety Mars.

Marstallgasse, dziś nie istnieje, łączyła Świdnicką z Szewską, naprzeciw wylotu ul. S. Leszczyńskiego; uprzednio Miotlana; nazwa średniowieczna od stajni książęcych (Marstałl, pol. stajnia).

Marthastr., dziś W. Łukasińskiego (1945 - 1946 Marty); nazwa od przytułku św. Marty (Marthastift).

Martin-Demmig-Str. (lub Weg), dziś Nowohucka (1945-23 XI 1956 Piastowska, 23 XI 1956 - III 1971 Nowej Huty); Martin Demmig, Sturmführer SA, członek SA-Spielschar, ciężko ranny 7 II 1933 przez członków bojówki „Czerwonego Frontu” we Wrocławiu, wskutek czego zm. 30 III 1933; ten sam patronat por. Sturmführer-Demmig-Platz.

Martin-Faust-Str., dziś Heblarska (nazwa pol. od 24 III 1948); Martin Faust, ur. 27 I 1901, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 167.

Martin-Schindler-Str., dziś Wyboista, a od 26IV 1950 także Ekonomiczna (dawniej boczne odgałęzienie Wyboistej, przed 1945 określane jako Weg nach der Brauerei Sacrau, droga ta prowadziła do złotnickiego oddziału browaru Zakrzów); Martin Schindler, dyrektor fabryki chemicznej Bergiusa (zob. Bergiusstr.).

Masselwitzstr., dziś Maślicka; Masselwitz (Groß und Klein), dziś Maślice (Wielkie i Małe - osiedle); por. Kirchhofsweg.

Matthiasbrücke, dziś most św. Macieja; nazwa od zakonu krzyżowców z czerwoną gwiazdą pod wezwaniem św. Macieja.

Matthiasgasse, od 1913 Weinbergsweg (por.), dziś nie istniejąca ul. Winnice; nazwa jak wyżej.

Matthiasplatz, dziś pl. św. Macieja (1945 - 15 V 1946 Lignicki, 15 V 1946-24 III 1948 Legnicki, 24 III 1948 - 1 I 1992 F. Engelsa); nazwa jak wyżej, dawne pole należące do tego zakonu.

Matthiasstr., dziś B. Drobnera (początek) i Jedności Narodowej (1945-23 XI 1956 Generalissimusa Stalina, 23 XI 1956 - 25 IX 1975 Jedności Narodowej na całej długości); nazwa zob. wyżej, zob. też Neue Matthiasstr.

Mattirigstr., dziś Czerska; Paul Matting, ur. 2 X 1859 w Kunowicach, zm. 22 IX 1935 w Polanicy Zdroju, nadburmistrz (1912 - 1935); por. Straße 166.

Mauritiusbrücke, dziś most Oławski (do 1947 Oławski), nazwa od kościoła św. Maurycego.

Mauritiusplatz, dziś pl. W. Wróblewskiego (do 18 III 1951 Wołoski, spotkać też można błędną pisownię Wołowski).

Mauritiusstr., dziś Wołoska (do 1951 zdarzała się też pisownia Wołowska).

Max-Aderhold-Str., od 31III 1933 Tarnowitzer Str. (por.), dziś Tarnogórska; Max Aderhold, zm. 1920, ekspedient, socjalista wrocł., radny miejski. Max-Pache-Str., dziś Muchoborska; Max Pache, zm. 1915, nauczyciel ze szkoły na Muchohorze Małym.

Maxstr., dziś K. Marcinkowskiego; Joseph Max, ur. 30 I 1787 we Wrocławiu, zm. 20 X 1873 tamże, księgarz, który miał tu parcele; 22 VI 1934 z ul. wyłączono Robert-Koch-Str. (por.).

Mehlstr., od 8 VIII 1933 Gustav-MüUer-Str. (por.), dziś L. Rydygiera; nazwa dosł. „Mączna”, pochodzi od średniowiecznego porzekadła: „Gdzie są otręby, tam musi być i mąka”; por. Schrotgasse.

Meineckestr., dziś J. Długosza, przy ul. fabryka wodomierzy braci Heinricha Paula i Karla Meinecke (Wassermesserfabrik Gebrüder Meinecke); por. uprzednio Pachałystr.

Meisenweg, dziś Kosynierów Gdyńskich (1945 - 24III1948 Kosynierska); Meise, pol. sikorka (ornit); por. Straße III.

Meisenweg, Pawłowice, dziś Mirtowa (do 20 I 1972 Odrodzenia Polski); nazwa zob. wyżej. Meleschwitzer Str., od 25 X 1937 Rigaer Str. (por.). dziś Swojczycka;

Meleschwitz (później Fünfteichen). dziś Miłoszyce (oław.); por. uprzednio Dorfstr.

Melzergrundweg, dziś Złota; Melzergrund, dziś Kocioł pod Śnieżką, jedno z siedmiu źródeł Łaby (Sieben Gründe); por. Straße 108.

Memeler Str., od 1939 (po 22 III) Lötzenr Str. (por.), dziś Giżycka; Memel, pol. Kłajpeda na Litwie; por. Straße 5. Memellandstr., dziś Piastowska; Kraj Kłajpedzki włączony do Niemiec 22 III 1939; por. uprzednio Piastenstr.

Menzelstr., dziś Sztabowa (nazwa pol. od 24 III 1948), do 8 VIH 1933 także Wieczysta, por. Göringstr.); Adolf von Menzel, ur. 8 XII 1815 we Wrocławiu, zm. 9 II 1905 w Berlinie, słynny niem. malarz historyczny.

Merckelstr., dziś Prudnicka (1946-74/76 Prądnicka); Friedrich Theodor von Merckel, ur. 4 XI 1775 we Wrocławiu, zm. 10 IV 1845 w Tomaszowie Bolesławieckim Górnym, nadprezydent prowincji śląskiej (1813 -1820 i 1825-1845).

Merkurstr., dziś Czeska; nazwa od planety Merkury.

Messerstr., dziś Nożownicza; nazwa od 1419 od cechu nożowników; Messer, pol. nóż.

Mettlacher Str., dziś Łukowska; nazwa niem. upamiętniała bitwę pod Mettlach w Alzacji VIII 1\$70; por. Straße 67.

Metzer Str., dziś Warmińska; nazwa niem. upamiętniała zdobycie twierdzy Metz (27 X 1870); por. Straße 134.

Michaelisstr., dziś Nowowiejska; nazwa od kościoła św. Michała.

Michlingstr., dziś Traktatowa; Hermann Michling, zm. 1909, właściciel dóbr na Muchoborze Małym; por. uprzednio Dorfstr.

Midgardweg, dziś ks. E. Szramka; Midgard to w mit. germ. Ziemia; por. uprzednio Werle-Winkler-Weg.

Milchstr., dziś Bułgarska; Milchstraße, pol. Droga Mleczna.

Militscher Str., dziś Milicka; Militsch, dziś Milicz; por. Straße 44.

Minoritenhof, dziś pl. Franciszkański, dziedziniec przed kościołem św. Doroty, należącym do franciszkanów, czyli braci mniejszych (minorytów).

Mirkauer Weg (Str.), od ok. 1939 Oelser Str. (zob.), dziś Ōdolanowska (jej koniec); Mirkau, dziś Mirków (oleśn.), por. Kriemhildenweg.

Misdroyer Str., dziś Międzyzdrojska (do 23 V 1972 Międzyzdrojewska); Misdroy, dziś Międzyzdroje; por. Straße 48.

Mittelfeldweg, dziś S. Jaracza (do 22 XI 1952 Polna), część od strony Nowowiejskiej; dosł. „Droga śródpolna”; uprzednio do 1910 Mittelfeld; por. Lübecker Str.

Mittelgasse, dziś Środkowa; Mittel, pol. środek.

Mittelholzerstr., dziś Kryniczna (do 23 I 1956 gen. J.H. Dąbrowskiego); Walter Mittelholzer, ur. 2 IV 1894 w St. Gallen, zginął 9 V 1937 w wypadku lotniczym w Alpach Tyrolskich, szwajcarski pilot i podróżnik (Afrka, Persja, Spitsbergen); w 1926/27 na wodopłacie „Dornier” przeleciał 14,5 tys. km w 96,8 godz.; był dyrektorem Szwajcarskiego Towarzystwa Lotniczego Swissair w Zurichu; ul. do ok. 1940 należała do Siedlung Herzogshufen (zob.). Mittelstr., dziś Ślepa.

Mittelstr. (lub weg), Oporów, dziś K. Adamieckiego.

Mittelstr., Oporów, od 1935/38 Manfred-von-Richthofen-Str. (zob.), dziś S. Pękańskiego.

Mittelwalder Str., dziś Międzyleska; Mittelwalde, dziś Międzylesie (bystrz.);
por. StraÙe 186.

Mittelweg, Zakrzów, dziś Armii Ludowej (1945 - 1957 i 1963/64 - 30 V 1989
Armii Czerwonej, 1957 - 1963/64 ał. K. Marksa).

Mittelweg, Sołtysowice, dziś Lekcyjna (1945 - 23 I 1956 Szkolna).

Mittelweg, od 23 I 1930 Bielastr., a następnie Bielauer Str. (por.), dziś
Starobielawska.

Mittmannweg, dziś T. Chrzanowskiego; Paul Mittmann, ur. 1868 w Bystrzycy
Kłodzkiej, zm. 1920 we Wrocławiu, kompozytor i autor pieśni kościelnych, był organistą
w kościele św. Michała.

Moechnerstr., dziś Wąska; Robert Moechner, ur. 25 IV 1820 we Wrocławiu, zm.
25 III 1898 tamże, założył przy ob. Pomorskiej szpital dla pozbawionych opieki
gospodyń domowych.

Mollwitzer Str., dziś S. Chudoby (do 24 III 1948 Marcinkowicka); nazwa
upamiętniała zwycięską bitwę wojsk Fryderyka Wielkiego z Austriakami pod Mollwitz
(dziś Małujowice k. Brzegu) 10 IV 1741; por. uprzednio Frëndstr.

Moltkestr., dziś Władysława Łokietka; Helmuth von Moltke, ur. 26 X 1800 w
Parchim, zm. 24 IV 1891 w Berlinie, generalny feldmarszałek, wybitny sztabowiec,
twórca planów kampanii 1864, 1866 i 1870/71.

Mommsenstr., dziś Poranna; Theodor Mommsen, ur. 30 XI 1817 w Garding w
Szlezewiku, zm. 1 XII 1903 w Berlinie, wybitny historyk, prof. prawa rzymskiego w
Lipsku; por. StraÙe 78.

Monhauptstr., dziś ał. J. Matejki; Julius Monhaupt, właściciel ogrodów.

Morgenauer Damm, dziś Okólna; Morgenau, dziś Rakowiec (osiedle).

Morgenaustr., dziś Rakowiecka; por. uprzednio Hauptstr.

Morgensternstr., dziś Wróbla (1945 - 1946 samowolnie Jutrzenki, nazwa
urzędowa od 24 III 1948); Karl Ernst Morgenstern, ur. 14 IX 1847 w Villa Morgenstern,
zm. 9 XI 1928 w Ściegnach k. Karpacza, malarz, prof. Akademii Sztuk Pięknych we
Wrocławiu. Uwaga! Do 1929 ul. patronował Christian Morgenstern, ur. 29 IX 1805 w
Hamburgu, zm. 27 II 1867 w Monachium, malarz, prof. akademii w Monachium; por.
StraÙe 129.

Morgenzeile, dziś al. L. Różyckiego (1945 - 11 XII 1951 al. F. Szopena, 1 I XII 1951 - 1 I 1992 część al. Młodej Gwardii - por. Fürstenstr.); nazwa trudna do przetłumaczenia: Morgen, pol. morga (jedn. miary), Zeile, pol. skiba; do 25 X 1937 dłuższa, obejmowała część dołączoną wtedy do Am Sportfeld (zob.).

Mörikestr., dziś Kolbuszowska (1946-74/78 Kolbuszewska); Eduard Mörike, ur. 8 IX 1804 w Ludwigsburgu, zm. 4 VI 1875 w Stuttgarcie, poeta i pisarz, baśnie, ballady, powieści, m.in. „Podróż Mozarta do Pragi”; por. Straße 131.

Moritz-May-Str., dziś Kordiana (1945-23 I 1956 J. Słowackiego); Moritz May, oberżysta z Psiego Pola, zam. Marktplatz 13, właściciel kamienicy „Pod Złotą Koroną” w Rynku, zm. 1922.

Moritzstr., od 25 VIII 1938 część Brandenburger Str. (por.), dziś Lubuska (od Powstańców Śl. do Skwierzyńskiej); Moritz Cohn, przedsiębiorca, miał tu parcele.

Moritz-von-Strachwitz-Str., dziś Rzeczna (1945 - 22 XII 1952 A. Mickiewicza); Moritz Karl Wilhelm von Strachwitz, ur. 13 III 1822 w Stoszowicach k. Ząbkowic, zm. 11 XII 1847 w Wiedniu, balladopisarz.

Moritz-von-Strachwitz-Weg, dziś J. Wybickiego; por. Straße 18.

Moselstr., dziś Chelmska; Mozelę sforsowali Prusacy dążąc do Metz w 1870; por. Straße 69.

Mosewiusstr., po wojnie nie nazwana ul. w obrębie pl. Grunwaldzkiego, przedłużenie ul. Minkowskiego (Sawickiej); Johann Theodor Mosewius, ur. 25 IX 1788 w Królewcu, zm. 15 IX 1858 w Schaffhausen (Szwajcaria), założyciel wrocław. Akademii Śpiewu; por. Straße 61.

Möwenweg, dziś Partyzantów; Möwe, pol. mewa (ornit.).

Mozartstr., dziś K. Lipińskiego (1945 - 24 III 1948 W. Żeleńskiego, 24 III 1948 - 1 I 1992 P. Findera); Wolfgang Amadeus Mozart, ur. 27 I 1756 w Salzburgu, zm. 5 XII 1791 w Wiedniu, słynny kompozytor austriacki.

Muckerau, dziś Mokra (pocz. Mokre); osiedle to było do 1973 w pow. średz. i w zasadzie nie miało przed 1945 wyodrębnionych ul, z wyjątkiem Dominiumsweg i Kirchbergweg (por.); stąd też tylko nry domów posiadały ob. ul. Mojęcicka (do 20 XII 1974 Łąkowa); Wińska (do 20 XII 1974 Brzezińska) i Smolna (do 20 XII 1974 Polna).

Muckerauer Str., dziś Mokrzańska; Muckerau, dziś Mokra (osiedle); por. uprzednio Akazienalle.

Mudrastr., dziś Modra; Bruno von Mudra, ur. 1 IV 1851 w Muskau, zm. 21 XI 1931 w Zippendorf k. Schwerinu, generał piechoty od 1899, szef sztabu generalnej inspekcji inżynierii w Ardenach 1914 - 1916, dow. XVI K.A., od XII 1916 na froncie wsch., od 18 VI 1918 dow. 17 Armii na froncie zach.

Mühlbergsweg, dziś J. Wesołowstóego (1945 - 22 XII 1952 Młyńska, 22 XII 1952 - 23 I 1956 Prosta, 23 I-23 XI 1956 Semaforowa, 23 XI 1956 do 1 I 1992 B. Wesołowskiego); wyjaśnienie nazwy zob. pod Am Mühlberg.

Mühlbergweg, dziś Fiolkowa; wyjaśnienie nazwy zob. pod Am Mühlberg.

Mühle Burgweide, baraki mieszkalne pracowników młyna na Sołtysowicach, dziś należą do ał. Poprzecznej.

Mühlenstr., dziś Ryżowa (do 23 XI 1956 Młyńska); Mühle, pol. młyn.

Mühlgasse, dziś Staromłyńska.

Mühlgasse, dziś część Średzkiej przy miynie, oficjalnie od 24 III 1948 Chomicza.

Mühlgasse od 31 XII 1930 Klaus-Groth-Str. i Pätzoldstr. (por.), dziś Snycerska i A. Majchra.

Mühlstr., dziś Młynarska.

Mühlweg, Zakrzów, dziś Dubrownicka.

Mühlweg, Wojszyce, dziś Terenowa (1945 - 22 XII 1952 Dworska i Brochowska, 22 XII 1952 - 23 I 1956 Brochowska na całej długości).

Mulitzestr., dziś Mulicka; Gottfried Mulitze, mistrz rzemiosł budowlanych, zamieszkały przy tej ul., zm. 1917; uprzednio Villenstr.

Munsterberger Str., dziś Ziębicka; Münsterberg, dziś Ziębice.

Münzplatz i Münzstr., dziś ks. W. Kraińskiego, ul. w miejscu dawnej mennicy; por. Goldbrücke.

Museumplatz, dziś pl. Muzealny; nazwa od rozebranego Museum der Bildende Kunste.

Museumstr., dziś Muzealna.

N

Nachodstr., dziś Skwerowa (w 1/3 nie istnieje); nazwa upamiętniała bitwę pod Nachodem w wojnie prusko-austriackiej (27 VI 1866).

Nachtigallenweg, dziś W. Sławka (do 1 I 1992 A. Lampego); Nachtigall, pol. słowik (ornit.).

Nadlergasse, dziś Igielna; nazwa już w 1390 od cechu igielników; Nadler, pol. igielnik (wytwórca igieł).

Naehrichsiedlung, dziś Strączkowa (1945 - 23 I 1956 W. Sikorskiego); dosł. „Osiedle żywicieli”, członków hitlerowskiej organizacji Reichsnährstand (Sten Żywicieli Rzeszy).

Nakonzbrücke, dziś most Jagielloński Południowy (1945 - 1948 Na Końcu, 1948 - 1972/78 Końcowy, 1972/78 - ok. 1987 Władysława Jagiełły); Christian Nakonz ur. 12 XII 1855, zm. ?, wyższy radca budowlany, zaplanował kanały na Odrze; por. Wilhelmsruher Schleusenbrücke.

Narzissenplatz, wymieniany w l. 1925 - 1927 końcowy odcinek Narzissenweg (por.), bez odrębnej numeracji. Narzissenweg, dziś Narcyzowa; Narziß, pol. narcyz.

Neidenburger Str., dziś Niborska; Neidenburg, dziś Nidzica (olszt.), wcześniej Nihork; por. Straße 24.

Neisser Str., dziś Nyska; Neiße, dziś Nysa; por. Straße 48.

Nelkenweg, dziś Kreślarska; Nelke, pol. goździk.

Neptunstr., dziś Jugosłowska; nazwa Od planety Neptun; por. uprzednio Korsoalce i Ludendorffstr.

Neudorfstr., dziś Komandorska (ale do niej zaliczano też część ob. al. Wiśniowej przy murze Szpitala Kolejowego do 20 III 1972); nazwa od należącej do komandorii joannitów Nowej Wsi Niemieckiej.

Neue Antonienstr., dziś A. Zelwerowicza (do 23 I 1956 Spokojna); wyjaśnienie nazwy zob. pod Antonienstr.

Neuegasse, dziś Nowa (ob. od boiska IX LO do ul. Janickiego nie istnieje, 28 IX 1951 zlikwidowano część obok ob. Hotelu „Panorama”, a 7 VI 1965 pozostały odcinek); nazwa znana już w 1371, współczesna nazwa jest oczywiście tłumaczeniem.

Neue Graupenstr., dziś Sądowa; wyjaśnienie nazwy zob. pod Graupenstr.

Neue Junkernstr., od 1906 Herzogstr. (por.), dziś J. Kilińskiego; były tu posiadłości arystokratów; wyjaśnienie nazwy zob. pod Junkernstr.

Neue Kirchstr., od 1906 Willmannstr. (por.), dziś Szczepińska.

Neue Matthiasstr., od 25 V 1932 Peuckerstr. (por.), dziś Henryka Probusa; wyjaśnienie nazwy zob. pod Matthiasbrücke.

Neue Oderstr., od 1906 Jahnstr. (por.), dziś Sokolnicza.

Neue Sandstr., dziś św. Jadwigi.

Neue Schweidnitzer Str., dziś Świdnicka (od Podwała do Powstańców Śl.); VI 1945 - 14 XI 1945 część Świdnickiej, 14 XI 1945 - 22 XII 1952 A. Fredry, 22 XII 11952 - 1957 Stalingradzka; wyjaśnienie nazwy zob. pod Schweidnitzer Str.

Neue Taschenstr., dziś ks. H. Kołłątaja; wyjaśnienie nazwy zob. pod Taschenstr.

Neuweltgasse, dziś Nowy Świat; nazwa średniowieczna znana już w 1291; nazwa pol. tłumaczeniem.

Neuhaus, małe osiedle koło Opatowic; Neuhaus, pol. nowy dom; dziś część ul. Opatowickiej.

Neuhäuserweg, dziś Potokowa; Neuhäuser, dziś Nowe Domy (część Maślic).

Neukircher Str., dziś Żernicka (1945 - 16 II 1946 Surnicka, 16 II 1946 - 1955/63 Żerdnicka); Neukirch, dziś Żerniki (osiedle), wcześniej Surnik i Żerdnik; por. uprzednio Breslauer Str.

Neukircher Weg, dziś Jerzmanowska (początek); por. Hauptstr. Neukircher Weg, od lat 20. Erlitzstr. (por.), dziś Dąbrówki. Neukircher Weg, od 29 I 1930 Bolkenhainer Str. (por.), dziś Bolkowska.

Neukircher Weg, od 1930 Stürmerstr. (por.), dziś Wielkopolska.

Neukircher Ziegelei, część Banater Str. (por.); wyjaśnienie nazwy zob. pod Sternber'sche Ziegelei.

Der Neumarkt, dziś Nowy Targ, Rynek średniowiecznego Nowego Miasta; zob. też Bauden lub Buden am Neumarkt.

Neumarkter Str., dziś Średzka (1945 - 1946 samowolnie część jako Główna, część jako Środzka); Naumarkt (Schles.), dziś Środa Śląska; por. uprzednio Breslauer Str.

Neusalzer Str., dziś J. Szczyrka (1945 - 24 I 1948 Nowosolska; potem do 1993 błędnie J. Szczyrki); Neusalz, dziś Nowa Sól; por. Straße 62.

Nickelmannweg, dziś Brata Alberta; Nickelmann, duch wodny z baśni braci Grimm. Nedere und Obere Ohlebrücke, dziś nie istniejący most na Dolnej i Górnej Oławie, na końcu drogi odchodzącej w lewo od końca Świątnickiej, w 1948 most Dworski.

Niedergasse, dziś Dolna; pol. nazwa tłumaczeniem; zob. też Verlängerte Niedergasse.

Niklasweg, dziś Manganowa (pol. nazwa od 20 I 1972) i Mocna; nazwa występująca w spisach od 1921, z tym że na odcinku ob. Manganowej do 1928 nazwa Niklassteg; nazwa ta o nieustalonej, choć przypuszczalnie dawnej proveniencji, Niklas to forma imienia Mikołaj; tę zwyczajową nazwę zatwierdzono 14 I 1930.

Nikolaiplatz, dziś pl. św. Mikołaja, nazwa od kościoła zburzonego w 1945.

Nikolaistadtgraben, dziś część Podwala (od mostu Sikorskiego do pl. Orłąt Lwowskich, 1945 - 11 XII 1951 Podwale Mikołajskie, ale też 1945 - 1947 równoległa nazwa Wały Mikołajskie), nazwa nawiązuje do dawnej bramy Mikołaj skiej.

Nikolaistr., dziś św. Mikołaja.

Nimkauer Str., dziś Niemkińska; Nimkau, dziś Miękinia (średz.), wcześniej Niemkinia.

Nimptscher Str., dziś Niemczańska; Nimptsch, dziś Niemcza (dzierz.); por. Straße 175 oraz Lauferweg.

Nipperuer Str., dziś Niepierzynska; Nippem, dziś Mrozów (średz.); wcześniej Niepierzyn.

Nixenweg, dziś Braci Gierymskich (1945-24 III 1948 M. Gierymskiego); Nixe, rusalka w baśniach braci Grimm; por. Straße 36; ostateczny bieg ul. od 23 X 1930.

Nogatstr., dziś Notecka; Nogat, rzeka, ramię Wisły; por. Straße 78 i 79.

Nordstr., od 1927 Oskar-Heymann-Str., a następnie Dietrich-Eckart-Str., (por.); dziś W. Berenta; dosł. „Północna”.

Normannenweg, dziś Ślązańska; nazwa od plemienia germ. Normanów.

Novalisstr., dziś Rawska; Novalis, właściwie Friedrich baron von Hardenberg, ur. 2 V 1772 w Oberwiederstedt, zm. 25 III 1801 w Weissenfels, wybitny poeta okresu romantyzmu.

Novastr., dziś ks. X. Liskego (od lat 50. do III 1971 jako Liskego - sic!). przy tej ul. Villa Nova.

Nymphenweg, dziś E. Zaka (do 24 III 1948 A. Gierymskiego); Nymphen, nimfy z baśni braci Grimm; por. Straße 20.

O

Obere Ohlebrücke, most na Dolnej Oławie od ul. Krakowskiej do Parku Wschodniego, w 1948 most Parkowy.

Obere Ohlesteg, mostek na Górnej Oławie, na drodze łączącej Świątniczą z Międzyrzecką, w 1948 kładka Barani Skok.

Obere Ohlesteg, mostek na Dolnej Oławie w pobliżu Parku Wschodniego, w 1948 kładka Parkowa.

Oberhofer Str., dziś J. Gagarina; Oberhof, dziś Mokronos Górny (wrocł.).

Obernigker Chaussee, od 1931 An der Straße nach Protsch (por.), dziś Ćwiczebna.

Obernigker Str., dziś Obornicka; Obernigk, dziś Oborniki Śląskie; 26 IV 1950 wyłączono z ul. jej boczne odgałęzienie - ul. Ligocką.

Obernigker Str., Świniary, dziś Pęgowska (część od ul. Dalimira, do 20 XII 1974 Ohornicka).

Oberonweg, dziś Jasna; Oberon, król Elfów, postać z baśni.

Obstallee, zob. Amselweg.

Oderstr., dziś Odrzańska (6 XII 1949 - 23 XI 1956 Studencka). nazwa już w 1345, ul. prowadzi do Odry; zob. też Neue Oderstr.

Oelser Str., dziś środkowa część Odolanowskiej (do 23 XI 1956 Oleśnicka); Oels, dziś Oleśnica; por. uprzednio Mirkauer Weg, zob. też Kriemhildenweg i Am Marienhofe.

Oelser Str., od 29 XI 1934 rozdzielona na nowe ul. na Psim Polu, początek dołączono do Hundsfelder Str., dalszy odcinek na prawo od ww. początku dołączono do Weigelsdorfer Str. i najdłuższą część przemianowano na Bernstädter Str.

Oelsnerstr., dziś Oleśnicka; Johann Wilhelm Oelsner, ur. 6 VII 1766 w Złotoryi, zm. 18 XI 1848 we Wrocławiu, tajny radca handlowy. Ofener Chaussee, potem między 1 VIII 1928 a 30 IV 1929 część

Ofener Str., po 30 IV 1929 Karl-Marx-Str., a następnie Oppelner Str. (por.), dziś Opolska; nazwa zob. niżej.

Ofener Str., dziś Krakowska; Ofen, pol. Buda, część stolicy Węgier; por. uprzednio Ohlauer Chaussee.

Offenegasse, od 1876 Schießwerderstr. (por.), dziś Kurkowa, ul. prowadziła od ob. Duboisa do Ptasiej; nazwa (ul. Otwarta) stał, że jej lewa strona długo była nie zabudowana.

Ohlauer Chaussee, od 1911 Ofener Str. (por.); nazwa od rzeki Oławy.

Ohlauer Stadtgraben, dziś część Podwala (od Dworcowej do Słowackiego, 1945 - 1946 Podwale Olawskie, równoległa nazwa Wały Olawskie, 1946 - 11 XII 1951 Podwale Olawskie); nazwa od rzeki Białej Oławy; por. Am Ohlauufer.

Ohlauer Str., dziś Oławska (1945 - 1946 Oławska); nazwa już w 1345, por. wyżej.

Ohlelaufsteg, dziś nie ma nazwy, uprzednio Żabia Kładka, drewniany most nad Oławą, przedłużenie ul. Szybkiej.

Ohlewiesenbrücke lub Hollandwiesenbrücke, dziś most Rakowiecki, łączy Krakowską z ul. Na Niskich Łąkach;

Ohlewiesen, dosł. „Oławskie łąki”; nazwa ta oznacza również Księżę, które tak zwano od końca 1. 30.

Ohlewiesenbrücke, mostek na grobli Górnej Oławy (Deich Ohleniederung), obecnie nie istnieje, do 1. 70. most Świątnicki.

Ohlewiesenstr., zob. Wiesenstr.

Oltaschiner Kirchweg, od 25 X 1937 Zipser Str. (zob.), dziś Spiska;

Oltaschin (później Herzogshufen), dziś Ołtaszyn (osiedle, wcześniej Ołtarzyn), tę zwyczajową nazwę zaakceptowano 16 VIII 1928; por. Herzogshufener Kirchweg.

Opernstr., dziś S. Drabika (do 16 III 1990 bez nazwy); ul. biegnie obok Opery, przed 16 X 1930 nie miała nazwy.

Opitzstr., dziś Żelazna; Martin Opitz von Boberfeld, ur. 23 XII 1597 w Bolesławcu, zm. 20 VIII 1639 w Gdańsku, pisarz i poeta śląski, autor poetyki „Buch von der deutschen Poeterey” (1624).

Oppastr., dziś już nie istnieje (Popowice), uprzednio (do 1974/78) Opawska; Oppa, dziś Opawica (rzeka na Śląsku); por. Straße 9.

Oppelner Str., dziś Opolska; Oppeln, dziś Opole; por. uprzednio Ofener Chaussee i Karl-Marx-Str.

Opperauer Chaussee, od 1911 część Gräbschener Str. (por.), dziś Grabiszyńska (od ul. Ostrowskiego do Ślęzy); por. Dorfstr., nazwa zob. niżej.

Opperauer Str., dziś Oporowska; Opperau, dziś Oporów (osiedle).

Opperauer Str., Klecina, dziś Karmelkowa (część na Klecinie), 1945 - 22 XII 1952 A. Mickiewicza, 22 XII 1952 - 23 XI 1956 Klecińska, 23 XI 1956 - 30 XII 1959 Kostrzyńska, nazwa jak wyżej; por. Klettendorfer Str.

Oranienstr., dziś Wandy (nazwa pol. od 7 XI 1946, w praktyce do 1948 używano nazwy z projektu uchwały: ul. Olkuska, którą ostatecznie wyrugowano); Ludwika Henryka ks. Orańska, ur. 17 XI 1627 w Hadze, zm. 8 VI 1667 w Oranienburgu, pierwsza żona Wielkiego Elektora; por. Kurfürstenstr.

Orionstr., dziś Łużycka; nazwa od jednego z gwiazdozbiorów.

Ortelsburger Str. dziś Szczycieńska; Ortelsburg, dziś Szczytno; por. Straße 33.

Oskar-Heymann-Str., od 22 VI 1934 Dietrich-Eckart-Str. (zob.), dziś W. Berenta; Oskar Heymann, właściciel Breslauer Chem. Fabrik A.G. oraz szkoły leśnej przy Korsoallee, zm. 1911; por. An den Baumschulen, zob. także uprzednio Nordstr.

Oskar-Körner-Str., dziś nie zrealizowana ul. na Grabiszynku, istnieje jako alejka w ogródkach działkowych, pol. nazwa od 24 III 1948 Mechaników; Oskar Körner, ur. 4 I 1875, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 168.

Ostendstr., dziś Gazowa, ul. na wsch. skraju miasta; por. uprzednio Dürrgoy-Brockauer Weg. Oswitzer Chaussee, od 11 XII 1930 część

Oswitzer Str., od mostu Osobowickiego do kolejowegb; Oswitz, dziś Osobowice (osiedle); por. Breslauer Str. - Osobowice.

Oswitzer Str., dziś Osobowicka; nazwa jak wyżej; por. uprzednio Oswitzer Chaussee i Breslauer Str.

Oswitzer Str., od 11 XII 1930 Rathenastr., a następnie Schlageterstr. (por.), dziś W. Reymonta. Ottmachauer Str., dziś Otmuchowska (1946 - 1948 Odmuchowska); Ottmachau, dziś Otruchów (nyski).

Otto-Huë-Str., od 31 III 1933 Königshütter Str. (por.), dziś Chorzowska; Otto Huë, ur. 2 XI 1864 w Hörde, zm. 18 IV 1922 w Essen, polityk socjaldemokratyczny.

Otto-Muehl-Weg, dziś część Grobli Kozanowskiej (do III 1971 Kozoniowskiej) na Kozanowie; por. Am Dammweg, An der Rechten Oderufer Eisenbahnbrücke, An der Posener Eisenbahnbrücke + Zankholzwiese i Kipkeweg; Otto Muehl, zm. 1909, burmistrz (1903 - 1907).

Ottostr., dziś Kazimierza Jagiellończyka; Otto Bauer, zm. 1909, właściciel fabryki, współorganizator wraz z Guido von Drabizusem zabudowy przedmieścia Odrzańskiego. Ottwitz, zob. Dorfstr.

--- P ---

Pachalyst., od 1921 Meineckestr. (por.), dziś J. Długosza; Gothard von Wallenberg-Pachaly, właściciel Maschinen Fabrik Carlowitz.

Palmstr., dziś K. Kniaziewicza (1945 - 1946 samowolnie Palmowa); Richard Palm, ślusarz, miał tu parcelę, zm. 1850/55.

Pappelweg, dziś Topolowa; Pappel, pol. topola.

Paradiesstr., dziś S. Worcella (1945 samowolnie Rajska), dawna tzw. droga rajska.

Parallelstr., Brochów, dziś Mandzurska; dosł. „Równoległa” (do al. Róż).

Parkallee, od 1903 Im Südpark (por.), al. w Parku Południowym, wraz z należącym do niej domkiem ogrodnika.

Parkplatz, dziś pl. Indyjski (do 30 XII 1959 Parkowy), pl. przy Parku Bienkowskim; por. Parkstr.

Parkstr., dziś Parkowa (28 XII 1953 - 1 I 1992 E. i J. Rosenbergów); nazwa od Parku Szczytnickiego.

Parkstr., Zgorzelisko, dziś Nadbrzeźna (do 30 XI 1991 Parkowa, uwaga na planach sprzed 1989 źle rysowana); nazwa od parku w ówczesnej wsi Zgorzelisko w pobliżu pałacu rodziny von Reuss.

Parkstr., Brochów, dziś Koreańska (do 22 XII 1952 Parkowa, potem do 30 XII 1959 ul. 1 Maja); wyjaśnienie nazwy zob. pod Parkplatz.

Parkstr., Świniary, dziś Zaziębie (do 20 XII 1974 część Ohornickiej), park w Swiniarach (50 ha), w nim Gauschule NSDAP (szkoła partyjna).

Parsevalstr., dziś Mosiężna; August von Parsewał, ur. 5 II 1861 we Frankenthal (Frankonia), zm. 22 II 1942 w Berlinie, major, prof. politechniki w Charlottenburgu, uzbroidł sterowce.

Paßbrücke, dziś most Zwierzyniecki; nazwa nawiązuje do znajdującego się przy jego poprzedniku w 1866 urzędu przepustkowego (Paßamt), założonego w związku z epidemią dżumy.

Patschkauer Str., dziś Paczkowska; Patschkau, dziś Paczków; por. też Hubenstr., uprzednio Straße 37.

Pätzoldstr., dziś A. Majchra; Villa Pätzold, własność kupca Gustava Pätzolda, zm. 1924; por. uprzednio Mühlgasse.

Paul-Barsch-Weg, dziś A. Oppmanna; Paul Barsch, ur. 16 III 1860 r. w Dolnym Sobieszowie, zm. 3 VIII 1931 w Przemilowie k. Sobótki, poeta śląski.

Paul-Bäumer-Str., dziś Daleka (1945-23 I 1956 Krótka); wyjaśnienie nazwy zob. pod Bäumerstr.

Paul-Gerhardt-Str., dziś Płaska; Paul Gerhardt, ur. 12 III 1607 w Gräfenhainischen, zm. 7 VI 1676 w Lübben, pastor w Berlinie, Mittenwalde i Lübben, poeta religijny; por. uprzednio Am Groß Mochberner Weg.

Paulinenstr., dziś Paulińska (1945-46 samowolnie Paulinów); nazwa od Pauliny Bauer, żony Otto Bauera (por. Ottostr.).

Paul-Keller-Str., Brochów, dziś Piwniczna; Paul Keller, ur. 6 VII 1873 w Miłkowie k. Jeleniej Góry, zm. 30 VIII 1932 we Wrocławiu, poeta i pisarz śląski.

Paul-Keller-Str., Oporów, dziś M. Śniegockiego (1945 - 22 XII 1952 A. Mickiewicza, 22 XII 1952 - 30 XII 1959 B. Hertz); nazwa zob. wyżej, por. uprzednio Schulze-Otto-Str.

Paul-Keller-Weg, dziś K. Ujejskiego; nazwa zob. wyżej.

Paulstr., dziś Michała Wrocławczyka (27 VI 1967 zlikwidowana na odcinku Benedykta Polaka - Wyszyńskiego); założyciel ul. Julius Schottländer uwiecznił w ten sposób swego syna Paula.

Pestalozzistr., dziś J. H. Pestalozziego; Johann Heinrich Pestalozzi, ur. 12 I 1746 w Zürichu, zm. 17 II 1827 w Brugg (Aargau). wybitny pedagog, twórca systemu wychowania młodzieży.

Petersdorfer Str., dziś Piechowicka; Petersdorf, dziś Piechowice (jelen.); por. Straße 28.

Peterswaldauer Str., dziś Pietrzykowickar, Peterswaldau, dziś Pieszyce (dzierz.); por. Straße 172.

Peuckerstr., dziś Henryka Probusa (1945 - 24 III 1948 Henryka Prawego, 24 III 1948 - 1 I 1992 M. Buczka); Eduard von Peucker, ur. 19 I 1791 w Kowarach (jelen.). zni, 10 II 1876 w Berlinie, generał pruski, minister wojny, generałny inspektor armii do wychowania militarne go i pracy oświatowej; por. uprzednio Neue Matthiasstr.

Pfarrgasse, dziś Farna; Pfarr, pol. fara.

Pfefferweg, dziś Pieprzna (od 5 VI 1976, część ul. leżącą za Strachowicką dołączono do Osinieckiej); Wilhelm Pfeffer, radca rachunkowy, potem przew. gminy w Żernikach, zm. 1924; ostateczny bieg ul. od 25 VIII 1938.

Pfennigbrücke, dziś Kładka Siedlecka; nazwa mostku nawiązuje do dawnych opłat za przejście.

Pflaumenallee, dziś ał. Śliwowa; Pflaume, pol. śliwa.

Pflaumenweg, zob. Woyschstr.

Pfüllertinsel, dziś nie ma nazwy, obok Portowej; teren należący do kupca Emanuela Pfüllerta, stąd nazwa.

Piastenstr., od 1939 (po 22 III) Memellandstr. (por.), dziś Piastowska; nazwa upamiętnia dynastię Piastów.

Pilsnitzer Chaussee, od 5 VI 1929 Pilsnitzer Str. (zob. niżej).

Pilsnitzer Str., dziś Pilczycka; Pilsnitz, dziś Pilczyce (osiedle); por. uprzednio Pilsnitzer Chaussee i Dorfstr.

Pinderstr., dziś A. Mosbacha; Julius Hermann Pinder, ur. 24 X 1805, zm. 19 VIII 1867, nadburmistrz i nadprezydent prowincji śląskiej w 1848.

Pintostr., od 1876 Hugostr., a następnie od 1886 Goethestr. (por.), dziś Wielka; właściciel majoratu w Mietkowie hrabia Pinto miał tu parcele.

Pirolweg, dziś K. Libelta; Pirol, pol. wilga (ornit).

Pirschamer Str., dziś Międzyrzecka, Bierdzańska i Nizinna (do 23 XI 1956 Bierdzańska na całej długości, 23 XI 1956 - 26 III 1970 Międzyrzecka na całej długości); Pirscham, pol. Bierdzany (osiedle).

Platanenallee, dziś al. Platanowa; Platane, pol. platan.

Platanenallee, od 1904 część Hohenzollernstr. (od al. Wiśniowej do Wyścigowej) (por.), dziś Sudecka.

Platenstr., dziś Grójecka; August von Platen-Hallermünde, ur. 24 X 1796 w Ansbachu, zm. 5 XII 1838 w Syrakuzach, poeta romantyczny, wielki przyjaciel Polaków; por. Straße 177a.

Platz der Republik, Schloßplatz od 30 IV 1929 do 31 III 1933 (por.), dziś pl. Wolności; nazwa na cześć republiki weimarskiej.

Plesser Str., dziś Pszczyńska; Pleß, pol. Pszczyzna.

Plüschowstr., dziś Chlebowa (do 23 XI 1956 Piekarska); Günter Plüschow, ur. 8 II 1886 w Monachium, zginął w wypadku lotniczym nad Lago Rico w Patagonii 28 I 1931, porucznik lotnictwa, uczestnik operacji w Tsingtau, zwolniony z niewoli przez Anglików w 1916, potem walczył nad Bałtykiem, po wojnie pilot-podróżnik.

Pohlanowitzer Str., od 25 X 1937 Weidebrücker Str. (por.), dziś H.M. Kamińskiego; Pohlanowitz (III - 23 XI 1937 część Burgweide, potem Burgweide-West). dziś Polanowice (osiedle od 1974); końcowy odcinek tej ul. na Polanowicach poza granicami miasta sprzed 1974, nazwę

Pohlanowitzer Str., utrzymał dłużej do ok. 1940.

Polinkeweg, dziś Na Polance; Polinke, dziś Polanka (osiedle).

Polsnitzstr., dziś Stobrowska; Polsnitz, od 1 XI 1937 Die Brückenfelde, dziś Pełcznica (rzeka na Śląsku); por. Straße 7.

Pöpelwitzstr., dziś Popowicka (7 II 1972 zlikwidowana, a następnie przesunięta); Pöpelwitz, dziś Popowice (osiedle); por. uprzednio Dorfstr.

Posener Str., dziś Poznańska; Posen, pol. Poznań.

Poststr., dziś bł. Czesława (w 1945 Pocztowa), przy ul. Główny Urząd Pocztowy, rozebrany po II wojnie.

Prälatenweg, dziś kard. A. Hlonda (do 30 V 1989 Prałacka); Prälat, pol. prałat; ul. do 1915 nosiła nazwę Kleine Scheitniger Str. (por.); por. też Schwenckfeldstr. oraz Selenkestr.

Prausnitzer Str., dziś Prusicka (do 1979/83 Pruśnicka); Prausnitz, dziś Prusice (trzeb.), pocz. Pruśnice; por. StraÙe 47.

Predigergasse, dziś Kaznodziejska, nazwa znana od XVIII w., od kazno dziejów stąd, że na rogu tej ul. z Łaciarską było probostwo kościoła św. Marii Magdaleny.

Preßburger Str., dziś Ołtarzyńska (do 1 IX 1971 Ołtarzyńska); Preßburg, niem. nazwa Bratysławy; por. uprzednio StraÙe 133, a następnie Kundschtzer Str.

Primelweg, dziś Pierwiosnkowa; Primel, pol. pierwiosnek.

Primkenauer Str., dziś Przemkowska; Primkenau, dziś Przemków; por. StraÙe 61.

Privatstr., od 1914 Baumschulenweg; (por.), dziś Nepalska, pocz. prywatna ul. szkółki leśnej.

Promenadenweg, dziś Iwonicka (nazwa pol. od 26 11 1970), ul. ma charakter promenady.

Promenadenweg, od 1929 Althofnasser Str. (por.), dziś Starodworska.

Promnitzstr., dziś Białowieska; Franz Promnitz, ur. 7 VII 1832, zm. 11 II 1905, właściciel fabryki; por. uprzednio Schmiedegasse.

Protscher Str., od 25 X 1937 Schleswiger Str. (por.), dziś Jarocińska;

Protsch (11 I-23 X 1937 część Weide, potem Weide-West), dziś Pracze Widawskie (osiedle').

Pulststr., dziś Leonarda da Vinci (1945 - 1948 Wileńska, 1948 - 22 XII 1952 A. Mickiewicza). przy ul. składy fabryki Arthur Pulst - Breslauer Isoliermittelfabrik und Putztuch - Silesia.

Qualkauer Str., dziś Chwałkowska, do 3 VII 1935 Quałkaustr.; Quałkau, dziś Chwałków (wrocł.).

Queckensteg, dziś S. Goszczyńskiego; Quecke, pol. perz, Steg, pol. ścieżka.

Queisstr., dziś Kwiska; Queis, dziś Kwisa (rzeka na Śląsku); por. StraÙe 6.

Querallee, dziś al. Poprzeczna; quer, pol. poprzeczny.

Quergang, dziś nie istnieje, rejon pl. Czerwonego, od 24 III 1948 do ok. 1965 Ciemna; dosł. „Poprzeczne wejÙcie”.

Querstr., dziś nie zrealizowana ul. na Brochowie, na końcu Parallelstr. (por.), do niej poprzeczna, stąd nazwa; prop. nazwa pol. Pakistańska.

--- R ---

Raabepplatz, dziś pl. Srebrny; Wilhelm Raabe, ur. 8 IX 1831 w Escheshau, zm. 15 XI 1910 w Brunszwiku, pisarz, wybitny przedstawiciel realistycznej prozy niem., autor „Kroniki Wróblego Zaułka”.

Rabegäßchen, dziś nie istniejący zaułek przy Gabitzstr. 88a; Adolf Rabe, właściciel sklepu z przekąskami przy Opitzstr.; por. uprzednio Höfchener Weg.

Radetzkystr., dziś W. Taszyckiego (1945 - 22 XII 1952 M. Curie-Skłodowskiej, 22 XII 1952 - 1 I 1992 T. Duracza); Joseph Wenzel von Radetzky, ur. 2 XII 1766 w Trebenicach w Czechach, zm. 5 I 1858 w Mediolanie, feldmarszałek austriacki, zwycięzył pod Custozą (1849). Uwaga! Do 1937 Radetzkystr. to Illyrier Str. (por.); por. też Walter-Klose-Str.

Ragusastr., dziś Janowska (do 1992 Janowicka); Ragusa to Dubrownik, miasto w Dalmacji.

Rampenweg, droga przy rampie kolejowej na Brochowie, przy której stał jeden barak, dziś nie ma nazwy.

Randsiedlung, dziś część ŚlęzoujÙcia nad Odrą; dosł. „NabrzeÙne osiedle”; por. Riemberger Str.

Rangierbahnhof, baraki mieszkalne przy stacji rozrządowej Brochów, dziś naleÙają do ul. 1. MoÙcickiego.

Rankestr., dziś Południowa; Leopold von Ranke, ur. 21 XII 1795 w Wiehe (Turyngia), zm. 23 V 1886 w Berlinie, historyk niem., autor m.in. „Historii papieży i papieżstwa”; por. Straße 82.

Ranserner Str., dziś Rędzińska (od 26 III 1970 także Turowszowska); Ransern, dziś Rędzin (osiedle).

Rathenaiibrücke, Gröschelbrücke od 1924 do 31 III 1933 (por.), dziś most Osobowicki; Walther von Rathenau, ur. 29 IX 1867 w Berlinie, zamordowany 24 VI 1922 tamże, polityk republiki weimarskiej, minister spraw zagranicznych; zob. też An der Rathenaubrücke.

Rathenaustr., od 31 III 1933 Schlageterstr. (por.), dziś W. Reymonta; por. uprzednio Oswitzer Str.

Rathener Str., dziś A. Kośnego (do 20 XII 1974 Fabryczna); Rathen, dziś Ratyn (osiedle); z tą ul. łączyła się także ob. ul. Płużna (do 20 XII 1974 Nowa).

Rathener Weg, dziś część od zakrętu ul. Wojska Polskiego (1945 - 24 III 1948 Ratajska, 24 III 1948 - 22 XII 1952 M. Rataja); nazwa jak wyżej; por. Am Rathener Weg.

Ratiborer Str., dziś Raciborska; Ratibor, dziś Racibórz; por. Straße 50.

Ratzdberg, dziś Rezedowa (24 III 1948 Borsuczka); der Razelberg, obiekt na Żernikach.

Raudtener Str., dziś Rudzka; Raudten, dziś Rudna (lubiń.), por. Straße 63 i 64.

Rautendeleinweg, dziś J. Korczaka; Rautendelein, sylfida, duszek powietrzny z baśni braci Grimm.

Rawitscher Str., dziś Rawicka; Rawitsch, pol. Rawicz; por. uprzednio Ahornallee.

Rebenstr., dziś Wygodna; Rebenacker, pol. zasadzona winnica; por. Weinstr.

Rebhuhnweg, dziś Z. Sierakowskiego; Rebhuhn, pol. kuropatwa (ornit.).

Rechter Oderufer Güterbahnhof, dziś dworzec towarowy Nadodrze oraz baraki mieszkalne dziś należące do Dolnej.

Rehdigerplatz, dziś pl. Icchaka Lejba Pereca (1945 - 11 XII 1951 Zbożowy, 1948/56 - 1983/86 Leona Pereca); Thomas Rehdiger, ur. 19 XII 1540 we Wrocławiu, zm.

5 I 1576 w Kolonii, założyciel Biblioteki Miejskiej; nazwa do 1906 w pisowni Rhedigerplatz.

Rehdigerstr., dziś Iechaka Lejba Pereca (1945 - 11 XII 1951 Zbożowa, 1951-1983/86 Leona Pereca); nazwa do 1906 w pisowni Rhedigerstr.

Reichenbacher Str., dziś Dzierżoniowska (1945 - 15 V 1946 Rychbaska);

Reichenbach, dziś Dzierżoniów (do 1946 Rychbach); por. StraÙe 170.

Reichenberger Str., dziś Zakopiańska; Reichenberg, czeski Liberec.
Reichensteiner Str., dziś Złotostocka (1945 - 19 IV 1946 Rówieńska);

Reichenstein, dziś Złoty Stok, początkowo Równe.

Reichsbahnsportplatz, budynek mieszkalny dozorczy stadionu kolejowego na Brochowie, dziś naleŹący do stacji PKP przy ul. I. Mościckiego (22 Lipca).

Reichspräsidentenplatz, od 19 IV 1934 Hindenburgplatz (zob.), dziś pl. Powstańców ŒL; nazwa upamiętniała urząd prezydenta republiki; por. uprzednio Kaiser-Wilhelm-Platz.

Reichstr., dziś Szpitalna; Reich, rzekomy założyciel szpitala przy ul. Świdnickiej.

Reichthaler Str., dziś Rychtalska (1945 - 1948 Rychtarska); Reichthal, pol. Rychtal por. uprzednio Emil-Neukirch-Str.

Reifträgerweg, dziś Tatrzańska; Reifträger, dziś Szrenica w Karkonoszach; por. StraÙe 102.

Reiherweg, dziś M. Borelowskiego; Reiher, pol. czapla (ornit.).

Reinerzer Str., dziś Dusznicka; Bad Reinerz, dziś Duszniki Zdrój (kłodz.); por. StraÙe 188.

Rennbahnstr., dziś Wyścigowa, nazwa od toru wyścigowego; zob. pod Am Turnierplätze; pocz. część Hohenzollernstr. (por.).

Rentamtstr., dziś nie ma nazwy (24 III 1948 Kukułcza). boczna od ul. Średzkiej; nazwa od urzędu skarbowego.

Rethelstr., dziś Porzeczkowa; Alfred Rethel, ur. 15 V 1816 w Haus Diepenbad k. Akwizgranu, zm. 1 XII 1859 w Düsseldorfie, malarz i grafik, autor fresków w ratuszu akwizgrańskim; por. StraÙe 99.

Reuschestr., dziś Ruska (1945-1947 Rosyjska), nazwa już w 1345, zapewne od osadników z Rusi Kijowskiej.

Reußenohle, dziś nie istnieje, do 25 IX 1975 Zaulek Ruski; biegł między Białoskórnica i Nowym Światem, potem dalej aż do pl. Bohaterów Getta; por. też Hinterhäuser; w nazwie słowo Ohle, jak dla wielu sąsiednich zaułków oznacza Czarną Oławę, zasypaną w 1866.

Reuterstr., dziś E. Orzeszkowej (po wojnie samowolnie I. Mościckiego); Fritz Reuter, ur. 7 XI 1810 w Stavenhagen (Land Mecklenburg), zm. 12 VII 1874 w Eisenach, słynny poeta piszący w dialekcie dolnoniem.; ostateczny bieg ul. od 1 X 1936.

Revaler Str., dziś Miłoszycka (do 1971 Miłoszewicka); Rewał, pol. Rewel, ob. Tallin w Estonii; por. uprzednio Dorfstr., a następnie Schwoitschstr.

Richard-Abegg-Str., dziś nie ma nazwy, uprzednio (do 1965/70) Silna (boczna Grabiszyńskiej); wyjaśnienie nazwy zob. pod Abeggstr.; por. też Straße31.

Richard-Dehmel-Weg, dziś K. Przerwy-Tetmajera; Richard Dehmel, ur. 18 XI 1863 w Wendisch-Hermsdorf k. Beeskow, zm. 8 II 1920 w Blankenese k. Hamburga, poeta niem. ewoluujący od naturalizmu do ekspresjonizmu.

Richard-Glump-Str., dziś Witebska (do 23 XI 1956 Wileńska); Richard Glump, przedsiębiorca stolarski z Psiego Pola, zam. Görlitzer Str. 14a.

Richard-Pfeiffer-Str., dziś I. Łukasiewicza; Richard Pfeiffer, bakteriolog i higienista zamieszkały w Łądku Zdroju; por. uprzednio Heidenhainstr.

Richard-Wagner-Str., od 25 X 1937 Stolzingstr. (por.), dziś Jesienna; Richard Wagner, ur. 25 V 1813 w Lipsku, zm. 13 II 1883 w Wenecji, wybitny kompozytor niem., twórca dramatu muzycznego, autor wielu oper, m.in. tetralogii „Pierścień Nibelunga”, „Tristen i Izolda”, „Śpiewacy Norymberscy”; por. też jemu poświęconą Wagnerstr.

Richard-Wetz-Str., nie zrealizowana ul. na Zalesiu, następczyni Weberstr. (por.), której los podzieliła; Richard Wetz, ur. 26 II 1875 w Gliwicach, zm. 16 I 1935 w Erfurcie, kompozytor i muzykolog, autor 3 symfonii, kantaty na cześć Führera Trzeciej Rzeszy.

Richthofenstr., dziś Górnicza; wyjaśnienie nazwy zob. pod Manfred-von-Richthofen-Platz.

Richthofenstr., Oltaszyn, dziś adm. J. Unruga (do 1 I 1992 W. Wasilewskiej); ulicę ok. 1940 wyłączono z Siedlung Herzogshufen (por.).

Riemberger Str., dziś Ślężoujście; Riemberg, dziś Las Rędziński; por. Randsiedlung.

Riesengrundweg, dziś Zielona; Riesengrund (Rudny Potok), źródło leżące na czeskim stoku Karkonoszy, jedno z siedmiu źródeł Łaby (Sieben Gründe); por. Straße 111 i 112.

Rigaer Brücke, zob. Weidelflutbrücke. Rigaer Str., dziś Swojczycka (do III 1971 Swojecka); Riga, pol. Ryga, stolica Łotwy; por. uprzednio Dorfstr., a następnie Meleschwitzer Str.

Der Ring, dziś **Rynek**;

- **Naschmarktseite**, strona płn. Ratusza, Pierzeja Targu Łakoci, miejsce dawnych targów.
- **Sieben-Kurfürsten-Seite**, strona zach. Rynku, nazwa od domu nr 8 „Pod Siedmioma Elektorami”, Pierzeja Elektorska.
- **Goldene-Becher-Seite**, strona pld. Rynku, nazwa od domu nr 26 „Pod Złotym Pucharem”, Pierzeja Złotego Pucharu.
- **Grüne-Röhr-Seite**, strona wsch. Rynku, nazwa dosł. „Strona Zielonej Rury”, zapewne od dawnej studni, Pierzeja Zielonej Studni
- Buden am Ring, rozmaite budki handlowe lub sklepiki (w istniejących budynkach) wokół Ratusza; większość z nich zlikwidowano w końcu lat dwudziestych..

Der Ring im Hundsfeld, nieoficjalna nazwa głównego pl. na Psim Polu; por. Marktplatz. Uwaga! Nazwa ta była oficjalna do 1911.

Ritterplatz, dziś pl. bp. Nankiera, z pl. sąsiadowały pałace rycerskich rodów.

Robert-Koch-Str., dziś T. Chałubińskiego; Robert Koch, ur. 11 XII 1843 w Clausthal (Harz), zm. 27 V 1910 w Baden-Baden, bakteriolog, odkrył prątki gruźlicy; ul. do 22 VI 1934 była częścią Maxstr. (por.).

Robert-Rössler-Weg, dziś M. Mochnackiego; Robert Rössler, ur. 1 III 1838 w Borku Strzelińskim, zm. 10 V 1883 w Szprotawie, poeta, piszący narzeczem śląskim, dyrektor szkoły realnej.

Robert-Sabel-Weg, dziś Filomatów; Robert Sabel, ur. 1860 w Lipnikach (grodk.), zm. 19 IX 1911 we Wrocławiu, poeta, piszący narzeczem śląskim.

Rogauer Str., dziś nie istnieje, biegła od Kamiennej, tam gdzie dziś jest pozostałość po wysypisku gruzu, do 1965 - 1970 Rogowska; Rogau-Rosenau, dziś Rogów Sobocki; nazwa upamiętnia fakt zaprzysiężenia żołnierzy korpusu ochotniczego Lützowa (por. Lützowstr.) w 1813 przeciwko Francuzom, którzy zajmowali jeszcze Wrocław; przysięga miała miejsce w tutejszym kościele.

Röhrgasse, nie posiadający od 1916 nazwy zaułek między św. Barbary a Nowym Światem, pomiędzy domami św. Mikołaja 28/29 i 30; kształt zaułka dał mu nazwę (Röhre, pol. rura, rurka).

Römergasse, od 1934/35 Vandalenweg (Wandalenweg) (por.), dziś Odrodzenia Polski; w 1886 odkryto tu groby pochodzące z czasów rzymskich, stąd nazwa.

Röntgenstr., dziś W. Roentgena; Wilhelm Röntgen, ur. 27 III 1845 w Lenep, zm. 10 II 1923 w Monachium, fizyk, odkrywca promieni X; por. uprzednio Straße 63, a następnie Heimannstr.

Roonstr., dziś al. Pracy; Albrecht Theodor Emil Graf von Roon, ur. 30 IV 1803 w Pleśni k. Kołobrzegu, zm. 23 II 1879 w Berlinie, minister wojny (1859 - 1873), generalny feldmarszałek, reorganizator armii pruskiej.

Roseggerstr., dziś Buska; Peter Rosegger, ur. 31 VII 1843 w Alpl k. Krieglach, zm. 26 VI 1918 w Krieglach, pisarz austriacki, autor powieści i opowiadań z życia ludu.

Rosenauer Str., dziś Piotrkowska; Rosenau, a właściwie Rogau-Rosenau, dziś część Rogowa Sobockiego (wrocł.); por. Straße 14.

Rosenstr., dziś J. U. Niemcewicza (1945 - 1946 samowolnie Różana); nazwa od wspomnianych już w 1736 ogrodów różanych; por. uprzednio Große Rosengasse.

Rosenthaler Brücke, dziś most Trzebnicki; Rosenthal, dziś Różanka (osiedle); zob. też An der Rosenthaler Brücke.

Rosenthaler Str., dziś S. Duboisa (od Drobnera do Pomorskiej) i Pomorska (od Duboisa, bez swej strony lewej wzdłuż terenu zadrzewionego, należącej do 1951 do ob. Kaszubskiej). Uwaga! Do 1951 tak biegła Pomorska; por. Am Wäldchen, Am Oderkronwerk i Kohlenstr.

Roßdeutscherweg, zob. Weide 2 Siedlung.

Roßgasse, od 1910 Belltafelstr., (por.), dziś Biskupa Tomasza 1; nazwa od sąsiedniego targu końskiego; por. Roßplatz.

Roßmarkt, dziś K. Szajnochy; nazwa od średniowiecznego targu końskiego, wspominana już w 1382.

Roßplatz, od 1926 Benderplatz (zob.), dziś pl. ks. S. Staszica; na pl. tym jeszcze w pocz. XX w. handlowano końmi.

Rotdornallee, dziś al. Róż; Rotdorn, pol. głóg czerwony; do al. należy też Scholz'sche Ansiedlung (Kolonja Scholzego), której nazwa wywodzi się od dawnego posiadacza tych terenów w Brochowie - sołtysa Scholzego.

Rotdornweg, Pawłowice, dziś Azaliowa (do 20 I 1972 część Październikowej, por. Dorfstr. - Pawłowice); por. uprzednio Straße nach Hundsfeld.

Rotdornweg, Bienkówice, dziś Marsowa (do 23 XI 1956 Spokojna); nazwa jak wyżej. Rothkretscham, dawna „Czerwona Karczma”; przy ob. ul. Opolskiej; w XX w. już tylko pojęcie historyczne.

Rothsürbenstr., od 25 X 1937 Kärntner Str., (zob.); nazwa pol. tamże;

Rothsürben (później Rothbach), dziś Żórawina (wrocł.).

Rotkäppchenweg, dziś A. Kotsisa; Rotkäppchen, Czerwony Kapturek z baśni braci Grimm.

Rotkehlchenweg., dziś A. Potebni; Rotkehlchen, pol. rudzik (ornit.).

Rudolf-Smolla-Str., dziś Wschowska (1945 - 1947 samowolnie Lipowa); Rudolf Smolla, zm. 1934, nauczyciel ze Złotnik, zam. Bergiusstr. 46; por. uprzednio Lindenstr.

Rungestr., dziś Czereśniowa; Filip Otto Runge, ur. 23 VII 1777 w Wolgast (Land Mecklenburg), zm. 2 XII 1810 w Hamburgu, malarz niem. początków romantyzmu; por. Straße 102.

Rüsternallee, dziś al. Wiązowa; Rüster, pol. wiąz; por. też Ulmenallee.

Rüsteradam, dziś Szwajcarska (nazwa pol. od 30 XII 1974); Rüster, zob. wyżej, Damm, pol. grobla, wał.

Rybniker Str., dziś Rybnicka (od 26 III 1970 także Wodzisławska); Rybnik, pol. Rybnik; por. uprzednio Tschanscher Str.

--- S ---

Saalberger Str., dziś Przechodnia; Saalberg, dziś Zachelmie Oeien.); por. StraßellS.

Saarbrückener Str., dziś Lubelska; nazwa upamiętniała bitwę pod Saarbrücken (2 VIII 1870) podczas wojny francusko-pruskiej; por. Straße 64.

Sachsenweg, dziś Bobrzańska (22 XII 1952 - 1971/73 A. Dobosza); nazwa od germ. plemienia Sasów.

Sackgasse, dziś droga w Praczach Odrz., na terenie dawnego osiedla gruzlików, od 24 III 1948 Zamknięta;

Sackgasse, dosł. „Ślepa ulica”; Tuberkulosensiedlung tóżało k. ob. Piwowskiej.

Sacrauer Str., dziś Zakrzowska; Sacrau, dziś Zakrzów (osiedle).

Sadebeckstr., dziś J. Lompy; Moritz Sadebeck, ur. III1809 w Dzierżonowie, zm. 16 X 1885 w Poczdamie, prof. Gimnazjum św. Marii Magdaleny, opracował trygonometryczny plan Wrocławia; por. Straße 64.

Sadowastr., dziś Swobodna; nazwa upamiętniała bitwę pod Sadową 3 VII 1866, decydującą o zwycięstwie Prus w wojnie austriacko-pruskiej (zw. też bitwą pod Hradec Králove; zob. Königgrätzer Str.); do 1925 ul. obejmowała także An den Teichäckern (por.).

Saganer Str., dziś Żagańska (do 19IV 1947 Żegańska); Sagan, dziś Żagań.

Salvatorplatz, dziś pl. Czysty (oficjalnie od 26 IV 1950); nazwa od spalonego w 1854 kościoła Zbawiciela (nowy murowany wzniesiono już na ob. tzw. Małpim Gaju (dziś buduje się tu dworzec PKS, zniszczony w 1945, potem rozebrany). Uwaga! Pl. od 14 IV do 6 VIII 1933 nosił nazwę Franz-Seldte-Platz (zob.).

Salzstr., dziś W. Cybulskiego; przy ul. był skład soli, stąd nazwa (Salz, pol. sól).

Samoastr., dziś Holenderska; Samoa Zachodnie, była kolonia niem. w Oceanii; por. Straße 75.

Sandberger Str., dziś Karczemna; Sandberg, dziś Nowa Karczma (osiedle); por. uprzednio Kuhgasse.

Sandbrücke, dziś most Piaskowy, prowadzący na Wyspę Piasek.

Sandergäßchen, dziś nie istnieje; rejon ob. pl. Czerwonego, uprzednio Piaszczysta; F. M. Sander, ur. 1785, zm. 1868, pierwszy główny nauczyciel w szkole przy ul. Rybackiej 10, później właśnie przy Sandergässchen 4; por. uprzednio Schulgäßchen. Sandinsel, dziś Wyspa Piasek na Odrze.

Sandstr., dziś Piaskowa (do 11 XII 1951 Piotra Włosta); wyjaśnienie nazwy zob. pod An der Sandbrücke.

Sandstr., Zakrzów, od 1934/35 An den Fürstengräbern (zob.), dziś Jagiellońska; przy ul. była odkrywka piasku, stąd nazwa (Sand, pol. piasek).

Saßnitzer Str., dziś Jaksonowicka; Saßnitz, port na Rugii (Land Mecklenburg); por. Straße 34.

Saturnstr., dziś Słowacka; nazwa od planety Saturn.

Sauerbrunn, dziś Kwaśna; jeszcze po wojnie było tu źródło mineralne, choć już go nie eksploatowano; por.

Sprudelstr. Schaffgotschergarten, Alter i Neuer, dziś należą do ul. J. Malczewskiego; zabudowania dawnych ogrodów hrabiego von Schaffgotscha.

Schalkauer Str., dziś Rakietowa (1945 - 23 I 1956 Lotnicza); Schalkau, dziś Skalka (wrocł.).

Scharnhorststr., dziś Jastrzębia; Gerhard Johann David Scharnhorst, ur. 12 XII 1755 w Bordenau k. Hanoweru, zm. 28 VI 1813 w Pradze, generał piechoty i jej organizator, oficer sztabu. Scharnhorstweg, dziś Osiedlowa (do 22 XII 1952 część Wrocławskiej, 25 IX 1975 M. Ostrowskiego); nazwa jak wyżej, ale najprawdopodobniej nie ze względu na osobę, lecz z chęci uczczenia pancernika „Scharnhorst”, okrętu flagowego admirała Grafa von Spee (por. Graf-Spee-Str.), który zatonął 8 XII 1914 koło Falklandów (zob. Falklandstr.); por. też Emdenweg i Lützowweg.

Scheerstr., dziś M. Beniowskiego; Reinhardt Scheer, ur. 30 IX 1863 w Oberkirchen (Hesja-Nassau), zm. 26 XI 1928 w Marktredwitz, admirał szef floty niem. w bitwie pod Skagerrak; por. Straße 140.

Scheffelstr., dziś Nikłowa; Josef Victor Scheffel, ur. 16 II 1826 w Karlsruhe, zm. (śmiercią samobójczą) 9 IV 1886 tamże, poeta późnoromantyczny.

Scheibensteg, dziś Portowa; dosł. „Ścieżka strzelnicza”.

Scheibenweg, dziś Flisacka; dosł. „Droga strzelnicza”; obie nazwy pochodzą od dawnych strzelnic; por. Schießwerder.

Scheitniger Steru, dziś nie istniejący centralny punkt pl. Grunwaldzkiego, tzw. Gwiazda Szczytnicka, nazwa wprowadzona 8 VIII 1933.

Scheitniger Str., dziś kard. B. Kominka i Szczytnicka (do 30 V 1989 ta ostatnia na całej długości); Scheitnig, dziś Szczytniki (osiedle); zob. też Kleine Scheitniger Str.

Schellwitzstr., od 1943/44 Damaschkestr. - Oporów (por.), dziś M. Bukowskiego; Georg von Schellwitz, ur. 7 V 1897 w Lichtenburg k. Torgau, zm. ?, landrat wiejskiego pow. wrocł. od IV 1933, komandor lotnictwa, dow. korpusu lotniczego „Silesia”, zamieszkały przy Weidenstr. 15.

Schenkendorfstr., dziś Orla; Max von Schenkendorf, ur. 11 XII 1783 w Tylży, zm. 11 XII 1817 w Koblencji, poeta, wiersze o wojnie 1813.

Schiersandstr., dziś Żwirowa; Julius Schiersand, zm. 1920, właściciel obrzy i sali tańca założonej w 1876 na Złotnikach.

Schießwerderplatz, dziś pl. Strzelecki (24 III 1948 - 1 I 1991 pl. K. Mar-ksa); nazwa od bractwa kurkowego już w 1566.

Schießwerderstr., dziś Kurkowa (1945 - 1946 Strzelecka); por. uprzednio Offenegasse.

Schifskanalbrücke, dziś most Warszawski Zachodni, most na Kanale Miejskim Odry.

Schillermühlenweg, dziś Gałowska (do 20 XII 1974 na Jerzmanowie Polna, a w Gałowie Łąkowa);

Schillermühle, dziś Gałów (część Jarnołtowa).

Schillerstr., od 27 X 1978 nie istnieje, nosiła nazwę. Małej, łączyła Po-wstańców Śl. z Zielińskiego, na odcinku Gwiazdzista - Zielińskiego zlikwidowana już 26IV 1968; Friedrich Schiller, ur. 10 XI 1759 w Marbach, zm. 9 V 1805 w Weimarze, słynny poeta i dramaturg niem.

Schillstr., dziś J. Kossaka; Ferdinand von Schill, ur. 611776 w Wilmsdorf k. Drezna, poległ pod Straßund (Strzałów) 31 V 1809, pruski oficer, organizator korpusu ochotniczego, odznaczył się w obronie Kołobrzegu.

Schlageterstr., dziś W. Reymonta; Albert Leo Schlageter, ur. 12 VIII 1894 w Schönau im Wiesenthal w Badenii, rozstrzelany przez Francuzów za dywersję w Zagłębiu Ruhry 26 VIII 1923, był członkiem NSDAP; por. uprzednio Oswitzer i Rathenastr.

Schlageterstr., Muchobór Wielki, dziś Zagony (1945 - 22 XII 1952 Ogrodowa); por. uprzednio Klosestr. Schleiermacherstr., dziś N. Barlickiego; Daniel Friedrich Schleiermacher, ur. 21 XI 1768 we Wrocławiu, zm. 12II 1834 w Berlinie, prof. uniwersytetu w Berlinie, słynny teolog; por. Straße 5.

Schleswiger Str., dziś Jarocińska (do 1948 samowolnie Śląska); Schleswig, pol. Szlezwik, kraj w pn. Niemczech; por. uprzednio Protscher Str.

Schleuse Ranseru, dziś zabudowania śluzy w Rędzinie należące do ul. Piłkarzy (do 20 XII 1974 ul. Śluzowa lub Śluza Rędzin).

Schleuse Wilhelmsruh, zabudowania śluzy na Zaciszu, część pojęcia An der Wilhelmsruher Schleusenbrücke (por.).

Schleusengasse, dziś Wodna, nazwa od śluzy; por. An der Oberschleuse.

Schlieffenstr., dziś Koszarowa; Alfred von Schlieffen, ur. 28 II 1833 w Berlinie, zm. 41 1913 tamże, generalny feldmarszałek, hrabia, uczeń Moltkego, opracował strategię „Blitzkriegu”; por. uprzednio Hindenburgstr.

Schlieffenstr., Oporów, dziś T. Mikulskiego (1945 - 23 I 1956 H. Kollątaja, 23I 1956 - 17IX 1958 Ariańska); por. uprzednio Edmund-Heines-Str.

Schloßbrücke, dziś prawnie most Sądowy, w terenie oznaczony jako kładka Muzealna, w najbliższym czasie zmiana nazwy na kładka Sądowa; nazwa od zamku Fryderyka Wielkiego (rozebrany po 1955).

Schloßohle, dziś lewy pas ul. Kazimierza Wielkiego od Gepperta do Świdnickiej, do 25 IX 1975 Zaulek Zamkowy; Ohle, jak wielu innych zaułkach w sąsiedztwie oznacza Czarną Oławę, zasypaną w 1866.

Schloßpark, teren zamku w Leśnicy wraz z parkiem, dziś należy do Średzkiej.

Schloßparkstr., dziś W. Korfantego; Schloßpark, dawny park należący do pałacu znajdującego się do 1945 na rogu ob. ul. Korfantego i Rapackiego, zburzony, sam park rozparcelowany został po 1933, są to dzisiejsze nieruchomości 8-12.

Schloßplatz, dziś pl. Wolności; wyjaśnienie nazwy zob. pod Schloßbrücke; por. też Platz der Republik, do 1915 pl. nie miał nazwy, jezdnia należała wraz z zabudowaniami do Wallstr. (por.), sam pl. ze względu na parady zwano Exerzierplatz.

Schloßstr., dziś E. Gepperta (do 30III 1983 Zamkowa); nazwa zob. wyżej.

Schloßstr., dziś Solińska (nazwa pol. od 26 III 1970), nie zabudowana ówczesnie droga do dworu w Złotnikach.

Schmiedeburger Str., dziś Rajska; Schmiedeberg, dziś Kowary (jelen.); por. uprzednio Gartenstr.

Schmiedebrücke, dziś Kuźnicza, nazwa już w 1345 od cechu kuźników.

Schmiedefeldstr., dziś Hermanowska; Schmiedefeld, dziś Kuźniki (osiedle); por. uprzednio Dorfstr.

Schmiedegasse, dziś Wędkarzy (do 20 XII 1974 1 Maja) i Kajakarzy; przy ul. kuźnia w Rędzinie.

Schmiedegasse, od 1905 Promnitzstr. (por.), dziś Białowieska; przy ul. zakład kowalski Dominial Schmiede mistrza kowalskiego Pietscha.

Schmolzer Str., dziś Smolecka; Schmolz, dziś Smolec (wrocł.).

Schmuckplatz, od 27 VII 1927 Boberplatz, a następnie Manfred-von-Richthofen-Platz (por.), dziś pl. Wiśłany; dosł. „Ozdobny plac”.

Schnabelstr., dziś nie istnieje w rejonie pl. Grunwaldzkiego, przedłużenie ul. Roentgena, po 24III 1948 Żórawia (sic!); Josef Ignaz Schnabel, ur. 24 X 1767 w Nowogrodzcu nad Kwisą, zm. 16 VI 1831 we Wrocławiu, kapelmistrz katedry.

Schneekoppenweg, dziś Śnieżna; Schneekoppe, dziś Śnieżka (szczyt w Karkonoszach); por. Straße 103.

Schneewittchenweg, dziś W. Ślewińskiego; Schneewittchen, królowa Śnieżka z baśni braci Grimm.

Schoellerstr., dziś Łysogórska (do 23 XI 1956 J. Stanki); Georg von Schoeller, współwłaściciel cukrowni na Klecinie; por. Georg-Schoeller-Str.

Schomberger Str., dziś Tarnowska; Schömberg, dziś Chełmsko Śl. (kamien.).

Schönborner Str., dziś Sernicka; Schönhorn, dziś Żerniki Wrocławskie (dawniej Serniki).

Schöningstr., dziś Podchorążych, nieurzędowa nazwa od 1946 - 24 III 1948 Jutrzenki; Hans-Adam von Schöning, ur. 1 X 1641 w Dąbroszynie k. Kostrzyna, zm. 28 VIII 1696 w Dreźnie, feldmarszałek pruski, odznaczył się pod Febrbellin.

Schönstr., dziś Piękna; Heinrich Theodor von Schön, ur. 20 I 1773 w Scheitlaugken w Prusach Wsch., zm. 23 VII 1856 w Arnau k. Królewca, minister pruski czasów reform, nadprezydent prowincji śląskiej.

Schottwitzer Str., od 25 X 1937 Dorpater Str. (por.); dziś Sołtysowicka; Schottwitz (od 1937 Burgweide). dziś Sołtysowice (osiedle); por. uprzednio An den Kasernen i Kasernenstr. oraz Zum Weidetał.

Schrebergartengelände, dziś al. Kanonierska prowadząca do ogródków działkowych na Sołtysowicach.

Schreiberhauer Str., dziś Porębska; Schreiberhau, dziś Szklarska Poręba (jelen.); por. Straße 24.

Schrimmweg, nazwa zanika w 1940, dziś Poleska; dosł. „Skrócona” lub „Ukośna droga”; por. Am Schriemenweg.

Schrotgasse, dziś Śrutowa; przy ul. magazyn otrąb; por. Mehlstr.

Schubertstr., dziś J. Elsnera; Franz Schubert, ur. 31 I 1797 w Lichtenthal k. Wiednia, zm. 19 XI 1828 w Wiedniu, kompozytor austriacki okresu romantyzmu.

Schuhbrücke, dziś Szewska, nazwa już w 1345 od cechu szewców.

Schulgasse, dziś J. Hoene-Wrońskiego (1945 - 1946 samowolnie Szkolna); Schule, pol. szkoła.

Schulgäßchen, początkowa nazwa Sandergäßchen (por.).

Schulstr., dziś Przednia na Ratyniu. Schulstr., dziś Szkolna na Żernikach.

Schulstr., Klecina, dziś Buraczana (do 23 XI 1956 B. Trentowskiego).

Schulstr., Brochów, dziś Węgierska (do 22 XII 1952 Sz. Konarskiego).

Schulstr., od 1911 Fröbelstr. (por.), dziś nie istnieje.

Schulstr., od 7 II 1930 część Karłowiczstr. (por.), dziś P. Czajkowskiego.

Schulstr., od 30 I 1931 Max-Pache-Str. (por.), dziś Muchoborska.

Schulweg, nie zabudowana droga do szkoły na Gądowie, dziś Szybocowa.

Schulweg, Pawłowice, dziś Szarotkowa (do 20 I 1972 Miła, od Przedwiośnia do Malwowej, z tym że nie zrealizowano dalszego odcinka do Starodębowej); por. Am Graben.

Schulweg, Wojnów, dziś Wykładowa (do 23 I 1956 Szkolna).

Schulzenwiese, dziś Sołtysia, ul. na Szczepinie; dosł. „Łąka sołtysia”.

Schulze-Otto-Str., od 1943/44 Paul-Keller-Str. (Oporów), dziś M. Śniegockiego; Otto Schulze, ur. 11 V 1884 w Oldenburgu, zm. ? (po 1935), wiceadmirał, od X 1915 do XII 1917 jako kpt. marynarki dow. łodzi podwodnej U-4, potem U-63, w zach. części M. Śródziemnego zatopił dużą liczbę parowców Ententy (1916 - 1917), odznaczony Krzyżem Żelaznym, w I 1918 mianowany oficerem admiralicji ds. U-bootów (łodzi podwodnych) na M. Śródziemnym, po I wojnie dow. statku „Elsaß”, potem w admiralicji w Kilonii (z ww. stopniem).

Schützenstr., dziś Łowiecka; August Schütze, właściciel browaru, zm. 1889.

Schwalbendamm, dziś nie istnieje, rejon pl. Grunwaldzkiego, do 26 III 1970 Ludwisarska; dosł. „Grobła jaskółcza”; por. uprzednio Hintergasse.

Schwarzwasserbrücke, most łączący ul. Wojciecha z Brudzewa z al. J. Kochanowskiego, w 1948 most J. Kochanowskiego.

Schwarzwasserbrücke, most w ciągu ul. S. Moniuszki, w 1948 most Załeski; wyjaśnienie nazwy zob. pod Am Schwarzwasser.

Schwedenschanze, dziś Szaniec Szwedzki, część Lasu Osobowickiego; nazwa pamiętająca czasy wojny 30-letniej.

Schweidnitzer Chaussee, nazwa wraz z wydłużaniem Kałser-Wilhelm-Str. uległa przesunięciu na płd., ostatni odcinek istniał do 19 XI 1929 zastąpiony przez Julius-Schottländer-Str. (por.), dziś al. Karkonoska.

Schweidnitzer Stadtgraben, dziś część Podwała (od pl. Orłat Lwowskich do ul. Dworcowej, 1945 - 11 XII 1951 Podwałe Świdnickie, ale też 1945 - 1947 równoległa nazwa Wały Świdnickie); nazwa zob. niżej.

Schweidnitzer Str dziś Świdnicka (od Rynku do Podwała), 2 II 1950 - 1957 Stalingradzka; Schweidnitz, dziś Świdnica; w średniowieczu ul. prowadziła do dawnego traktu świdnickiego, poprzez Bramę Świdnicką; zob. też Neue Schweidnitzer Str.

Schweidnitzer Str., Klecina, dziś Wałbrzyska i Czekoladowa (do 30 XII 1959 Świdnicka).

Schweitzerstr., od 25 VIII 1938 część Grünberger Str. (por.), dziś dolny odcinek Lubińskiej; Louis Wilhelm Schweitzer, kupiec, założyciel ul., zm 1889.

Schweizerei, od 1930 część Pilsnitzer Str. (por.), jako nr 24; nazwa wskazuje na krowiarnię, tj. mieczarnię na sposób szwajcarski.

Schwenckfeldstr., dziś Benedyktyńska; Caspar Schwenckfeld, ur. 14 VIII 1563 w Gryfowie Śl., zm. 9 VI 1609 w Zgorzelcu, lekarz w Jeleniej Górze, potem w Zgorzelcu, opisał rośliny Śląska; ul. uprzednio stanowiła część Kleine Scheitniger Str. (por.).

Schwentniger Str., dziś Świątnicka (do 1948 Świątnicka); Schwentnig, dziś Świątniki (pocz. Świątniki) - osiedle; do ul. należy też czasami odrębnie oznaczany Schwentnig-Wasserwerk, teren zakładów wodociagowych w Świątnikach.

Schwerinstr., dziś Skwierzyńska; Kurt Christoph von Schwerin, ur. 26 X 1684 w Löwitz k. Anklam, poległ 6 V 1757 pod Pragą, hrabia, generałny feldmarszałek.

Schwertstr., dziś Nabycińska, przy ul. gospoda „Pod Złotym Mieczem” ("Zum goldenen Schwert").

Schwindstr., dziś Aliancka (1946 Wałecznych); Moritz von Schwind, ur. 21 I 1804 w Wiedni, zm. 8 II 1871 w Monachium, malarz i grafik; por. Straße 109.

Schwoitscher Chaussee, od 1888 T(h)iergartenstr. (odcinek za Paßbrücke); potem Friedrich-Ebert-Str., a następnie Adolf-Hitler-Str. (por.); dziś ul. A. Mickiewicza; nazwa zob. niżej.

Schwoitschstr., od 25 X 1937 Revaler Str., dziś Miłoszycka; Schwoitsch (od 15 III 1937 Güntherbrücke, potem Guentherbrücke), dziś Swojczyce (osiedle); por. uprzednio Dorfstr..

Sebischstr., ul. ta (ówcześnie Żubrza) biegła od nie istniejącej dziś Puszczańskiej do Niedźwiedziej, została zlikwidowana 7 II 1972, następnie odtworzona 1973-1978 jako część ul. Jeleniej; nazwa wspomina wrocł. rodzinę patrycjusza Sebischów, pochodził z niej m.in. Albrecht von Sebisch, nadburmistrz (1741-1748), który wiódł spór z królem Fryderykiem Wielkim; por. StraÙe 5.

Sedanstr., dziś Sanocka; nazwa upamiętniała zwycięstwo Prus nad Francją pod Sedanem (1-2 IX 1870).

Seestr., dziś Jeziorowa (do 20 I 1972 Jeziorna), przy ul. jezioro; por. Am See.

Seidelgäßchen, od 1910 Markgrafstr. (por.) dziś Miła; August Seidel, wyrób przekąsek (Vorkosthandlung), przy Fritz-Geisler-Str. 58.

Seidelstr., dziś Rumiankowa; Ernst Seidel, właściciel fabryki cementu przy Stürmerstr. 22, zm. po 1943.

Seidenhäuser, dziś należące do ul. Źwirowej domy w sąsiedztwie Fabryki Chemicznej „Złotniki”, dawniej własność H. Bergiusa (por. Bergiusstr.); nazwa zapewne oznacza „Domy na uboczu (stronie)” (lokalizacja poniżej linii kolejowej z Leśnicy do Wrocławia), choć dosł. byłyby to, Jedwabne domy”;

Seide, pol. jedwab, Seite, pol. strona, nazwa może być gwarowo zniekształcona.

Seidorfer Weg, dziś Niecała; Seidorf, dziś Sosnówka (jelen); por. StraÙe 100.

Seitenberger Str., dziś nie zrealizowana ul. na Tarnogaju; nazwa pol. Strońska, droga fabryczna;

Seitenberg, dziś Stronie Śl. (bystrz.), por. StraÙe 183.

Seitendorfer Str., dziś Mysłakowicka; Seitendorf, dziś Gniewoszów (bystrz.).

Seitengasse, dziś Ustronie; ul. na uboczu Jedności Narodowej.

Selenkestr., dziś nie istnieje; do 1965/69 Płowiecka, łącząca Piastowską z Curie-Skiodowskiej, ob. jej początek włączono do ul. Reja (część ul. od Curie-Skiodowskiej do szkoły); Johann Gottfried Selenke, ur. 1715 w Sobieszowie, zm. 1784 we Wrocławiu,

założył w 1775 dom opieki społecznej dla nieszczęśliwych kupców; por. uprzednio Kleine Fürstenstr.

Selenkestr., od 8 VIII 1933 Fritz-Geisler-Str. (zob.), dziś Ładna; ul. do 1915 była częścią Kleine Scheitniger Str. (por.); nazwa jak wyżej.

Selliner Str., dziś Sukielicka (15 V - 7 XI 1946 Szukalicka); Sellin, port na Rugii (Land Mecklenburg); por. Straße 36.

Seminargasse, dziś A. F. Modrzewskiego; przy ul. od 1811 do 1845 mieściło się ewangelickie seminarium nauczycielskie.

Senefelderstr., dziś J. Fałata; Alois Senefelder, ur. 6 XI 1771 w Pradze, zm. 26 II 1834 w Monachium, wynalazca litografii.

Senftertberger Str., dziś Komorowska; Senftenberg, miasto na Łużycach. Seydlitzstr., dziś Pszena (częściowo nie istnieje); Friedrich Wilhelm von Seydlitz, ur. 3 II 1721 w Kałkar (ks. Kliwii), zm. 12 XI 1773 r. w Minkowskich k. Namysłowa, generał kawalerii.

Siebenhufener Str., dziś Tęczowa; w średniowieczu wieś Siedem Łanów (Siebenhufen); Hufe (dolnoniem.), pol. łan, niwa; por. Hubenstr.

Siebenmorgenweg, dziś Skarhowców; nazwa od części Krzyków zw. Siedem Móg.

Siebenradeohle, dziś Kazimierza Wielkiego, pas przy murze Biblioteki Uniwersyteckiej od ob. Gepperta do pl. Bohaterów Getta, do 25 IX 1975 Zaulek Siedmiu Kół; nazwa od średniowiecznych młynów na Czarnej Oławie, które istniały jeszcze na początku XIX w.

Siedlung, dawne osiedle gruźlików w Praczech Odrzańskich, dziś należące do Brodzkiej; pełna nazwa Tuberkulosensiedlung. Siedlung, Wojszyce, zob. Friedhofsweg.

Siedlung, od połowy 1. 30. Dievenower Str. (zob.), dziś Dziwnowska. Siedlung, od 17 I 1930 rozdzielone na Alemannen-, Cherusker- i Sachsenweg (por.). Siedlung, od 1922 Am Mühlengrund (zob.), dziś J. Klaczki.

Siedlung, od 30 VII 1929 część Meleschwitzer Str. i od 12 VIII 1929 Am Rodelande (zob.). Siedlung (lub Siedlungsstr.), od 30 I 1931 Anna-Klinkert-Str. (por.), dziś Ukrańska; zob. też Bahnhof.

Siedlung, od 1931 dołączone do Striegauer Str. (na Nowym Dworze, zob.).

Siedlung, od 30 VII 1929 część Cawallenstr., a następnie Annabergstr. (por.).

Siedlung Burgweide, dziś należące do al. Poprzecznej domy na tyłach cukrowni Sołtysowice.

Siedlung Dreieck, od 31 XII 1930 rozdzielone na tworzące trójkąt ul.: Maltscher, Nimkauër i Nipperner Str. (zob.).

Siedlung Flügelrad, grupa domów na Psim Polu, w 1931 dołączona do Weigelsdorfer Str. (zobl). są to przy ob. Kiełczowskiej nry od 10 do 14; mimo formalnego rozwiązania osiedla, nazwa występuje w spisach policyjnych jeszcze w 1943; Flügelrad - skrzydlate koło, godło kolei niem.

Siedlung Herzogshufen, część Ołtaszyna, ok. 1940 podzielona na: Garten-, Haupt-, Mittelholzer- i Richthofenstr. (por.).

Siedlung Ost, od 31 XII 1930 Muckerauer i część Nipperner Str.; osiedle leżące po stronie wsch.

Siedlung Ost-West, od poł. 1. 30. wspólna nazwa: Siedlung Dreieck, Ost i West (zob.).

Siedlung West, od 31 XII 1930 rozdzielone na Jenkwitzer, Kammendorfer, Kobelnicker, Stephansdorfer, Wald- i Wohnwitzer Str. (zob.); osiedle leżące na zach. od Mokrzańskiej.

Siedlung Zuckerfabrik, zob. Georg-Schoeller-Str.

Siedlungsweg, dziś nie nazwana droga w Lesie Osobowickim, prowadząca do osiedla Walderholungsstätte (por.).

Siedlungsweg, od 1931 Waldheimweg, a następnie Hubertusweg (zob.), dziś św. Huberta.

Siehdichfür, dziś Widok; Siehdichfür, zaulek nazwany od domu z dziedzińcem między Groschengasse i Zwingerstr. (zob.) tutaj, podczas epidemii dżumy w 1525, odseparowywano chorych i nosicieli zarazy (Seuchenträger), by zło się nie rozszerzało; nazwa przez stulecia przekształciła się w wyżej podaną.

Silberkammweg, dziś Jesiennicka; Silberkamm, pol. Smogomia (1489), inaczej Srebrny Grzbiet, szczyt obok Śnieżki w Karkonoszach; por. Straße 106.

Silsterwitzer Str. (do 3 VII 1935 w pisowni Silsterwitzstr.), od 25 X 1937 Sudetenstr. (por.), dziś Wełniana; Groß Silsterwitz (później

Senkenberg. dziś Sulistrowice (wrocł.) lub Klein Silsterwitz (później Silingtal), dziś Sulistrowiczki.

Sinapiusstr., dziś Kościańska; Johannes Sinapius, ur. 11 IX 1657 w Teplej k. Żiaru n. Hronom w Słowacji, zm. 5 X 1725 (1728?) w Legnicy, śląski genealog i pisarz historyczny, rektor w Oleśnicy, zarazem nauczyciel synów książęcych, potem rektor w Legnicy; por. uprzednio Feldstr.

Skagerrakstr., dziś Podróżnicza; nazwa upamiętniała bitwę w cieśninie Skagerrak (31 V 1916), walczył tu admirał Scheer z flotą angielską.

Skenestr., dziś Marcepanowa (do 1 I 1992 Braci Steczyńskich); Karl Skene, współwłaściciel cukrowni na Klecinie, zm. 1908.

Slevogtstr., dziś Stajenna; Max Slevogt, ur. 8 X 1868 w Landshut w Bawarii, zm. 20 IX 1932 w Hof Neukastell w Pałatynacie, malarz i grafik, główny przedstawiciel impresjonizmu w Niemczech; por. Straße 96.

Soldauer Str., dziś Działdowska; Soldau, pol. Działdowo; por. Straße 22.

Sommerfelder Str., dziś Zemska; Sommerfeld, dziś Lubsko (gubiń.), w l. 1945-1946 Zemsz; por. Straße 28.

Sonnenplatz, dziś pl. Legionów (1945 - 24 III 1948 pl. Słoneczny, 24 III 1948 - 1 I 1992 PKWN); nazwa od gospody „Pod Słońcem”.

Sonnenrosenweg, dziś Słonecznikowa; Sonnenrose, pol. słonecznik.

Sonnenstr., dziś I. Pawłowa (1945-23 I 1956 Słoneczna); wyjaśnienie nazwy zob. pod Sonnenplatz.

Sperlingsweg, dziś płk. F. Nulla (niekiedy niepoprawne F. Nullo); Sperling, pol. wróbel (ornit.).

Spicheruer Str., dziś Siedlecka; Spichern, miasto w Lotaryngii, miejsce bitwy 6 VIII 1870; por. Straße 66.

Spitzwegstr., dziś Malinowa; Carl Spitzweg, ur. 5 II 1808 w Monachium, zm. 23 IX 1885 tamże, malarz biedermaierowski; por. Straße 108.

Spreewaldstr., dziś Wojrowicka; Spreewald, luż. Serbske Błóta, kraina geograficzna w Niemczech (Land Mark Brandenburg).

Spremberger Str., dziś Grodecka; Spremberg, miasto w Niemczech (Land Sachsen); por. Straße 30.

Springerstr., dziś W. Bogusławskiego; Karl Springer, właściciel sali koncertowej przy Gartenstr. 39/41 (zburzona 1945), do 1906 część Friedrichstr. (por.).

Springstern, dziś Przeskok; nazwa od umocnień zabezpieczających Ostrów Tumski, zbudowanych w l. 1769 - 1794, ul. do 19 VII 1932 należała do Lehmdamm jako nr 5b - 7c; por. Sternstr.

Sprottauer Str., dziś Szprotawska; Sprottau, dziś Szprotawa; do 29 I 1930 do ul. zaliczała się też Guhrauer Str. (por.).

Sprudelstr., dziś nie istnieje, łączyła Kruczą i Żelazną, od 24 III 1948 Karasia, między 1965 - 1970 zlikwidowana na odcinku od Kruczej do Grochowej, a między 1974 a 1978 w pozostałej części; Sprudel, pol. napój gazowany; por. Sauerbrunn.

Stabelwitzer Str., dziś Stabłowicka; Stabelwitz, dziś Stabłowice (osiedle); por. uprzednio Dorfstr.

Stadtrandsiedlung, dziś koniec Świeżej, przy lasku, tzw. graniczne, brzegowe osiedle; por. Tampadeler Str.

Stadtsiedlung, od 23 I 1930 Groß-Wartenberger-Str. (por.), dziś Sycowska.

Starenweg, dziś S. Okrzei; Star, pol. szpak (ornit.),

Stargarder Str., dziś Stargardzka, do 1965/70 błędnie Starogardzka; Stargard, dziś Stargard Szczeciński.

Staudenweg, dziś B. Biegasa; Staude, pol. bylina.

Steffensstr., od 1910 Grottkauer Str. (por.), dziś nie istnieje; Heinrich Steffens, ur. 2 V 1773 w Stavanger, zm. 13 II 1845 w Berlinie, filozof, przyrodnik, poeta, prof. fizyki na Uniwersytecie Wrocławskim.

Steinauer Str., dziś Ścinawska; Steinau, dziś Ścinawa (woł.); por. uprzednio Tschepiner Str.

Steinstr., dziś Kamienna; Karl baron von und zum Stein, ur. 26 X 1757 w Nassau, zm. 29 VI 1831 w Kappenberg (Westfalia). pruski minister czasów reform (1807 - 1808).

Stephansdorfer Str., dziś Szczepanowska (ok. 1946 Stefanowska); Stephansdorf, dziś Szczepanów (średz.); por. Straße 28.

Stephanstr., dziś Brązowa; Johanne Beate Stephan, ur. 1723, zm. 1791, uczyniła w testamencie zapis dla spadkobierców zmarłych pacjentów szpitali wrocł. Steruberg'sche Ziegelei, od 1934 Neukircher Ziegelei (por.), część Banater Str. (por.), cegielnia parowa „Richard Sternberg”, G.m.b.H. w Żernikach.

Sternschanze, dziś Na Szańcach (w połowie nie istnieje); nazwa zob. niżej.

Sternstr., dziś H. Sienkiewicza; nazwa od wniesionego w l. 1769 - 1794 na rozkaz Fryderyka Wielkiego bastionu Gwiazdy; por. też Springstern.

Sterntalerweg, dziś J. Norblina; Sterntaler, postać z baśni braci Grimm, odpowiednik dziewczynki z zapalkami z baśni Andersena.

Stettiner Str., dziś Szczecińska; Stettin, dziś Szczecin; por. uprzednio Berliner Str.

Stieglitzweg, dziś M. Kasprzaka; Stieglitz, pol. szczygieł (ornit.).

Stifterstr., dziś Sochaczewska; Adalbert Stifter, ur. 23 X 1805 w Horni Plana (ob. Czechy), zm. 28 I 1868 w Linzu, poeta austriacki, opisywał życie natury.

Stillerwinkel, dziś L. Pugeta; dosł. „Cichy kąt”; por. Straße 33. St. Johannesplatz, dziś pl. Świętojański; pol. nazwa tłumaczeniem.

Stockgasse, dziś Więzienna; Stock, pol. koza (więzienie); przy ul. dawne więzienie miejskie; zob. też Buden an der Stockgasse.

Stockgasse, dziś Wójtowska; Stock - budynek dawnego wójtostwa, ul. na Psim Polu.

Stollweg, dziś Gołężycka; Paul Stoll, wyższy sekretarz policji i inspektor, zarazem ostatni przew. gminy Kozańów przed jej włączeniem do miasta, zam. przy Koselstr. 4a; por. uprzednio Suppeltstr.

Stolzestr., dziś nie istnieje, do 26 ni 1970 Pyszna; Wilhelm Stolze, ur. 20 V 1798 w Berlinie, zm. 9 XI 1867 tamże, stworzył system stenograficzny.

Stolzingstr., dziś Jesienna; Walter von Stolzing, rycerz, postać ze „Śpiewaków Norymberskich” R. Wagnera; zob. Hans-Sachs-Str., por. uprzednio Richard-Wagner-Str.

Stormstr., dziś Cynowa; Theodor Storm, ur. 14 IX 1817 w Husum, zm. 4 VII 1888 w Hademarschen w Holsztynie, niem. poeta i nowelista. Strachwitzer Str., od 25 X 1937 Banater Str. (por.), dziś Strachowicka;

Strachwitz (później Schöngarten), dziś Strachowice (osiedle).

Stralsunder Str., dziś Koszalińska; Stralsund (pol. Strzałów), port w Niemczech (Land Mecklenburg); por. uprzednio Dorfstraße. Straßburger Str., dziś Brodnicka; bitwa pod Straßburgiem 27IX 1870; por. Straße 133.

Straße 1, od 1921 Klodnitzstr. (por.).

Straße 2, od 24 X 1930 Thorner Str. (por.).

Straße III, od 1921 Gandauer Str. (por.).

Straße III, od 1920 Meisenweg (por.).

Straße IV, od 1920 Drosselweg (por.).

Straße 4, od 1911 Uhlandstr. (por.).

Straße 4, od 1921 Zinnastr. (por.).

Straße 4 i 18, od 23 X 1930 Heinzelmännchenweg (por.).

Straße 4, od 24 X 1930 Bromberger Str. (por.).

Straße V, od 1920 Elsterweg (por.).

Straße 5, od 1909 Schleiermacherstr. (por.).

Straße 5, od 1921 Lomnitzstr. (por.).

Straße 5, od 24 X 1930 Memeler Str. (por.).

Straße 5, od 25 X 1937 Sebischstr. (por.).

Straße VI, od 1920 Falkenweg (por.).

Straße 6 , od 1921 Queisstr. (por.).

Straße 7 , od 1921 Polsnitzstr. (por.).

Straße 8 , od 1921 Malapanestr. (por.).

Straße 8 , od 14 VIII 1929 Gustav-Scholich-Str. (por.)

Straße IX, zob. Straße 49 i 51.

Straße 9 , od 1921 Oppastr. (por.).

Straße 9 i 12, od 5 VIII 1927 Hochwaldstr. (por.).

Straße 9 , od 14 VIII 1929 Grünhagenstr. (por.).

Straße 10 , od 1921 Boberstr. (por.).

Straße 11, od 14 VIII 1929 Georg-Kopp-Platz (por.).

Straße 11, od 24 X 1930 Königsberger Str. (por.).

Straße 11, od 26 I 1931 Liliencronweg (por.).

Straße 11, od 14II 1933 Gremplerstr. (por.).

Straße 12, zob. Straße 9.

Straße 13 , od 14 II 1933 Am Schwarzwasser (por.).

Straße 13 , od 22 VI 1934 Boelckestr. (por.).

Straße 14 , od 29 I 1930 Fedor-Sommer-Weg (por.).

Straße 14 , od 31 XII 1930 Larischstr. (por.).

Straße 14 , od 8 V 1937 Bertholdstr. (por.).

Straße 14 , od 27 I 1938 Rosenauer Str. (por.).

Straße 15 , od 23 X 1930 Beschsteinweg (por.).

Straße 16 , od 1908 Güntherstr. (f)or.).

Straße 16 , od 23 X 1930 Feenweg (por.).

Straße 16 , od 31 XII 1930 Kapestr. (por.).

Straße 16 , od 8 VIII 1933 An der Flutmulde (por.).

Straße 17 , od 23 X 1930 Gnomenweg (por.).

Straße 17 , od 8 VIII 1933 An der Krämergrube (por.).

Straße 17 , od 30IV 1935 Am Seefelde (por.).

Straße 18 , od 29 I 1930 Moritz-von-Strachwitz-Weg (por.).

Straße 18 , zob. Straße 4.

Straße 19 , od 29 I 1930 Bolkenhainer Str. (por.).

Straße 20 , od 8 I 1937 Nymphenweg (por.).

Straße 22, od 25 XI 1935 Soldauer Str. (por.).

Straße 23 , od 19 IV 1934 Dievenower Str. (por.).

Straße 24 , od 29 I 1930 Jauerstr. (por.).

Straße 24 , od 3 VII 1935 Schreiberhauer Str. (por.).

Straße 24 , od 25 XI 1935 Neidenburger Str. (por.).

Straße 26 , od 8 VIII 1933 Mariahofchenstr. (por.).

Straße 26 , od 3 VII 1935 Krummhübler Str. (por.).

Straße 27 i 71, od 3 VII 1935 Brückenberger Str. (por.).

Straße 28 , od 8 VIII 1933 Sommerfelder Str. (por.).

Straße 28 , od 3 VII 1935 Petersdorfer Str. (por.).

Straße 28 , od 8 I 1937 Stephansdorfer Str. (por.).

Straße 29 , od 8 VIII 1933 Gubener Str. (por.).

Straße 29 , od 8 I 1937 Jenkwitzer Str. (por.).

Straße 29 , od 8 V 1937 Tilsiter Str. (por.).

Straße 29 Norden, od 8 VIII 1933 Cottbuser Str. (por.).

Straße 30 , od 8 VIII 1933 Spremberger Str. (por.).

Straße 30 , od 29 XI 1934 Am Drachenbrunner Felde (por.).

Straße 30 , od 5 II 1935 Erbkönigweg (por.).

Straße 30 , od 8 I 1937 Kammendorfer Str. (por.).

Straße 31 , od 14 I 1930 Richard-Abegg-Str. (por.).

Straße 31 , od 8 I 1937 Kobelnicker Str. (por.).

Straße 32 i 3 3 , od 19 IV 1934 Am Hengstberge (por.).

Straße 33 , od 25 V 1932 Gierthstr. (por.).

Straße 33 , od 29 XI 1934 Stiller Winkel (por.).

Straße 33 , od 8 V 1937 Ortelsburger Str. (por.).

Straße 34 , od 19 IV 1934 Sassnitzer Str. (por.).

Straße 34 , od 29 XI 1934 Langhansstr. (por.).

Straße 35 , od 19 IV 1934 Binzer Str. (por.).

Straße 36 , od 19 IV 1934 Selliner Str. (por.).

Straße 36 , od 8 I 1937 Nixenweg (por.).

Straße 37 , od 1926 Patsenkauer Str. (por.).

Straße 37 , od 19 IV 1934 Am Fuhrmannsberge (por.).

Straße 38 , od 19 IV 1934 Warnemünder Str. (por.).

Straße 38 , od 29 XI 1934 Gleiwitzer Str. (por.).

Straße 39 , od 19IV 1934 Travemünder Str. (por.).

Straße 39 i 163 oraz 164 , od 3 VII 1935 Argonnenstr. (por.)

Straße 40 , od 25 VIII 1938 Haunoldstr. (por.).

Straße 41 , od 25 VIII 1938 Hornigstr. (por.).

Straße 43 , od 1 X 1936 Hans-Schemm-Str. (por.).

Straße 43 , od 8 V 1937 Zinnowitzer Str. (por.).

Straße 44 , od 29 XI 1934 i 12 X 1938 Müitscher Str. (por.).

Straße 44 , od 8 V 1937 Ahlbecker Str. (por.).

Straße 45 , od 19 IV 1934 Usedomer Str. (por.).

Straße 45 , od 12 X 1938 Festenberger Str. (por.).

Straße 46 , od 19 IV 1934 Wolliner Str. (por.).

Straße 47 , od 29 XI 1934 Beuthener Str. (por.).

Straße 47 , od 25 VIII 1938 Prausnitzer Str. (por.).

Straße 48 , od 17 VI 1929 Neisser Str. (por.).

Straße 48 , od 19 IV 1934 Misdroyer Str. (por.).

Straße 48 , od 29 XI 1934 Laurahütter Str. (por.).

Straße 49 , od 30IX 1931 Fukestr. (por.).

Straße 49 , od 19 IV 1934 Bansiner Str. (por.).

Straße 49 , 51 i IX, od 29 XI 1934 Leobschützer Str. (por.).

Straße 50 , od 19 IV 1934 Am Wacheberge (por.).

Straße 50 , od 29 XI 1934 Ratihorer Str. (por.).

Straße 51 i 74 , od 5 II 1935 dołączone do Klein-Mochberner-Str. (por.).

Straße 53 , od 25 VIII 1938 Korsenzer Str. (por.).

Straße 54 , od 25 XI 1935 Dualastr. (por.).

Straße 54 , od 25 VIII 1938 Sulauer Str. (por.).

Straße 55 , od 25 XI 1935 Lüderitzstr. (por.).

Straße 55 , od 9 VIII 1937 Kempener Str. (por.).

Straße 56 , od 25 XI 1935 Lettow-Vorbeck-Str. (por.).

Straße 56 , od 27 I 1938 Arno-Holz-Weg (por.).

Straße 57 , od 22 VI 1934 Heckenrosenweg (por.).

Straße 57 , od 25 X 1937 Heinrich-Schnee-Str. (por.).

Straße 57 , od 25 VIII 1938 Litzmannstr. (Rózanka) (por.).

Straße 58 , od 22 VI 1934 Halnbuchenweg (por.).

Straße 59 , od 22 VI 1934 Weißdornweg (por.).

Straße 59 , od 25 XI 1935 Tangastr. (por.).

Straße 60 , od 3 VII 1935 Ströbeler Str. (por.).

Straße 61, od 15 VI 1927 Mosewiusstr. (por.).

Straße 61, od 3 VII 1935 Striegelmühler Str. (por.).

Straße 61, od 8 I 1937 Primkenauer Str. (por.).

Straße 62, od 15 VI 1927 Fischerau (por.).

Straße 62, od 8 I 1937 Neusalzer Str. (por.).

Straße 63, od 15 VI 1927 Heimannstr. (por.).

Straße 63 i 64, od 8 I 1937 Raudtener Str. (por.).

Straße 63, od 25 X 1937 Hans-Sachs-Str. (por.).

Straße 64, od 15 VI 1927 Sadebeckstr. (por.).

Straße 64, od 29 XI 1934 Saarbrückener Str. (por.).

Straße 65, od 29 XI 1934 Völklinger Str. (por.).

Straße 66, od 29 XI 1934 Spicherner Str. (por.).

Straße 67, od 29 XI 1934 Mettlacher Str. (por.).

Straße 68, od 29 XI 1934 Eupener Str. (por.).

Straße 69, od 29 XI 1934 Moselstr. (por.).

Straße 69, od 3 VII 1935 Swinemünder Str. (por.).

Straße 70, od 8 V 1937 Ueckermünder Str. (por.).

Straße 71, zob. pod Straße 27.

Straße 71, 72 i 73, od 5 XII 1935 Karl-Peters Str. (por.).

Straße 72, od 3 VII 1935 Kiesewalder Str. (por.).

Straße 73, od 3 VII 1935 Agnetendorfer Str. (por.).

Straße 74, zob. Straße 51.

Straße 74, od 3 VII 1935 Grunauer Str. (por.).

Straße 75, od 25 XI 1935 Samoastr. (por.).

Straße 76 , od 25 XI 1935 Apiastr. (por.).

Straße 76 i 77 , od 5 II 1935 Weichselstr. (por.).

Straße 78 , od 16 II 1934 Mommsenstr. (por.).

Straße 78 i 79 , od 5 II 1935 Nogatstr. (por.).

Straße 80 , od 16 II 1934 Suarezstr. (por.).

Straße 80 i 81 , od 3 VII 1935 Am Friemelberge (por.).

Straße 80 , 82 i 83 , od 9 III 1936 Warmbrunner Str. (por.).

Straße 81 i 85 , od 9 III 1936 Kynastweg (por.).

Straße 82 , od 16 II 1934 Rankestr. (por.).

Straße 84 , od 9 III 1936 Hermsdorfer Str. (por.).

Straße 95 , od 16 II 1934 Böcklinstr. (por.).

Straße 96 , od 8 V 1937 Slevogtstr. (por.).

Straße 97 i 98 , od 29 XII 1934 Ludwig-Richter-Str. częściowo (por.).

Straße 99 , od 8 V 1937 Rethelstr. (por.).

Straße 100 , dziś Setna, tej ul. do 1945 nie zdążono już nazwać.

Straße 100 , od 8 V 1937 Cranachstr. (por.).

Straße 100 , od 27 I 1938 Seidorfer Weg (por.).

Straße 101 , zob. Straße 19.

Straße 101 i 103 , od 8 V 1937 Ludwig-Richter-Str. częściowo (por.).

Straße 102 , od 9 III 1936 Reifträgerweg (por.).

Straße 102 , od 8 V 1937 Rungestr. (por.).

Straße 103 , od 9 III 1936 Schneekoppenweg (por.).

Straße 104 , od 9 III 1936 Brunnbergweg (por.), potem zlikwidowana; por. Straße 131.

Straße 104 , od 8 V 1937 Thomastr. (por.).

Straße 105 , od 9 III 1936 Hochsteinweg (por.).

Straße 106 , od 9 III 1936 Silberkammweg (por.).

Straße 106 , od 8 V 1937 Corinthstr. (por.).

Straße 107 , od 9 III 1936 Elbgrundweg (por.).

Straße 107 , od 8 V 1937 Grünwaldstr. (por.).

Straße 108 , od 9 III 1936 Melzergrundweg (por.).

Straße 108 , od 8 I 1937 Spitzwegstr. (por.).

Straße 109 , od 25 XI 1935 Schwindstr. (por.).

Straße 109 i 110 , od 9 III 1936 Blaugrundweg (por.).

Straße 110 , od 1 X 1936 Defreggerstr. (por.).

Straße 111 i 112, od 9 III 1936 Riesengrundweg (por.).

Straße 111, od 8 I 1937 także Defreggerstr. (por.). Straße 112, od 8 V 1937 Leiblstr. (por.).

Straße 117 , od 25 VIII 1938 Fiemingstr. (por.).

Straße 118 , od 27 I 1937 Saalberger Str. (por.).

Straße 119 , od 9 VIII 1937 Weißwassergrundweg (por.).

Straße 120 , od 8 I 1937 Erdmannsdorfer Str. (por.).

Straße 121, od 8 I 1937 Arnsdorfer Str. (por.).

Straße 129 , od 22 XII 1927 Morgensternstr. (por.).

Straße 130 , od 22 XII 1927 Lenaustr. (por.).

Straße 130 , od 9 VII 1937 Himmelgrundweg (por.).

Straße 131 , od 22 XII 1927 Mörikestr. (por.).

Straße 131 , od 9 VIII 1937 Brunnbergweg (por.), nowy bieg wcześniejszej Straße 104.

Straße 133 , od 16 II 1934 Kundschützer Str. (por.).

Straße 133 , od 25 X 1937 Straßburger Str. (por.).

Straße 134 , od 25 X 1937 Metzger Str. (por.).

Straße 135 , od 16 II 1934 Langemarckstr. (por.).

Straße 136 , od 16II1934 Tannenbergstr. (por.).

Straße 136 , od 27 I 1938 Giersdorfer Str. (por.).

Straße 138 , od 5 II 1935 Skagerrakstr. (por.).

Straße 139 i 142, od 3 VII 1935 Tirpitzstr. (por.).

Straße 140 , od 3 VII 1935 Scheerstr. (por.).

Straße 141, od 3 VII 1935 Emdenstr. (por.);

Straße 143 , od 5 II 1935 Falklandstr. (por.).

Straße 144 , od 5 II 1935 Graf-Spee-Str. (por.).

Straße 145 , od 5 II 1935 Weddigenstr. (por.).]

Straße 146 , od 1 X 1936 Admiral-von-Hipper-Str. (por.)

Straße 148 , od 25 X 1937 Felix-Alfahrt-Str. (por.).

Straße 149 , od 25 X 1937 Andreas-Bauriedl-Str. (por.).

Straße 150 , od 25 X 1937 Theodor-Casella-Str. (por.).

Straße 151, od 25 X 1937 Wilhelm-Ehrlich-Str. (por.).

Straße 155 , od 8 VIII 1933 Heinrichauer Str. (por.).

Straße 163 i 164 , zob. Straße 39.

Straße 166 , od 25 XI 1937 Mattingstr. (por.).

Straße 167 , od 25 X 1937 Martin-Faust-Str. (por.).

Straße 167 a, od 25 X 1937 Anton-Hechenberger-Str. (por.).

Straße 168 , od 25 X 1937 Oskar-Körner-Str. (por.).

Straße 169 , od 25 XI 1935 Jaenickestr. (por.).

Straße 169 , od 25 X 1937 Karl-Kuhn-Str. (por.).

Straße 170 , od 29 XI 1934 Reichenbacher Str. (por.).

Straße 170 , od 25 X 1937 Karl-Laforce-Str. (por.).

Straße 171, od 29 XI 1934 Langenbielauer Str. (por.).

Straße 171, od 25 X 1937 Kurt-Neubauer-Str. (por.).

Straße 172, od 29 XI 1934 Peterswaldauer Str. (por.).

Straße 172, od 25 X 1937 Kiaus-Pape-Str. (por.).

Straße 173 , od 25 X 1937 Theodor-Pfoixiten-Str. (por.).

Straße 174 , od 25 X 1937 Johann-Rickmers-Str. (por.).

Straße 175 , od 29 XI 1934 Nimptscher Str. (por.).

Straße 175 , od 25 X 1937 Erwin-Scheubner-Richter-Str. (por.).

Straße 177 , od 1 X 1936 Friedrich-Rückert-Str. (por.).

Straße 177 , od 25 X 1937 Lorenz-Stransky-Str. (por.).

Straße 177a, od 1 X 1936 Platenstr. (por.).

Straße 178 , od 25 X 1937 Wilhelm-Wolf-Str. (por.).

Straße 179 , od 1 X 1936 Drostestr. (por.).

Straße 18 0 , od 1 X 1936 Hölderlinstr. (por.).

Straße 182, od 27 I 1938 Wünschelburger Str. (por.).

Straße 183 , od 27 I 1938 Seitenberger Str. (por.).

Straße 186 , od 27 I 1938 Mittelwalder Str. (por.).

Straße 187 , od 25 X 1937 Frundsbergstr. (por.).

Straße 188 , od 25 X 1937 Reinerzer Str. (por.).

Straße 189 , od 25 X 1937 Altheider Str. (por.).

Straße 190 , od 25 X 1937 Kudowaer Str. (por.).

Straße 191, od 25 X 1937 Landecker Str. (por.).

Straße 192, od 25 X 1937 Langenauer Str. (por.).

Straße 202, od 1940 po 2 IV Buschstr. (por.).

Straße 208 , od 1940 po 2 IV Ulbrichstr. (por.).

Straße der SA, dziś Powstańców Śląskich; nazwa niem. na cześć bojówek hitlerowskich (SA der NSDAP); por. uprzednio Kaiser-Wilhelm-Str.

Straße nach Hundsfeld, od 1936/40 Rotdornweg - Pawłowice (por.), dziś Azaliowa; wyjaśnienie nazwy zob. pod Hundsfelder Str.

Strehleener Str., dziś Bardzka (do 24 III 1948 Strzelińska); Strehlen, dziś Strzelin; ul. ta z racji podmiejskiego charakteru (ogrodnictwa, gospodarstwa rolne) z rzadka tylko

posiadała zabudowę stojącą przy niej bezpośrednio. Z reguły były to odległe od niej posesje, łączące się z nią ciągiem dróg nie utwardzonych. Wszystkie te domy adresami przyporządkowano do zasadniczej ul., a owe drogi określano według cech (ul. lub posesje, do których prowadziły). Drogi te w 1949/50 i 26 IV 1950 uzyskały odrębne polskie nazwy. Oto ich zestawienie:

- 1) **Weg zur Neukirch'schen Gärtnerei**, obecnie wchłonięta przez al. Armii Krajowej (początek odcinka na wsch. od Bardzkiej), ale adres ogrodnictwa nadal przy Bardzkiej,
- 2) **Weg nach der Schmidt'sche Erben**, dziś Laskowa (do 1949/50), był tuzakład kowalski Schmidta.
- 3) **Weg nach der Hippelstraße**, dziś Morełowa, nie zabudowana, nazwa pol. od 1949/50, od 7 VI 1965 r. nie ma charakteru drogi publicznej.
- 4) **Weg zum Siedlungsges.** Kleinwohnbau, dziś Winogronowa (nazwa pol. od 1949/50, do 23 XI 1956 r. Winogronna). prowadzi do kolonii domków na ogródkach działkowych.
- 5) **Weg nach der Ostendstraße**, dziś Morwowa, nie zabudowana, nazwa pol. od 1949/50.
- 6) **Weg nach dem Kneier'sche Gärtnerei und Wloczik'sches Haus**, dziś Owocowa, nazwa pol. 1949/50.
- 7) **Feldweg zum Hielscher'schen Grundstück**, dziś Śliwkowa (nazwa pol. od 26 IV 1950).
- **Odgałęzienia z prawej strony Strehleener Str.** związane były z innymi ul., por. Kärnerweg, Herdaler Feldweg, Helmutstraße i Ysselsteinstraße.

Strehleener Str., Wojszyce, dziś Buforowa (1945 - 23 I 1956 Bardzka, od 23 I 1956 obecna nazwa, ale ok. 1960 Bufetowa), ul. ta nazywana też była Strehleener Feldweg.

Striegauer Platz, dziś pl. Strzegomski; Striegau, dziś Strzegom.

Striegauer Str., dziś Strzegomska, ostatni odcinek na Nowym Dworze do 1. 30-tych Striegauer Chaussee; z ul. tą związana była uliczka określana jako Verbindung mit der Märkischestr., od 26 IV 1950 Śruhowa.

Striegelmühler Str., dziś Samotna; Striegelmühle, dziś Strzegomiany (wrocł.); por. Straße 61.

Ströbeler Str., dziś Hoża; Ströbel, dziś Strzeblów (wrocł.); por. Straße 60.

Stürmerstr., dziś Wielkopolska; Edmund Stürmer, zm. 1913, fabrykant wyrobów ze skóry w Leśnicy; por. uprzednio Neukircher Weg.

Sturmführer-Demmig-Platz, dziś Rynek Szczepiński (1945-46 pl. Szturmowy, 1946-1948 Zachodniego Krańca, 24 III 1948 - ok. 1970 Rynek Szczepiński, ok. 1970 - III 1971 Rynek Szczepiński); wyjaśnienie nazwy zob. pod Martin-Demmig-Str.; por. uprzednio Westendplatz i Tschepiner Platz.

Suarezstr., dziś Wieczorna; Karl Gottlieb Suarez, ur. 27 II 1746 w Świdnicy, zm. 17 V 1798 w Berlinie, referendarz rejencji wrocł., śląski minister sprawiedliwości, przyjaciel Carmera (zob. Carmerstr.); por. Straße 80.

Sudetenlandstr., dziś al. Karkonoska (1945 - 26 IV 1950 Wałbrzyska, 26 IV 1950 - 1 I 1992 al. Armii Radzieckiej, w praktyce 1950-1957/61 al. Armii Czerwonej); nazwa upamiętnia włączenie tzw. Kraju Sudeckiego do Trzeciej Rzeszy w 1938; por. uprzednio Julius-Schottländer-Str. znana z planów Zubringerstr., ostatni odcinek tej ul. nie jest nazwą własną, wskazuje tylko na jej funkcję - doprowadzenie do autostrady.

Sudetenstr., dziś Wełniana (do 30 XII 1959 Karpacka); nazwa od gór Sudetów; por. uprzednio Silsterwitzer Str.

Südparkstr., dziś Bohaterska, ul. biegnie przez Park Południowy; zob. też Im Südpark.

Sulauer Str., dziś Sulejowska; Sulau, dziś Sułów (milic.), pocz. Sulejowo; por. Straße 54.

Suppeltstr., od 5 VI 1929 Stollweg (por.), dziś Gołęzycka; Gustav Suppelt, właściciel nieruchomości na Kozanowie.

Swinemünder Str., dziś Świnoujska; Swinemünde, dziś Świnoujście; por. Straße 69.

--- T ---

Tampadeler Str., dziś Świeża; Tampadel, dziś Tapadła (świd.); nazwa do 3 VII 1935 w postaci Tampadelstr., ostatnia część ul. z dopiskiem Am Walde lub Am Wäldchen, ewentualnie Stadtrandsiedlung (zob.).

Tangastr., dziś Australijska; Tanga, główny port byłej Niemieckiej Afryki Wschodniej, obecnie Tanzanii; por. Straße 59.

Tannenbergstr., dziś Żeglarska; nazwa upamiętniała zwycięstwo Niemiec nad Rosją pod Tannenbergiem w Prusach 29-31 VIII 1914; por. Straße 136.

Tannengasse, dziś Jodłowa; nazwa od znajdującego się tam domu „Pod Jodłą”; Tanne, pol. jodła.

Tarnowitzer Str., dziś Tarnogórska, a od 26 IV 1950 także wyłączone z ul. jej odgałęzienie o nowej nazwie Górnośląska; Tarnowitz, pol. Tarnowskie Góry; por. uprzednio Max-Aderhold-Str.

Taschenbrücke (lub Pfennigbrücke), dziś most ks. P. Skargi, łączący ul. Skargi i Kołłątaja nad fosą miejską.

Taschenstr., dziś ks. P. Skargi; nazwa od dawnego Bastionu Sakwowego; zob. też Neue Taschenstr.

Tauentzienplatz, dziś pl. T. Kościuszki; Bogislav Friedrich von Tauentzien, ur. 18X 1710w Tawęcinie k. Lęborka, zm. 21 III 1791 we Wrocławiu, pruski generał, odniósł wiele sukcesów w wojnach śląskich, m.in. zdobył Świdnicę i Wrocław (31 VII 1760), gubernator wojenny Wrocławia, na pl. był jego grobowiec.

Tauentzienstr., dziś T. Kościuszki (w 1947 oznaczona także jako Kościelna), ostatni odcinek za ob. Pułaskiego, początkowo Neue Tauentzienstr; zob. też Kleine Tauentzienstr.

Teichstr., dziś Stawowa; w średniowieczu były tu stawy; Teich, pol. staw.

Telegraphenstr., dziś włączona do ob. pl. Legionów, do 1965/1970 Krótka; mieścił się przy niej Główny Urząd Telegraficzny, stąd nazwa.

Theaterstr., dziś G. Zapolskiej; nazwa od budynku teatru Schauspielhaus (dziś Teatr Polski); ul. do 1906 była częścią Gartenstr. (zob.).

Theodor-Casella-Str., dziś Blacharska; Theodor Casella, ur. 8 VIII 1900, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 150.

Theodor-Pfordten-Str., dziś Stolarska, Theodor von der Pfordten, ur. 14 V 1873, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 173.

Theresenstr., dziś Pochyła; nazwę zaproponował założyciel ul. dr Georg Lewald, nie podając jednak uzasadnienia.

Thomastr., dziś Borówczana; Haris Thoma, ur. 2 X 1839 w Bernau (Schwarzwałd). zm. 7 XII 1924 w Karlsruhe, malarz pejzaży, krajobrazy z Badenii; por. Straße 104.

Thorner Str., dziś toruńska; Thorn, pol. Toruń; por. Straße 2.

Tiergartenstr., dziś M. Curie-Skłodowskiej, ul. prowadzi do Ogrodu Zoologicznego, do 1925 zaliczano do niej też ob. A. Mickiewicza; por. uprzednio w tej części Schwoitscher Chaussee, potem zaś Friedrich-Ebert-Str. i Adolf-Hitler-Str.; do 1903 pisownia nazwy Thiergartenstr.

Tilsfter Str., dziś Ełcka (1945-1947 samowolnie Tylżycka, 1947-1970/72 Ełska); Tilsit, pol. Tylża, miasto w byłych Prusach Wsch., ob. Sowietk; por. Straße 29.

Tirpitzstr., dziś H. Arctowskiego (1945 - 11 XII 1951 Jana z Kolna, 11 XII 1951 - 1 I 1992 J. Lewartowskiego); Alfred von Tirpitz, ur. 19 ffl 1849 w Kostrzynie, zm. 6III 1930 w Ebenhausen k. Monachium, wielki admirał, założyciel floty wojennej Niemiec („Risikogedanke”); por. Straße 139 i 142.

Togostr., dziś Kanadyjska; Togo, była kolonia niem. w Afryce.

Topfkram, dziś Przejście Garncarskie; nazwa średniowieczna od kramów garncarskich, do 1907 pisownia Töpferkram.

Trachenberger Str., dziś Żmigrodzka; Trachenberg, dziś Żmigród (trzeb.); ul. powstała z połączenia Trebnitzer Chaussee z Hauptstr. (por.).

Travemünder Str., dziś Darłowska (do 24 III 1948 Dzierłowska, 24 III 1948 - 1 I 1992 W. Andrzejczaka); Travemünde, port k. Lubeki; por. Straße 39.

Trebnitzer Chaussee, od 1929 część Trachenberger Str. (por.), dziś początek Żmigrodzkiej; por. Hauptstr.; nazwa zob. niżej.

Trebnitzer Platz, dziś pl. Powstańców Wielkopolskich (1945 - 23 XI 1956 Trzebnicki, 23 XI 1956 - 16 I 1959 Nadodrze); Trebnitz, dziś Trzebnica.

Trebntitzer Str., dziś Trzebnicka, w tym od 23 VI 1959 wyłączona Załadadowa, boczne odgałęzienie opisowo określane jako Weg zur Schiffladestelle u. nach Verlängerte Niedergasse.

Trebntitzer Str., Zakrzów, dziś gen. L. Okulickiego-Niedźwiadka (do 1 I 1992 M. Roli-Żymierskiego, do III 1971 używano nazwy zniekształconej Żymirskiego - sic!).

Trentinstr., dziś Krzycka (1945-1946 samowolnie Krycka); Hans Trentin, ur. 22 IX 1866 w Goczałkowicach, zm. 10 III 1926 we Wrocławiu, burmistrz (1907-1926); zob. uprzednio Krieterner Weg i Breslauer Str.; do ul., choć bez numeru (może 16?), należał też do ok. 1943 dom hrabiego Willy'ego von Puttkamera, wraz z dobrami; zamierzano doń przeprowadzić ul., stało się to ok. 1943; por. Freiturmstr., wcześniej opisowo Privatweg a. d. Trentinstr.

Triftstr., dziś Sopocka; Trift, pol. trakt, którym pędzono bydło.

Trinitasstr., dziś Trójcy Św.; nazwa od kościoła Trójcy Św. (zburzonego 1945) przy ob. Kolejowej.

Tschanscher Str., od 25 X 1937 Rybniker Str. (por.), dziś Rybnicka; Groß i Klein Tschansch (od 20 III 1937 Groß i Klein Ohlewiesen). dziś Księża Wielkie i Małe (pocz. Ciążyn Wielki i Mały), osiedle; nazwa ul. pierwotnie brzmiała Klein-Tschanscher-Dorfstr. lub Dorfstr.

Tschepiner Platz, od 30 IV 1935 Sturmführer-Demmig-Platz (por.), dziś Rynek Szczepiński; Tschepine, dziś Szczepin (osiedle); por. uprzednio Westendplatz.

Tschepiner Str., od 1913 Steinauer Str. (por.), dziś Ścinawska; nazwa jak wyżej.

Tulpenweg, dziś Księgowa; Tulpe, pol. tulipan.

Tum, część Świniar, 1936/42 rozdzielona na Damm- i Villenstr. (por.); nazwa ta zapewne pochodzi od słowa tama.

--- U ---

Üchtritzweg lub Uechtritzweg, dziś Tramwajowa; Edgar von Üchtritz-Steinkirch, ur. 5 IV 1866 na zamku Czocha k. Lubania ŚL, zm. ?, niem. podróżnik, 1889-

1890 w Brazylii, 1891-1893 w Afryce Pd.-Zach., w 1894 przebył Dolny Niger, żył potem na zamku Giebułtów koło Gryfowa Śl; ostateczny bieg ul. od 18 III 1930.

Udetstr., dziś Szklarska; Ernst Udet, ur. 26 IV 1896 w Monachium, zm. 14 XI 1941 w Berlinie, generalny feldmarszałek Luftwaffe, od 1939 dowódca Luftwaffe na froncie wewnętrznym, w I wojnie pilot w eskadrze Richthofena, potem pilot sportowy, popełnił samobójstwo, gdyż nie spełnił przyrzeczenia, że żaden samolot aliancki nie doleci do Berlina.

Ueckermünder Str., dziś Pucka; Ueckermünde, pol. Wkryujście, port w Niemczech (Land Mecklenburg); por. Straße 70.

Uferstr., dziś F. Joliot-Curie (do 16 I 1959 Nadbrzeżna); Ufer, pol. brzeg, nadbrzeże. Uwaga! Ul. do 8 VIII 1933 biegła także ob. wybrzeżem S. Wyspiańskiego do wylotu J. Hoene-Wrońskiego.

Uferzeile, dziś wybrzeże S. Wyspiańskiego; nazwa dosł. „Skiba nadbrzeżna”. Uwaga! Ul. do 8 VIII 1933 zaczynała się od J. Hoene-Wrońskiego, od 8 VIII 1933 do 15 XII 1934 już na obecnej długości o nazwie Helmuth-Brückner-Ufer (por.), po tej dacie znów Uferzeile, ale już od mostu Grunwaldzkiego.

Uhlandstr., dziś Modlińska i Sepia (do 20 XII 1974 Modlińska na całej długości); Johann Ludwig Uhland, ur. 26IV 1787 w Tybindze, zm. 13 XI 1862 tamże, poeta, badacz języka, autor ballad i pieśni. Uwaga! Ul. do 1930 od ob. Raclawickiej biegła równolegle do torów kolejowych aż do ob. Krzyckiej; por. Straße 4.

Uhuweg, dziś J. Becka (1945 - 1 I 1992 L. Szenwalda); Uhu, pol. puchacz (ornit.).

Ulbrichstr., dziś Kolarska; Hugo Ulbrich, ur. 1867, zm. ?, malarz wrocł., autor grafik starego Wrocławia; por. Straße 208.

Ulmenallee, od 1898 część Kleinburgstr. (zob. - od ał. Jaworowej do ał. Wiśniowej); dziś Jänuszowicka; Ulme, pol. wiąz (por. Rüsternallee); zob. też Dorfstr.

Ulmenweg, dziś część ul. Odcinek prostopadła do ul. Strachocińskiej (po 1945 ul. Borsucza, pomyłkowo uznana 23 I 1956 za część ul. Krótkiej, por. Gartenweg, i wraz z nią przemianowana na Odcinek; błąd zauważono w maju 1969 i Borsuczą także w terenie przyłączono do Odcinka, legalizując w ten sposób błąd uchwały); nazwa zob. wyżej. Umgehungsbahn (Blockstationsgebäude), budynek przy obwodnicy kolejowej przy ul. Oksywskiej.

Undinenweg, dziś Cicha; Undine, rusalka, postać z baśni braci Grimm.

Universitätsbrücke, dziś most Uniwersytecki. Universitätsplatz, dziś pl. Uniwersytecki.

Untere Brückenau, zob. Brückenau(e) i Kern-Fischer-Wiese.

Uranusstr., dziś Obodrzycka; nazwa od planety Uran.

Ursulinerstr., dziś Uniwersytecka (1945 - 26 III 1948 Urszulanek, 24 III 1948 - 23 XI 1956 Uniwersytetów Szwedzkich). ul. prowadzi do klasztoru ss. Urszulanek.

Usedomer Str., dziś Uznamska; Usedom, dziś Uznam, wyspa na Bałtyku; por. Straße 45.

Venusstr., dziś Lutycka; nazwa od planety Wenus. Verbindungstr. 30, od 29 XI 1934 Walter-Flex-Weg (por.). Verbindungsweg 40a, od 17 VI 1929 Ottmachauer Str. (por.).

Verbindungsweg 52, od 1 X 1936 Angerburger Str. (por.). Verbindungsweg nach der Pilsnitzer Str., dziś Kozanowska (odcinek koło Pałuckiej, od 26 III 1979 do 1988 Wiślańska).

Verbindungsweg zwischen Grundstr. u. Märkischestr., dziś Wagonowa (nazwa pol. od 26 IV 1950), łącznik między ul. Fabryczną i Robotniczą.

Verlängerte Krieternstr. lub Krieterner Grenze, dziś nie istnieje; fikcyjne przedłużenie Krieternstr. (zob.), przy nim tylko lodziarnia Dierschkego; dziś ruiny.

Verlängert Niedergasse, dziś nie ma nazwy; do 1957/1963 boczna Rychtalskiej, przedłużenie Niedergasse (zob); od poł. 1993 ul. nazywa się Browarna.

Vierturmstr., dziś K. Miarki; nazwa od gospody „Zum Vier Türme” („Pod Czterema Wieżami”).

Viktoriastr., dziś Lwowska i Radosna (do 20 XII 1974 Lwowska na całej długości, ob. Radosna to bardzo krótki odcinek; sama Lwowska od Zielińskiego do Gwiazdzistej zlikwidowana 26 IV 1968, później na dłuższym odcinku od Skwierzyńskiej do Powstańców Śl. 24 IX 1981, z tym że od Powstańców Śl. do Gwiazdzistej w praktyce

istnieje); Wiktorja, ur. 21 XI 1840, zm. 5 VIII 1901, cesarzowa niem., żona Fryderyka III, córka królowej angielskiej Wiktorii i ks. Alberta.

Villenstr., dziś Mikory (do 20 XII 1974 Parkowa); ul. do dziś ma zabudowę o willowym charakterze, stąd nazwa.

Villenstr., od 1911 Mulitzestr. (por.), dziś Mulicka.

Vinzenz-Elbing-Aecker, pola dawnego Ołbina św. Wincentego, leżące na płn. od linii kolejowej przy Dolnej.

Vinzenzstr., dziś św. Wincentego (31 VIII 1951 - 1 I 1992 Obronców Pokoju), dawna droga na Ołbinie, gdzie znajdował się kiasztor św. Wincentego, zburzony w 1526, okolice te często zwano Vinzenzelbing.

Vogelweide, dziś jest to część ul. Kopernika (od Mickiewicza do al. Kochanowskiego), do 22 XII 1952 Leśna; dosł. " Ptasie błonie".

Vöklinger Str., dziś Białostocka; nazwa upamięiała potyczkę pod Vöklingen (2 VIII 1870) podczas wojny prusko-francuskiej; por. StraÙe 65.

Vom-Rath-Str., dziś Wafłowa (1945 - 30 XII 1959 Benedykta Polaka); Alexander vom Rath, kupiec, zm. 1917, współwłaściciel cukrowni na Klecinie.

Von-Reuss-Str., dziś Bławatna (1945 - 23 I 1956 Różana); hrabina von Reuss miała tu parcele, stąd nazwa.

Von-Richthofen-Platz, dziś część (środkowa) ul. Kosmicznej; wyjaśnienie nazwy zob. pod Manfred-von-Richthofen-Platz; por. też Hirthstr.

Von-Scholz-Weg, dziś Kanałowa; Alfred von Scholz, zm. 17 III 1934, miejski radca budowlany, honorowy obywatel miasta.

Vorderbleiche, dziś Wyspa Słodowa; dosł. „Przednia wyspa”; por. Hinterbleiche.

Vorderbleiche-Schleuse, most Słodowy, łączący Wyspę Słodową z Wyspą Młyńską.

Vorwerk Johannisberg, dziś koniec Janowskiej, zabudowania dawnego folwarku na Janowie (Janówek).

Vorwerk Karolinenhof, dziś odpowiada Gwizdanowskiej (do 20 XII 1974 Owczarskiej). dawny folwark należący do Marszowic.

Vorwerk Pöpel, dziś odpowiada Zaściankowej (nazwa pol. od 26 III 1970), folwark ten leży w pobliżu Swojczyc.

Vorwerk Saara, dziś odpowiada Lutyńskiej, Żarskiej i Lubskiej; teren dawnego folwarku Saara, dziś Żar (osiedle).

Vorwerk Schäferrei, dawna owczarnia na Brochowie, leżąca na pld. od drugiego folwarku; por. Vorwerkstr. - Brochów.

Vorwerk Schäferrei, zob. Dyhernfurther Str.

Vorwerkstr., dziś Kornuny Paryskiej (1945-1946 do ob. Pułaskiego Ludowa, za Pułaskiego B. Bieruta - obie nazwy samowolne, 15 XI 1945 gen. Jarosława Dąbrowskiego, a od 24 III 1948 obecna nazwa); nazwa od posesji dziś nr 73, tzw. „Czerwonego Folwarku” (w przeciwieństwie do „Białego Folwarku”; por. Webskyplatz).

Vorwerkstr., Brochów, dziś Wiaduktowa (pol. nazwa od 26 III 1970), droga do dawnych folwarków: dworskiego (Dominialvorwerk) i owczarni (zob. wyżej Vorwerk Schäferrei); por. uprzednio Breslauer Chaussee.

--- W ---

Wachtelweg, dziś E. Plater; Wachtel, pol. przepiórka (ornit.).

Wachtplatz, dziś pl. Czerwony; przy nim była wartownia: Wacht, pol. warta, straż, stąd nazwa.

Wagnerstr., dziś K. Szymanowskiego; wyjaśnienie nazwy zob. pod Richard-Wagner-Str.

Waidmannsruher Weg, dziś Witkowska (1946 - 24 III 1948 Widawska, równoległe Myśliwska); Waidmannruh, osiedle dla myśliwych w Lesie Osobowickim; por. Hubertusweg.

Waisenhausstr., dziś bł. E. Stein (do 17 XI 1989 Starcza); nazwa od domu opieki społecznej dla sierot, pod wezwaniem św. Jadwigi.

Waldenburger Str., dziś Przyjaźni (1945 - 22 XI 1952 Wałbrzyska, 22 XI 1952 - 1 I 1992 Przyjaźni Polsko-Radzieckiej); Waldenburg, dziś Wałbrzych; por. uprzednio Julius-Schottländer-Str. Uwaga! Od 1941 część początkową ul. (do ob. Turniejowej) przemianowano na Sudetenlandstr. (zob.); do ul. należały też boczne drogi o zwyczajowych nazwach: Lindenallee i Kuhweg (por.), od 19 XII 1992 uzyskały wspólną nazwę ul. Braterska.

Walderholungsstätte Oswitz, ośrodek wypoczynkowy w Lesie Osobowickim, dziś należy do ul. Osobowickiej.

Walderseestr., dziś Z. Nałkowskiej (1945 - 23 I 1956 P. Włodkowica Bru dzewskiego, 23 I - 23 XI 1956 M. Gorkiego, 23 XI 1956 - przed 1965 H. Heinego); Alfred von Waldersee, ur. 8 IV 1832 w Poczdamie, zm. 5 III 1904 w Hanowerze, hrabia, generałny feldmarszałek, mianowany 1900, szef sztabu generalnego w l. 1888-1891, dow. interwentów w Chinach 1900-1901.

Waldheimweg, od 25 V 1932 Hubertusweg (zob.), dziś św. Huberta, przy ul. domek myśliwski; por. uprzednio Siedlungsweg.

Waldschatweg, dziś ks. G. Piramowicza; Waldschat, skrzat leśny z baśni braci Grimm.

Waldstr., dziś Sosnowa; Wałd, pol. las.

Waldvorwerk Rarisern, dziś Lesica, ale zabudowania tego dawnego folwarku należą od 20 XII 1974 do ul. Wędkarzy (adresy dawniejsze to Rędzin Leśny, potem, po zmianie nazwy folwarku, Lesica lub PGR Rędzin);

Waldvorwerk, dosł. „Leśny folwark”, Ransern zob. pod Ranserner Str.; por. też Schmiedegasse.

Walhallstr., dziś J. i J. Śniadeckich; Wałhała (mit. germ.), zamek w Asgardzie, raj wojowników, gdzie Wotan ucztował z poległymi bohaterami, sprowadzanymi tu z pola bitwy przez walkirie; por. Dahnstr.

Walkürenweg, dziś J. Baudoina de Courtenay (do 1992 błędnie Beaudoina de Courtenay); walkirie (mit. germ.), dziewięć córek Wotana i Erdy, okrutne dziewice, które m.in. przyprowadzały poległych bohaterów Walhalli na ucztę Wotana.

Wallfischgasse, dziś Rybia; nazwa od gospody „Zum Wallfisch” („Poa: Wielorybem”), dom nr 7/9.

Wallstr., dziś P. Włodkowica (początkowo w pisowni Włodkowicza); ul. biegnie przy dawnych wałach miejskich, do 1915 biegła także od Krupniczej do Świdnickiej; por. Schloßplatz.

Walter-Flex-Weg, dziś S. B. Lindego; Walter Flex, ur. 6 VII 1887 w Eisenach, poległ 16X 1917w Peudehof auf Oesel, poeta, nauczyciel rodziny Bismarcka; por. Verbindungsstr. 30.

Walter-Klose-Str., od 1935 Radetzkystr. (zob.), dziś W. Taszyckiego; była to nazwa tymczasowa; Walter Klose był wrocław. przedsiębiorcą budowlanym, który budował domy na tym terenie.

Waiterstr., dziś Japońska (do 30 XII 1959 J. Matejki); Franz Walter, właściciel dóbr rycerskich na Brochowie, rotmistrz rezerwy, mieszkający na zamku przy ob. ul. Centralnej.

Wandalenplatz, dziś początek Krokusowej (do 20 I 1972 Parkowej). u zbiegu Sasankowej i Pawłowickiej; nazwa zob. niżej; por. też An den Wiesen i Am Erlenbusch - Pawłowice.

Wandalenweg lub Vandalenweg, dziś Odrodzenia Polski; nazwa od germańskiego plemienia Wandali, które w I-IV w. zajmowało tereny nad górną Odrą i Dunajem; por. uprzednio Römergasse..

Wansener Str., dziś K. Skibińskiego (do 24 III 1948 Więzowska); ul. jest pozostałością dawnej drogi do Strzelina (i Wiązowa); Wansen, dziś Wiązów (strzel., pocz. Wiązów).

Wardeinstr., dziś Witelona (do 24 III 1948 Erazma Ciołka Viteliona); Bernhard Wardein, zm. 1879, lekarz stomatolog, miał tu parcelę.

Warmbrunner Str., dziś Cieplicka; Bad'Warmbrunn, dziś Cieplice Zdrój (jelen.); por. Straße 80, 82 i 83.

Warnemünder Str., dziś Słupska; Warnemünde - port i kurort na przedmieściach Rostocku; por. Straße 38.

Waschteichplatz, zwyczajowa nazwa pl. porośniętego drzewami, gdzie znajduje się stawek (stąd nazwa: Teich, pol. staw), który przed 1945 w porze zimowej był popularnym w mieście lodowiskiem; granice tego pl. stanowią dzisiejsze ul.: Wyszyńskiego, Prusa i Nowowiejska; obszar ten w 1993 nazwano Parkiem Nowowiejskim.

Wassergasse, dziś Zyndrama z Maszkowic (pocz. błędnie z Maszkowa); nazwa dosł. „Wodna”, ul. biegnie wzdłuż Odry.

Waterlooplatz, dziś skwer Pionierów Wrocławskich (1945-1946 pl. Waterloo lub pl. Jeny - obie nazwy samowolne, od 24 III 1948 ob. nazwa urzędowa); nazwa zob. niżej.

Waterloostr., dziś F. D. Roosevelta; nazwa od bitwy pod Waterloo 18 VI 1815, gdzie Napoleon poniósł ostateczną klęskę.

Weberstr., ul. projektowana na Zalesiu, potem Richard-Wetz-Str. (zob.) nie zrealizowana; Karl Maria Weber, ur. 18 XII 1786 w Eutin, zm. 5 VI 1826 w Londynie, kompozytor niem., twórca m.in. oper „Wolny strzelec”, „Oberon”, w początkach XIX w. - dyrektor opery wrocł.

Webskypplatz, dziś pl. Zgody; Egmont Websky, ur. 17 VI 1827 w Głuszycy, zm. 26 II 1906 we Wrocławiu, przemysłowiec tekstylny, tajny komunalny radca państwowy, założyciel Muzeum Sztuki w pałacu bp. Schaffgotscha mieszczącym się przy tym właśnie pl., jest to tzw. „Biały Folwark”; por. Vorwerkstr.

Webskystr., dziś Zgodna.

Weddigenstr., dziś S. Szolc-Rogozińskiego (do 26 I 1956 błędnie Władysława zamiast Stefana); Otto Weddigen ur. 15 IX 1882 w Herford (Westfalia), poległ 25 III 1915 w Pentland Firth na Morzu Północnym, oficer marynarki, dowódca U-9 i U-29; por. Straße 145.

Weddigenstr., Oporów, dziś F. Skarbka.

Weg nach Brockau, dziś początkowy odcinek ul. I. Mościckiego (1945 -1947 Droga do Brochowa, 1947-22 XII 1952 bez nazwy, 22 XII 1952 - 1 I 1992 22 Lipca); por. Breslauer Str., Gartenstr., Lindenruher Allee (Benkwitzer Allee) i Brockauer Str.

Weg nach der Hinterbleiche, most pomiędzy wyspami Słodową i Bielarską, dziś most Słodowy (w najbliższym czasie zmiana na most św. Klary).

Weg nach Hundsfeld, dziś środkowy odcinek Kłokoczyckiej (od granicy miasta sprzed 1973 do granicy dawnej wsi); por. Glockschtzer Weg i Dorfstr.; wyjaśnienie nazwy zob. pod Hundsfelder Str.

Weg nach Riembergshof, dziś Kurpiów (do 22 XII 1952 Katarzyńska); Riembergshof, wcześniej Dürjentsch, dziś Radomierzowice (wrocł.).

Weg nach Romberg, dziś Samotworska (do 20 XII 1974 Kątecka lub Kącka); Romberg, dziś Samotwór (wrocł.).

Weg zum Busch, dziś część Trzmielowickiej, od ul. Stefana Batorego do granicy miasta, droga do Zarośli Ratyńskich (Rathener Busch); por. Heidauer Str.

Wehnergasse, dziś niepubliczna droga należąca do straży pożarnej przy Teatralnej; do 1965/70 Strażacka; nazwa łączy się z osobą starszego cechu kuśnierzy Georga Wehnera, którego posesję miasto nabyło w 1742 z przeznaczeniem na koszary, stąd ich nazwa Wehnerkaserne, przeniesiono je w 1866, tu zaś powstał park, przy ul. stał tylko jeden dom.

Wehrmannstr., dziś 3 Maja; Leo Wehrmann, prezydent dyrekcji kolei (1893 - 16 V 1899); por. uprzednio Hinterstr.

Weichselstr., dziś Warciańska; Weichsel, pol. Wisła (rzeka).

Weidebrücke, dom przy moście na Widawie w Świniarach, dziś należy do ul. Pęgowskiej.

Weidebrücke, most na Widawie w ciągu ul. Pęgowskiej w Świniarach; w II poł. 1993 nazwa - most Pęgowski.

Weidebrücke, mosty na Widawie w Polanowicach; w II poł. 1993 nazwa - mosty Polanowickie.

Weidebrücke, most na Widawie w Sołtysowicach; w II poł. 1993 nazwa - most Sołtysowicki.

Weidebrücke, most na Widawie w ciągu ul. Załpie w Świniarach; w II poł. 1993 nazwa - most Świniarski.

Weidebrücke, mosty na Widawie w Widawie; w II poł. 1993 nazwa - mosty Widawskie.

Weidebrücker Str., dziś H. M. Kamińskiego (1945-1946 samowolnie Polanowska, 1946 - 24 III 1948 Polanowicka, ul. od 1. 50. do III 1971 błędnie pisano - Kamińskiego);

Weidebrück (wcześniej Kryschanowitz), dziś Krzyżanowice (trzeb.); ul. w 1974 przedłużono do Polanowic, z tym że przed 1945 ta pozamiejska część ul. doń należała i miała wspólną z miastem numerację, do 20 XII 1974 nosiła nazwę Widawska; por. uprzednio Pohlenowitzer Str.

Weide 1 Siedlung, nazwa ta oznacza Widawę (Weide, do 1937 Protsch-Weide); dziś są to ul.: Sułowska (do 20 XII 1974 Wrocławska, niem. nazwa zwyczajowa Im Dorfe), częściowo Księgarska (do 20 XII 1974 Kościuszki) i częściowo Fryzjerska (do 20 XII 1974 Młynarska lub Młyńska, niem. nazwa zwyczajowa Zur Mühle).

Weide 2 Siedlung, nazwa ta oznacza Pracze Widawskie (Weide-West, do 1937 Protsch); dziś są to ul.: Dekarska (do 20 XII 1974 Szkolna, niem. nazwa zwyczajowa Protscher Str.), częściowo Fryzjerska (do 20 XII 1974 Młynarska lub Młyńska, niem. nazwa zwyczajowa An der Weide), Kaletnicza (do 20 XII 1974 Klasztorna), Kominiarska (do ok. 1953 I. Daszyńskiego, potem do 20 XII 1974 F. Dzierżyńskiego, niem. nazwa zwyczajowa An der Leiper Grenze i Roßdeutscherweg), częściowo Księgarska (do 20 XII 1974 pl. Słoneczny), Meliorancka (do 20 XII 1974 Fortowa lub Forteczna, niem. nazwa zwyczajowa An der Leiper Grenze), Miętowa (do 20 XII 1974 Kolejowa), Pielęgniarska (do 20 XII 1974 Robotnicza), Rzemieślnicza i Zduńska (do 20 XII 1974 Kościelna, niem. nazwa zwyczajowa An der Pfarrei); do ok. 1942 nazwa ta obejmowała też Litzmannstr. - Widawa (por.).

Weideflutbrücke (inaczej Flütmuldenbrücke lub Riguer Brücke), most Wilczycki, most nad Kanałem Powodziowym rzeki Widawy, niem. Flutmulde zur Weide. Od 1994 nowa nazwa - most Strachociński.

Weidenstr., dziś Wierzbowa; nazwa znana już w 1346, nadana z powodu rosnących tam wierzb (Weide, pol. wierzba, wiklina).

Weigelsdorfer Str., dziś Kielczowska (do III 1971 Kielcowska); Groß Weigelsdorf, dziś Kielczów (oleśn.); zob. Siedlung Flügelrad, por. też Oelser Str.

Weigelsdorfer Str., Zakrzów, dziś Zatorska (do 23 XI 1956 B. Bieruta); pocz. nazwa Groß-Weigelsdorfer-Str.

Weinbergsweg, ul. istniejąca do 1965/70, pol. nazwa w l. 1946-1948/56 Winnice; nazwa dotyczyła winnic opactwa na Ołbinie.

Weinstr., dziś S. Żeromskiego; w tym miejscu już w 1531 znajdowały się winnice; por. Rebenstr.

Weintraubengasse, dziś nie istnieje; do 24 VI 1964 Zaulek Winogronowy, biegnący od ob. Oławskiej do Krawieckiej; nazwa łączyła się z gospodą „Zum Weintraube” („Pod Winogronem”, dom nr 7-8),

Weißdoraweg, dziś Białodrzewna; Weißdorn, pol. głóg biały; por. Straße 59.

Weißenburger Platz, dziś pl. Słowiański; nazwa zob. niżej.

Weißenburger Str., dziś Słowiańska; nazwa wiąże się z bitwą pod Weißenburgiem w Alzacji 4 VIII 1870.

Weißer Ohle, dziś K. Janickiego; nazwa od rzeki Białej Oławy, którą zasypano w 1866.

Weißgerbergasse, dziś Białoskórnicza (do 1948 Białoskórska); nazwa już w 1355 od cechu białoskórników.

Weißgerberohle, nie istniejący koniec poprzedniej w kierunku Burgfeld (por.). Weißwassergrundweg, dziś Biała;

Weißwassergrund - Biała Woda w Karkonoszach, jedno z siedmiu źródeł Łaby (Sieben Gründe); por. Straße 119.

Weistrizbrücke, most na Bystrzycy należący do ul. Janowskiej (1948/57 do 1991 Janowickiej), dziś most Brodzki.

Weistrizbrücke, most na Bystrzycy-Młynówce na końcu ul. Kosmonautów; w 1948 most Leśnicki, w najbliższym czasie zmiana nazwy na most Średzki.

Weistrizbrücke, most na Bystrzycy w kierunku Ratynia, dziś most Ratajski (w najbliższym czasie wprowadzenie poprawnej nazwy - Ratyński).

Weistrizbrücke, most na Bystrzycy na końcu ul. Głównej, dziś most Stabłowicki.

Weistrizbrücke, kładka (do 1945 most) na Bystrzycy między ul. Żwirową i Skoczylasa, w 1948 most Żłotnicki, w najbliższym czasie zmiana nazwy na kładka Żłotnicka.

Weistrizbrücke, mostek na Bystrzycy, poniżej mostu kolejowego na przedłużeniu ul. Ekonomicznej, dziś nie istnieje, w 1948 most Żwirowy.

Weistrizbrücke, most na Bystrzycy w Jarnołtowiu, dotąd brak nazwy własnej, w najbliższym czasie uzyska nazwę - most Jarnołtowski.

Weistrizgrund, część Marszowic, odpowiadająca dzisiejszej ul. Marszowickiej (na odcinku ówczesnej wsi Marszowice, do 20 XII 1974 była to ul. Leśnicka); Krzelowskiej (do 20 XII 1974 zaliczanej do ul. Leśnickiej); i ul. Bojanowskiej (do 20 XII 1974 Bonanzy - sic! - zaliczanej do Leśnickiej); nazwa ta oznacza nieruchomości położone nad Bystrzycą (Grund, pol. ziemia, nieruchomość.),

Weistritzstr., dziś Bystrzycka; Weistritz, dziś Bystrzyca (rzeka na Śląsku); por. Am Schweidnitzer Wasser.

Wekelsdorfer Str. lub Weckelsdorfer Str., dziś Jasielska; We(c)kelsdorf = Teplice nad Metuje (w Czechach).

Wendorfplatz, dziś pl. Kaliski; Otto Wendorf, producent wody mineralnej.

Werderbrücke, dziś most Pomorski, prowadzi przez Kępę Mieszczańską (Bürgerwerder), ostateczny kształt od 17 X 1930.

Werderstr., dziś Księcia Witolda (1945 samowolna, potem zalegalizowana nazwa Generała Witolda).

Werle-Winkler-Weg, od 5 II 1935 Midgardweg (por.), dziś ks. E. Szramka; nazwa opisowa, oznacza drogę do gaiku, lasku (por. Hasen Werle), który należał do dóbr Rudolfa Winkiera na Zaciszu.

Westendplatz, od 1898 Tschepiner Platz, a następnie Sturmführer-Demmig-Platz (por.), dziś Rynek Szczepiński; dosł. „Plac zachodniego krańca”.

Westendstr., dziś Zachodnia, ul. prowadzi do dzielnic zach.; por. uprzednio Kurzegasse.

Weststr., dziś Łączna; dosł. „Zachodnia”.

Weverstr., dziś Spokojna (od ul. Grota-Roweckiego do zakrętu, do 1.70. (?) była to część ul. Świt) i częściowo Świt (za Spokojną); Karl Walther Wever, ur. 1887, zm. 1936, zginął w wypadku lotniczym, generał Luftwaffe, od X 1933 dyrektor departamentu Floty Powietrznej (RLM) w Sztabie Generalnym Luftwaffe; por. Zeppelinstr. - Wojszyce.

Wichelhausallee, dziś al. T. Boya-Żeleńskiego; dr Ernst Wichelhaus, landrat powiatu Wrocław-Wieś w l. 1904 - 1920, wcześniej asesor rejencji wrocł.; por. uprzednio Klosterweg.

Wichelhausstr., od 5 VIII 1929 Emil-Bohn-Str. (por.), dziś J. Brandta.

Wichelhausstr., od 31 XII 1930 wraz z Marienstr., Bergiusstr., (por.), dziś W. Skoczylasa.

Wielandstr., dziś Kłosa (1947 próbowano wprowadzić Jaglaną); Christoph Martin Wieland, ur. 5 IX 1753 w Oberholzheim k. Biberach, zm. 20 I 1813 w Weimarze, pisarz

niem., jeden z najwybitniejszych przedstawicieli oświecenia, autor poematów epickich i rokokowych liryków.

Wiesenhof, dziś Pasieczna; dosł. „Łąkowy dwór”.

Wiesenstr., zlikwidowana 16 X 1930 ul., jej część początkową od ob. Traugutta do mostu Rakowieckiego, wtedy właśnie oddanego do użytku, włączono do nowej Hollandwiesenstr., pozostała zaś część od mostu do nieistniejącej dziś ul. Pysznej przemianowano na Gabelsbergerstr. (por.); jest to dzisiejsza Młoda; ten stan prawny wynika z zarządzeń prezydenta policji i ma potwierdzenie na planach miasta, w księgach adresowych w dalszym ciągu Wiesenstr. figuruje na odcinku obecnej Młodej, trudno w tej sytuacji ostatecznie rozstrzygnąć, jak nazywała się ob. Młoda; sprawa jest jeszcze bardziej zagmatwana, gdyż według wszelkiego prawdopodobieństwa, pojawiająca się po 1943 Ohlewiesenstr. jest kolejną nazwą tej samej ul.; Ohlewiesen może tu oznaczać łąki nad rzeką Olawą (Wiese, pol. łąka), pamiętać też trzeba, że tak samo brzmiała wprowadzona w 1937 nazwa Księża.

Wiesenstr., Muchobór Wlk., dziś Trawowa (1945 - 23 I 1956 Sportowa).

Wildenbruchstr., dziś Sieradzka (26 IV 1985 - 28 VIII 1990 część pl. Gomułki); Ernst von Wildenbruch, ur. 3 II 1845 w Bejrucie, zm. 15 I 1909 w Berlinie, poeta, tematyka militarystyczna.

Wildestr., istniejąca do 7 II 1972 ul. na Popowicach o nazwie Zajęcza, dziś droga, przy której stoją domy należące do Białowieskiej (nr 5 - 11) i Niedźwiedziej (nr 6 - 12). w pozostałej części ul. nie istnieje; Hermann Wilde, przew. bylej gminy Popowice, posiadacz nieruchomości (Hyp. nr 155 1). zm. 1913.

Wildschützer Str., dziś Wilczycka; Wildschütz, dziś Wilczyce (oleśn.); nazwa do 25 V 1932 w formie Neue Wildschützer Str.; zob. też Alte Wildschützer Str.

Wilhelm-Ehrlich-Str., dziś nie zrealizowana ul. na Grabiszynku, ob. alejka na terenie ogródków działkowych na zach. od ul. Heblarskiej, do niej równoległa, nazwa pol. od 24 III 1948: Wynałazców; Wilhelm Ehrlich, ur. 19 VIII 1894, zginął k. Feldherrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. StraÙe 151.

Wilhelm-Gustloff-Str., dziś Łaska (1945 - 23 I 1956 Łódzka, w spisach figuruje błędnie jako Łeska i Łeska, w terenie zaś jako Leska); Wilhelm Gustloff, ur. 30 11 1895 w Schwerinie, zamordowany przez Dawida Frankfurtera w Bernie 5 II 1936, przywódca organizacji NSDAP w Szwajcarii (Landesgruppenleiter).

Wilhelmsbrücke, dziś most Mieszczkański; nazwa na cześć cesarza Wilhelma I; zob. też An der Wilhelmsbrücke.

Wilhehnshafener Str., dziś K. Olszewskiego; Wilhelmshafen, port na Biskupinie, ostateczny bieg ul. od 30 X 1930.

Wilhelmsruher Schleusenbrücke, dziś most Jagielloński Północny (1945 - 1948 Na Końcu, 1948 - 1972/78 Końcowy, 1972/78 - ok. 1987 Władysława Jagiełły). most nad służą na Zaciszu; zob. też An der Wilhelmsruher Schleusenbrücke.

Wilhelmsruher Str., dziś al. J. Kochanowskiego (1945 - 7 III 1946 M. Kopernika); Wilhelmsruh, dziś Zacisze, osada założona przez płk. von Mnüchowa w końcu XVIII w. na cześć króla Fryderyka Wilhelma II, obecnie osiedle; por. Frankenbergstr.

Wilhelmsruher Weg, dziś Wojciecha z Brudzewa.

Wilhelmstr., od 31 XII 1930 Winterfeldstr. (por.), dziś Zajazdowa; nazwa na cześć Wilhelma I.

Wilhelmsufer, dziś część pl. Maksa Borna (1945 - 3 X 1956 Wybrzeże Zawiszy Czarnego, 16 X 1956 - 1 I 1992 w składzie pl. Dąbrowszczaków), nazwa jak wyżej. :!'

Wilhelm-Wolf-Str., dziś Rymarska; Wilhelm Wolf, ur. 19 X 1898, zginął k. Feldnerrnhalle w Monachium 9 XI 1923, członek formacji militarnej SA; por. Straße 178.

Willmannstr., dziś Szczepińska (nazwa pol. od 24 III 1948, do III 1971 Szczapińska); Michael Willmann, ur. 27 IX 1630 w Królewcu, zm. 26 VIII 1706 w Lubiążu, wybitny malarz śląski okresu baroku, malował m.in. w klasztorach w Henrykowie, Krzeszowie i Lubiążu; por. uprzednio Neue Kirchstr.

Wixener Str., dziś Główna (do 24 III 1948 Wilczyńska); Wilxen, dziś Wilkszyn (średz.). pocz. Wilczyn.

Windhukstr., dziś Angielska; Windhuk, stolica byłej Niemieckiej Afryki Płd.-Zach., obecnie Namibii.

Wingolfweg, dziś J. J. Smoleńskiego; Wingolf (mit. germ.), sala w Asgardzie, gdzie bogowie zbierali się na zabawy; por. uprzednio Giescheweg.

Winklerallee, dziś Warszawska; Gustav Winkler miał tu parcele; wcześniej zwano tę ul. zwyczajowo Promenade.

Winterfeldstr., dziś Zajazdowa; Hans Karl von Winterfeld, ur. 4 IV 1707 w Bandelow (Land Mecklenburg), poległ 7 IX 1757 pod Ujazdem k. Leśnicy, generał pruski; por. uprzednio Wilhelmstr.

Wissmannstr., dziś Estońska (do 1 I 1992 Rądziecka); Hermann von Wissmann ur. 4 IX 1853 w Frankfurcie n.O., zm. 16 VI 1905 w Weißenbach k. Liezen w Styrii, podróżnik, zdobył dla Niemiec Afrykę Wsch., jej pierwszy gubernator 1888 -1890.

Wohnwitzer Str., dziś Woronowicka; Wohnwitz, dziś Wojnowice (średz.); pocz. Woronowice.

Wölflstr., dziś Pocztowa; Adalbert Wölfl, ur. 9 V 1825 we Wrocławiu, zm. 7 XI 1896 tamże, malarz architektury dawnego Wrocławia.

Wolfswinkeler Str. i Im Wolfswinkel, dziś Wilcza; Wolfswinkel, dziś Wilczy Kąt (osiedle).

Wolliner Str., dziś Wołyńska; Wollin, wyspa na Bałtyku (do 1948 Wołyń);por. Straße 46.

Wörther Str., dziś Kręte; nazwa upamiętnia bitwę pod Wörth w Alzacji 6 VIII 1870; por. uprzednio Klingelgasse.

Wotenstr., dziś J. Mianowskiego; Wotan = Wodan = Odyn (mit. germ.), najważniejszy bóg germański.

Woyschstr., dziś Hutnicza; Remus von Woysch, ur. 4 II 1847 w Pilczycach (dziś osiedle), zm. 6 VIII 1920 tamże, generałny feldmarszałek, dow. śląskiej Landwehry; ul. przed 6 II 1932 zwano zwyczajowo Pflaumenweg lub Eichenallee.

Woyschstr., Oporów, dziś Anioła Ślązaka (do 1 I 1992 T. Ślązaka).

Wünschelburger Str., zlikwidowana 23 VI 1966 ul. na Tarnogaju, uprzednio Radkowska, biegła łukiem łącząc się z początkiem i końcem ul. Międzyleskiej; Wünschelburg, dziś Radków (kłodz.); por. Straße 182.

--- Y ---

Yorckstr., dziś Jemiółowa; Hans David Ludwig Yorck von Wartenburg, ur. 26 IX 1759 w Poczdamie, zm. 4 X 1830 w Małej Oleśnicy, generalny feldmarszałek, podpisał konwencję w Taurogach w 1813 w sprawie w; ki z Napoleonem.

Ysselsteinstr., dziś Żegiestowska; Maximilian von Ysselstein, ur. 1 11 1838 zm. 20 I 1905 we Wrocławiu, tajny radca państwowy, radca miejskiej zwierzchnik kamery wrocł. od 1871, burmistrz 1893 - 1902.

--- Z ---

Zankholzwiese, w pobliżu kolei poznańskiej; nazwa pochodzi z końca XVIII w., ta porośnięta krzakami łąka była miejscem spornym wrocławian i mieszkańców gminy Popowice, zbierały się tu szumowii miejskie, z tego powodu została wykarczowana; dziś część Grobli Kozanowskiej.

Zappegasse, 25 V 1932 włączona do Heinrich-Gromann-Str. (por.), dziś Ludowa; Alfred Zappe, oberżysta ze Swojczyc, gospoda Meleschwii Str. 118; por. też Alte Wildschützer Str. i Dorfstr.

Zaunkönigweg, dziś N. Żmichowskiej; Zaunkönig, pol. strzyżyk (ornit.).

Zedlitz, zabudowania osiedla Siedlec, dziś należą do Międzyrzeckiej.

Zedlitzer Str., dziś stanowi początek Rakowieckiej, do poł. 1. 30. była długa ul., przedłużenie ul. Na Grobli, aż do przeprawy przez Odrę Biskupin, potem zredukowano ją do obecnego krótkiego odcinka ;Zedlitz, dziś Siedlec (osiedle).

Zedlitzweg, dziś Folwarczna (nazwa pol. od 24 III 1948); Robert Graf von Zedlitz-Trützschler, ur. 8 XII 1837 w Freienwalde (Oder), zm. 21 X 1914w Charlottenburgu, pruski minister kultury i sztuki (1891 -1903), nadprezydent prowincji śląskiej (IIX 1903-1 XII 1909), za jego rządów kontynuowano budowę kanałów, której poświęcił wiele czasu i energii.

Zehndelberg-Pumpstation, dziś stacja pomp należy do przedłużenia Kleczkowskiej, za portem; der Zehndelberg - obiekt, którego nazwa oznacza dawne wzgórze, porośnięte wtkami wierzbowymi, zwanymi niegdys w narzeczu wrocławskim Zehndel, już współcześni Markgrafowi tej nazwy nie rozumieli.

Zehnerstr., dziś Łęczycka, ul. prowadzi do koszar 10 wrocławskiego regimentu grenadierów.

Zeisigweg, dziś Pierwszej Dywizji; Zeisig, pol. czyżyk (ornit.).

Zeppelinstr., dziś Miedziana (28 XII 1967 zlikwidowano jej wylot na Grabiszyńską); Ferdinand Graf von Zeppelin, ur. 8 VII 1838 w Konstancji zm. 8 III 1917 w Berlinie, konstruktor sterowców (popularnie zwanych „zeppelinami”)

Zeppelinstr., Wojszyce, dziś Spokojna (część od zakrętu do Chlebowej, do .l. 70. (?) był to jedyny bieg tej ulicy, por. Weverstr.); nazwa zob. wyżej

Zessackstr., dziś Postępowa (1945 - 1970 Dworska, 22 XII 1952 zmiana na Lisia, chyba nie zrealizowana, 23 XI 1956 na Reformy Rolnej, też nie zrealizowana, pod nazwą tą figuruje później ul. niżej położona, do 1 I 1992 G. Dymitrowa, potem zlikwidowana); Alexander Zessack, dyrektor cukrowni na Muchoborze Wielkim, przew. gminy.

Ziegelbastion, ob. Bastion Ceglany; nazwa niem. obejmuje także oprócz bastionu zaulek doń prowadzący, równoległy do ob. Garncarskiej, dziś bez oddzielnej, podobnie jak do 1945, nazwy; nazwa od XVI w. jednego z bastionów dawnych obwarowań miejskich.

Ziegeleiweg (nazwa ta nie występuje po 1936), dziś Rolna, droga do cegielni na Pilczycach.

Ziegelgasse, dziś Garncarska; nazwa z XVI w. od Bastionu Ceglano. Ziegelplatz, od 1874 Kaiserin-Augusta-Platz (por.), dziś pl. Polski; nazwa zob. wyżej.

Ziegengasse, dziś św. Wita, nazwa średniowieczna; Ziege, pol. koza.

Zietenstr., dziś Żytnia; Hans Joachim von Zieten, ur. 14 V 1699 w Wustrau k. Neuruppin, zm. 27 I 1786 w Berlinie, generał kawalerii, jeden z najbliższych współpracowników Fryderyka Wielkiego.

Zillerthaler Str., dziś Nowosądecka; Zillerthal, dziś Myslakowice - kolonia tyrolska (jelen.); por. Erdmannsdorfer Str.

Zimmerplatz, dziś pl. Ciesielski; przy pl. zakład mistrza ciesielskiego Herberta Fischera, Zimmerplatz 10.

Zimmerstr., dziś J. Lelewela; cieśla Karl Schlick (zm. 1910) miał tu parcelę; Zimmerman, pol. cieśla. Zimpeler Gutsbezirk (früher), teren Arbeitslehrkolonie Zimpel,

dziś teren ten należy do ul. Bacciarellego. Zimpeler Str., od VII 1939 Ludendorffstr. (por.), dziś E. Dembowskiego;

Zimpel, dziś Sepolno (osiedle), w 1945 Cympel, potem Zieplin, nazwa do 1927 w brzmieniu Am Zimpeler Weg.

Zimpeler Wiese, dziś Skwer Powstańców Warszawskich (do 24 III 1948 pl. Bohaterów).

Zinnastr., dziś od 1974/78 nie istnieje (1946 - 24 III 1948 Osobłowska, od 24 III 1948 Naftalego Botwina); Zinna, dziś Psina (rzeka, dopływ Odry koło Bahorowa); por. StraÙe 4.

Zinnowitzer Str., dziś Helska; Zinnowitz, port w Niemczech (Land Mecklenburg); por. StraÙe 43.

Zipser Str., dziś Spiska; Zips, pol. Spisz; por. uprzednio Oltaschiner Kirchweg.

Zobtenstr., dziś nie istnieje, boczna Kamiennej, uprzednio do 1965/70 Sobótkowska; Zobten, dziś Sobótko (wrocł.). Zobtenstr., od 31 XII 1930 Linkestr. (por.), dziś Bujna.

Zuckerfabrik Burgweide, baraki mieszkalne pracowników cukrowni Sołtysowice, dziś należą do al. Poprzecznej.

Zuckerfabrik Klettendorf, baraki mieszkalne pracowników cukrowni Klecina, dziś należą do ul. J. Supińskiego.

Zum Weidetal, dziś część Sołtysowickiej (poza granicami miasta sprzed 1951, do 22 XII 1952 Wrocławska); Weidetal - Dolina Widawy; por. Dorpater Str., do ul. należy też ob. Przejazdowa (do 20 I 1972 Boczna); por. uprzednio Dorfstr.

Zur Feldmark, dziś Polanowicka (do 20 XII 1974 Polna); Feldmark, pol. łąka polna, pole należące do wsi, również granica pola.

Zur Grünen Eiche, dziś Zielonego Dębu (1945-24 III 1948 Zielony Dąb); Grüneiche, dziś Dąbie (osiedle); zob. Grüneicher Weg.

Zur Mühle, zob. Weide 1 Siedlung.

Zur Sängerslust, zlikwidowany po 1930 zaułek, z tyłu byłego targowiska przy al. Kromera; nazwa od willi „Sängerslust”.

Zweibrotter Weg, dziś Zabrodzka; Zweibrott, dziś Zabrodzie (wrocł.).

Zwergeweg, dziś W. Wojtkiewiczą; Zwerg, karzeł z baśni braci Grimm.

Zwingerplatz, dziś pl. Teatralny, pl. położony między średniowiecznymi murami miasta (Zwinger - „między murami”), nazwa jednak od pałacu Zwinger, który spłonął w 1890, w jego miejscu stoi ob. Teatr Lalek. Zwingerstr., dziś Teatralna; nazwa jak wyżej.